

RACCOLTA D'AUTORI GRECI

CON COMMENTI ITALIANI
PER USO DELLE SCUOLE

SENOFONTE LA CIROPEDIA

CON PROEMIO E NOTE ITALIANE

COMPILATE

DAL DOTT. TOMMASO SANESI

PROF. DI LETTERE GRECHE NEL R. LICEO PETRARCA

SOTAME ANICO

DISTRIBUZ II.

PRATO TIP. F. ALBERGUETTI E F. 4870

LIBRO TERZO

CAPITOLO I.

ARGOMENT

Non appens il re d'Armenia ha principiato i preparativi di guerra, che, saputo l'avvicinarsi di Ciro, è preso da timore e si di alla fuga. Costretto poi a rendersi a discretione, vien sottoposto a processo per aver amancato a'suol obblighi verso la Media, advanoti au n'Consiglio da Ciro atesso composto di Persiani, di Medi e d'Armeni. Suo liglio Tigrane lo difende o, meglio, ne chiede a Ciro la grazia, facendolo persuaso che, in seguito, gli sarebbe certamente il re, per la grattivinine, amico sinence o costante. Ottenuta quella grazia a condizioni assai moderate, Tigrane segue Ciro sila testa dell' esercito armeno.

'Ο μέν δή Κυρος εν τούτοις ήν· ο δε 'Αρμένιος ως ήμουσε τού άγγελου τὰ παρὰ Κύρου, εξεπλάγη, εννοήσας στι αδικοίη καὶ τὸν δασμόν λιπών καὶ τὸ στράτειμα ενού πέμπων, καὶ τὸ μέγιστον, εξοβείτο, ὅτι ὁφθήσεοδαι έμελλε τὰ βααίλεια οἰκο δομείν ἀγχόμενος ως ᾶν ίκανὰ ἀπομάχεοθαι εῖη. 2. διὰ ταῦτα

S. 1. μὸν δό, vedi I. 4, 1. — ἰσ τούτος τ̄ν, in Ais gerendis accupatus erat. Ct. III. 3, 43, 46; VI. 1, 23. — ἐξεπλέγα, 20τ. 2 d'ἐπλόγεον.

- τὸν δακρέν λεπάν: non aveva pagato i tributi, τα τἰπαλόγεον.
seguente membro della proposizione: qual cha era ti più. — ἰρρεῖτατο; δετ: non, egli temeva cha, ma, egli temeva pecché. Per il valore del medio, vedi Curtius S. 478. Dübner S. 166. Sanesi (3.* ediz.) pag. 118, S. 30. — ἀργλέγανα typus proper.

κορρίτε. — ἀρχάμινος. Per questo uso del participio, vedi Curtius S. 391. Dübner S. 201. Sanesi (3.* ediz.) pag. 123, S. 74. — ὡς ἀς αναλόγανα της με αναλόγανα με αναλόγανα με αναλόγανα της και αναλόγανα της με αναλόγανα με αναλόγανα με αναλόγανα της και αναλόγανα με αναλόγανα με αναλόγανα της και αναλόγανα με το εναλόγανα με αναλόγανα με αναλόγανα με αναλόγανα της και αναλόγανα με ανα

SENOFONTE CIROPEDIA

όλ πάντα όχυδυ άμα με ν διέπεμπεν άλροίζων την έαυτοῦ δύναμιν, άμα δ' έπεμπεν εἰς τὰ δρη τον νεώτερον υἰον Σάβαριν καὶ
τάς γυναίκας, τήν τε έαυτοῦ καὶ τὴν τοῦ υἰοῦ, καὶ τὰς θυγατέρας: καὶ κόσμον δὲ καὶ κατασκευὴν τὴν πλείστου ἀξίαν συναπέπεμπε προπομποὺς δοὺς αὐτοῖς, αὐτὸς δὲ άμα μὲν κατασκεψομένους έπεμπε τί πράττοι Κύρος, άμα δὲ συνέταττε τοὺς παραγγρομένους τῶν 'Αρμενίων' καὶ ταχὰ παρῆσαν άλλοι λέγοντες
ὅτι καὶ δὴ αὐτὸς ὀμοῦ. 弘 ἐνταῦθα δὴ οἰνέτι ἔτλη εἰς χείρας
ἐλθεῖν, ἀλλὶ ὑπεχὰρει. ὡς δὲ τοῦτ' εἶδον πονήσαντα αὐτὸν οι
'Αρμενίοι, διεδίδρασκον τῆρ ἔκαστος ἐπὶ τὰ ἐαυτοῦ, βουλόμενοι
τὰ δντα ἐκποδὰν ποιείσθαι. ὁ δὲ Κύρος ὡς ἐὼρα διαθεόντων
καὶ ἐλαυνόντων τὸ πεδίον μεστόν, ὑποπέμπων ἐλεγεν ὅτι οὐδενὶ
πόλεμος ἐπι τον μενόντων εἰ δὲ ττα Φείγοντα λήθυστο, ποραγόρευεν ὅτι ὡς πολεμίφ χρήσοιτο. οἵτω δὴ οί μὲν πολλοί κατέ-

§. 2. δάπαματο. Traducendo il Regis, mandava in diversa partif, rende bene la forza della particella δάα. Osserva in questo periodo, oltre a δάπτηματο, anche παρατο, συναπέπηματο ε περπομπούς, e come l'idea espressa dal verbo ŝemplice δπαματο variamente s'atteggi nelle altre parole a seconda delle varie particelle che entrano nella loro composizione. Συναπέπιματο fu rettamente ristabilito nel testo su l'autorità del codice ora conservato ad Etalager. La locuzione παματο εξίς τά δρη ha un importante riscontro nel 1.2, 24, dell' Arabasi. Osserva purre cle o omesso l'oggetto del verbo δείπιματο, essona unollo facile sottintenderlo. — τόν νοῦ νοῦ. Intendia la moglie del figlio maggiore, il cui nome, Tigrane, apparisce al §. 7. — καὶ τ. σί, νed i 1, 1, 2. — κατατοκανών: massexizie, supperlettiti, arnesi domesticl. — καὶ δὰ = πδο, — αὐτός, cioò Ciro in per-

8.3. si, χαθρες làdrō è proprio il nostro, tenfre alle mani. — πονέσετα. Per la ragione di quest' aoristo, vedi Curtius §. 403. Dünner §. 221. Sanesi, pag. 121, §. 60. — ἐκποδῶν ποιείσῶνι, toglier di mezzu, trasportar lungi, per mettere in salvo. — ὑποσέμπων Clayes, fece loro solto mano sapere. Regis. — πίλιμες, hand. II. 1, 21: ἀλὰ κοῦ τό εἰ ὑμὲν εἰπὰτὸ ἐπὰτὸ ἐπὰτὸ ἐπονοδὰ ἐπὸτο πονοδὰ ἐπὸτο πολικοί.

μενον, ήσαν δ' οἱ ὑπεχώρουν σὺν τῷ βασιλεί. 4. ἐπεὶ δ' οἱ σὺν ταίς γυναιξι προϊόντες ένέπεσον είς τους έν τῷ ὅρει, εύθυς κραυγήν τε έποίουν καὶ Φεύγοντες ήλίσκοντο πολλοί γε αὐτών, τέλος δέ καὶ ὁ παῖς καὶ αἱ γυναίκες καὶ αἱ θυγατέρες ἐάλωσαν, καὶ χρήματα όσα σὺν αὐτοῖς ἀγόμενα ἔτυχεν. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ώς ήσθετο τὰ γιγνόμενα, ἀπορῶν ποῖ τράποιτο ἐπὶ λόφον τινὰ καταφεύγει. 5. ὁ δ' αῦ Κύρος ταῦτα ἰδών περιίσταται τὸν λόΦον τῷ παρόντι στρατεύματι, καὶ πρὸς Χρυσάνταν πέμψας ἐκέλευε Φυλακήν τοῦ ὅρους καταλιπόντα ήκειν. τὸ μέν δη στράτευμα ήθροίζετο τῶ Κύρω· ὁ δὲ πέμψας πρὸς τὸν 'Αρμένιον κήρυνα ηρετο ώδε. Είπε μοι, έφη, ώ Αρμένιε, πότερα βούλει αὐτοῦ μένων τῷ λιμῷ καὶ τῷ δίψει μάχεσθαι ἢ εἰς τὸ ἰσόπεδον καταβάς ήμιν διαμάχεσθαι; άπεκρίνατο ὁ Αρμένιος ὅτι οὐδετέροις βούλοιτο μάχεσθαι. 6. πάλιν ο Κύρος πέμψας ήρώτα. Τί ουν κάθησαι ένταῦθα καὶ οὐ καταβαίνεις; "Απορών, έφη, ε, τι χρή ποιείν. 'Αλλ' οὐδέν, έφη ο Κύρος, ἀπορείν σε δεί· έξεστι γάρ σοι έπὶ δίκην καταβαίνειν. Τίς δ', έφη, έσται ὁ δικάζων; Δηλον ότι ω ό θεδς έδωπε καὶ άνευ δίκης χρησθαί σοι ό, τι βούλοιτο. ένταῦθα δη ὁ 'Αρμένιος γιγνώσκων την ανάγκην καταβαίνει· καὶ ό Κύρος λαβών είς το μέσον κάκεῖνον καὶ τάλλα πάντα έστρατοπεθεύσατο, όμοῦ ήθη πάσαν έγων την δύναμιν.

S. 4. οί οὐο ταίς γυσκεί προϊόντες, quelli che al S. 2 è detto essere stat mandati sui monti dur degli Armeni, cioè la famiglia reale.
— ἐνίπενον, da ἐν- ΠΕΤ, αυτ. 2 d' ἐνιπίστω. Curtius § 327, 13. * Saucesi, pag. 140. — εἰς τοὺς ἐν τὸ ἐρτι. Vedi Π. 4, 22. — ἐλλωνον, αυτ. 2 d' ἐλίπενοματ. Curtius §. 324, 17. * Döbner §. 134. Sanesi, pag. 140.
— ἄνθιντε, tema verbale AlΣθ, αυτ. 2 d' ἀιτάνοματ. Curtius §. 322, 11. * Döbner §. 134. Sanesi, pag. 140.

§. S. πρός Χρυσόντον πίμθες: Supplied άγγιλουτ ma anche in italiano si dice mandare a dire, tacendo il nome della persona mandata. — ἐεὶλιως, ciοὰ αὐτόι. — ἄρετος, come εἰκγιν β. 3. e ἔρώτα β. 6, val' a dire, interrogava, per finecea interrogare. Cf. VII. 4, 41. — ἀπεκρίνου δ΄ ληρμίνος ττὶ. E' dà una risposta da vero piattone.

S. 6. ἐπὶ δίκην καταβείνειν, scendere_n dire tue ragioni. Regis.
 καὶ τάλλα πάντα, α filium minorem, uxorem regis et filias, Ti-

7. Έν τούτω δὲ τῷ χρόνω ὁ πρεσβύτερος παῖς τοῦ 'Αρμενίου Τηγριγίς ἐξ ἀποδημίας τοὺς προπέει, ὁς καὶ σύνθηρός ποτε ἐγένετο τῷ Κύρω καὶ ὁς ἤκουσε τὰ γεγνημένα, εὐθὺς πορεύεται ὥσπερ είχε πρὸς προπό κιὰ ὑς ἀκουσε τὰ γεγνημένα, εὐθὺς πορεύεται καὶ ἀδὲλφοὺς καὶ τὴν ἐαυτοῦ γυναίκα αἰγμαλώτους γεγνημένους, ἐδάκρυσεν, ῶσπερ εἰκός. Β. ὁ ἀὲ Κῦρος ιδὰν αὐτὸν ἄλλο μέν οὐδὲν ἐφιλοφρονήσατο αὐτῷ, είπε ở ὅτι Εἰς καιρὸν ἤκες ἐξὴ, ὅπως τῆς ἀμος ἀκούσει παρὰν τῆς ἀμοὶ τοῦ πατρός, καὶ εὐθὺς συγκαλεῖ τοὺς ἡγεμόνας τοὺς τε τῶν Περοῶν καὶ τοὺς τῶν Μήδων προσκάλει ἀξ καὶ ἐτ τις 'Αρμενίων τῶν ἐντίμων παρῆν, καὶ τὰς γυναίκας ἐν ταῖς ἀρμαμάξαις παρούσας οὐν ἀπήλασεν,

granis uxorem, eorumque comites, carpenta item mundo et supellectili onusta, Armenios item et qui cum rege fugerant in collem et qui remanserant. » Fischer citato dal Bornemann.

§. Τ. δς και είνδηρός ποτε έγίεντο τῷ Κύρω. Cf. II. 4, 15.— άσπερε είχε, αι τε καλοφάτα, ος col Regis, cost in arnese com² egit era. Altri intendono s'ins mora, e l'idea della fretta con cui si presentò a Ciro, è inchiusa veramente nell'altra idea del non essersi punto occupato della sua acconcistura; ma che non si debba tradur senza indugio, mi pare evidente dall'avverbio είδοὺς. — ἀδιλφούς, fratello e sorelle, come fratres in latino.

§, 8. έγαλογρανίσενα αὐτιβ. Ordinariamente γιλογρανίσεω è costruito coll'accusativo, ma, come qui, si trova col dativo anche nell'Econ. 4, 20: δ Εδρος λίγεται Λουσάορη αλίλα τε γιλογρανίσεω κτλ. — αῖπτ... τρα. Questo raddoppiamento di verbo sembra veramente un'inutite super-fluità, ma non è forse tale in quanto che aïπτ: inidica, per lo più, che si sta per riferire il discorso di qualcuno, ed ερα presenta il discorso diretto e non già l'indiretto. Del resto è un raddoppiamento usitatissimo dai nostro autore; e come l'abbiamo trovato II. 2, 22, e lo troveremo V. 4, 33, così ne abbiamo esempi nell'Econ. 3, 1; 8, 2; 10, 1; nell'Ero. 1, 7, ecc. Anche nel nostro liquaggio parlato e comune si sente spesso ripetere, senza necessità, il verbo dice, quaudo vengono riportati discorsì altru: — επ. Nota che questa particella, tenendo qui le veci delle nostre virgolette, serve a introdurre un discorso diretto. Così Λαολ. 16, 8: δ δ δ απερέσατο δτι οὐτ εἰ γιορίαγο, ὰ Κιρ-ετ, σοι γ ὰ και τε πεδέξανω: εἰ τα διάρταρο επιστό εἰ γιορίαγο, ὰ Κιρ-ετ, σοι γ ὰ και τε πεδέξανω: εἰ τα διάρταρο επιστο επιστο

αλλ' εῖα ἀχούειν. 9. ὁπότε δὲ καλῶς εῖχεν, ηἔχετα τοῦ λόγου 'Ω' Αρμένιε, ἔξη, πρῶτον μέν σοι συμβουλεύω ἐν τῆ δίκη ταληθη λέγειν, ἴνα ορι ἐν κάπη τὸ εὐμισητότατον· τὸ γὰρ ψευδοφενον φαίρεθαι εὐ ῖσθι ὅτι καὶ τοῦ συγγνώμης τινὸς τυγχάνει ἐμποδύν μάλιστα ἀνθρώποις γίνγεται· ἔπειτα δ', ἔψη, συνίσασι μέν σοι καὶ οἰ παίδες καὶ αὶ γυναῖκες αὐται πάντα δοα ἔπραξας, καὶ ἀρμενίων οἱ παρόντες· ἢν δὲ αἰσθάνωνταὶ σε ἀλλα ἢ τὰ γενόμενα λέγοντα, νομιοῦσί σε καὶ αὐτὸν καταδικάζειν σεαυτοῦ πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν, ἡν ἐγὸ τὰληθη πύθωμαι. 'Αλλ' ἐρώτα, ἐψη, ὧ Κῆρε, ὅ, τι βούλεις, ὡς τάληθη ἐροῦντος, τοὐτου ἔνεκχ καὶ γενέσθω ὅ, τι βούλεται. 10. Λέγε δή μοι, ἔψη, ἐπολέμποάς ποτε 'Αστυάγει τῷ τῆς ἐμῆς μητρὸς πατρὶ καὶ τοῖς ἀλλοις Μήδοις; 'Έγωγ', ἔψη. Κρατηθεῖς δ' ὑπ' ἀὐτοῦ συνωμολόγησας δασμὸν οίσειν καὶ συστρατεύσεσθαι ὅπου ἐπαγγέλλοι, καὶ ἐψόσδασμὸν οίσειν καὶ συστρατεύσεσθαι ὅπου ἐπαγγέλλοι, καὶ ἐψόσδασμὸ ἐπαγγέλλοι, καὶ ἐψόσδασμὸν ἐπαγγελλοις καὶ ἐπαγρέλλοις καὶ ἐπαγρέλλ

cocchi usati in Oriente, specialmente dalle donne, guarniti di tendine che si potevano aizare e abbassare a piacere. Vedi VI. 4, 11,

§. 9. καλός τίχεν, gli parvo bene. — τὸμιοπτότατον. Vedi a I. 6, 33, τίστο του στο data una legge contro i mentiori e gl'ingannatori. — Αννετί la frasc ἰμποδώ του γίνειδεν του τένα, ά lubentare ο εισετε d'impedimento. — συνίσχι, 3 pers. pl. da σύνσιδα. Vedi Curtius §. 317, 6.º Dibner §. 130. Sanesi, pag. 145. — ἀλλα ἢ τὰ γινέριτα λίγοντα. αlία dieser quam quae facta sint. — ἢ τ ἡμ τὰλοῦ ἢ πόρωρα. Il senso è questo: Può essere che tu, per il momento, m'inganni, ma non tarderò a risapere la veriti; e in questo caso, anche i tuoi congiunti diranno che ti sei gravemente condannato da te medesimo coll'aggiungere la menzogna al mal fatto. πόρωρα. (rad. πυξ) è sor. 2 cong. di πυραλογραι. — ἀς. ... ἰροῦντος. Supplicti ἰροῦ. Parimente IV. 5, 29; VI. 1, 40; VIII. 4, 92. Quanto poi a ὡς col genit. assoluto, vedi la nota quinta as 1. 4, 21.

§. 10. 6που. Lodro indorf ha sostituito 6ποι ad 6που per la ragione che il Nostro ha detto, VII. 4, 9: στρατών όποι έπαγγίλλοι, e negli Ellen. V. 2, 8: συνατρατώνον όποι γύριτο. Μα θ una sostituzione non necessaria, perchè, come bene osserva il Breitenbach, gli avverbi di luogo sono spesso adoperati l'uno per l'altro, sia che il verbo indichi quiete, sia che indichi moto. Così V. 4, 15: εῦ κατίργει, το κατίργει.

ματα μή έξειν; "Ην ταύτα. Νύν ούν διά τί ούτε τον δασμόν ἀπήγες ούτε τὸ στράτευμα ἐπεμπες, ἐτείχιζες τε τὰ ἐρύματα;
Ελευθερίας ἐπεθύμουν καλόν γάρ μοι ἐδόκει είναι καὶ αὐτόν ἐλεύθερον είναι καὶ παιούν ἐλευθερίαν καταλιπείν. 11. Καὶ γάρ ἐστιν, ἔφη ὁ Κύρος, καλόν μάχεσθαι, ὅπως μήποτέ τις δούλος μέλλοι γενήσεσθαι ἡν δὲ ὁδι πολέμω κρατηθείς ἡ καὶ ἄλλον τινα τρόπον δουλωθείς ἐπιχειρῶν τις φάνηται τολι ἐσστότας ἀποστερείν ἐαυτοῦ, τούτον οὐ πρῶτος πότερον, ὡς ἀγαθον ἀνδρα καὶ καλὰ πράττοντα τιμας ἡ ὡς ἀδικούντα, ἡν λάβης, κολάζεις; Κολάζω, ἔφη· οὺ γὰρ ἐῆς οὺ ψεὐδεσθαι. 12. Λέγε ὁἡ σαφῶς, ἔψη ὁ Κύρος, καθ' ἐν ἐκαστον ἡν ἀρχων τις τύχη σοι καὶ ἀμαρτη, πότερον ἐῆς ἄρχειν ἡ ἀλλον καθίστης ἀντ' αὐτοῦ; 'Αλλον

e negli Ellen. II. 3, 34: ὑριτῖς ἐλ λοβόντες καὶ ἀπαγορφονες οἱ ἐνδικα οῦ ἀι τὰ ἐκ τονίνων πράσειτε. ΑΙ contrario, Ellen. II. 4, 6: τοι ἐξὸ ἀνταντο ὁποι ἐδιτο ἐκοντος ἀπὸ τοῦ κπλων. Aggiungeremo pure che, nel nostro caso, μιὸ essere stato benissimo adoperato ἀπου in quanto si considera il tiposo in cui termina il moto, o, in altre parole, il fine della spedizione. — τὸ ἀκομέν, e più sopra semplicemente ἀκομόν. Quale n' è la ragione? — ἀπόγες. Vedi III. 4, 12. — οὐκ. · · · τ. ν Vedi II. 3, δ. — ἐκοὐτρίος ἐπαθύρουν. Per questa costruzione vedi Curtius Ş. 420. Dubne Ş. 191. Sanossi, pag. 114, Ş. 36.

§ 11. zzi yżp. come a 1. 6, 6, e si traduce, infatti; ma è come se diecesse: a tu la pensi bens, imperocebe...—µillo... In proposizioni generali, com'è questa, l'infin. pres. (qui payresac) non diferisce gran cosa dall'infin. aor.; perciò nella proposizione dipendente abbiamo l'ottativo invece del congunativo che, secondo la regola ordinaria, dovremmo ascre. — inzugasa è participio di complemento. Vedi Curtius §. 590. Dübner §§. 202. 203. Sanosi, pag. 124, §. 74. — roby destriza; àravretaria favoro, dominos sui possessione pritores, esimersi da padroni, sottrarsi al dominio altrui. Tucid. I. 40, con costruzione inversa, dice dilvo iscosò sinerrespio. — o rapires, a "tu primus, i. e. ut celeros taceam, tu qui eum vicisti, num prae ceteris tanquam probum et iustum virum honoras' Acerbam irouiam in hac interrogatione inesse, salis est verbo monuisse. » Bornemano.

\$. 12. καθ' ἐν ἔκαστον, punto per punto, filo per filo. Regis. Vedi 1. 6, 22. — άμαρτη, abbia gravemente peccato, siasi mostrato un καλίστημι. Τί δέ, ην χρήματα πολλά έχη, εξε πλουτείν ή πένττα ποιείε; 'Αφαιρούμαι, έφη, αν έχων τυγχάνη. Ήν δέ καί πρλε πολεμίους γεγνόσκης αὐτον άριτατμένεον, τί ποιείε; Κατακαίνω, έφη· τί γὰρ δεί ελεγχθέντα δτι ψεύδομαι ἀποθανείν μάλλιν ἡ τάληθή λέγοντα; 13. ἐνθα δἡ ὁ μέν παίς αὐτοῦ ὡς ἡκουσε ταϊώτα, περιεσπάσατο τὴν τιάραν καὶ τοὺς πέπλους κατερρήζατο, αὶ δὲ γυναριες ἀναβοήσασαι ἐδρύπτοντο, ὡς οίχομένοι τοῦ πατρες καὶ ἀπολαλότων πάντων σφῶν τόη, καὶ ὁ Κόρες συκπήσαι κελεύσας είπεν, Είεν· τὰ μέν δἡ σὰ δίκαια ταῦτα, ὧ 'Αρμένιε: ἡμίν δὲ τί συμβουλεύεις ἐκ τούτων ποιείν; ὁ μέν δή 'Αρμένιε ἡμίν δὲ τί συμβουλεύεις ἐκ τούτων ποιείν; ὁ μέν δή 'Αρμένιε ἡμίν δὲ τί συμβουλεύεις ἐκ τούτων ποιείν; ὁ μέν δή 'Αρμένιος ἀπορών ἐσιώπα πότερα συμβουλεύοι τῷ Κύρον κιτακαίνειν αὐτὸν ἡ τὰναντία διάσκοι ὧν αὐτὸς ἐξη ποιείν. Ης . δὲ παίς αὐτοῦ Τγράνης ἐπόρετο τὸν Κύρον, Είπέ μοι, ἔξη, ἀ

perfido uomo. — τί δi, quid vero? — τί γλρ δίζ... λίγοντα, quid enim iuvat mendacii potius convictum quam vera dicentem mori? Bornemann.

§. 13. δ μέν παζς. Intendi il figlio minore, Sabari; perché Tigrane cra di carattere forte da non abbandonarsi a così eccessive dimostrazioni di dolore. - τὰν τιάραν. Pare fosse una specie di turbante usato dai Persiani per conrirsi il capo. La tiara del re si distingueva da quella di tutti gli altri per essere 8094, cioè puntuta, e circondata d'una fascia azzurra e bianca. Vedi VIII. 3, 13, e cf. Anab. II. 5, 23. - τοὺς πίπλους. Nei poemi omerici questa parola è adoperata a significare una specie di manto esclusivamente portato dalle donne. Nei tragici, ai quali Senofonte è più vicino, significa un abito da nome. specialmente un abito suntuoso; per es., Esch. Pers. 199: τὸν δ' ὁπως όρα Είρξης, πίπλους ρήγουσιο αμφί σώματι. Ε qui osserveremo altresì esser cosa molto comune fra gli orientali stracciarsi gli abiti in segno di gran dolore. Cf. 3, 67; V. 1, 6; Erod. 3, 66; 8, 99. - xaresρήξατο, da καταρρήγουμι. - ἀναβοήσασαι, mettendo strida grandissime. Regis. - elev. Con ciò si chiude un ordine d'idec e si passa ad un altro. - ταύτα è soggetto: questo, dunque, è riconosciuto giusto anche da te. - ix τούτων. Vedi a I. 6, 35. - ή τάναντία . . . ποιείν. Costruisci: ή διδάσκοι (τον Κύρον) ποιείν τάναντία έχείνων, ά αὐτὸς ἔρη ποιείν. Cf. I. 6, 28; e per l'attrazione del relativo, vedi-Curtius SS. 597, 398. Dübner S. 211. Sanesi, pag. 106, S. 5.

Κύρε, επεὶ ὁ πατὴρ ἀπορούντι ε΄οικεν, ἢ συμβουλεύσω περὶ αὐτοῦ ὰ οἰμαί σοι βάλτιστα είναι; καὶ ὁ Κύρος, ἡοδημένος, ὅτι συνεθήρα αὐτῷ ὁ Τιγράνης, σοφιστήν τινα αὐτῷ συνόντα καὶ Θαμαζόμενον ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, πὰνυ ἐπεθύμει αὐτοῦ ἀκοίσαι ὅ, τι ποτ' ἐροίη· καὶ προθύμως ἐκέλευσε λέγειν ὅ, τι γιγνώποι.

13. Έγω τοίνυν, έφη ὁ Τιγράνης, εί μέν άγασαι τοῦ πατρὸς η δοα βεβούλευται η δοα πέπραχε, πάνυ σοι συμβουλεύω τοῦτον μιμεῖοθαι εί μέντοι σοι δοκεί πάντα ήμαρτηκέναι, συμβουλεύω τοῦτον μὴ μιμεῖοθαι. Οὐκοῦν, ἐθη ὁ Κῦρος, τὰ δικαια ποιοῦν κοιτ ὰ τὸν ἀμαρτάνοντα μιμοίμην. Έστιν, ἔφη, ταῦτα. Κολαστέν ἀρ ἀν είη κατά γε τὸν σὸν λόγον τὸν πατέρα, είπερ τὸν ἀδραοῦντα δικαιον κολάζειν. Πότερα δ΄ ἡγεῖ, ὧ Κῦρε, ἄμεινον είναι οὐν τῷ σῷ ἀγαδῷ τὰς τιμωρίας ποιεῖθαι ῆ σὺν τῷ σῷ ἄγαδὸ τὰς τιμωρίας ποιεῖθαι ἡ σὺν τῷ σῷ ἄγαδὸ τὰς τιμωρίας ποιεῖθαι ἡ τὸν τῆ σῷ ἄγαδὸ τὰς τιμωρίας ποιεῖθαι ἡ τὸν τῷ σῷ ἄγαδὸ τὰς τιμωρίας 16. 'Αλλά μεψν-

S. 14. χ23χμ1νες, come a I. 1, 6. — σοριστή». Ai tempi d'Erodoto, che l'applica fra gli altri a Solone, I. 39. « a Pitagura, IV. 98, questa parola era oltremodo onorifica e significava sopianta. Ai tempi, invece, di Senofonte, era divenuta sinonimo di ciurmadora, d'inganatora, appliciandosi comunemente ad uomini che professavano filosofina, politica ed eloquenza non ad altro scope che a quello d'accumular danari, e tutta la loro arte facevan consistere nel far parer vero il falso. Nel nostro luogo però, come nel Memor. I. 1, 11 e IV. 2, 1, ell'è usata nel suo migliore e più antico significato ... εροίν, Per questo futuro e per la radice da cui si forma, vedi Curtius §. 327, 13. Pubbure §. 133. Sanesi, pog. 142 alla voce cizciv. — καί προδύμως είντονε, e portò gli diede fidanza. Regis.

§. 15. του παρρές, è un'attrazione simile a quelle che abbiamo trotato a 1. 1, 8 €, invece di § δαρ βέρθολινατε ά πατρίς. — πάντα πάντις άμαρτίας. — εκίνατε εξό τεξει, . . . εκλάζει, sard percló, in conformità del two discorso, da gastigare il padra, perocchè giustici à gastigare un ingiusto. Regis. — είν τε εκ άγολος, cum commodo tua. — A si riferisce a πότερε e non ad έμεινον. Sì noti che, dopo quella particella, si deve, logicamente, ripetere έμεινος είναι. — ούτα, cioò εί σύν τὴ ἐμβ ζημές τὰς τιγωρίας ποιοίμεν, se punissi gli autori delle ingiurie con mio proprio danno.

τοι, έφη ό Τιγράνης, μεγάλα γ' ἀν ζημιοίο, εί τοὺς σεαυτοῦ κατακαίνοις τότε όπότε σοι πλείστου άξιοι είεν κεκτήσθαι. Πως διάν, έφη ό Κύρος, τότε πλείστου άξιοι γίγοιντο άλθοκοι όπότε ἀδικοῦντες άλισκοιντο: Εί τότε, σίμαι, σώφρονες γίγνοιντο. ἀοκεί γάρ μοι, ὧ Κύρε, οίτως έχειν, άνευ μέν σωφροσύνης οἰδ άλλης ἐρετῆς οἰδεν ὅφελος είναι· τί γὰρ ἀν, έψη, χρήσαιτ΄ ἀν τις ἰσχυρῷ ἡ ἀνὰρείω μὴ σώφρονι, τί δ΄ ἱππικῷ, τί δὶ πλουσίω, τί δὶ ἐπλυάστη ἐν πόλει; ἀνν δὶ ἀνωφροσύνη καὶ ἀρλος πᾶς ἀγρήσιμος καὶ θεράπων πᾶς ἀγαθός. 17. Τοῦτ΄ οῦν, έφη, λέγεις ὡς καὶ ὁ σὸς πατὴς ἐν τῆδε τῆ μιξ ἡμέρα ἐξ ἄφρονος σώφρον γγείνηται Πάνυ μὲν οῦν, ἔφη. Πάθημα ἄρα τῆς ψυχῆς σὲ λέγεις είναι τὴν σωφροσύνην, ὡσπερ λύπην, οἱ μάθημα· οἱ γὰρ ᾶν όπου, είνς Φρόνιμον δεί γενέσθαι τὸν μέλλοντα σώφρονα ἔσεοθαι, πααρχήμα ἐξ ἄφρονος σώφρων αν τις γένοιτο. 18. Τί δ΄, έφη, δ

§. 16. μεγάλα. Vedi II. 1. 26 — ὁπότε, σο Ιεπιροτε, quo. — κετπόσει dipende da άξοι come I. 2, 11 μαγείν da ξόν. Conv. 4, 64: οδτας δεν μοι δοκεί . . . καὶ πολλοῦ ἀν άξιος είναι καὶ πόλο καὶ φίλοις καὶ συμμάχοις κεκπόσθαι. — ἀδικούντες άλισεσιτο. Vedi II. 2, 22. — τί γάρ ἀν χρόσκιτ ἀν τις. Per la ripetizione della particella ἀν ες equi e nel sequente & vedi I. 3, 11.

S. 17. πάσημα. Sull'esempio di Socrate che nei Memor. 1. 2, 23, dice: πάντε με τοῦ τρικτρικτία και τὰ καμά και τὰ ἀμαλὰ ἀκαγτά ἐιναι, οὐς ἔικετα ἐιναι, οὐς ἔικετα ἐι ἀναιρὰ ἀκαγτά ἐιναι, οὐς ἔικετα ἐι ἀναιρὰ ἀκαγτά ἐιναι, οὐς ἔικετα ἐι ἀναιρὰ ἀκαγτά ἐιναι, οὐς απος οι μος οι μος οι μος οι μος οι μος οι μος οι αναγτά και από τος οι είναι επικτρικτία, α μοσομα, μάθημα, uno studio, una disciplina, e non πάθημα, cioù su semplice e passeggiero affetto dell'anima. — μέθημα, dice Ciro, bisogna esser μεὐνιμος, cioù per esser di mente sana fa d'uopo prina aver mente, o per diventar savio è necessario esser prudente, intelligente; com'è dunque possibile che tutt'in un tratto diventi savio, ανέρων, un insensato, ἄρφου, διαρων και nesnesto, ἄρφου.

S. 18. τί ε', έρε, ŭ Κύρι, ούπω ήτθου καί ένα άνδρα... quid autem, fyre, inquit, nunguam adhuc animadourtisti hominem etiam unum... Tigrane non è persuaso che l'uomo, ammaestrato dall'esperienza, non possa da un momenio all'altro farsi prudente. 47-20 (TeΚύρε, ούπω ήσδου καὶ ένα άνδρα δι' ἀφροσύννη μὲν ἐπιχειρούντα αρείττονι ἐαυτοῦ μάχεσθαι, ἐπειδὰν δὲ ἡττηθή, εὐθις πεπαυμένον τῆς πρὸς τοῦτον ἀφροσύνης; πόλιν δ', ἔφη, οἰπω ὁωρακας ἀντιταιτομένην πρὸς πόλιν ἐτέραν, ῆς ἐπειδὰν ἡτηθή παραχρημα ταὐτη ἀντὶ τοῦ μάχεσθαι πειθεσθαι ἐθελει; 19. Ποίαν δ', ἔφη ὁ Κύρος, καὶ σὰ τοῦ πατρὸς ῆτταν λέγων οὔτως ἰσχυρίζει σεωφρονίσθαι αὐτόν; 'Ἡν νὴ Δι', ἐφη, σύνοιξεν ἐαυτῶ ἐλευθερίας μὲν ἐπιθυμήσας, δοῦλος δ' ὡς οὐδεπώποτε γενόμενος, ᾶ δὲ ώχθη χρήναι καθέν ἡ Φθάσαι ἡ ἀποβιάσασθαι, οὐδὲν τούτων ἰκανός γενόμενος ὁιαπράξασθαι, σὸ ἐ οίδεν, ἐπει ἐβουλήθης ἐξαπατήσαν αὐτοῦς ἀντιστών καθοὺς καὶ μηδ' ὁιτιοῦν φρονούντας ἐξαπατήσειεν ὰ δὲ ὡμῆθης λαθείτ χρήναι, οὕτω σὲ οίδε λαθόντα ὥστε ᾶ ἐνόμιζεν ἐνυτῶ ἐχυρά χωρία ἀποκείσθαι, οὐ εἰρκτάς ταῦτα ἑ λόθες προκατασκευάσας τάχει δὲ τοοοῦτον περιεγένου αὐτοῦ ὥστε πρόσωθεν

ma verbale, αιοθ) è aor. 2 d'αισθάνομαι. — καί ένα. Bene osserva il Breitenbach che qui Senofonte doveva aver dinanzi al pensiero il corxispondente και πόλιν, invece del quale poi apparisce πόλιν δέ.

S. 19. ποίαν: ma quale umiliazione credi tu che abbia subito tuo padre da sostenere con tanta forza ch'ei n'abbia attinto saviezza? - σύνοιδεν έαυτώ . . . έπιθυμήσας; e' sa prima di tutto che dopo aver desiderato la libertà è caduto in una servitù che non aveva mai provata finora. Avverti la costruzione del verbo obsoro: col dativo e col participio, e cf. I. 6, 4, come pure Ellen. II. 3. 12: ξυνήθεσαν έκυτοζε μή όντες τοιούτοι. - ώήθη αυτ. d' οίομαι. - λαθείν ή φθάσαι ή άποβιάσασθαι. Cf. Ellen. VI. 1, 13: ός φρονιμός μέν ούτω στρατογός έσταν, ώς. όσα τε λανθάνειν καὶ όσα φθάνειν καὶ όσα βιάζισθαι έπιχειρεί, οὐ μάλα αραμαρτάνει. - λαθόντα. Sottintendi ταύτα, cui si riferisce il precedente a. - anoneisant. Questo verbo, comunemente usato per indicare ciò che si è risparmiato, ciò che si è messo da parte per servirsene in caso di bisogno, qui vale: essere di rifugio, di asilo. - Elx944 προκατασκευάσα;. Traduci ελαθες prima ch'e'n'avesse sentore; e per la costruzione di λανθάνω cul participio, vedi Curtius §. 590. Dubner \$. 203. Sauesi, pag. 125, \$. 75. - περιεγένου αυτού. περιγίγνομαι col genit., vincere, superare aliquem. Quindi Auab. I. 1, 10: de outou

έφθασας ελθών σίν πολλώ στόλω πρίν τούτον τὴν παρ' έαυτῷ δύναμιν ἀθροίσασθαι. 20. Έπειτα δοικεί σοι, έφη ὁ Κύρος, καὶ ἡ τοιαύτη ήττα σωφρονίζειν (κανὴ είναι ἀνθρώπους, τὸ γγώκαι ἄλλους έαυτῷν βελτίονας ὅντας; Πολὺ μάλλον, ἐφη ὁ Τιγράνης, ἡ ὅταν μάχη τις ἡττηθῆ, ὁ μέν γὰρ ἰσχὶι κρατηθείς ἔστιν ὅτε ψήθη σωμασκήσας ἀναμαχείσθαι: καὶ πόλεις γε ἀλούσαι συμμάχους προσλαβούσαι σίναται ἀναμαχείσσαθαι αν οὺς δ' ἀν βελτίους τινές ἐαυτῶν ἡγήσωνται, τοὐτοις πολλάκις καὶ ἀνευ ἀνάγκις ἐθέλους πείθεσθαι. 21. Σύ, έφη, ἔσικας οὺς οἴεσθαι τοὺς ὑβριστὰς γιγνίσκειν τοὺς ἐστιῶν σωφρονεστέρους, οὐδε τοὺς κύρτιστος μὴ κλέπτοντας, οὐδε τοὺς ψευδομένους τοὺς τάληθῆ λέγοντας, οὐδε τοὺς ἀδκαϊντάς τοὶς τὰ δίκαια ποιούντας οἰν οἰσθα, ἐφη, ὅτι καὶ τῶν ὁ σὸς πατὴρ ἐψεύσατο καὶ οὐκέτ' ἡμπέδου τὰς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, είδως ὅτι ἡμεῖς οὐδ' ὁτιοῦν ὡν ' Λοττιάγγς τρὸς τὰς συνθήκας, είδως ὅτι ἡμεῖς οὐδ' ὁτιοῦν ὡν ' Λοττιάγγς πρὸς ἡμᾶς συνθήκας, είδως ὅτι ἡμεῖς οὐδ' ὁτιοῦν ὡν ' Λοττιάγγς

πιρεγινόμενος αν των αντιστασιωτών. — έρθασας, gli siete stato addosso. Regis.

§. 20. trutra. Questa particella è posta spesso, come il nostro diumque, ia principio d'una domanda fatta con tone di maraviglia o d'ironis o di sdegno, come per esprimere una conclusione che l'interrogante non si aspettava. Così VII. 3. 83; VIII. 4, 23, e nei Mem. 1. 4, 11: ŝart; obs. είτι, ορρατίζεις III. 7, 5: fartras, θερη, οι παρέων τούτον οιδεύ επίστεσνεα ποιεύς; e in molti altri luoghi. — ἀναμαγρίαθαι, poter tornare in campo a rifarsi, con una nuova hattaglia, della sconfitta glà sofierta. — ἀναδυσκ, partic. aor. d'àlesspar. Clò che dice Tigrane delle città, e per conseguenza anche degli Stati, trova conferma in tutte le pagine della storia. Ma basti qui citare le pace, du durare in perpetuo, fatta nel 1859 tra l'Italia e l'Austria; ratta poi nel 1859, e quindi ristabilita con nuova dichiarazione che durerebbe in perpetuo; e rotta, ciò nonostante, di nuovo, nel 1866. Il che, del resto, è conforme non meno alla natura che all'antica sentenza; adversus hostes maderna quelocitas.

§. 21. τοὺς τάλιςθη λίγοντας, ia opposiz. a τοὺς ψευδομένους, quelli che dicomo la verità in generale, per abito, per amore che le portano.

— εἰδὺς, ὅτι ἡμεῖς πλ. benchè conoscesse che noi non trasandiamo in alcuna pur piociolissima cosa da Astiage patteggiata? Regis.

συνέθετο παραβαίνομεν; 22. 'Αλλ' οὐδ' έγω ταῦτα λέγω ώς τὸ γνώναι μόνον τοὺς βελτίονας σωΦρονίζει άνευ τοῦ δίκην διδόναι ύπὸ τῶν βελτιόνων, ὥσπερ ὁ εἰμὸς πατήρ νῦν δίδωσιν. 'Αλλ', εΦη ό Κύρος, ο γε σὸς πατήρ πέπονθε μέν οὐδ' ότιοῦν πω κακόν. Φοβείται γε μέντοι ευ οίδ' ότι μη πάντα τὰ έσχατα πάθη. 23. Οίει οῦν τι, ἔφη ὁ Τιγράνης, μάλλον καταδουλοῦσθαι ἀνθρώπους τοῦ ίσχυροῦ Φόβου; οὐκ οἶτθ' ὅτι οἱ μέν τῷ ἰσχυροτάτῳ κολάσματι νομιζομένω σιδήρω παιόμενοι όμως εθέλουσι καὶ πάλιν μάγεσθαι τοίς αὐτοίς; οὺς δ' άν σφόδρα Φοβηθώσιν άνθρωποι, τούτοις οὐδέ παραμυθουμένοις έτι αντιβλέπειν δύνανται; Λέγεις σύ, έφη, ώς ό Φόβος τοῦ ἔργω κακοῦσθαι μάλλον κολάζει τοὺς ἀνθρώπους. 24. Και σύγε οίσθα ότι άληθη λέγω: ἐπίστασαι γὰρ ότι οἱ μέν Φοβούμενοι μη φύγωσι πατρίδα καὶ οἱ μέλλοντες μάχεσθαι δεδιότες μή ήττηθώσιν άθύμως διάγουσι, καὶ οἱ πλέοντες μή ναυαγήσωσι, καὶ οἱ δουλείαν καὶ δεσμὸν Φοβούμενοι, οὖτοι μέν οὕτε σίτου οῦθ' ϋπνου δύνανται λαγχάνειν διὰ τὸν Φόβον · οἰ δὲ ήδη μέν Φυγάδες, ήδη δ' ήττημένοι, ήδη δε δουλεύοντες, έστιν

§. 22. δίενο δάδοικε ὑπό των βελετώνων. Vedil I. 6, 45. — πέπουξε ε πάρη τοι del verbo πάρχω. Vedi Curtius §. 327, 9.º Dübner §. 134. Sanesi, pag. 145. — γε μέτει per altro almeno. Il μέτει corrisponde al μέν precedente, e il γέ si riferisce alle parole che vengono subito dopo μέτει. — φράιτειχ γε ... ότι. Costruisci ὖ οὐ δ΄ τε γράιτειχ La congiunzione è posposta per dar maggior forza al verbo φοβάίτει che parrebbe doversi ripetere, dopo esses, così: φράιται γε μέτει εὐ οὐ δ' ότι (κορδίται), geli femme per ό, to so bene che teme, ... ' μέτει εὐ οὐ δ' τι (κορδίται), geli femme per ό, to so bene che teme, ... '

§. 23. καταδουλούσθαι, umiliare, avvilire, abbattere. — τοῖς αὐτοῖς. Intendi i feritori. — οὐδέ παραμυθουμένοις, quand' anche parli con dolosza. Regis. — ἀντιβλίπειν, quardare in faccia. Vedi V. 3, 33.

§. 24. φείγευν πατρίδα, esser bandito, esser cacciato in esitio. Al nome απερίδε manca l'articlo perchè qui esprime l'idea in generale. Come cittadino ateniese pensa per prima cosa l'Autore alle condanne all'esilio; chè erano molto frequenti in Atene, e ne fu colpito egli setsos. - δείστες, participio perf. dell'irr. δείδω. - ο επέστες, soltintendi δεδίστες. - Όπου δυματικα λαγχώσειο. Anche Hier. 6, 9: δείπευ τε καὶ ὑπουο λαγχώσειος, ο Anab. HI. 1, 11: ματρό δ' ὑπουο λαχών. - δω το νόξα το νόξαν, coll'articolo perchè già si sa di qual timore ai tratta.

ότε δύνανται μάλλον των εύδαιμόνων εσθίειν τε καὶ καθεύδειν. 25. έτι δέ Φανερώτερον καὶ έν τοῖσδε οἶον. Φόρημα ὁ Φόβος• ένιοι γαο Φοβούμενοι μη δηΦθέντες αποθάνωσι προαποθνήσκουσιν ύπο του φόβου, οι μέν ριπτούντες έαυτούς, οι δ' άπαγγόμενοι, οί δ' ἀποσφαττόμενοι· ουτω πάντων των δεινών Φόβος μάλιστα καταπλήττει τὰς ψυχάς. τὸν δ' εμὸν πατέρα, ἔφη, νῦν πῶς δοκεῖς διακείσθαι την ψυχήν, ός οὐ μόνον περὶ έαυτοῦ, άλλὰ καὶ περὶ έμοῦ καὶ περί γυναικός καὶ περί πάντων τῶν τέκνων [δουλείας] Φοβείται; 26. καὶ ὁ Κύρος είπεν, 'Αλλά νύν μέν έμοιγε οὐθέν απιστον τούτον ούτω διακείσθαι θοκεί μέντοι μοι τού αύτού άνδρὸς είναι εὐτυχούντα έξυβρίσαι καὶ πταίσαντα ταχὺ πτήξαι, καὶ ἀνεθέντα γε πάλιν αξ μέγα Φρονήσαι καὶ πάλιν αξ πράγματα παρέχειν. 27. 'Αλλά ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὧ Κῦρε, ἔχει μὲν προφάσεις τὰ ήμέτερα άμαρτήματα ωστ' άπιστείν ήμίν. έξεστι δέ σοι καὶ Φρούρια έντειχίζειν καὶ τὰ έχυρὰ κατέχειν καὶ ἄλλο ό, τι αν βούλη πιστόν λαμβάνειν. καὶ μέντοι, έφη, ήμας μέν έξεις ούδεν τι τούτοις μέγα λυπουμένους· μεμνησόμεθα γάρ ὅτι

§. 25. φέβος μάλιστα καταπλήττει τός ψυχάς. Dione Crisost., or. 6, pag. 212, Reits. πάστα με νό υν τά δευά πέρου φέλου ο πιπλήττει τούς προσδεχεράνους ή λυπείο τούς πειραλέντες, καί πενία, καί φυγά, καὶ δερμεί, καὶ δειμεί, καὶ δειμεί και δειμεί και

\$.26. δοκεί μέντοι μοι... ταχύ πτήξει, verum ciusdem esse hominis arbitror, et secundis rebus insolescere, et adversis subilo consternari. Ciro parla degli uomini in gence, ma con evidente allusione speciale all' Armeno. — πάλις αζ, τedi I. 6, 13. — πράγματα παρίχειν, dar da fare, dar briga, molestare. Anab. I. 1, 11: ώς πράγματα παρεγράνειν τολ Πειδός τῆ ξαυτοξ ύρδος.

§. 27. έχει μὲν προγάσεις... ἡμῖν, habent quidem nostra errata causas, cur nobis fidem derogare possis. Borucmann.— ἐντιιχίζειν, intendi ἐν τῆ ἡμῶν χώρκ. — πιστόν, pegno, malleveria. — μέγκ =

ήμεῖς αὐτῶν αἴτιοί ἐσμεν εἰ δὲ τινι τῶν ἀναμαρτήτων παραδοὺς τὴν ἀρχὴν ἀπιστῶν αὐτοῖς Φανεῖ, ὕρα μὴ ἄμα τε εὕ ποιήσεις καὶ ἄμα οὐ φίλον νομισῦσί σε εἰ δὶ αῦ φιλατιςὑμενος τὸ ἀπεχθάνεσται μὴ ἐπιδήσεις αὐτοῖς ζυγὰ τοῦ μὴ ὑβρίσει; ὅρα μὴ ἐκείνους αῦ δεήσει σε σωφρονίζειν ἔτι μᾶλλον ἡ ἡμᾶς νῦν ἐδέησεν. 28. 'λλλὰ ναὶ μὰ τοὺς θεσύς, ἔφη, τοιούτοις μὲν έγωγε ὑπηρεταικ, οῦς εἰδείην ἀνάγκη ὑπηρεταῦττας, ἀηδῶς αἴ μοι ἀοκῶ χρῆσλαι οῦς δὲ γιγνώσκειν ἀνοίην ὅτι εὐνοία καὶ ψιλία τῆ ἔμῆ τὸ δέον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶ καὶ ἀμαρτάγοντας δέον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶ καὶ ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶ καὶ ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶ καὶ ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶν καὶ ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους ἄν μοι ἀναῶν καὶ ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους καν μοι ἀναφεραίναι ἀμαρτάγοντας δεον συλλαμβάνοιεν, τούτους καν μοι ἀναφεραίναι και ἀναφτάγοντας και δεν και ἐναξιαθεί ἐνον ἐναξιαθεί ἐν ἀνεξιαθεί ἐν ἀναξιαθεί ἐνον ἐναξιαθεί ἐναξιαθεί ἐν ἐναξιαθεί ἐνον ἐναξιαθεί ἐναξιαθεί ἐναξιαθεί ἐνον ἐναξιαθεί ἐναξ

μάλα. — κότοῖς, dopo ἀπωτῶν, si riferisce a τωί. È frequente l'uso del plurale dopo il collettivo τὰς e l'abbiamo trovato anche 1,2,2; 1.6,41. Il ragionamento di Tigrane è questo: se lasci il regno a noi, tu puoì occupare i luoghi più forti, altri afforzare, prenderti iusomma quelle guarentigle che ti par meglio, e noi, per le cose passate, non potremmo non riconoscere giuste le tue esigenze. Se invece lo cedi ai un altro, il roversi a una delle due; o per diffidenza vorrai un pegno anche da lui e, in questo coso, al tempo stesso che suo benefattore, sarai pure considerato come sno nemico; o non esigerai verun pegno, e in questo caso, ono sarai sicuro ch'e non faccia, in un tempo avvenire, anche peggio di noi. — Avverti le particelle ἄμα τ. ... xzi ἐχα, indicanti due circostanze, l' una vicinissima all'altra e quasi simultance. Avverti pure la costruzione del verho ὁρὰ col μό seguito dall'indicativo del futuro.— ζυχὰ τοῦ κρὶ ὑρὲρίσκι, un qualche fron da non lasciargli intolentire. Regis.

S. 28. stásteg. Per la sua derivazione vedi stôs in Curtius S. 317, 6.º Dübars S. 130. Sanesi, pag. 1435, epr la sua costruzione col participio, C. S. 391. D. S. 201. S. pag. 125, S. 75. — μαι δανώ χεράσαι θα ma maniera più modesta di dire che non sarebbe ἀκόξα ἀν χρόμαν. Simile modo abbianno già trovato a 1. 4, 1; 1. 4, 6; 1. 2, 2; e lo troveremo 111. 2, 13; IV. 3, 17; VII. 5, 7; 47; VIII. 7, 4; 25: — τῆ ἐρρ, cioè τροὸ ἐροὶ suo ci che il promome possessivo è usato non di rado negli scrittori greci, specialmente attici, in senso obictitivo e non subiettivo. Anche nel libro VIII. 3, 32; τῆς ἐρρ, ἐφος ἐς significa non tử dono fatto da me, ma il dono fatto a me; e cost Anab. VII. 7, 20; μιλες τῆς εἰρη εξί κατίσολογον, dall'amictai per te, ed Esch. Prom. 388: ½ρρ. τος εἰρμές, ni pich per me, e Tucidi. 6, 90; τῆς ἐρρὰ ἐρολογολε [c claumie contro di me. Nel mediesimo senso obietitivo anche Sallustio Ging. 11: cost in mea intiuriur despecti estis. — τὸ ἐιον συλλημβόνονος.

ρχον φέρειν ή τοὺς μισούντας μέν, έκπλεω δὲ πάντα ἀνάγκη διαπονουμένους, καὶ ὁ Τιγράνης εἰπε πρὸς ταῦτα. Φιλίαν δὲ παρὰ
τίνων ἄν ποτε λάβρις τουὰιτην ὅσην σοι παρ' ήμῶν εξεστι κτήσασθαι νύγ; Παρ' ἐκείνων οἴμαι, ἐφη, παρὰ τῶν μηθέποτε πολεμίων γεγενημένων, εἰ ἐθέλοιμι εὐεργετεῖν αὐτοὺς ῶσπερ αὐ νῦν
με κελεύεις εὐεργετεῖν ὑμᾶς. 29. Ἡ καὶ δὐναιο ἀν, ἐφη, ὧ
Κύρε, ἐν τῆ παράντι νῦν εὐρεῖν ὅτο ἀν χαρίσαιο ὅσαπερ τῷ ἐμῷ
πατρί; αὐτίκα, ἔφη, ἤν τινα ἐξιζῆν τῶν σε μηθὲν ἡδικηκότων,
τίνα σοι τούτου χάριν οἰει αὐτὸν εἴσεσθαι; τί δ', ἡν αὐτοῦ τέκνα
καὶ γυναίκα μὴ ἀφαιρῆ, τίς σε τούτου ἔνεκα Φιλήσει μᾶλλον ἡ ὸ
νριζίων προσήμειν ἀὐτῷ ἀφαιρεθήναι; τὴν δ' ἀρμενίων βασιλείαν εἰ μὴ ἔξει, οῖσθά τινα, ἔφη, νῦν λυπούμενον μᾶλλον ἡ
ἡμᾶς, οὐκοῦν καὶ τοῦτ', ἔφη, όῆλον ὅτι ὁ μάλιστα λυποώμενος
εἰ μὴ βασιλεύσει οῦτος καὶ λαβῶν τὴν ἀρχὴν μεγίστην ἄν σει
χάριν εἰδείη. 30. εἰ δέ τί σοι, ἔφη, μέλει καὶ τοῦ ως ἡματς

a cio che è di dovere attendessero. Regis. Il concetto di Ciro è questo: è più facile condonare qualche mancanza commessa da chi ha buon cuore ed eccellenti intenzioni, che sopportare chi eseguisce appuntino il suo dovere, ma solo perchè costrettovi dalla necessità e con animo assille.

§. 29. ἐν τῷ πχόρτι τῶν ê un modo pleonastico simile all' αῦ πελικ che abbiamo notato 1. 6, 13; ma non senza regione, in quanto che νῶν risguarda principalmente al tempo presente ed ἐν τῷ πκρόντι alla presente attuazione. Puoi tradurre col Regis: ora com' ora, — σῶνίκα, veil 1. 6, 9. Τigrane ripiglia: Ma se tu lasci la vita a chi non t'ho ofteso mai, questi non può considerarla come una grazia ricevuta da te e non ti sarà obbligatassimo mio padre, se gli lasci la vita e la famiglia che avvesti avuto quoi diritto di togliergli. — ἀντοῦ τίναι καὶ γυννίκα μὴ ἀραμβ. La più comune costruzione d'ἀραμέρμαι ê con due accusativi, di persona ciò è di cosa; ma, conne qui, lo trovismo cestruito col genitivo di persona anche V. 3, 19; 4. 29; VII. 4, 11. — ἔξει. Il soggetto si desume da τωά. — λαβών. Sottintendi τὰν λαμειών βασελείταν.

§. 30. µile. Avverti in questo §. due volte costruito µile col ge-

τεταραγμένα τάδε καταλιπείν, δταν απίπς, σκόπει, εφη, πότερον ᾶν οῖε ἡρεμεστέρως έχειν τὰ εὐθαδε καιπής άρχομένης άρχης ἢ τῆς εἰωθυίας καταμενούσης: εἰ δέ τί σοι μέλει καὶ τοῦ ὡς πλείστην στρατιὰν ἐξάγειν, τἰν ἀν οῖε μᾶλλον εξετάσαι ταὐτην ὁρθας τοῦ πολλάκις αὐτῆ κεχρημένου; εἰ δὲ καὶ χρημάτων δεήσει, τίνα ἀν ταῦτα νομίζεις κρεῖιτον ἐκπορίσαι τοῦ καὶ εἰδότος καὶ ἐγοντος πάντα τὰ ὅντα; ὡναθέ, ἔψη, Κῦρε, ψύλαξαι μὴ ἡμᾶς ἀποβαλών σαυτὸν ζημιώσης πλείω ἡ ὁ πατὴρ ἐδυνήθη σε βμάψαι, ὁ μὲν τοιαῦτα ἐλεγεν.

31. 'Ο δέ Κύρος ἀχούων ὑπερήθετο, ὅτι ἐνόμιζε περαίνεσθαι πάντα αὐτῷ ὅταπερ ὑπέσχετο τῷ Κυπζάρη πράξεν ἐμέμνητο γάρ εἰπὸν ὅτι καὶ φίλον οἴοιτο μάλλον η πρόσθεν ποιήσειν καὶ ἐκ τόιτου δὴ τὸν ᾿Αρμένον ἐρωτῆ: Ἡν δὲ δὴ ταῦτα πείθωμαι ὑμίν, λέγε μοι, ἔφη, σύ, ὡ ʿΑρμένιε, πόσην μὲν στρατιάν μοι συμπέμθες, πόσα δὲ χρήματα συμβαλεί εἰς τὸν πόλεμον; ᢃ3. πρός ταῦτα δὴ λέγει ὁ ᾿Αρμένιος. Οὐδὲν ἔχω, ὡ Κῦρε, ἔφη, ἀπλούτατα δὴ λέγει ὁ ᾿Αρμένιος. Οὐδὲν ἔχω, ὡ Κῦρε, ἔφη, ἀπλούτα δὴ λέγει ὁ ᾿Αρμένιος. Οὐδὲν ἔχω, ὡ Κῦρε, ἔφη, ἀπλούτα δὰ λέγει ὁ ᾿Αρμένιος.

nitivo; la qual costruzione è comune negli scrittori attici. Basti un esempio d'Eschilo, Prom. 938: iμεὶ δ' ἐλεοσον Ζορὰς ἢ μπζεν μίλει. Φις ἐκενες, quam minime, e poco appresso ὡς πλέστον στρατά φαπα plurimas copias. Cf. Curtius Š. 633. Saucei, pag. 108, \$. 11. πρετικτέρες avverbio comparat. irreg. di πρεμικές, come da βρεμής. Per il significato e la costruzione del verbo έχω con un avverbio, vedi la terza nuta a 1. 2, 7. π μπλλον ἐξετάπει πόντον ἀρθαίς μελον ἐ da unirist con ἀρθαίς από από 318, seguente piaso σόστο μάλλον, e III. 3, 70: πολύ μπλλον χορού ἀκριβας εἰδθετς: περίνεις στα τὰ δετα, λα in mano tutte le fueotità del praese. Regis. πελείω, come μτγέλα §. 16. Sarà facile avvertire allo studioso come Tigrane conchiuda il suo discorso con lo stesso concetto che avera espresso in principio, quasi dovesse servirgii di fondamento.

§. 31. ἐμέρνοςτο . . . εἰπών. Cost o I. 6, 3: μεννημα γάρ, ἔφη, ἀκούσες, ed Eur. Ecub. 241; μεμνήμεθ ἐς κίνδυσο ἐἰδότες μέγον. Cf. Curtius Ş. 391. ὑϋμοτς §. 203. Sanesi, pag. 121ξ. Ş. 74. στέχετο αστ. 2 d' ὑπισχεδομα. . — ρέλον. Intenderai facilmente τὸν 'Αρμένον, benchè non sia stato poco avanti rammentato. Cf. II. 1, 24, e in quanto alla promessa fatta da Ciro a Classore, II. 4, 14.

στερον είπεῖν οὐδὲ δικαιότερον ἡ δείξαι μὲν έμὲ πᾶσαν τὴν οὖσαν δύναμιν, σὲ δὲ ἰδόντα ὅσην μὲν αν σοι δοιή στρατιὰν αγειν, τὴν δὲ καταλιπεῖν τῆς χώρας Φυλακήν. ὡς δ᾽ αἴτως περὶ χρημάνων οδηλώσαι μὲν έμὲ δικαιόν σοι πάντα τὰ ὅντα, σὲ δὲ τοὐτων αυτὸν γρόντα ὁπόσα ᾶν βούλη Φέρεσθαι καὶ ὁπόσα ᾶν βούλη καταλιπεῖν. 33. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν ' []νι δὴ λέξον μοι πόση σοι δύναμις έστι, λέξον δὲ καὶ πόσα χρήματα. ἐνταῦθα δὴ λέγει ὁ 'Αρμένιος ' [Ιππεῖς μὲν τοίνον εἰσῖν ' Αρμενίων εἰς ὁκτανισχιλίους, πεζοὶ δὲ εἰς τέτταρας μυριάδας ' χρήματα ο᾽, ἔψη, σῶν τοίς θησαυροῖς οῖς ὁ πατὴν κατέλιπεν, ἕστιν εἰς ἀργύρρον λογισξέντα τάλαντα πλείω τών τρισχιλών. 34. καὶ ὁ Κῦρος οἰν

§. 32. ἡ δείζαι, che mostrarti, manifestarti. — τήν δι corrisponde qui al precedente δούν μει come, ordinarismente, a τήν μέν. Anab. II. 3, 15: ανταί δια βάλανοι τών γρωτίκων ότας με δι τολίς Ρίδιγου δείναι ἐδείν, τοτς αδείταις ἀποτάμενοι τὰ είναις ἀποτάμεναι ἡαν ἀπόλεκτοι. ΠΙΙ. 1, 35: ἐποτάμενοι τὰ είναι δείναι το παραφοριά το της αδείταις ἀποτάμενοι τὰ είναι συναιλή κατο το πράφου το το πράσει το δείνου δείναι το πράσει το πράσει

S. 33. Ligov . . . Ligov di xxi. Quando vien ripetuta la stessa parola due o più volte, immediatamente l'una dopo l'altra, quando cioè, per usare il vocabolo proprio, ha luogo un' anafora, sogliono i Greci comunemente far la distinzione del concetto per pér e di. Ma nel nostro luogo è omesso il uiv al primo membro, perchè qui il de xxi non esprime un contrasto fra le due cose cui si riferisce il verbo ligor, ma semplicemente il succedere d'una cosa ad un'altra. Di tale omissione, benché non molto frequente, si trovano esempi IV, 3, 21; Memor. I. 1, 1; II. 2, 8; 6, 22; 23; 8, 5; Ellen. V. 1, 28; Anab. III. 1, 23. Riguardo poi all'uso dell'aoristo, cf. Curtius S. 493. Dübner \$. 229. Sanesi, pag. 121, \$. 60. - 'Apperior ele datungy. La metà di queste milizie, II. 1, 6, doveva essere dagli Armeni mandata in aiuto ai Medi. - οξε ό πατήρ κατέλιπεν, dov' è da avvertire οξε, per effetto d'attrazione, invece d' ob;. Cf. Curtins §§. 597, 598. Dubner §. 211. Sancsi, pag. 106, §. 5. - el, appipior loyicSirra computate a moneta d' argento. Regis. - των τριεχελίων. Poiche è stile di tutti gli scrittori di riportare alla valuta propria del loro paese le monete de' paesi SENOFONTE CIROPEDIA

εμέλλησεν, άλλ' είπε· Τῆς μέν τοίνυν στρατιάς, έπεί σοι, ἔξηη, οί ὅμοροι Χαλδάοι πολεμοῦσι, τοὺς ἡμίσεις μοι σύμπεμπε· τῶν δὲ χρημάτων ἀντί μέν τῶν πεντήκοντα ταλυτων ὧν ἔξορες όλομολν ὁπλάσια Κυαξάρη ἀπόδος, ὅτι ελιπες τὴν Φοράν· εμοὶ δ', εఀφη, ἀλλα εκιπέν δάνεισον· εἰγω δε σοι ὑπισγνοῦμαι, ἡν ὁ θεὸς εῦ ὁιδης ἀνδ' ὧν ὰν εἰροὶ δανείσης άλλα πλείονος αξια εἰεργετήσειν ἡ τὰ χρήματα ἀπαριθανίσης άλλα πλείονος αξια εἰεργετήσειν ἡ τὰ χρήματα ἀπαριθανίσης άλλα πλείονος ἀξια εἰεργετήσειν ἡ τὰ χρήματα ἀπαριθανίσης τὸ δύνωμαι· ἡν δὲ μὴ δύνωμα, ἀδύνατος ἀν Φαινοίμην, οίμαι, άδικος δ' οἰνα ὰν ἀπαίως κρινοίμην. 35. καὶ ὁ 'Αρμένιος· Πρὸς τών θεών, ἔφη, ὧ Κύρε, μὴ οἱτο λέγε· εἰ δὲ μή, οὺ θαρροῦντά με ἔξεις· ἀλλὰ νόμιξε, ε΄θη, ἀν καταλίπης μηδὲν ἤττον σὰ είναι ὧν ἀν ἔχων ἀπίης. Είεν, ἔψη ὁ Κῦρος ὡστε δὲ τὴν γυναίκα ἀπολαβείν, ἐψη, πόσα ἀν μοι χρήματα δοίης; Όποδα αλ θυναίμην, εψη. Τὶ ἐς, ὧστε τοὺς παΐας; Καὶ τούτων, έφη, ὁπόσα ἀν δυναίμην. Οὐκοῦν,

stranieri che essi abbiano occasione di rammentare, e poichè Senofonte seriveva per i suoi concittadial e non per i Persiani, è affatto credibile ch'ei parli qui di talenti attici; e in questo caso il tesoro degli Armeni sarebbe stato ricco di oltre 16 milioni di lire italiane. Se poi si vuole intendere piuttosto talenti babilonesi, cone quelli che avevano corso in tutte quante le parti del reguo persiano, quel tesoro diventa assai meglio fornito, essendo il taleuto attico appena tra quinti del latento di Babilonia.

S. 34. Χυλένλοι, nou gli abitanti della Mesopotamia, ma un nopodo nomade delle montagne tra l' Armenia e il mar Nero. — τους ξμέτοις. Vedi II. 3, 17. Ecco una prova della moderazione di Ciro il quale una esige punto un contingente maggiore di quello che, già per gli obblighi precedenti, l' Armeno doveva somministrare. — δ. Ερερες δυκρόν, δον dipende da ασμόν. — Ελπις τὸν ρορόν, Cf. S. 1: τὸν ἀσμόν Ιπαίν. — εὐ διός se il ciel m' aiuta. Eurip. Androm. 751: Stoi σει δελίτε εὐ καὶ τοῖει οῦς, — ἀτὸ ὑν — ἀντί τοῦταν ά. — Osserva ἀδύννατρο non seguito da κἰν, come se non dovesse essergii contrapposto ἀδικος ἐ che pur s' incontra subilo dopo. Cf. 1. 6, ¼4.

\$. 33. il st µ4, 15 no., altrimenti. — 50, per τούτων ά. Cf. Curtius \$. 597, 4. Dübner \$\frac{1}{2}\$. 211. Sacesi, pag. 106, \$\frac{1}{2}\$. 5. — 5272 con l'infinito indica scopo e lo puoi tradurre: ad effetto di., affine di., per. Vedi 111 2, 16; VIII. 4, 23. — zzi τούτων, ξυη. δτόσκ άν δυναίμην, pro h is

έφη ὁ Κῦρος, ταῦτα μέν ήδη διπλάσια τῶν ὅντων. 36. οὐ δέ, εθη, ὡ Τεγράνη, λέξον μοι πόσου ῶν πρίαιο ῶστε τὴν γυναῖκα ἀπολαβεῖν. ὁ δὲ ἐτύγχανε νεόγαμος ῶν καὶ ὑπερφιλῶν τὴν γυναῖκα και Ἐνρῶ μέν, ἐξη, ὡ Κῦρε, κᾶν τῆς ψυγῆς πριαίμχν ὥστε μήποτε λατρεῦσαι ταὐτην. 37. Σὰ μέν τοίνυν, ἐψη, ἀπάγου τὴν σήν οὐδὲ γὰρ εἰλῆθθαι ἔγωγε αἰχμάλωτον ταὐτην νομίζω στῦ γε μππώστε ψυγόντος ἡμάς, καὶ σὰ δέ, ὡ ᾿Αρμένιε, ἀπάγου τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παίδας μηδέν αὐτῶν καταθείς, ῖν είδῶστο ὅτι ελεθθεροι πρὸς σὲ ἀπέγχονται καὶ τῶν, ἐψη, δειπνέπε παρ ἡμῶν δειπνήσαντες δὲ ἀπελαύνετε ὅποι ὑμίν θυμός, οὕτω δλ κατέμεταν».

38. Διασκηνούντων δέ μετά δείπνον επήρετο ο Κύρος. Είπε μοι, ὧ Τιγράνη, ποῦ δὴ εκείνος εστιν ο ἀνήρ ὃς συνεθήρα ἡμίν

eliam darem quantascunque possem pecunias. Borsemeno. — ταθτα μέν... δυτων, has igitur duplo iam plures sunt, quam habeas. Gabr. citato del Boracmana.

§. 36. πότου, e, in questo stesso paragrafo, ψυχής sono genitivi di prezzo. La locuzione τῆς ψυχῆς πρίποθακ, dar la vita per salvare persone a noi dilettissime, l'abbiamo anche noi italiani e si trova forse in molte altre lingue.

§. 37. εἰἐξφῶτα, infin. perf. passivo dì λωμβάνω. — οεῦ γε μπείπετε γγόστες, ἡμᾶς, ποπ avendooi tu mai abbandonato; ma l'Autore si serve del verbo φυγείν, che si diceva degli schiavi fuggrani dal loro padrone, per far viepiù risaltar l'ingiustizia commessa dal padre di Tigrane con la violazione dei patti. — καὶ ... εἰ. Ved l. 1, 2. — μεδεῖ κοὐτοῦν καταδεἰε, senta dar nulla pel risaatto loro. Regis. — ἐπιπείττ..., ἐπιπείστεντε, ἐἰ. Ripetere ciò che è stato significato col verbe finito, anche col participio del medesimo verbo, piutosto che usare il semplice avverbio quindi, dipoi o simili, da maggiore efficacia al discorso. Cf. VII. 8, 78, VIII. 3, 1.

§ 38. δακαργούστου, sottint. αὐτών. Il Regis traduce; mentre s' intertenexan ologo cenn nel padiglione; ma inesattamente, perche δασεργείτε significa allontamorsi dalla tenda specialm. dopo arer mangiato, et è il contrario di evezetti III. 2, 8, che significa stare nella stessa tenda, specialm. per mangiare insisme. Anche negli Ellen. IV. 8, 18: ὁ θίβρων ϊνύγκανε εξ άρξετεν δακαρών. — ἐκείνος ... ὁ ἀκόρ, cioù il σερνατές the Ciro raminenta nel §. 41. Veduta la somi-

καὶ σύ μοι μάλα ἐδόκεις θαυμάζειν αὐτόν. Οὐ γάρ, ἔφη, ἀπέκτεινεν αὐτόν οὐτοῖ ὁ ἐμός πατίης τί λαβων ἀδικοῦντα; Διαφθείρειν αὐτόν ἔψη ἐμέ. καιτίσι γ', ἔφη, ὧ Κῦρε, οὕτω καλὸς κάγαθὸς ἐκεῖνος ἢν ὡς καὶ ὅτε ἀποθνήσκειν ἔμελλε προσκαλέσας με
εῖτε: Μήτι σύ, ἔφη, ὧ Τιγράνη, δτι ἀποκτείνει με, χαλεπανθής
τή πατρί· οὐ γάρ κακονοία τινὶ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ἀγνοία: ὁπόσα
δὲ ἀγνοία ἀὐθρωποι εξαμαρτάνουσι, πάντ ἀκούσια ταῦτα ἐγώ
νρμίζω. 30. ὁ μὲν δὴ Κῦρος ἐπὶ τούτοις εῖτε· Φεῦ τοῦ ἀνδρός,
δ δ' ᾿λρμένιος ἐλεξεν· Οὐτοι, ἔψη, ὧ Κῦρε, οἰδ' οἱ ταῖς ἐαντών
γυκαίξὶ λαμβάνοντες συνόντας ἀλλοτρόνος ἀνδρας οὐ τοῦτο αἰτιώμενοι αὐτοὺς κατακαίνουσιν ὡς ἀφρονεστέρας ποιοῦντας τὰς

glianza fra l'accusa e la condanna a morte di quel esperté, e l'accusa e la condanna a morte di Socrate, congelturano molti, e non è congettura infondata, che il nostro Autore, nel delineare il carattere del primo, abbia tenuto dioanzi alla mente l'imagine del escondo, suo bene anato maestro. — καὶ το ... καὶτος. Secondo la nostra maniera di costruire ci saremmo aspettati καὶ ἐν εὐ, omesso il pronome κατόν. — τὶ λεβείν εὐλονοντα; ben tradotto dal Regis: e colto in quol misfatto? I Greci adoperano spesso nei dialoghi il participio, logicamente collegandolo al verbo finito precedente. Cr. VI. 3, 20; Mmorr. 1. 2, 45; Conv. 4, 53. — καίτει γε, quomquam quidem. — ά, Ξ Διτι come IV. 2, 8; V. 1, 26; 4, 11; 18; VIII. 1, 27; 4, 35; 6, 23. — γαλετανέρς, congiuntivo aoristo passivo di χαλεπείνο, sdepnarsi con, volar mala α... Parimente nell' Anab. IV. 6, 2; ma con questo significato è adoperata ordinariamente la forma attive.

§. 39. φεὐ τοῦ ἀνδρός, nh che uomol — γνοκεῖς dipende da συνότες.

- κατεκείνουν. Per le legia teineis in poteva dal marito uccidere impunemente l'adultero. Lo siesso peusiero che nel luogo nostro si
trova espresso nell'Ier. 3, 3: μόσους γοῦν τοὺς μοιγοὺς νομείζουσε πολλεί
τόπ πλίων καποεί ἀποκείτεικο, αλοικοίτε ἀπότεα, δτι λυαντήρες ἀντών
γνειζενει τὰς τῶν γνοκεῶν μλίας πρός τοὺς ἄνδρες ἐτκει. — ὡς... πουδντες. Bene osserva il Breitenbach che sono qui confuse due costruκίου; poichè regolarmente dovrebbe dire τοῦτο ἀιτωμενοι ὡς ποιείτε,
οννετο αἰτώμενει ὡς ποιοδντες, senza τοῦτο. — ἀρρονιετίρες, μία toluttuose, più libidinose, più intemperanti, e non, come malamente interpreta il Regis, di più acuto spirito. Nello stesso significato che qui
ἀρρονιετίρες, sono talvolta doperate anche le parole μόρες ς μωμείς α
λεγρονιετίρες, sono talvolta doperate anche le parole μόρες ς μωμείς α

γυναίκας, άλλὰ νομίζοντες άφαιρείσθαι αίτους την πρός αυτούς φιλίαν, διά τουτο ώς πολεμίοις αυτοίς γρώνται. και έγω έκείνω έφθόνουν, δτι μοι εδόκει τουτον ποιείν αυτον μάλλον θαυμάζειν η έμε. 40. και ό Κύρος είπεν· 'Λλλὰ ναὶ μὰ τους θεούς, ο' 'Λρμένιες άνθρώπινά μοι δοκείς άμαρτείν· και σύ, ω Τεγράνη, συγγίγνωσκε τῷ πατρί. τότε μὰν δη τοιαύτα διαλεχθέντες και φιλοφρονηθέντες ώσπερ είκδς έν συναλλαγής, άναβάντες έπὶ τὰς έρμαμάζας σύν ταίς γυναξίν ἀπήλαυνον εἰφρανόμενοι.

41. Έπεὶ δ' τλθον οἴκαδε, έλεγον τοῦ Κύρου ὁ μέν τις τὴν σοφίαν, ὁ δὲ τὴν καρτερίαν, ὁ δὲ τὴν πραότητα, ὁ δὲ τις καὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος. ἐνθα δὴ ὁ Τιγράνης ἐπίρετο τὴν γυναῖκα: Ἡ καὶ σοί, ἔψη, ὡ 'Αρμενία, καλὸς ἐδόκεὶ ὁ Κύρος εἴναι; 'Αλλὰ μὰ Δ΄, ἔψη, οὐκ ἐκείνον εθεώμην. 'Αλλὰ τίνα μήν; ἔψη ὁ Τιγράνης. Τὸν εἰπόντα νὴ Δία ὡς τῆς αὐτοῦ ψυχχή.

κόσχτος: e come άγροσύνη s' opponga a συγροσύνη lo pnoi vedere, fra le altre, in Eurip. Troad. 990. Cf. pure Eurip. Bacc. 314, segg. — σύτούς, cioè τούς άλλοτρίους άνδρας, ed è accusativo soggetto dell'infin. άγχαστόδχει.

§. 10. ἀνθρώπικ μοι δρείς ἐμαφετίν, Regis: tu facestí a parer mío un mancamento da uomo; e per conseguenza, scussilie, compatibile. Terenzio, Adelf. IV. 8, 53: lam id peccatum primum magnum, at humanım tamen: ſzecre alli saepe, item bont. — iz ευναιλωγέ; dopo la riconciliazione.

S. 41. δ μέν τις ... δ δ1... δ δ1... δ δ1 τις. II pronome riç incontrasi non di rado negli scrittori attici aggiunto ad δ μέν, δ δ1, specialmente quando δ ĉ usato come sostantivo, quando, cioè, non si riferisce ad alcun nome poco avanti rammentato. ... τ δ κδ1λε κνί τνη μέγρος. Giustamente osserva Pi Hertlein che i Greci consideravano la grandezza come una qualità necessaria per la vega bellezza; e perciò vedianto qui insieme congiunte κ21λες ε μέγρος come spesso κνέξε ε μέγρος. Cf. V. 1, 5; 2, 7; VIII. 1, 40; 3, 14... ω 'Αρμενίας, è strano quest' appellativo diretto da Tigrane alla sua moglie di cui non si conosce il nome proprio. ... ο δε εετίνον εξειώμεν, non guardato lui, quando guardavo con intensa attenzione e come maravigilata; chè tale è la forza di 3πέρρχε. τ τίνε μέγς come πέρι μέν. 1, 6, 28, τ μέν. II. 1, 8 e simili. Che cosa si sottintende? ... τὸν επίσοντα κτλ. Cf. S, 36, co nota quanta savaità d'afficto, quanto vivo e tenero sentimento

αν πρίαιτο ωστε μή με δουλεύειν, τότε μέν δη ωσπερ είκλς έκ τοιούτων ανεπαύοντο σὺν άλλήλοις.

42. Τη δ' υστερχία ό 'Αρμένιος Κύρφ μέν καὶ τη στρατιζ ποτεύεσδαι, εἰς τρίτην ήμέραν παρείντι τὰ δὲ χρήματα ἄν εἰτεν δ Κύρος διπλάσια ἀπηρίθμησεν. ὁ δὲ Κύρος ὅσα εἶπε λαβών τάλλα ἀπέπεμθεν 'πρετο δὲ πότερος ἔσται ὁ τὸ στράτευμα ἀγων, ὁ παίς ἡ αὐτός. εἰπέτην δὲ ἄμα, ὁ μὲν πατηρ οὐτως. 'Οπότερον ἀν το κκλεύης ὁ δὲ παίς οῦτως. 'Τγὰ μέν οὐκι ἀπολείθομαί σων, ὅ Κύρε, οὐδ' ἀν σκευσφόρον ἐμὲ δέη σοι συνακολουθείν. 43. καὶ ὁ Κύρος ἐπιγελάσας εἰπε. 'Κι ἐπὶ πόσφ ῶν, ἔψη, ἐθελοις τὴν γωναίλά σου ἀκοδσει ὅτι σκευσφορείς 'Αλλ' οὐδέν, ἐψη, ἀκοθεν δεήσει αὐτήν 'ἄξω γάρ, ὅστε ὁρὰν εξέσται ὅ,τι ἀν ἐγὼ πράττω. ''Όρα ἀν, ἔψη, συσκευίζεσδαι ὑμίν εἰπ. Νόμιζε ὅ', ἔψη, συνεπενισαμένους παρέσεσθαι ὅ, τι ἀν ὁ πατὴρ ὑῷ. τότε μὲν δὴ ξενισθέντες οἱ στρατιώται έκοιμήθησα».

riconoscenza rivelano queste parole della moglie di Tigrane. — ἀνεπαύοντο σύν ἀλλήλος, n' andarono insieme a riposare. Regis.

§. 42. εἰς τρίτες ἄμέρως, tertio abbine die, fra tre giorni, nal terro giorno. V. 3, 6: śnes εἰς τρωσερτές μέρως. 27: εἰς τρίτες ἀτρος το το τρίτες ἀτρος το τρίτες ἀτρος το τρίτες ἀτρος τρίτες ἀτρος ὰτρος ἀτρος ὰτρος ὰ

§. 43. ini πέτη a qual prezzo. Ma tradotte le parole di Ciro dalla forma interrogativa all'affermativa, è questo il loro senso: tu non vorresti però a cessun patto ch'ella venisse a sapere cec. Cf. Memor. II. 2, 8: λέγιι ὰ οὐι ὰ τις ἰπὶ τῷ βίμα παντὶ βεύλοτε ἀκοῦντι. - σξα γάρ, ciò non tanto per l'affetto che le portaxa e che non gli permetteva di separarsi da lei, quanto perchè così richiedevano i costumi orientali, di cui vedi IV. 3, t e 2. - ἀρι ἀρ. γεσί I. 4, 13. - συντεκτυπμέρους, intendi ἐριξι. - ξ. π. ἐρ. con (utto quello chè.

CAPITOLO IL

ARGOMESTO

I Gildel, che occupavano i monti di confine tra il loro parse e quel degli Armeni, scenduvano spesso a mettere a rinba le terre di questi o loro lareedivano di coliturale. Ciro adunque arditamente gli assile, gli opprima, e si rende padrone di quel monti sui quali, riconosciutane subito l'opprimati, stabilisce di costruire una fortezza. Entra poi mediatore fra i Caidel e gli Armeni e il persuade, non che a far pace, a striogere fra lotto un'allebaza difensiva co offensiva. Uno del patti della pace si è che gi Armeni possano andare a pascolare sui manti dei Caidel, e questi possam recersi a colitivare le piànne dell'Armenia; mà le cime dei monti, a guarettiga degli uni e degli altri, rimangono in possesso di Ciro e tutti insisme concorrono a fortificarle. Da utilimo Ciro manda un'ambasceria ai re degli indi per ottenerne danaro.

Τη δ' ὑπτεραία ἀναλαβών ὁ Κύρος τὸν Τεγράνην καὶ τῶν Μηδων ἰππέων τοὺς κρατίστους καὶ τῶν ἐαυτοῦ φίλον ὁπόσους καιρὸς ἐδόκει ἰναι, περιελαύνων τὴν χώραν κατεθεάτο, σκοπών ποῦ τειχίσειε, καὶ ἐπ' ἀκρον τι ἐλθών ἐπιχώτα τὸν Τεγράνν ποῖα εἶη τῶν ὀρέων ὁπόθεν οἱ Χαλθαίοι καταθέοντες λήζονται, καὶ ὁ Τεγράνης ἐδείκνο, ὁ δὲ πάλιν ήρετο. Νὸν δὲ ταῦτα τὰ ὁρη ἔρημά ἐστιν; Οὑ μὰ Δ΄, ἔφη, ἀλλ' ἀὲὶ σκοποὶ εἰσὶν ἐκείνων οἱ σημαίνουι τοῖς ἀλλοις ἔ, τι ᾶν ὑρῶτι. Τὶ οῦν, ἔξη, ποιοῦσυν, ἐπὴν αἰσθωνται; Βοηθοῦσιν, ἔφη, ἐπὶ τὰ ἄκρα, ὡς ἀν ἔκαστος ἐπὴν αἰσθωνται; Βοηθοῦσιν, ἔφη, ἐπὶ τὰ ἄκρα, ὡς ἀν ἔκαστος

§. 1. των Μήδων επτίων τοὺς ερατείτους, il nerbo della cavalleria de' Madi. Regis. Μήδων però è adiettivo cume Πέρακε II. 1, 13.— έπόσους καιρὸς ἐδόκει εἰνακ. Intendi ἀνολαβείν. Cf. II. 3, 21; V. 3, 56. — όρλων. Al genitivo plurale dei nomi neutri in ος Senofonte usa di preferenza le furme non contratte. Quindi troviamo lo atesso δρέων Anab. III. 4, 19; e troviamo κερδέων Cirop. IV. 2, 43, e τειχέων Γρρατε. 4, 15 ε Αgesii. 1, 22.— αξιθωντάς, Τοπια, ΑΙΣΘ, αστ. 2 d' ἀιλαβονμαι.— ή, δε ἐπακτράς δύνηται clautono con luttle la sur δρτακε. Regis.

ούνηται. 2. ταύτα μέν δή ό Κύρος ἡαηκόει· σκοπών δε κατενόει πολλήν τῆς χώρας τοις 'Αρμενίοις έρημον καὶ ἀργόν ούσαν διὰ τὸν πόλεμον. καὶ τότε μέν ἀπήλθον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον καὶ δειπνήσαντες ἐκοιμήθησαν. 3. τῆ δ' ὑστεραία αὐτός τε ὁ Τιγράνης παρήν συνεσκευασμένος καὶ ἰππεῖς εἰς τοὺς τετρακισχιλίοις συνελέγοντο αὐτώ καὶ ταξόται εἰς τοὺς μυρίσος, καὶ πελταστεὶ ἄλλοι τοσούτοι. ὁ δὲ Κύρος ἐν ῷ συνελέγοντο εθύετο : ἐπεὶ δὲ καλὰ τὰ ἰερὰ γν αὐτώ, συνεκλέκει τοὺς τε τῶν Περοών ἡγεκόνας καὶ τοὺς τών Μήδων. 4. ἐπεὶ δ' ὁμοῦ ἤσαν, ἐλεξε τοιάδε·

"Ανδρες φίλοι, έστι μέν τὰ ὅρη ταῦτα ᾶ ὁρῶμεν Χαλδαίων εἰ ὀἐ ταῦτα καταλάβοιμεν καὶ ἐπ' ἀκρου γένοιτο ἡμέτερον Φρούριον, σωφρονεῖν ἀτάγκη, ἀν εἴη πρὸς ἡμᾶς ἀμφοτέροις, τοῖς τε 'Αρμενίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. τὰ μέν οῦν ἰερὰ καλὰ ἡμῖν ἀνθρωπίνη ἐἐ προθυμία εἰς τὸ πραχθήναι ταῦτα εὐδὲν οῦτω μέγα σύμμαχον ἀν γένοιτο ως τάγος, ἥν γὰρ θλάσωμεν πρὶν

S. 2. πολλέρ τξε χάρπε. Molto frequentemente i Greci uniscono l'adiettivo πολύς con genitivi partitivi, concordandolo in genere col sostantivo a cui va unito; ma assai di rado omettono, come nel nostro luogo, l'articolo. La stessa osservazione vale per altri adettivi: cf. S. 18, II. 3, 17; IV. 3, 1; Econom. 4, 8. — ἀργόν qui vale non colticata, incolta, come pure al 8. 19, e s'oppone a λεκρός, come puoi vedere alto stesso. 5 19, e V. 4, 25; VIII. 6, flo.

§. 3. αὐτός τι ὁ Τεγράνης, Tigrane in persona. — εἰς τοὺς τετρακιεχ. Per l'articolo vedi 1. 2, 15. — πελτασταί άλλωι τοσούται, cioè άλλωι τοσούται άτες, altrettanti peltasti. — ἐν ῷ in quella che... Cr. 11. 1, 20. — ἐψυτο, vedi a 11. 4, 18.

S. 4. ἀπόρες φίλα, vedi 1. 5, 7.— τωρρανίν αλόγη & κέη πελ. Βέσοημετά che gli uni a gli altri, come gli Armeni, così i Caldei, stian rerso di noi a convenevol termine. Regis. — πρεδομία, che è complemento di σύμμαχον, ha qui il significato di coraggio, come a 1. 6, 13. Cr. Πίαθες, 3,888 κανές κεν ξει πρεδομέρις πεπαθώς, έρδυναν πόλεμολει. — τὸ πραγθέτει, cioò occupare i monti e fabbricarvi una tortezta. — τὸ, τάχος. Conoseva Ciro quel che è stato sempre l'arte di tutti i gran capitani; e il Manzoni potè dire del primo Napoleone: Di quel sicuro il fulmine Tenea dietro al baleno. — φὰκομετ. κόντβάντες. Sulla costrutione di pèrème sel parteipi po vedi Curtius § 500. τοὺς πολεμίους συλλεγήναι ἀναβάντες, η παντάπασιν ἀμαχεὶ λάβοιμεν ἀν τὸ ἀκρον ἡ όλίγοις τε καὶ ἀσθενέσι χρησαίμεδ' ἀν πολεμίοις. δ. τῶν οὖν πόνων οὐδεὶς ράων οὐδ' ἀκινθυνότερος, ἔφη, ἐστὶ τοῦ νῶν καρτερήσαι σπεὐδοντας. ἶτε οὖν ἐπὶ τὰ ὅπλα. καὶ ὑμεῖς μέν, ὧ Μήδοι, ἐν ἀριστερἄ ἡμῶν πορεὐεοθε· ὑμεῖς δέ, ὧ 'λρμένοι, οἱ μέν ἡμίσεις ἐν δέξιἄ, οἱ δ' ἡμίσεις ἔμπροσθεν ἡμῶν ἡγεῖσθε· ὑμεῖς δ', ὧ ἀππεῖς, ὅπισθεν ἔπεσθε παρακελεύσμενοι καὶ ὧθοῦντες ἀνο ἡμᾶς, ἡν δέ τις μαλακύνηται, μὴ ἐπτρέπετε. 6. ταῦτ ἐιπῶν ὁ Κῦρος ἡγεῖτο ὁρθίους ποιησάμενος τοὺς

Dühner §. 203, Sanesi (3.º ediz.) png. 123, §. 73. — ἀραχεί, senza colpo ferire. — ἡ δλίγοις τε κτλ. ο avremo a fare con pochi nemici e spossati. Regis.

S. 3. των ούν πάνων οὐδείς... σπεύδοντας. Intendi; col fare un colpo ardito riporteremo decisiva vittoria più facilmente e con minore pericolo. - huav, cioè dei Persiani. - butte dt . . . to digia. Sottint. πορεύεσθε. Ciro adunque doveva occupare coi Persi il centro; i Medi tener l'ala sinistra; e gli Armeni, parte l'ala destra, e parte formar l'antiguardo. Lo scopo di quest' ultima disposizione di Ciro era forse d'ingannare i Caldei col far loro credere di non aver a combattere altro che con Armeni. - & 'Apuivos. Da queste parole qualcuno ha congetturato che i capi degli Armeni fossero presenti all'adunanza convocata da Ciro S. 3. Ma oltreche nel terzo S. si dice συνεκάλισε τούς τε των Περσών ήγεμόνας και τούς των Μήδων Senza punto accennare agli Armeni, tutto il contenuto del S. quarto, da cui si rileva che Ciro conservava sempre una certa diffidenza a riguardo loro, ci fa credere addirittura ch' e' non prendessero parte a quell' adunanza. Come si spiega dunque quest'apparente contradizione? Non si può spiegare se non supponendo che, con le parole ετε ούν επέ τὰ δπλα si chiuda l'allocuzione tenuta da Ciro, nell'adunanza suddetta, ai capitani del Persi e del Medi; e le parole seguenti siano un'altra allocuzione o parte d'un' altra allucuzione tenuta dopo da Ciro in un altro luogo, alla presenza anche degli Armeni. È però cosa strana che l'Autore non ci dia di ciò nessun cenno. - oi pèr . . . oi di . Vedi I. 1, 1. - 40 de rig palaniuntai, ph initpinete, e se alcun per codardia si tirasse indietro, voi non glielo consentite.

δ. δρθίους τοὺς λόχους i lochi in colonna. Parimente Anab. IV.
 11: δρθίους τοῖς λόχους, al qual luogo, nell'adixione che fa parte

λόχους, οί δε Χαλδαίοι ώς έγνωσαν την όρμην άνω ούσαν, εύθυς εσήμανόν τε τοίς έαυτών καὶ συνεβόων άλληλους καὶ ήθροίζοντο. ὁ δε Κύρος παρηγγύα, "Ανδρες Πέρσαι, ήμίν σημαίνουσι σπεύδευ. ήν γάρ Φθάσωμεν άνω γενόμενοι, οὐδέν τὰ τών πολεμίων δυνήσεται.

7. Εἴχον δ' οἱ Χαλδαίοι γέρρα τε καὶ παλτά δύο· καὶ πολεμικώτατοι δὰ λέγονται οὐτοι τῶν περὶ ἐκείνην τὴν χώραν εἰναι· καὶ μισδοῦ στρατείονται, κόταν τις αἰτῶν δέηται, διὰ τό πολεμικοί τε καὶ πένητες εἶναι· καὶ γὰρ ἡ χώρα αὐτοῖς ὀρεινή τέ ἐστι καὶ ὀλίγη ἡ τὰ χρήματα ἔγουσα. 8. ὡς δὲ μάλλον ἐπλησίαζον οἱ ἀμὴ τὸν Κύρον τῶν ἄκρων, ὁ Τιγράνης σῦν τῷ Κύρω πορεύομενος εἰπεν· ʿΩ Κύρε, ἄρ' οἰσὸ, ἔψη, ὅτι αὐτοὺς ἡμᾶς αὐτίκα.

della Raccolta pratese, è riportata la seguente nota dello Sturz: « Singulis lochis una serie procedentibus, ita ut profunditas lochi esset tanta, quantus erat numerus militum, quibus lochus quisque constabat (i. e. centenis). » E 100 infatti era il numero ordinario degli uomini che componevano un loyog: ma quel numero variava negli eserciti greci, scendendo fino ai 50, e troveremo VI. 3, 21, chiamata pure lógos una compagnia di 24 uomini nell'esercito persiano. - ώς έγνωταν την δομήν άνω ούταν, come videro che salivano verso di loro impeluosamente. Regis. - ήμεν σημαίνουτε οπεύδειν. Ε uno strattagemma che mostra la prontezza d'ingegno e l'imperturbabilità di Ciro. Della stessa prontezza e imperturbabilità diè prova in critiche circustanze, con un altro strattagemma, Senofonte medesimo, Anab. V. 2, 18. - 29άσωμεν . . . γένομενοι. Vedi §. 4. - οὐδὲν τά τῶν πολιμίων δυνήσεται, nulla varranno gli sforzi dei nemici. Regis. Quanto all'articolo rá usato sostantivamente, cf. Curtius §. 410. Dübner S. 138. Sanesi, pag. 109, S. 18.

§. 8. οί ἀυρί τὸν Κύρον, cioè Ciro co'suoi soldati. Cf. Curtius §. 462. Dübner §. 153. Sanesi, pag. 110, §. 19. — ἐπλησίαζον . . . τῶν ἄκρων. Questa costruzione è rarissima, perchè, ordinariamente, πλησιάζω si μάλα θεήσει μάχεσθαι; ώς οί γε 'Αρμένιοι οὐ μὴ θέξωνται τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ Κυρος εἰπών ὅτι εἰδείη τοῦτο, εὐθὺς παρηγγύησε τοῖς Πέρσαις παρασκευάζεσθαι, ὡς αὐτίκα δεῆσον διώκειν. έπειδὰν ὑπαγάγωσι τοὺς πολεμίους ὑποΦεύγοντες οἱ 'Αρμένιοι ώστ' έγγὺς ἡμῖν γενέσθαι. 9. οἵτω δὴ ἡγοῦντο μέν οἱ 'Αρμένιοιτῶν δὲ Χαλδαίων οἱ παρόντες, ὡς ἐπλησίαζον οἱ 'Αρμένιοι, ἀλαλάξαντες έθεον, ωσπερ εἰώθεσαν, εἰς αὐτούς οἱ δὲ Άρμένιοι ώσπερ εἰώθεσαν, οὐκ εδέγοντο. 10. ὡς δὲ διώκοντες οἱ Χαλδαῖοι είδον έναντίους μαχαιροφόρους ίεμένους άνω, οί μέν τινες αὐτοῖς πελάσαντες ταγὸ ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἔφευγον, οἱ δέ τινες καὶ έάλωσαν αὐτῶν, ταχὺ δὲ εἴχετο τὰ ἄκρα, ἐπεὶ δὲ τὰ ἄκρα εἶχον οί άμφὶ τὸν Κύρον, καθεώρων τε των Χαλδαίων τὰς οἰκήσεις καὶ ήσθάνοντο Φεύγοντας αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκήσεων. 11. ὁ δέ Κύρος, ως πάντες οἱ στρατιώται ὁμοῦ εγένοντο, ἀριστοποιείσθαι

costruisce col dativo. -- ώς οι γε 'Αρμένιοι οὐ μὴ δίξωνται τοὺς πολεμίους, perchè gli Armeni certo non reggeranno no all'impeto dei nemici. Regis. Cf. Ier. 11, 15: ἐἀν γάρ τοὺς φίλους κρατής εὖ ποιῶν, οὐ μή σοι δύνωνται αντίγειν οι πολίγιοι. Ε avverti che le due negative unite al congiuntivo danno un'energica negazione, e costituiscono una locuzione ellittica nella quale si deve sottiutendere dopo où una parola significante timore o sollecitudine; per es .: où dereor (2271), un diξωνται. - ώς . . . διήσον, come a I. 6, 12. - έπειδάν ὑπαγάγωνι τοὺς πολεμίους κτλ. quando Armenii refugientes ita hostes imprudentes produxerunt, at nobis appropinquent. Bornemann. E così Ciro presenta a'suoi Persiani come uno strattagemma la fuga degli Armeni; fa cioè creder loro che questi fuggano apposta per allettare i Caldei ad avanzarsi. Quanto a digre coll' infinito vedi I. 2, 1, e cf. Curtius § 568. Dübner §. 217. Sauesi, pag. 124, §. 69.

S. 9. álaláfavres. Veramente, gridando álalá, che era il grido che -solevano alzare i soldati nell'atto di venire alle mani; ma puoi tradurre col Regis: con alte grida. - ous idiyovre, non stavano ad aspettare, non resistevano.

S. 10. δάλωσαν, aor. 2 d' àλίσκομαι. - ol άμφὶ τὸν Κύρον. Vedi Ş. 8. - καθεώρων τε τῶν Χαλδαίων κτλ, e discoprivano le obitazioni dei

Caldei, e si accorgevano abbandonarsi da loro quelle ch' indi erano le meno lontane. Regis.

παρήγγειλεν. επεί δε ήριστήκεσαν, καταμαθών ενθα αί σκοπαί ήσαν των Χαλβαίων ερυμνόν τε διν καὶ ενυθρον, εύθὺς ετείχιζε φρούριον· καὶ τον Τιγράνην έκιδευε πέμπειν επί τόν πατέρα καὶ κελεύειν παραγενέσθαι έχοντα ὁπόσοι είεν τέκτονές τε καὶ λιθοτόμοι. επὶ μεν δὴ τὸν 'Αρμένιον ἄχετο άγγελος' ὁ δὲ Κύρος τοίς παρούσιν ετείχιζεν.

12. Έν δὲ τοὖτω προσάγουσι τῷ Κύρω τοὺς αἰχμαλώτους δεδεμένους, τοὺς δὲ τινας καὶ τετρωμένους ὡς δὲ είδεν, εὐθὺς λύειν μὲν ἐκέλευσε τοὺς δεδεμένους, τοὺς δὲ τετρωμένους ἰατροὺς καλέσας δεραπεὐειν ἐκέλευσε ν' ἔπειτα δὲ ἐλεξε τοῖς Χαλδαίος.

S. 11. 8292, avverbio di luogo, implica naturalmente l'Idea del luogo e la parola che lo significa, come per es .: xupiov. Ora, appunto a questa parola ympios, sottintesa avanti a fy9a, si riferiscono le scguenti parole έρυμνόν τε δν καί ένυδρον. Cf. IV. 2, 20; VI. 1, 23; VIII. 3, 27. - ἐτείχιζε. Questo verbo, derivante da τεῖχος, significò prima inalzare, costruire un muro, specialmente per riparo; poi circondare con un muro e fortificare; quindi, per similitudine, semplicemente fabbricare, costruire, come nel nostro luogo. Questo medesimo senso ha il nostro verbo murare, per cui tradurrai bene col Regis: vi prese a murare un castello. - roic nacover, a Non è necessario aggiungere von con un Ms., perchè il dativo d'istrumento è usato talvolta anche trattandosi di persone, specialmente nel linguaggio militare e giudiziario, come V. 4, 39: φύλοξιν. Ι. 6, 11: έχων δε έργάτας οῖς ἀν ἐργάζοιτο, Ş. 35: τεταγμένοις τοῖς αὐτοῦ ἀτάκτους λαμβάνειν τοὺς πολιμίους, Ητη, V. 2, 4: τάρρον ώρυττε ... τοῖς μέν ἡμίσεσε τῶν στρατιώτῶν προκαθημένοις σύν τοῖς ὅπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς ον ἡμίσεσιν ἐργαζομένοις, Anab. VI. 4, 27: φυλαττόμενοι ίκανοίς φύλαξι, Hipparch. 7, 6; Antiphon. 6, 41: μάρτυσιν. Così nel latino, Cesare, B. G. 1, 8: « ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex Provincia convenerant, . . . milia passuum decem novem murum . . . perducit . » Hertlein .

§. 12. τούς αίχμαλώτους δεδεμίνους, τούς δί τυνας και τετρωμίνους, i prigioni che erano legati e alcuni anche feriit. Così traduce il Regis, faccado intendere che i ferii pure fossero legati; ma sembra a noi che la particella di, riferentesi a un μίν sottinteso, dia questo senso al racconto: condussero a Ciro i prigionieri, parte dei quali erano legali e parte no, perchè erano feriti. — τετρωμένους. Tema verb. TPO, ὅτι ἥκοι οὕτε ἀπολέσαι ἐπιθυμῶν ἐκείνους οὕτε πολεμεῖν θεόμενος, ἀλλ' εἰρήνην βουλόμενος ποιῆσαι 'Αρμενίος και Χαλάσίος.
Πρὶν μὲν οῦν ἐχεσθαι τὰ ἄκρα οῖο' ὅτι οὐκ ἐδεῖσθε εἰρήνης· τὰ
μὲν γὰρ ὑμέτερα ἀσφαλῶς εἰγε, τὰ δὲ τῶν 'Αρμενίων ῆγετε καὶ
ἐφέρετε· νῦν δὲ ὀρᾶτε δὴ ἐν οἶφ ἐστέ. 13. ἐγὼ οῦν ἀφίημι ὑμᾶς
οἶκαθε τοὺς εἰκημμένους, καὶ δίδωμι ὑμῖν στι τοῖς ἄλλοις Χαλἀλίοις βουλεύσασθαι εἴτε βούλεσθε πολεμεῖν ἡμῖν εἶτε φίλοι
εῖναι. καὶ ῆν μὲν πόλεμον αἰρῆσθε, μγκέτι ῆκετε δεῦρο ἄκευ
ὅπλων, εἰ σωφρονείτε· ἡν δὲ εἰρήνης δοκῆτε δεῖσθαι, ἀνευ ὅπλων
ῆκετε· ὡς δὲ καλῶς ἔξει τὰ ὑμέτερα, ἡν Φίλοι γένησθε, ἐμοὶ
μελήσει. 14. ἀκούσαντες δὲ οἰ Χαλδαῖοι ταῦτα, πολλὰ μὲν ἐπαινέσαντες, πολλὰ δὲ δεξιωσάμενοι ὄγοντο οῖκαθε.

'Ο δε Άρμενιος ως ήχουσε τήν τε χλήσιν τοῦ Κύρου χαὶ τήν πράξιν, λαβών τοὺς τέχτονας καὶ άλλα ζσων ώετο δείν, ήχε πρός

appartiene all' irregolare τιτρόστου. — εἰρόστου. — ποιξται 'Αρμινίου, καί Χκλόσιους, far pace fra gli Armeni e i Caldei; mentre εἰρόστο πους εκκόσκου από το το con gli Armeni e i Caldei. — ποιρι με ούν. Passaggio all' orazione diretta: certo prima che noi ci fossimo impadronti del monti, i os obene che punto non ou ciuravate di pace. Regis. — ἀτριλος είχει. Θέσι 10. 6, la nota ad ἀμιλος έχιν. — ἔχινε καὶ ἐρίριτε. Ambedue questi verbi, nella locutione composta ἀχιν. » οἱ είριν το quale si trova sassai spesso, significano far bottino, depredare, porre a sacco e a ruba: ma il primo si riferisce a esseri viventi, uomini e bestami, e i secondo alle cone. Vedi V. 8, 23, Anab. 11. 6, 5; V. 5, 13, e più volte negli Ellenici. In altro seoso è usata questa locuzione al cap. 3, §. 2. — ἐν οῖφ, in quale (pericolusa) situasione.

§. 14. πολλά μὲν ἐππινίσπιτες, πολλά ἐξ ἐξεωσόμενου. Ε facile intendere che l'adirettivo ripetuto πολλά ἀν' esser tradotto avverbialmente, e che l'accusativo dell' oggetto dipendente dai due participi è Κυρεν. In quanto a ἐππινέσπιτες of. IV. 1, 2. — νολε τίπτονας, i τammentati al § 11. — καὶ ἐλλά ὅτων ἀντο ἐῖιν, of alias res quibus opus επεκ.

τον Κύρον ώς εδύνατο τάχιστα. 13. έπεὶ δὲ είδα τὸν Κύρον, ελεξεν· ΤΩ Κύρε, ὡς ολίγα δυνάμενοι προορῶν ἄνθρωποι περὶ τοῦ μέλλοντος πολλὰ ἐπιχειροῦμεν πράττειν. νῦν γὰρ δὸ καὶ ἐγὸ ελευθερίαν μὲν μιχανᾶσθαι ἐπιχειρήσας δυῦλος ὡς οἰδεπώποτε εγενόμην· ἐπεὶ δ' ἐλλομεν, σαφῶς ἀπολωλέναι νομίσαντες νῦν ἀναφαινόμεθα σεσωσμένοι ὡς οὐδεπώποτε. οῦ γὰρ οἰδεπώποτε ἐπαύοντο πολλὰ κακὰ ἡμᾶς ποσοῦντες, νῦν όρῶ τούτους ἔχοντας ἄσπερ ἐγὰ πίχόμαν. 16. καὶ τοῦτο ἐπίστω, ἔψτ, ὡ Κῦρε, ὅτι ἐγὰ ὡστε ἀπελάσαι Χαλδαίους ἀπὸ τούτων τῶν ἀκρων πολλαπλάσια ἀν ἐδωκα χρήματα ὡν οῦ νῶν ἐχεις παρ' ἐμοῦ· καὶ ἀ ὑπισχνοῦ ποιήσειν ἀγαθὰ ἡμᾶς ὅτ' ἐλάμβανες τὰ χρήματα, ἀποτετέλεσταί σοι ἡδη, ώστε καὶ προσοφείλοντές σοι ἀλλας χάριτας ἀναπεψήναμεν, ᾶς ἡμεῖς γε, εἰ μὴ κακοί ἐσμεν, αἰσχυνοίμεθ' ἀν σοι μὴ ἀποδιδόντες. 17. ὁ μεν 'λρμένιος τοσαῦτ' ἐλεξεν.

Οι δε Χαλδαίοι ήκον δεόμενοι τοῦ Κύρου εἰρήνην σφίσι ποιήσαι. καὶ ὁ Κῦρος ἐπήρετο αὐτούς, "Αλλο τι, ἔψη, ὧ Χαλδαίοι,

pulabat; e queste cose erano forse materiali per la costruzione del castello o forse i viveri, sia per gli operai sia per tutti i suoi soldati.
— ω; . . . τάχιστα quam calerrima.

§. 15. ώς δίγγα δυνάμενως . . . πολλά έπεγαρούμεν: come poco possismo noi altri womini, e pur tuttaris come molto imprendiamo! — ἐπλομεν, Tema verb. ΑΛΟ, aor. 2 d'άλιεσομας. — ἀπολολίνας infin. perl. δ' ἀπολλολίνας infin. perl. δ' ἀπολλολίνας infin. perl. δ' ἀπολλολίνας infin. εξετικές το και 'λλομβιάδης πλέετα πακα τένα πλοίο πεσιαστικτ. Νοτα πετία costruito com due accusativi e cf. Curtius §. 102. Dübner §. 175. Sanesi, pag. 121. §. 27. Riguardo poi al costrutulo πανόστο πασίστες, af. C. §§. 389, 590. D. §. 203. S. pag. 121, §. 71. — νύν όρω τούτους ξίχοντας, ώμπερ διγά πέγδραν (Suppl. αδτούς έχειο) hos co iam in statu sats viddo, quo ego hactenus optabom.

§ 16. έπίτω, sappi. — áçτε. Vedi III. 1, 33. — όν, per altrazione, invece di ά. Cf. Curtius § 5. 597, 598. Dúbner § 203. Sanesi, pag. 106, § 5. — όςτε καὶ προπορείλοντίς σοι άλλας χάριτας άναπερήναμεν, itaqua praelerea debere nos alias etiam gratias manifestum est. — μή ἀποδάδντες — εἰ μή ἀποδάδιτες (Γ. III. 3, 33; VIII. 2, 13; Ellen. VI. 5, 41: κίσχόνοντ' ἀν μή ἀποδάδντες χάριτας.

§. 17. Zllo te . . . f., quid aliud quam . . . per qual altro motivo

η τούτου ένεκα εἰρήνης νῦν ἐπιθυμεῖτέ ὅτι νομίζετε ἀσφαλέστερον ᾶν δύνασθαι ζῆν εἰρήνης γενομένης ἡ πολεμοῦντες, ἐπειδη
ἡμεῖς τάδ ἔχομεν; ἔφασαν οἱ Χαλάαῖοι. 18. καὶ ὁς Τὶ ὁ, ἐφν,
εἰ καὶ ᾶλλα ὑμῖν ἀγαθὰ προσγένοιτο διὰ τὴν εἰρήνην; Ἡτι ᾶν,
ἔφασαν, μᾶλλον εὐφαινοἰμεθα. ᾿Αλλο τι οῦν, ἔφη, ἡ διὰ τὸ
γῆς σπανίζειν ἀγαθῆς νῶν πένητες νομίζετ' εἶναι; συνάφασαν καὶ
τοῦτο. Τὶ οῦν; ἔφη ὁ Κῦρος, βοιλοισθ' ἀν ἀποτελοῦντες ὅσαπερ
οἱ ᾶλλοι ᾿Αρμένιοι ἔξείναι ὑμῖν τῆς ᾿Αρμενίας γῆς ἐγγάζεσθαι
ὁπόσην ὰν θέλητε; ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, εἰ πιστεύοιμεν μὴ ἀδικήσεσθαι. 19. Τὶ δέ, σῦ, ἔψη, ὡ ᾿Αρμένιε, βούλοιο ᾶν σοι τὴν
κήσεσθαι. 19. Τὶ δέ, σῦ, ἔψη, ὡ ᾿Αρμένιε, βούλοιο ᾶν σοι τὴν

ze non perchè . . . Poni mente a questa loctuzione ellittica che già abbiamo ritrovato a I. 4, 13. — imbyraire. Per la costrazione di questo verbo col genitivo, vedi Curtius §. 420. Dübner §. 191. Sanesi, pag. 114, §. 36. — ráde, cioè rà áppa. — épasao, cioè rotrou épasa ciadrag araquieri ne convenence, dissero di si.

8, 18. de ha qui significazione dimostrativa ed è da rendersi col pronome personale egli. - ti di, quid vero. - Bobloca? do anoreλούντες δεαπερ οἱ ἄλλοι 'Αρμένιοι κτλ. velletisne vobis, pendentibus ea quae ceteri Armenii pendunt, liceret tantum agri Armenii colere. quantum vobis ipsis liberet? Considera però bene il testo e vedi che havvi un anacoluto, perchè, rigorosamente, invece d' ἀποτελούντες. dovrebbe dire ἀποτελούσιν, e questa sarebbe la costruzione regolare: Βούλοιος' αν έξείνοι ύμιν αποτελούσιν δοαπερ οί άλλοι 'Αρμένιοι κτλ. Ομεst'anacoluto si spiega con la forza d'attrazione esercitata sul participio dal soggetto del verbo Soulous? de a cui esso si trova immediatamente accanto; ma altri suppongono che l'Autore adoperasse il nominativo anzichè il dativo, avendo in mente di scrivere subito dopo έξουσίαν λαμβάνειν invece di έξεξναι ύμεν come gli venne poi fatto di dire. È da avvertire inoltre che Ciro dice oi allos perche i Caldei, pagando il tributo stesso degli Armeni e acquistando il diritto di lavorare le terre dell' Armenia, si metterebbero nelle condizioni medesime degli Armeni e sarebbero considerati come tali essi stessi - ondany, Vedi S. 2, la nota a nollity the young, - fongay of Xaldator. E da sottintendere ότι βουλοίμεθ' αν ήμεν εξείναι έργαζεσθαι: ma puoi semplicemente tradurre col Regis, si, risposero i Caldei, ecc. afterines Sat, benche futuro di forma media, ha significato passivo. Св. І. 6, 9: хатадолета.

νῦν ἀργὸν οὖσαν χώραν ἐνεργὸν γενέοθλαι, εἰ μέλλοιεν τὰ νομιζόμενα παρά σοὶ ἀποτελεῖν οἱ ἐργαζόμενοι; ἐφη ὁ Λρμένιος πολλοῦ ἄν τοῦτο πρίασθαι πολύ γλο ἀν αὐξάνεσθαι τὴν πρόσοδον. 20. Τί δ', ὑμεῖς, ἔφη, ὧ Χαλδαῖοι, ἐπεὶ ὅρη ἀγαθὰ ἔχετε, ἐθέλριτ' ἀν ἐὰν νέμενι ταῦτα τοἱς ᾿λρμενίσως, εἰ ὑμίν μέλλοιεν οἱ νέμοντες τὰ δίκαια ἀποτελεῖν; ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι· πολλὰ γὰρ ἀν ἀφελεῖσθαι οιδιὲν πονοῦντας. Σὶ δέ, ἔφη, ὧ Ղρμένιε, ἐθέλρις ἀν ταῖς τοὕτων νομαῖς γρῆσθαι, εἰ μέλλοις μικρὰ ἀφελῶν Χαλδαίους πολὶ πλείω ἀφελήσεσθαι; Καὶ σφόδρα ἀν, ἔφη, είπερ οἰοἰμην ἀσφαλὰς νέμεν. Οὐκοῦν, ἔφη, ἀσφαλος ἀν νέμοιτε, εἰ τὰ ἄκρα ἔχοιτε σύμμαχα; ἔφη ὁ Ἰρμένιος. 21. Ίλλλὰ μὰ Δί, ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, οἰν ἀν ἡμεῖς ἀσφαλος ἐρταζοίμέθα μὴ διτ τὴν τοῦτων, ἀλλ οἰδό ἀν τὴν ημετέραν, εἰ οῦτοι τὰ ἄκρα ἔχοιεν. Εἰ δ' ὑμῖν αῦ, ἐφη, τὰ ἄκρα σύμμαχα εἰη; Οὖτως

§. 19. ἀργόν... ἐνεργόν. Vedi l'ultima nota al §. 2. — τὰ νομιζόμενα προχ εσί, είὸ che è d'uso presso di te. — πολλού, genitivo di prezzo come πόσων ε ψυχές a III. 1, 36: πρίασδαν τι πολλού, vale: pagar qual-che cosa a caro prezzo. — τὰν πρόασδον, entrata, rendita, specialmente dello Stato. Per lo più è usato il plurale. Vedi VIII. 1, 13; 2, 7; Econom. 2, 11; Ellen. V. 2, 16.

§ 20. τὰ ἀίκαια. Anche noi diciamo il giusto nel senso di conforme alle leggi della giustizia e della rogione. Cr. Anab. VII. 7, 14: ὑπίχεινθα αὐτοξε τότι ἀπείνει ότεν τὰ ἐίκαια Ερωτο οἱ ετρατώται. — ἔρακαν. Υεδί §. 17. — πολλά γὰς ἀν ἀριλειθανα οἰθα ποσούντας, ρυτο ha ατεοθούνο guadagnato assari, sensa faitear nulla. Regis. L'accusativo πονούντας a cui alcuni, credendolo contrario alle regole, vorrebbero sostituire πονούντας, può star bene quì, attratto dall'infinito, come ἐκντὰ Ι. 4, 4, ed ἐμακτὰ ν. 4, 21; 5, 8. — εἰ ρελλοες μαρὰ ἀρειδιν κτλ., as per un piectol profitto a' Calleti porto, fossi tu per trarie un molto più grande? Regis. — στόρες ἄν, sottint. ἐξελομε. La diffidente risposta dell' Armeno fa riscontro alla diffidente risposta dell' Armeno fa riscontro alla diffidente risposta dell' δλαμίνες, sottint. ἀρελοβεί γέμευν.

S. 21. μὴ ότι seguito da ἀλλὰ è una locuzione ellittica equivalente a μὰ είπω ότι, e propriamente significa: non si dica che . . Essa corrisponde al latino nedum, all'italiano non che. Ha lo stesso valore la locuzione μὴ όπως: 1. 3, 10: μὴ όπως ἐρχεῖτθπι ἐρ τρῦμῷ, ἀλλὶ ἀὐο' ὀρ-

αν, εξφασαν, ημίν καλώς έχοι. Άλλὰ μὰ Δί', εξη ὁ 'Αρμείνος, οὐκ ἀν ήμεν αὖ καλώς έχοι, εἰ οὖτοι παραλήψονται πάλιν τὰ ἄκρα ἄλλως τε καὶ τετειχισμένα. 22. καὶ ὁ Κῦρος είπεν Οὐτωσὶ τοίνυν, εξη, εγὼ ποιήσω· οὐδετέροις ὑμών τὰ ἄκρα παραδώσω, ἀλλ' ημείς ψυλάξομεν αιτά καὰ ἀδικώσην ὑμών ὁπότεροι, σὺν τοῖς ἀδικουμένοις ἡμεῖς ἐσόμεθα.

23. 'Ως δ' ήκουσαν άμφότεροι ταύτα, επήνεσαν καὶ έλεγον δτι οὖτως ἀν μόνως ἡ είρηνη βεβαία γένοιτο. καὶ επὶ τούτοις έλαβον καὶ ἐδοσαν πάντες τὰ πιστά, καὶ ἐλευθέρους μέν ἀμφοτέρους ἀπ ἀλλήλων είναι συνετίθεντο, ἐπιγαμίας δ' είναι καὶ

Sούοθαι έδύποθε. — άλλως τε καί τετειχισμένα, praesertim castello iam muroque munita. Cf. Memor. H. 8, 1: άλλως τε καί μηδίο έχοντα, έρ' ότο διο ότοιξούρην. Ed ivi I. 2, 89, e la nota nella édizione per questa stessa Raccolta.

§. 22. οὐδιτέροι, ὑμῶν κτλ. Questa conclusione, ché era fiu da principio nella mente di Ciro, non si può negare essere una naturale applicazione del proverbio che fra due litiganti il terzo gode. — ὁπότερο alterutri come al 8. 23, e VII. 4. 3.

§. 23. μόνως. Cost nei Memor. I. 5, 5: ούτως αν μόνω; δ τοιούτος σωθείη. - έπὶ τούτοις, his conditionibus. - έλαβον καὶ έδοσαν...τά πιστά, L'adiettivo neutro τὰ πιστά, usato come sostantivo, equivale a πίστις, e la locuzione πίστιν δούναι καὶ λαβιίν vale prestarsi vicendevolmente malleveria, promettersi reciprocamente: la qual cosa si faceva con atti esteriori consistenti in strette di mano, giuramenti, dichiarazioni di diritti, ostaggi e cose simili. I due verbi della formula stavano, per il solito, in quell'ordine in cui gli abbiamo citati noi : ed è naturale che chi vuol fede, si affretti primo a darla. Ma li troviamo collocati qualche volta anche in ordine inverso, come appunto vediamo nel luogo cui si riferisce la presente nota. Di che potrebbe esser questa la ragione, che nè i Caldei nè gli Armeni avevan preso l'iniziativa delle trattative di pace, e solo l'avevan conclusa indottivi da Ciro. Cf. Anah. I. 6, 6 e 7. - incrania era l'accordo fatto fra due differenti Stati in forza del quale i andditi dell' uno potevano contrar matrimonio coi sudditi dell'altro. I matrimoni che fossero stati fatti senza questo diritto d'epigamia erano considerati come illegittimi, ed i figliuoli che ne venivano non godevano dei diritti di cittadino.

SENOFONTE CIROPEDIA

έπεργασίας καὶ έπινομίας, καὶ έπιμαχίαν κοινήν, εἴ τις άδικοίη οποτέρους. 24. ούτω μέν ούν τότε διεπράχθη και νύν δέ έτι ουτω διαμένουσιν αι τότε γενόμεναι συνθήκαι Χαλδαίοις καὶ τῷ την 'Αρμενίαν έχοντι. έπεὶ δέ αι συνθηκαι γεγένηντο, εύθὺς συνετείχιζόν τε αμφότεροι προθύμως ώς κοινὸν Φρούριον καὶ τάπιτήδεια συνεισήγον. 25. έπεὶ δ' έσπέρα προσήει, συνδείπνους έλαβεν αμφοτέρους προς έαυτον ώς Φίλους ήδη, συσκηνούντων δέ είπε τις των Χαλδαίων ότι τοίς μεν άλλοις σφών πάσι ταῦτ' εἰκτὰ εἴη· εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων οῦ ληζόμενοι ζῶσι καὶ οὕτ' ἐπίστανται εργάζεσθαι ουτ' αν δύναιντο, ειθισμένοι από πολέμου βιοτεύειν· αεὶ γὰρ ελήζοντο η εμισθοφόρουν, πολλακις μεν παρά τῷ Ἰνδῶν βασιλεῖ, καὶ γάρ, ἔφασαν, πολύχρυσος ἀνήρ, πολλάκις δε και παρ' 'Αστυάγει. 26. και ὁ Κύρος έφη· Τί οῦν οὺ καὶ νῦν παρ' έμοὶ μισθοφορούσιν; εγὼ γὰρ δώσω ὅσον τις καὶ ἄλλος πλεί– στον δήποτε έδωκε. συνέφασαν, καὶ πολλούς γε έσεσθαι έλεγον τοὺς εθελήσοντας.

§. 25. γεγίνουνο. Avverti che a questo più che perfetto manca il consueto aumento sillabico; il che s'incontra assai di frequente nei prosatori, massime in Senofonte. Cr. 1V. 1. 9; Memor. I. 2, 64; Ellencii I. 5, 10; 6. 38; 11. 2, 11; 1V. 1, 3. — ὡς κουόν, sottint. ἐσόμενον. Consideravano quel castello come comune, o, meglio, come haluardo della comune sicurezza, perchè occupato da Ciro ugualmente amico degli uni e degli altri.

§. 23. Ελώξαν. Intendi Ciro, a cui spettano qui le prime parti. Cf. II. 4, 24. — ώς ρίδους, sottint. δνας. — συνπρούντων, sottint. αὐτάν, e vedi la prima nota a III. 1, 38. — ἰργάζεσθας, coltivar la terra. — Ἰσδών. Vedi II. 4. 1.

§. 26. καὶ νῦν πυρὶ ἐμοἰ. Acutamente osserva l' Hertlein che zαὶ napartiene al solo σῦν, ma αν το παρὰ ἐμοὶ insicme; anche ora (come per l'addietro) e anche da me (come dagli altri). — ὅσον τις καὶ ἀλὶςε, quant' altri mai, e poteva dunque essere tralacciato il superlativo πλίετον. Ma si trovano altri essenpi di locuzioni simili alla nostra seguite da un superlativo; così Anab. I. 3, 15: ἄρχισὰαι ἐπίστημαι ἀς τις καὶ ἀλὶνος μάλιστα ἀνθρώπων. — πολλούς γε: 86 non tutti, molti almeno.

27. Και ταύτα μέν δη οίτω συνωμολογείτο. ο δέ Κύρος ως ήμουσεν-ότι πολλάκις πρός τον Ίνδον οι Χαλδαίοι επορεύοντο. αναμνησθείς ότι ήλθον παρ' αυτού κατασκεψόμενοι είς Μήδους τὰ αὐτῶν πράγματα καὶ ῷχοντο πρὸς τοὺς πολεμίους, ὅπως αῦ καὶ τὰ ἐκείνων κατίδωσιν, εβούλετο μαθείν τὸν Ἰνδὸν τὰ ἐαυτῶ πεπραγμένα. 28. ήρξατο ούν λόγου τοιούδει ΤΩ 'Αρμένιε, έφη. καὶ ὑμεῖς, ὧ Χαλδαῖοι, εἴπατέ μοι, εἴ τινα εγώ νῦν τῶν ἐμῶν αποστέλλοιμι προς τον Ίνδον, συμπέμψαιτ' αν μοι των υμετέρων οίτινες αὐτῷ τὴν ἐδὸν ἡγοίντο ἃν καὶ συμπράττοιεν ὥστε γενέσθαι ήμεν παρά του Ίνδου ά εγώ βούλομαι; εγώ γάρ χρήματα μέν προσγενέσθαι έτι αν βουλοίμην ήμιν, όπως έχω καϊ μισθόν αφθόνως διδόναι οίς αν δέη και τιμάν και δωρείσθαι των συστρατευςμένων τοὺς ἀξίους· τούτων δη ένεκα βούλομαι ὡς ἀφθονώτατα γρήματα έχειν, δείσθαι τούτων νομίζων. των δε ύμετέρων ήδύ μοι ἀπέχεσθαι φαίνεται· φίλους γὰρ ὑμᾶς ηδη νομίζω· παρά δέ του Ίνδου ήδέως αν λάβοιμι, ει διδοίη. 29. ὁ οῦν άγγελος, ω κελεύω ύμας ήγεμόνας δούναι καὶ συμπράκτορας γενέσθαι, έλθὼν έχεισε ώδε λέξει. Έπεμψέ με Κύρος, ώ Ίνδέ, πρός σε Φησί δὲ προσδείσθαι χρημάτων, προσδεχόμενος άλλην στρατιάν οίκοθεν εκ Περσών· καὶ γάρ προσδέχομαι, έψη· ην οῦν αὐτῷ πέμψης

^{§. 27.} του Ίνοδο τοπε a 1. 4, 4: δ Σκόσης, δ Θράξ, δ Ίλιμοτές, παρ' αυτοῦ, είοὰ τοῦ τοῦ Ἰνόδο βανιλίῶς. Per la cosa, vedi 11. 4, 1; 7, 8. — κατίδωσε. Per l' uso del congiunitio vedi 1. 4, 2, la nota ad αποθόση. — καθαίν, ταθ. Μλθ. 30τ. 2 di μανθάνω. Poni mente alla sua costruzione con doppio accensativo.

^{§. 28.} έγω γάρ χρήματα ρέν προςιενίσθαι έτι ἀν βουλοίμην ήμεν, percioché lo vorrei pure che noi crescessimo operar in moneta Regis. άν βουλοίμηνο è per sentimento di modestia invece di βούσεμα.
— τούτου όλι ένεια βούλογια δια άγθονώτατα χρήματα έχειν, δείσθαι τούτου γεμίζου», his quidom de causta, quam macimom pecuniae mihi copiam esse volo, quippe cun mihi opus esse arbitera.

^{§ 29.} Incurpe. L'acristo invece del presente, riferendosi, non al momento che il messaggiero parla al re degl'Indi, sibbene al momento, allora di già passato, che aveva rievetuto da Ciro l'incarico di quell'ambasceria. Cl. Anab. 1. 9, 28; II. 4, 46. — otrosovi è Ilegorio.

όπόσα σοι προχωρεί, φησίν, ην θεός άγαθον τέλος διδφ αὐτφ, πειράσεσθαι ποιήσαι ωστε σε νομίζειν καλώς βεβουλεύσθαι χαρισάμενον αίνφ. 30. κατά μέν ο παρ' έμοῦ λέξει. τοῖς δέ
παρ' ὑμων ὑμείς αὐ ἐπιστέλλετε ὅ,τι ὑμίν σύμφορον ἀσκε ἐνίνα.
καὶ ην μέν λάβωμεν, ἔφη, παρ' αὐτοῦ, ἀφθονωτέροις χρησόμεθαι ην δέ μη λάβωμεν, εἰσήμεθα αὐτφ ὅτι οὐθεμίαν χάριν
δφείλομεν, ἀλλ' εξέσται ἡμίν ἐκείνου ἔνεκεν πρὸς τὸ ἡμέτερον
συμφέρον πάντα τίθεσθαι. 31. ταὐτ είπεν ὁ Κύρος, νομίζων
τοὺς ἰὐντας 'Αρμενίων καὶ Χαλδαίων τοιαῦτα λέξειν περὶ αὐτοῦ
οία αὐτὸς ἔπεθύμει πάντας ἀνθρώπους λέγειν καὶ ἀκούειν περὶ
αὐτοῦ. καὶ τότε μέν δή, ὁπότε καλῶς είχε, διαλύσαντες τὴν
σκηνήν ἀνεπαύοντο.

L'appositione à l'Ilepau serve a determinare il significato generico dell'averbio otologicome a V. 4, 34, l'averbio diopo è appositione determinante dell'altro averbio otologico. Anche nell'Odiss. I. 17: otologico teologico e verbau eti l'atano. — nel 1969 procedizopau e l'appotto difatti. È questa un'ospervazione inserita da Circo etero su discorso ch'ei mette in bocca al suo ambasciatore, e diretta a' suoi ascoliatori presenti. Il 1962 si spiega con una proposizione sottiniesa a cui si riferisca, cioè: nal oò general no una proposizione sottiniesa a cui si riferisca, cioè: nal oò general no na dira discorso che tu conoca al tia proposizione statisto, procuretà di [ar st che tu conoca di avere fatto pro a la tesso, facena di avere fatto pro a la tesso fatto pro a la tesso di avere fatto pro a la tesso di avere fatto pro a la tesso di avere di avere fatto pro a la tesso di avere di avere fatto pro a la tesso di avere di avere fatto pro a la tesso di avere di a

§. 30. δ παρ' ἰμοῦ il mio inviato. — ὑμοῖς αὖ voi dal canto vostro. — αὐτῷ ὅτι. Vedi I. 4, 7. — ἐκείνου ἔκεκεν, quod ad eum attinet, cioè senza che noi gli dobbiamo avere riguardo di sorta.

§, 31. τοιώτα λέξευ. Non solo doveva desiderare che parlassero della sua benignità e dolezza, ma altrest del suo valor militare e del modo da lui tenuto per ridurre al dovere gli Armeni e i Caldei medesimi. — όπότε καλώς είχε poichè la cora γω ben concertata, o anche: quando parce opportuno. — δελύσκετες τίν καγή». Cf. 11, 3, 1.

CAPITOLO III.

ARCOMENTO

Giro discende dai monti nelle pianure degli Armeni dai quali riceve accoglienze nonrilche e superbi regali. Ritorna quindi nella Media, presso
Classare, e là ricompensa, secondo i meriti, i suoi solidati che riordina
nel miglior modo possibile e segulta ad addestrare. Come gli painon ordinati ed esercitati albastanza, riparte, col cossenso di Ciassare, per
andare contro gli Assiri. Sulle prime, questi, all'avvicinari di Giro, si
ritirano; ma poi si fanno avanti, e ha lungo una battaglia. I Persiani costringono alla luga gli Assiri, gli inseguono, e si dispongono pure ad invadere il loro accampamento: se non che Ciro, parendogli eccessivo e
pericoloso l'ardore de 'suoi soldati, gli richiama indietro.

Τή δ' ύστεραία ὅ τε Κύρος ἔπεμπε τον άγγελον ἐπιστείλας ὅσαπερ ἔψη, καὶ ὁ ᾿Αρμένιος καὶ οἱ Χαλδαίοι συνέπεμψαν οἱς ἱκανωτάτους εὐνιζόνε ἐναι καὶ συμπράξαι καὶ εἰπεῖν περὶ Κύρου τὰ προσήκοντα. ἐκ δὲ τούτου κατασκευάσας ὁ Κύρος τὸ Φρούριον καὶ Φύλαξιν ἱκανοίς καὶ τοῖς ἐπιπηθείοις πᾶσι καὶ άγγοντ αὐτών καταλιπών Μήζον δν ὥετο Κυαξάρη ἀν μάλιστα χαρίσασθαι, απήρει συλλαβών τὸ ἔτερον στράτευμα ὅσον τε ἤλθεν ἔχων καὶ ὁ παρ ᾿Αρμενίων προσέλαβε, καὶ τοὺς παρὰ Χαλδαίων εἰς τετρακισχιλίους, οἵ ὤοντο καὶ συμπάντων τῶν ἄλλων κρείτενες ἐναι. 2. ὡς δὲ κατέξη εἰς τὴν οἰκουμένην, οἰδείς ἔμεινεν ἐνδον καὶ ς ὡς δὲ κατέξη εἰς τὸς τοις οἰς ἀς δὲ κατέξη εἰς τὸς τοις οἰς ἀς δὲ κατέξη εἰς τὸς τοις οἰς ἀς δὲ κατέξη εἰς τὸς οἰκουμένην, οἰδείς ἔμεινεν ἐνδον καὶ τοὶς αξικές ἐμεινεν ἐνδον καὶς δὲς ἐμεινεν ἐνδον καὶς δὲς ἐνεινεν ἐνδον καὶς δὲς ἐμεινεν ἐνδον καὶς δὲς ἐμεινεν ἐνδον καὶς δὲς ἐνεινεν ἐνδον καὶς ἐνδον ἐ

- §. 1. imarcilas δεκπερ έρρ, istrutto di quanto aveva detto. Regis-Vedi i i §. 20 del capit, antecedente. — δε dipende dal sottinieso καrκλιπών, cioè: lesciando il quale e' pensava di far cosa grata a Ciassare. — καὶ τοὺς, sottini. ετρεκτώτες il qual nome è racchiuso nel collettivo ετράτομα. — δί θαρτο καὶ συμπώντων τῶν ελλων ερίττοκε; είναι, che pur si tenevono si fiore di tutta quanta la nazione. Regis.
- §. 2. κατέβη, Tema verb. κατα-ΒΑ, aor. 2 di καταβείνω. τὴν οἰνουμένην. Con questa parola, a cui si sottintende γῆν, si vuol significare la pianura degli Armeni, in contrapposto ai monti, da cui Ciro scendeva

e che erano disabitati ed incolti. — teta», domi. — şipavıç, azi άγωrez. Questa locazione ha un sigüicaci diverso da quello notato a
III. 2, 12; vale cioè semplicemente portur seco, condurra, esclusa
qualuque idea di rapina e di violenza. Anche nei tempi posteriori,
come apparisce da Eliano V. II. 1. 31, era costume presso i Persiani
di andare incontro al loro re reduce da qualche spedizione offrendogli donativi. — ξίεω, «di prezioso. — τρ δια πάστων της δi (espiicazione di ούτως. Υπό sta anche coi sostantivi verbali che hanno un
senso passivo come [re. τ, θ. α εὐ κτὸ τον γορουμένον τραίς. [Ellen, VI.
4, 37: ἐπιβουλη ὑπό τῆς γονουσός. I. 5, 10: μυγάς ὑπό τῶν 'Αδηναίων,
Plat. Cotiv. 2169' - τῆς τραξε τῆς ὑπο τῶν πολλον. Hertlein. — δ πρότρον τλι. Vedi, per la cosa di cui si trattat, III. 1. 31.

S. 3. ματδού περιώντα, mercedis causa hine inde proficisendo.
- καὶ τό μιν λοματίο ματώς ταλ. Il consiglio che Ciro dà alla moglie del re d' Armenia, non è da considerarsi come dimostrazione di dissistima e di disperezzo per questo re, quasi che Ciro creputasse la moglie più abile del marito a far buon uso delle ricchezze, ma è un semplice scherzo ch'egli intende di dire e il cui senso più probabile è questo: bada però. o donna, che il tuo marito aon le sotterri, ma l'adopri piutiosto a vantaggio uco e della tuo famiglià. - «τανίω». Intendi Tignane e non Sabari. - ως καλλενα, quam pulcherrime.
- ἀπὶ «ὐτῶ». La preposizione ἀπὸ è usata frequentemente, come in questo luogo, per ladicare il mezzo o l'istramento con cui si fa o si può far qualche cosa. Cl'Anab. 1. 4, 0: «κράτομα συνλιες» ἀπὶ τούτων των χραγμάνω». Ec Γ. pure, fra i molti escepsi, lifad. 24, 603: τούς
πτο χραγμάνω». Ec Γ. pure, fra i molti escepsi, lifad. 24, 603: τούς

των λοιπών κτώ καὶ σαυτή καὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ ταῖς θυγατράσι καὶ τοῖς ὐιοῖς ἔςτι κεκτημένοι καὶ κεκομημένοι κάλλου καὶ ἢδιον τολ αιῶνα διέχετε· εἰς δε τὴν γῆν, ἔφη, ἀρκείτω τὰ σόματα, ὅταν ἔκαστος τελευτήση, κατακρύπτειν. ҍ. ὁ μὲν ταῦτ' εἰπων παρήλασεν· ὁ ở ' Ἀρμένιος συμπρούπεμπε καὶ οὶ ἄλλοι πάντες ἀνθωποι, ἀνακαλοῦντες τὸν εὐεργέτην, τὸν ἀνδρα τὸν ἀγαδίν· καὶ τοῦτ' ἐποίουν, ἔως ἐκ τῆς χώρας ἀπῆν. συναπότειλε ở ἀιτῷ καὶ ὁ 'λρμένιος στρατιὰν πλείονα, ὡς εἰρήνης οῖκοι οῦσης. δ. οὕτω δὴ ὁ Κῦρος ἀπῆει κεχρηματισμένος οἰχ ᾶ ἐλαβε μόνον χρήματα, ἀλλὰ πολὸ πλείονα τοῦτων ἡτοιμασμένος διὰ τὸν τρόπον, ὅστε λαμβάνεν ὁπότε διόντο. καὶ τότε μέν εστρατοπεδείστον τοῖς τοῦς τοῖς μεδορίοις. τῆ ὁ' ὑστεραία τὸ μὲν στράτευμα καὶ τὰ χρήματα επεμψε πρὸς Κυαξέρην· ὁ δὲ πλησίον γὴν, ὅσπε λα χρήματα επεμψε πρὸς Κυαξέρην· ὁ δὲ πλησίον γὴν, ὅσπερ

μέν 'Arôλλον πίρντο και άργυρίου βισίο. — δ. τι dipende solo da κετεςμένοι e non anche da κεκοεμημένοι che vorrebbe il dativo. Quindi, secondo la maniera nostra di costruire, dovrebb essere: δ, τι κεκτημένοι καὶ ὧ κεκομημένοι. — κάλλον καὶ ξόνον, avverbi comparativi. — τα σώματα. Vedi VIII. τ. 23.

§. 4. παράλατες. Term verb. παρα- ΕΛΑ, αυτ. di παρελούνω. — ἀνεικαλούντες τόν εύργετο. Λιαλb. Vi. 6, 7' οι παράντες τόν στρανιστού είπης αρώτ τι βάλλευ τύν Διξιππος, ἀνεικολούντες τύν προδότον. Poni mente all' articolo τόν, ussito quasi a indicare il beurfattore per eccellenza. — πλείσνα, maggiore, cioè, di quel che era stato stabilito, III. 1, 34. — ἀ, είρθης, σίποι σύπης, quippe qui domi pacem haberet. La particella ἀς indica qui semplicemente i nua circostanza.

§. 5. πεχριματισμένες οὐχ ὰ Ιλοβε μόνον χρέματα. Poni mente alla collocazione delle parole che ti presenta la proposizione relativa prima della voce a cni essa si riferisce. Così nell'Anab. I. 2, 1; απο πέμβατ πρές ἐσυτεν ὁ είχε στράτευμα. I. 9, 14: άσχοντας ἐποιεί κὲ κατατερέρτος χώρχε. Ma anche più rari costrutti; benché del medesimo genere, si trovano in Aristof. Rane, 806: ἔτεροι γέρ εἰντο εἴτοι εὐχομαι serçi. E al verso 901: ἐρδος μ' ἐλίτχειο ἀν ἀ κπτομαι 140γων. Il senso delle parole da noi citate in capo alla nota e di quelle da cui l' Autore le fa seguire è questo: Ciro tornava ricco per quel che avera avuto; e anche più ricco perchè con i suoi costumi e le sue maniere avexa disposto gli animi in modo da potre ottenere in seguito tutto ciò che volesse. — ἀχτι λομβάνει». Vedi Saucesi, pag. 124, §. 69. — ἀχτιλομβάνει». Vedi Saucesi, pag. 124, §. 69. — ἀχτιλομβάνει». Vedi Saucesi, pag. 124, §. 69. — ἀχτιλομβάνει». Vedi Saucesi, pag. 126, §. 69. — ἀχτιλομβάνει». Vedi Saucesi, pag. 126, §. 69. — ἀχτιλομβάνει».

έφησεν· αὐτὸς δέ σὺν Τιγράνη καὶ Περσῶν τοῖς άριστοις έθήρα ὅπουπερ ἐπιτυγχάνοιεν θηρίοις καὶ ηὐφραίνετο.

ippsev. Vedi II. 4, 17. — δπουπερ ἐπιτυγχάνοιεν Θερίοις, συμπανα si scontrasse in fiere, sia nei confini dell'Armenia sia iu quei dell'Assiria. Cf. I. 4, 16 e seg.

S. 6. ἀρίειτο, Tema verb. ἀπέ-ΙΚ, nor. 2 d' ἀριονίομαι. — του διρνί ευνούς, dei loro subalterni, di quelli che avevano sotto il loro commo di Cr. I. S. 3. — το μέρος, la sua parte, cio è la parte dell'esercito di pendente da lui, la sua schiera; chè l'articolo si traduce assai volte con ua adietivo pronominale possessivo per meglio determinare l'oggetto. Cf. Memor. III. 14, 1: ἀνούμενο ἐκάστος τὸ μέρος. — ἀξείπχυσο. Ετα un egregio provvedimento quello di Ciro, perchè nou solo è giusto che il merito abbia la sua ricompensa, ma perchè ne doveva nascere un' utilissima emulazione fra i diversi corpi dell'esercito; la quale emulazione, diretta da ognuno di essi a migliora sè medesimo, avrebbe finito col rendece migliore tutto l'esercito insieme. — κεί... ἐἰ. Vedi 1. 1, 2. — εἰς ετρατιάν, per l'esercito, o latium. — α εἰ... ἐἰ. Vedi 1. 1, 2. — εἰς ετρατιάν, per l'esercito, o latium. ἀξωντένοις, dignissimo ouique, ai più degni. — τουτοις sì riferisce a ξτι. Cf. 1. 6, 11.

§ 7. ω ελαβεν, cioè τούτων, ὰ ελαβεν. Per la somma che Ciro aveva avuto dal re d' Armenia vedi III. 1, 33, 42. — νοὰ πως, press' a poco coti. — είς τὸ μέσον. Intendi, stando egli nel mezzo a quelli ai quali parlava. — ἀρ' ων. Vedi §. 3. la nota ad ἀπ' αὐτῶν. — καὶ τιμάσερα.

τως δή άναμιμνησκώμεθα τὰ ποί' ἄττ' έργα τούτων τῶν ἀγαθών έστιν αίτια: σκοπούμενοι γὰρ εὐρήσετε τό τε ἀγρυπήσαι ὅπου έδει καὶ τὸ πονήσαι καὶ τὸ ο πεύσαι καὶ τὸ μὴ είξαι τοίς πο λεμίοις, οὕτως οῦν χρή καὶ τὸ λοιπὸν ἄνδρας ἀγαθούς είναι, γιγνώσκοντας ὅτι τὰς μεγάλας ἡδονὰς καὶ τὰγαθὰ τὰ μεγάλα ἡ πεθὰ καὶ ἡ καρτερία καὶ οἱ έν τῷ καιρῷ πόνοι καὶ κἰνδυνοι παρέγονται.

9. Κατανοών δε ό Κύρος ως εὖ μεν αὐτῷ εἶχον τὰ σώματα οΙ στρατιώται πρὸς τὸ δύνασθαι στρατιωτικοίς πόνους Φέρειν, εὖ δε τὰς ψυχὰς πρὸς τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων, ἐπιστήμονες ὅ ἦσαν τὰ προσήκοντα τῆ ἐαυτῶν ἐκαστοι ὁπλίσει, καὶ πρὸς τὸ πείθεσθαι δε τοῖς ἄρχουσιν ἐώρα πάντας εὖ παρεσκευασμένους.

ώς αν έκαντος άξιος η. cioè: κοὶ ἀφ' ὧν έκαστος έξει τιμάσθαι, ὡς ἀν άξιος η τιμάσθαι. Cf. II. 3, 16: ἐδοξε κατὰ τὴν ἀξίαν τιμάσθαι έκαστον.

§. 8. τὰ ποῖα ἀττα ἔτρα ː ποῖὰ τους τὰ ἔργα ἐστὶν ἄ, quae tandem int illa opera, quae; quali mai siano i mezti. — το λοπόν, nel· Pacvenire, in seguito, da ora innanzi. — ἡ παιδώ. Vedi II. 3, 19. — καὶ οἱ ἐν τῷ καιρῷ πόνοι καὶ κάνδυσα, εἰ labores et perícula in tempore suscepta et exantiata. Facciano tesoro di questia sentenza di Ciro quei giovani che con tanto loro danno si aspettano i veri piaceri dall'orio e dalla mollezza.

§. 9. καταρρονείο. È qui costruito col genitivo, come ordinariamente si costruisconol verbi che significano aver curo a oncuranza. Cf. Curtius §. 420. Dübner §. 191. Sanesi, pag. 114, §. 36. Qualche volta però si trova coll'accusativo; così Eurip. Bacc. 503: καταρρονεί με και θόβελ δέλ. ... επικετήρονες, che vortebbe per suo complemento un genitivo, ha qui invece l'accusativo τὰ προτήκοντα come se fosse il participio ἐπικετήροντο. Parimente nell' Econome. 2, 161: οδινις ἐκκατα επικετηρονίεντατοί είαι, e nei Memor. 1. 2, 19: ελλο οδιδε... ἀνατακτήροντα και αναξικετή και επικετήροντα επικετήροντα

έχ τούτων ούν έπεθύμει τι ήδη τών πρός τούς πολεμίους πράττειν, γιγνώσκων ότι έν τῷ μέλλειν πολλάνει τοῖς άρχουσι καὶ τής καλής παρασκευής άλλοιούται τι. 10. έτι δ' ὁρὰν ότι φλιοτίμως έχοντες, έν οῖς ἀντηγωνίζοντο, πολλοί καὶ ἐπιφθόνως είχον πρὸς ἀλλήλους τῶν στρατιωτών, καὶ τῶνδε ἐνεκα ἐξάγειν αὐτοὺς ἐβούλετο εἰς τὴν πολεμίαν ὡς τάχιστα, εἰδως ὅτι οἱ κοινοὶ κίνδυνοι φιλοφόνως ποιούσιν ἔχειν τοἰς συμμάχους πρὸς ἀλλήλους, καὶ οὐκέτι ἐν τούτω οὕτε τοῖς ἐσξης ἐψιεμένοις, ἀλλὰ μάλλον καὶ ἐπαινούσι καὶ ἀσπάζονται οἱ τοιούτοι τοὺς ὁμοίους, νομίζοντες συνεγγούς αὐτούς τοῦ κοινού ἀγαλού ἐναι. 11. οὕτω όἤ πρώτον μέν ἐξώπλιοε τὴν στρατιὰν καὶ κατέταξεν ὡς ἐδύνατο κάλλιστά τε καὶ ἀριστα, ἐπειτα δὲ συνεκάλεσε μυριάχους καὶ χιλιάχους καὶ ταξίαχους, καὶ λοχαγούς. οῦτοι γὰρ ἀπολεθιμένοι τόσαν τό ταπαλέγεσθαι ἐν τοῖς τακτιοῖς ἀριθμοῖς, καὶ ὀπότε δέοι ἡ ὑπακούειν τῷ στρατιές τὰς τακτιοῖς ἀριθμοῖς, καὶ ὀπότε δέοι ἡ ὑπακούειν τῷ στρα

δ δ Πανακίας καὶ οἱ άλλει οἱ ἐν τλὲκ Λακεδαμονίων ὡς Λύσσοξος τετελιντροξος ἐκ . . . λλουζέρντο ἐκ καὶ τὸ ἐπικανὰ ως τὸ μλ ἀντίπαλου πολύ, τὸ ἐἐ αὐπῶν ἐλίγον εἰς . . . ἐκὰ οὖν πάντα ταιὐτα ἐδοξεν κὐτοῖς τοὺς νεκροὺς ὑποσπόσους ἀναμεῖεθακ: — τῶν πρός τοὺς πολιμίους, sotlint. πρακτέων, di quelle fazioni che si fanno contro i nemici. — ἀλίνουβακ; generalmente, ha il semplice significato di mutarsi, ma qui vale mutarsi in peggio, peggiorarsi.

§. 10. ριλοτίμως έχοντες . . . ἐπερθόνως είχον . . . ριλορρόνως έχειν. Vedi I. 2, 7, la nota ad ἀρελάς έχειν. — ἐν οἰς ἀντεχωνίζοντο, ἐπ εία de quibus erant inter έρους οετταιπίσα. — ἐν τούτες οἰοδ ἐν τοῖς κοινός καθύνοις. — οὐτε τοῖς ἐν ἐπλεις κουμουμένοις ρθονούοιο οὐτε τοῖς ἐθέγις ἐγεμένοις, ποπ λαποπο pɨὰ ɨποἰά an ἀ a que' che sono τί lucentɨ ɨπ arme, nê a que' che vogañ isono di gloria. Regis.

S. 11. úz čedvaro sálderá re szű éperze, il più che poté vagamente eben. Begis. — popségyou xã. Nota questa fila di titoli militari citati uno dietro l'altro senza articolo. Parimente, Elden. 1V. 5, 7: nodujágyou szű neszessztépag szű fenzyok, száltó téddese. ándálvajáss éssz vő aszaldycsszű és vág szer. ápápa, erano setőlti dal fare la mostra nelle file d'ordínanza. Regis. Egli cena dunque, come si direbbo era, gji ufficiali componenti lo stato maggiore τηγή ή παραγγέλλειν τι, οὐό ώς οὐδεν άναρχον κατελείπετο, άλλὰ διωδεκασάρχοις καὶ ἐξασάρχοις πάντα τὰ καταλείπομενα διεκοσμείτο. 12. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον οἱ ἐπικαίριοι, περάγων αὐτοὺς ἐπεσδείκνυ τε αὐτοῖς τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ ἐδίδασκεν ἢ ἔκαστον ἰσχυρὸν ἢν τῶν συμμαχικῶν. ἐπεὶ δὲ κάκείνους ἐποίφσεν ἐρωτικῶς ἔχειν τοῦ ἦδη τοιείν τι, εἰπεν αἰτοῖς νῦν μεὰ ἀπέναι ἐπὶ τὰς τάξεις καὶ διδάσκειν ἔκαστον τοὺς ἐαυτοῦ ἄπερ αὐτὸς ἐκείνους, καὶ πειράσθαι ἐπιθυμίαν ἐμβαλείν πάσι τοῦ στρατεύεσθαι, ἔπως ἐὐθυμότατα πάντες ἐξορμῷντο, πρὸ δὲ παρείναι ἐπὶ τὰς Κυχά χου θόρας, 13. τότε μέν δὴ ἀπόντες οῦτω πάντες ἐποίουν τῆ δ' ὑστεραία ᾶμα τῆ ἡμέρα παρῆσαν οὶ ἐπικαίριοι ἐπὶ θύραις. σὸν τούτοις οῦν ὁ Κῦρος ἐἰσελθῶν πρὸς τὸν Κυαξάρην ἡρχετο λόνοι τουσδέι.

Οΐδα μέν, ἔφη, ὧ Κυαξάρη, ὅτι ἃ μέλλω λέγειν σοὶ πάλαι δοκεῖ οὐδἐν ἦττον ἢ ἡμῖν· ἀλλ' ἴσως αἰσχύνει λέγειν ταῦτα, μὴ δοκῆς ἀγθόμενος ὅτι τρέφεις ἡμᾶς ἐξόδου μεμνῆσθαι. 14. ἐπεὶ

del Generale. — εὐδ' ως εὐδιν ἄναρχον κατελείπετο, non rimaneva così senza capo neppur una parte dell'esercito.

§ 12. oi ἐπακέρου. Sono dette così le persone d'importanza, di più grande autorità, e specialmente, nel linguaggio militare, quegli ufficiali che per il grado, il senno e il valore sono tenuti in maggior conto degli altri, come appunto gli ufficiali di cui si parla nel § precedente. Perceb poi avessero questo nome si poù riturere dall'Anab. III. 1, 36, dove Senofonte, parlando agli alti ufficiali insieme riuniti, dice: κέγυστο κέγτε κακρόε, οι γάρ στραπόστα οὐτου πάντες πρίς (μές βλίπονοι, κάν μόν μός φόρικοι άδρυφες, κάντες κακεί ένατες, πό ἐ τεν. πακρόμον, cioè παρά τάς τάξιες, menandoli per la schiera. — τα καλάς έγοντα καὶ ἐδίδακει γ β ελ. έγχ. ἢ τ. ενμμ. ciò che era ben in punto, e mostrava doc' era tl forte di ciascuma della genti coltegate. Regis. — άπιρ αὐτές ἐκείνους. Sottint. ἐδίδακει. Vedi la prima nota a 1, 2, 8.

§. 13. aizyūna liytus. Cf. aizyūnyaz liyny T. 1, 21, e vedi Curtius §. 804. Dibner Ş. 903. Smesi, pag. 128. §. 74, 2.º Osserva con che arte Ciro comincia il suo discorso, per meglio ottenere il suo intento, figurando di credere Ciassare dei medesimi sentimenti di lui e attribuendo a pudore ciò che era piuttosto da attribuirsi ad ignavia.— µ 2.º οῦν σὰ σιωπὰς, ἐγὼ λέξω καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν γὰρ ἀσκεῖ πὰσιν, ἐπείπερ παρεσκευάσμεθα, μή ἐπειδαν ἐμβάλωσιν οἱ πολέμιοι εἰς τὴν σὴν χώραν, τότε μάχεσθαι, μηδὶ ἐν τῆ φιλία καθημένους ἡμᾶς ὑπομένειν, ἀλλ' ἰέναι ὡς τάγιστα εἰς τὴν πολεμίαν. 15. νῦν μὲν γὰρ ἐν τῆ σῆ χώρα ὅντες πολλὰ τῶν σῶν σινόμεθα ἄλοντες: ἡν δὶ εἰς τὴν πολεμίαν ἴωμεν, τὰ ἐκείνων κακῶς ποιήσομεν ἡδόμενοι. 16. ἔπειτα νῦν μὲν σὰ ἡμᾶς τρέφεις πολλὰ ἀπατυῶν, ἡν δὶ ἐκατρατευσώμεθα, βεψόμεθα ἐκ τῆς πολεμίαν. 17. ἔτι δὲ εὶ μὲν μείζων τις κίνδυνος ἔμελλεν ἡμῖν είναι ἐκεί ἡ ἐνθάδε, ἴσως τὸ ἀσφαλέστατον ἢν αἰρετέον. νῦν ἀὲ ἴσοι μὲν ἐκείνων ἰόντες ὑπαντώμεν αἰτοῖς: ἵσοι δὲ ἡμεῖς ὅντες μαχούμεθα, ἢν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αἰτοίς δεχώμεθα ἡν τε ἐπὲ ἐκείνμεθα, ἡν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αἰτοίς δεχώμεθα ἡν τε ἐπὲ ἐκείνμεθα, ἡν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αἰτοίς δεχώμεθα ἡν τε ἐπὲ ἐκείνμεθα, ἡν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αἰτοίς δεχώμεθα ἡν τε ἐπὲ ἐκείνμεθα, ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνμεθα, ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἀναριας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐνομέρας ἡν τε ἐπὲ ἐκείνας ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐναινοῦν ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐναινοῦν ἐναινοῦν ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐνείνας ἐνείνας ἐναινοῦν ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐνείνας ἐνομέρας ἡν ἐνείνας ἐναινοῦν ἐνείνας ἐναινοῦν ἐνείνας ἐνείν

coxη, άχθόμενος κτλ. ne videaris ideo mentionem profectionis facere, quod graviter feras te nos alere.

- §. 14. μή: uniscilo a μάχεσθαι. iμβάλοσα con significato intransitivo. καθημένος ήμᾶς. All'uso di quest'accusativo, invree che del dativo, come parrebbe richiesto dal precedente δοκαί, è stato tratto l'Autore dall'infinito ἐκομένειο cui è immediatamente aggiunto. Il verbo κάθημαι, generalmente sedere, star seduto, ha qui il significato di stare inattivo, occioso, imerte. Lo stesso significato assume pure sedeo in latino, come in Orazio, Epist. I. 17, 37: sedit, qui timul', ne non succedare!
- § 15. żeti-wo. Sottintendi ráo możspiow la cui idea è racchiusa nel precedente rży możspiów. wż deziowa raccją conjenjawa bódpieso. Osserva come queste parole simmetricamente corrispondano alle antecedenii możsż ráw odw wodputsz dowartę, e come ad dewrzę faccia bel contrapposto dźdpieso. Quantio poi alle costrusione di szacją rowier coll' accusativo, cf. Curtius §. 396. Dübner §. 175. Sauesi, pag. 152. §. 27.
- 16. 9ρεψόμεθα è futuro medio con significato passivo, come καταλύσεται a I. 6, 9.
- §. 17. Ισως τό ἀσραλίστατον ήν αίρετίον, sarebbe forse a prendere il partito che fosse più sieuro. Regis. ἐκτίνοι, cioè οἱ πολίμοι. εἰς τὴν ἐκείνων. Sottint. χώραν. τὰν μάχην, coll'articolo, trattandosi d'una battaglia aspettate, desiderata.

νους ίόντες την μάχην συνάπτωμεν. 18. πολύ μέντοι ημείς μέν βελτίσι καὶ έρρωμενεστέρας ταῖς ψυχαῖς τῶν στρατιωτῶν χρησόμεθα η η κιμεν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ μὴ ἄκοντες ὁρᾶν δοκῶμεν τοὺς πολε μίους πολὸ ἐδ κάκεἰνοι μάλλον ἡμᾶς Φρβήσοντα, ὅτα ἀκούσωσιν ὅτι οὺχ ὡς Φρβούμενοι πτήσσομεν αὐτοὺς οἴκοι καθήμενοι, ἀλλ ἐπεὶ αἰσθανόμεθα προσιόντας, ἀπαντώμέν τε αὐτοῖς, Γίν ὡς τάχιστα συμμίζωμεν, καὶ οὺχ ἀκριάνομεν τὸς ἀν ἡ ἡμετέρα χώρα κακώται, ἀλλὰ Φθάνοντες ἤδη δησύμεν τὴν ἐκείκων γῆν. 19. καίτοι, ἔψη, εῖ τι ἐκείνους μὲν Φρβερωτέρους ποιήσομεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς θαρραλεωτέρους, πολὶ τοῦτ ἡμίν ἐγὼ ποιέσνεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς θαρραλεωτέρους το πολιοτοῦτ ἡμίν ἐγὼ ποιέσνεν, τοιξὸς καὶ τὸν κίνθυνον οῦτως ἡμίν μὲν ἐλλάττω λογίζομαι, τοῖς δὲ πολεμίοις μείζω [πολὶ ᾶν μάλλον]. καὶ ὸ

§. 18. μέντοι, se non che. — έχθροὺς . . . πολιμίους. έχθρός sta a πολίμιος come έχθαίρεια, έχθος a πολιμέτο, πόλερος. In altre parole, έχθρός è il memico di sentionenti, πολίμιας è il nemico di fatto; e quello corrisponderebbe al latino inimicus, questo a hostis. La medesima differenzà poniamo noi tra auversario e nemico. — καὶ μὰ ἄκοντις ἐρᾶν κτὶ. et in conspectum hostitum non inviti venire videamur. — πολύ δὲ κάκειοι. Τπαθασί δί, col Regis, all'incontro. — ολύ κὰ ερδούμενει πέτσευμα κύνειο, deste καθάμειο, non quasi esa metuamus domi sedentes corum adspectum fugimus. Bornemann. — αιδακόμελα προσιόντας. Per là costruzione d' αιδάκοραχ col participio, cf. Curtius §. 591 hüber §. 204. Sanesi, pap. 273, §. 74.

§. 19. φοβεροτέρους. L'adiettivo φοβερός, che ordinariamente ha significato attivo, prende qui il significato passivo di pauroso. In italiano, al contrario, l'adiettivo pauroso, che ordinariamente ha significato passivo, prende talvolta quello attivo di terribile. Dante:

> Temer si dee di sole quelle cose Ch'hanno potenza di fare altrai male:

Dell'altre no, chè non sun paurose.

- [πολύ ἀν μάλλον]. Con Lodov. Dindorf chiudiamo fra parentesi queste parole che ci sembrano evidentemente una chiosa o glossema apposto al manoscritto e introdotto poi da'copisti nel testo. Altra lezione porta πολύ γέρ μάλλον invece che πολύ ἄν μάλλον, e, dividendo per un punto queste parole da quelle che le precedono, le fa appartenere al periodo che segue. Ma così il passo diventa imbrogliato per tenere al periodo che segue. Ma così il passo diventa imbrogliato per

πατήρ ἀεὶ λέγει καὶ σῦ Φής, καὶ οἱ ἄλλοι δἐ πάντες ὁμολογοῦσιο ὡς αἰ μάχαι κρίνονται μάλλον ταῖς ψυχαῖς ἢ ταῖς τῶν σωμάτων ρόμαις. 20. ὁ μὲν οὕτως εἶπε· Κυαξάρης δὲ ἀπεκρίναος, 'λλλ' ὅπως μὲν, ὡ Κῦρε καὶ οἱ ἀλλοι Πέραι, ἐγὼ άχβομω ὑμᾶς τρέφων μηδ' ὑπονοείτε· τό γε μέντοι ἰέναι εἰς τὴν πολεμίαν τὂη καὶ ἐμοὶ δοκεί βέλτον είναι πρὸς πάντα. Έπεὶ τοίνυη, ἐγὸ ὁ Κῦρος, ὁμογνωρνοῦμεν, συσκευαζώμελα καὶ ἡν τὰ τῶν Θεών ἡμῖν θᾶτον συγκαταινή, ἐξίωμεν ὡς τάχιστα.

21. Έχ τούτου τοίς μέν στρατιώταις είπον συσκευάζεσθαιό δε Κύρος έθυε πρώτον μέν Δεί βασιλεί, έπειτα δε καὶ τοίς
αλλοις θεοίς, 'οὺς ήτείτο ἵλεως καὶ ευμενείς δντας ήγεμόναι
γενέοθαι τη στρατιά καὶ παραστάτας άγαθούς καὶ συμμάχους
καὶ συμβούλους τῶν άγαθῶν. 22. συμπαρεκάλει δε καὶ ἤρωας
γης Μηδίας οἰκήτορας καὶ κηδεμόνας, εῖκεὶ δ' ἐκαλλιέργσε καὶ
άθρόον ἤν αὐτῶ τὸ στράτευμα πρὸς τοῖς ὁρίοις, τότε δη ὁἰνωοῖς
άθρόον ἦν αὐτῶ τὸ στράτευμα πρὸς τοῖς ὁρίοις, τότε δη ὁἰνωοῖς

la ripetizione del μελλον come auche per l'ώ; che apparirebbe manifestamente superfluo. — χείνονται, nom decisio. — τείς ψυχείς *π.ι. ψυχέ vale in questo luogo coraggio, animosità; e poichè non di rado significa lo stesso μόμη, anche solo, ha dovuto qui l' Autore, a chiarir megilo l'annitesi, agginagere των σωμένων. Il medesimo concetto è espresso nell'Anab. Ill. 1, 42: οδτε πλέβος έστο οδτε ίσχις ἡ ἐν τῷ πολίμως τὰς νίας ποούους, Δίλ' ἐπότροι όδα τὸν τοῖ τοῖς τοῖς ψυχές ἐρφωμεύτετροι Γωνιν ἐπὶ τοὺς πολεμέους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὸ οἱ ἀνείοι οἱ δίχοντοι.

§. 20. όπως per ότι. — οἱ άλλοι, apposizione al sottinteso ὑμεῖς. — πρὸς πόστα, appetlo a ogni altra cosa che si pottebbe (orse fart, o anche, col Regis, per tutti ε riguardi. — Ֆ τὰ τὰν βτάν χλι. simulac res divinac nobis annuers incipiant, proficiscamur quam primum. Bornemann. Anab. VI 8, 20: ὀπίρει δὶ, ἡν Βάττον ἐκτὶ γινώμθας, Βάττον πλολι ἐξέιναι ἐπὶ τὰ ἐπτηθίαι.

§. 21. At βκαυλεί. Vedi II. 4, 19. — In questo e nel seguente §. è confermata l'usanza (cf. II. 4, 2) di sacrificare, per propiziarseli. agli dei e agli erol del proprio paese sul punto d'intraprendere una spedizione, e poi, appena varcati i confini, sacrificare per la stesse ragione agli dei e agli eroi del poses nemio.

χρησάμενος αίσίοις ενέβαλεν είς την πολεμίαν. έπεὶ δέ τάχιστα διέβη τὰ δρια, έκεί αὖ καὶ Γην Ιλάσκετο χοαίς καὶ θεούς θυσίαις καὶ ηρωας 'λσσυρίας οἰκήτορας ηὐμενίζετο. ταῦτα δέ ποιήσας αῦθις Διὶ πατρήφε έθυε, καὶ εἴ τις άλλος θεών ἀνεφαίνετο, οἰδενὸς ἡμελει.

23. Έπεὶ δέ καλώς ταὕτα εῖχεν, εὐθύς τοὺς μέν πεζούς πραγχηύντες οὐ πολλήν όδον ἐστρατοπεδεύοντο, τοῖς δ' ἴπποις καταδρομήν ποιησάμενοι περιεβάλοντο πολλήν καὶ παντοίαν λείαν καταδρομήν ποιησάμενοι περιεβάλοντο πολλήν καὶ παντοίαν λείαν καὶ τὸ λοιπὸν δὲ μεταστρατοπεδευόμενοι καὶ ἔχοντες άφθονα τὰπτιπβεία καὶ δησύντες τὴν χώραν ἀνέμενον τοὺς πολεμίους. 24. ἡνίκα δὲ προσιόντες ἐκέγοντο οὐκετι δέχ ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέξενη, τότε δἡ ὁ Κύρος λέγει τοῦς Κυαζάρη, ώρα δἡ ἀπαντᾶν καὶ μήτε τοῖς πολεμίοις δοκεῖν μήτε τοῖς ἡμετέροις φθουμένους μὴ ἀντιπροσιέναι, ἀλλὰ όἤλοι ώμεν ὅτι οὐχ ἄχοντες μαχούμεθα. 25. ἐπεὶ ἐδ ταῦτα συνέδοξε τῷ Κυαζάρη, οῦτω δἡ συντεταγμένοι προῆσων τοσοῦτον καθ' ἡμέραν δσον ἐδόκει αὐτοῖς καλώς ἔχειν.

§. 22. ἐπεὶ τάχωτα come ὡς τάχωτα I. 3, 2.— Τɨν. Alla Terta sono fatte offerte anche a YIII. 3, 24, ed Erodoto 1, 131, dice dei Persiani: ೨δουνε ἐξ ἐλίφ τε καὶ σελήνη καὶ τῆς ἀπὶ τυρὶ καὶ θάτει καὶ ἀνίμουκ. — Διὶ πατρώμ. Yedi I. 6. 1. — εί τις άλλος ἐτῶν ἀνερακίντε, εί guis alium as deorum offerret; cioè che gli si manifestasse per mezzo di segni.

§. 23. ἐπεὶ ἐὰ κκλῶς ταῦτα ἀχει», finite gueste cose secondo i riti e le ceramonie. Regis. — τοἰς πποις, vedi I. 1, 17. — μεταστρατοπαδουάρειο. ... ὁροῦτες την χώραν. Αρμυπίο il sistema di muover frequentemente il campo dava loro abilità di procurarsi in abbondanza imezzi di sussistenza devastando il paese cemico.

§. 24. προσιόντες ελέγοντο. Intendi οι πολέμιοι, e osserva il verbo λέγομαι costruito personalmente. — δηλοι ώρεν. Vedi I. 4, 2.

§ 23. ούτω δή, tum igitur. VIII. δ, 1: ίπαι δι ἰνόμανο ίκανώ έχευ, ω, ώτο δείσευθαι, ούτω δή δειξιόγουε. Ε nell Econom. 9, 6: έπει δι ταύτα διήλθομεν, έρα, ούτω δή ήδη κατά γυλάς διεκρίνομεν τά finalλα. Quest' ούτω δή, e anche il solo ούτω, serve a legare più strettamente la proposizione susseguente alla proposizione premessa e ad accrescere forza all'idea già enunziata da questa. Ciò avviene principalκαὶ δείπνον μὲν ὰεὶ κατὰ Φῶς ἐποιοῦντο, πυρὰ δὲ νύκτωρ οἰκ ἔκανν ἐν τῷ στρατοπέδψ: ἔμπροσθεν μέντοι τοῦ στρατοπέδου ἐκαον, ὅπως ὀρῷεν μὲν εἴ τινες νυκτὸς προσίοι» ἀἰα τὸ πῦρ, μὴ ὀρῷντο δ' ὑπὸ τῶν προσιόντων. πολλάκις δὲ καὶ ὅπισθεν τοῦ στρατοπέδου ἐπυρπόλουν ἀπάτης ἔνεκα τῶν πολεμίων. ὥστ' ἔστιν ὅτε καὶ κατάπκοποι ἐνέπιπτον εἰς τὰς προφυλακὰς αἰτῶν, διὰ τὸ ὅπισθεν τὰ πυρὰ εἶναι ἔτι πρόσω τοῦ στρατοπέδου οἰόμενοι είναι.

26. Οἱ μέν οὖν ᾿Ασσύριοι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς, ἐπεὶ ἤδη ἐγγὺς ἀλλήλων τὰ στρατεύματα ἐγίγνετο, τάφρον περιεβάλοντο, ὅπερ καὶ γόν ἔτι ποιοῦσιν οἱ βάρβαροι βασιλεῖς, ὅπου ἀν στρατοπεδεύωνται, τάφρον περιβάλλονται εὐπετῶς δἰὰ τὴν πολυχειρίαν ἔσασι γὰρ ὅτι ἰππαλυ στράτευμα ἐν νυκτὶ ταραχιῶδές ἐστι καὶ δύσχρηστον ἄλλως τε καὶ βάρβαρον. 27. πεποδισμένους τε γὰρ

§. 26. όπερ... πουότου. Anche i Romani afforzavano il loro campo con un vallo e una fossa, ma i Greci preferivano di porlo in luogo munito dalla natura. — καὶ τῶν ἐτε, tuttora. — ἰππεοὺ στράττομα, equestres copias, la cavalleria. Quanto si dice in questo e nel seguente §. della cavalleria assira è detto pure della cavalleria persiana nell' Anab. III. 4, 35. — ἐλλως τι καί, specialmente.

§. 27. πεποδισμένους. Anche nei tempi più antichi avevano i Greci

έχουσι τοὺς ἴππους ἐπὶ ταῖς φάτναις, καὶ εἴ τις ἐπ' αὐτοὺς ἴοι, ἐργον μὲν νικτὸς λύσαι ἵππους, ἔργον ἐδ χαλινώσαι, ἔργον ἐδ ἐπισάξαι, ἐργον ἐδ ἐπισάξαι ἐργον ἐδ ἐπισάξαι ἐπὶ τοῦτων δὴ ἔνεκα πάντων καὶ οἱ αλλοι καὶ ἐκείνοι τὰ ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ἄμα αὐτοῖς ἔσκεῖ το ἐν ἐχυρῷ ἐιναι ἔξουσίαν παρέχειν ὅταν βούλωνται μάχεσθαι, τοιαῦτω μές ὑδ ποιοιῦντες ἐγριὰ ἀλλόμων ἐγίγνοντο. 28. ἐπεὶ ἐδ προσιόντες ἀπεῖχον ὅσον παρασάγγην, οἱ μέν ᾿λασύριοι οῦτως ἐστρατοπεδεύοντο ὥσπερ εἰρηται, ἐν περιπεταφρεμμένψ μὲν καταφαμεί ἐδ, ὁ ἐδ Κύρος ὡς ἐδύνατο ἐν ἀφανεστάτω, κώμας τε καὶ γηλόφους ἐπίπροσδεν ποιποάμενος, νομίζων πάντα τὰ πολέμια ἐξαίρνης ὀρώμενα φοβερώτερα τοῖς ἐναντίοις εἶναι, καὶ ἐκείνην μὲν τὴν νύκτα ὥσπερ ἔπρεπε προφυλοκάς ποιπράμενοι ἐκάτεροι ἐκοιμήγησαν.

 Τῆ δ' ὑστεραία ο μὲν 'Ασσύριος καὶ ὁ Κροῖσος καὶ οἰ αλλοι ἡγεμόνες ἀνέπαυον τὰ στρατεύματα ἐν τῷ ἐχυρῷ· Κῦρος

l'usanza di legare per i pledi i cavalli; onde nell'Iliade XIII. 36, de' cavalli di Netuno si legge: ἀμρὶ ἐτ πουεί πίολε [βαλλε. — Συρχεκίσεωξεκ, cavallo e cavalire. Yedi VI. 1, 50. — καὶ ἐμω aggiunge una nuova ragione. — ἐξουείαν παρέχειν seguito da un infinito senza τοῦ, come nei Memor. II. 1, 25: πανταχέρν γρὰ ερλείδους τοῖς ἐρειὰ ξυνοῦσεν ἐξουείαν Υρηνη παρέχει, e III. 6, 11: οὐε εἰτι καὶ ἐχπαξει ἐξουείαν ἐρωταχακτάβου απαρέχει ὁ considerata comaξει ἐξουείαν τρακτικοί εἰτι καὶ ἐχπαξει ἐξουείαν παρέχει ὁ considerata come equivalente ad un verbo semplice che voglie essere compiuto dall'infinito. — ὁταν βρὰλωντας, cioè non a contrattempo, non a tempo non opportuno, non loro malgrando.

δέ καὶ Κυαξάρης συνταξάμενοι περιέμενον, ώς εἰ προσίοιεν οί πολέμιοι, μαχούμενοι. ώς δε δήλον εγένετο ότι ουκ εξίοιεν οι πολέμιοι έν. του έρυματος οὐᾶἐ μάχην ποιήσοιντο ἐν ταύτη τῆ ήμέρα, ὁ μὲν Κυαξάρης καλέσας τὸν Κύρον καὶ τῶν ἄλλων τοὺς έπικαιρίους έλεξε τοιάδε. 30. Δοκεί μοι, έφη, ω άνδρες, ώσπερ τυγγάνομεν συντεταγμένοι ούτως ίέναι πρός τὸ έρυμα τῶν ἀνόρων και δηλούν ότι θέλομεν μάχεσθαι. ούτω γάρ, έφη, έαν μή άντεπεξίωσιν έκεινοι, οι μεν ημέτεροι μάλλον θαρρήσαντες άπίασιν, οί πολέμιοι δε την τόλμαν ιδόντες ήμων μάλλον φοβήσονται. 31. τούτω μέν ούτως έδόκει. ό δὲ Κύρος, Μηδαμώς, ἔφη, πρὸς των θεών, ώ Κυαξάρη, ούτω ποιήσωμεν. εί γαρ ήδη εκφανέντες πορευσόμεθα, ώς συ κελεύεις, νύν τε προσιόντας ήμας οι πολέμιοι θεάσονται οὐδέν φοβούμενοι, εἰδότες ὅτι ἐν ἀσφαλεί εἰσι του μηθέν παθείν, έπειδάν τε μηθέν ποιήσαντες απίωμεν, πάλιν καθορώντες ήμών το πλήθος πολύ ένδεέστερον τοῦ έαυτών κατα-Φρονήσουσι, και αύριον έξίασι πολύ έρρωμενεστέραις ταίς γκώμαις. 32. νῦν δ', ἐψη, εἰδότες μέν ὅτι πάρεσμεν, οὐγ ὁρώντες δέ ήμας, εὖ τοῦτο ἐπίστω, οὐ καταφρονοῦσιν, ἀλλὰ Φροντίζουσι τί ποτε τουτ' έστι, καὶ διαλεγόμενοι περὶ ήμων εγωδ' ότι οὐδέν παύονται. όταν δ' εξίωσι, τότε δεί αὐτοῖς αμα φανερούς τε ἡμᾶς γενέσθαι καὶ ἰέναι εὐθὺς ὁμόσε, εἰληφότας αὐτοὺς ένθα πάλαι

S. 29. τους επικαιρέους, apposizione di τους άλλους. Che fossero questi επικαίρου è detto al S. 12.

^{§. 30.} δεκίτ, come al II. 4, 22. — των άνδρω, dei nemici; j quali εί κόδες ο ei άνδρωπει sono detti spesso da Sepulonte. Vedi VII. 1, 9; 17; δ, 7, e Anab. III. 1, 23. — ei μεν ήμετερει μάλλον θαρρήσκυτες άπίσες, nostri audentiores inde discedent.

^{\$. 31.} intedar τι μπότε ποιέταντες απίσμεν, poi quando cen torneremo noi colle trombe nel sacco. Regis. — καταρρονέτουσε. Qui, come nel §, seguente, sottint. ήμών.

^{§. 32.} έγωθα, crasi per έγω, είδα. — ούδεν παύονται. Vedi I. 6, 16 la nota a ούδε: e per la costruzione di παύαμαι col participio, vedi Curtius §. 590. Dübner §. 202. Sanesi, pag. 124, §. 74. — ἐἐναι... ἀράσε, vesire alle prese, azzulfarsi, — εἰληφότας αὐτούς... ἐβουλόμιθα,

cioè έβουλόμιθα είληφέναι αὐτούς. Il precetto di assalire il nemico in campo aperto e, più che fosse possibile, per sorpresa, l'aveva Ciro appreso da suo padre 1. 6, 33.

§. 33. πρό των φυλακών, per quel che è detto al §. 25.

§ 31. ἐντερανομένος. Il Persiano, quando façeva un sacrifizio, era, secondo che dice Erod. 1, 1322: ἀντερανομένος ἐντερανομένος ἐντερανομένος

8. 33. έγδι δί δρία μεν παρακών κτλ. me vero pudeat voa commonenfacere velle, quales voa in huissmadi rerum statu esas oporteat, δρίν μίν si presenta come un contrapposto cui debba seguire οξε είναντεί συμπάχους etc. ed §. 36; ma la corrispondente δε non appariesce attrineneni per la diversa piega data da Ciro al suo discorso. — διά τίλονς, continuumente, assiduamente; δεούοντες διά τίλονς sta per δεούοντες διατεδούντες, ma l' Autore ha teuto li pirion undo per evilare! l'eccessivo accumulamento dei parțicipii. — τάδε, cioè quelle ebe seguono, le seguenti.

κὰν ἄλλους εἰκότως ἀν διβάσκοιτε, τάδε δε εἰ μὴ τυγχάνετε κατανενοηκότες, ἀκούσατε: 36. οῦς γὰρ νεωστὶ συμμάχους τε έχομεν καὶ πειρώμεθα ἡμῖν αὐτοῖς ομοίους ποιείν, τούτους δὲ ἡμας δεί ὑπομιμνήσκεν εψ' οῖς τε ἐτρεφόμεθα ὑπὸ Κυαξάρου, ἄ τε ἡσκούμεν, ἐψ' ἄ τε αὐτοὺς παρακεκλήκαμεν, ὡν τε ἀσμενοι ἀνταγωνιεταὶ ἔφασαν ἡμῖν ἐσεσθαι. 37. καὶ τοῦτο δ' αὐτοὺς ὑπομιμνήσκετε ὅτι ήδε ἡ ἡμέρα δείζει ὧν ἔκαστός ἐστιν αξιος. ὡν γὰρ ἀ ὁψιμλθείς ἀνθρωποι γένωνται, οὐδὲν θαυμαστὸν εἴ τινες αὐτῶν καὶ τοῦ ὑπομιμνήσκοντος δέοιντο, ἀλλ' ἀγαπητὸν εἰ καὶ ἐξ ὑποβολης ὁὐναιντο ἀνδρες ἀγαθοὶ είναι. 38. καὶ ταῦτα μέντο πράττοντες ἄμα καὶ ὑμῶν αὐτῶν πείραν λήψεσθε. ὁ μέν γὰρ ἀνάμενος ἐν τῷ τοῦβε καὶ ἀλλους βελτίους ποιεῖν είνοκς ἀν τὸλη καὶ ἐαυτῷ συνειδείη τελέως ἀγαθός ἀνὴρ ῶν, ὁ δὲ τὴν τοὐτός κοι ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν ὑπόμνησιν αὐτὸς μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀγαπῶν, εἰκότως ἀν

8. 30. ip οι τε έγερβμένε, quem ad finem alebamur, cioè per combattera animosamente i emeit. È usato l'imperfetto perché dal momento che si trovavano sul territorio nemico, Ciassare aveva cessato di mantenerili a sue spese. — ἄ τε ἐγεοβμέν, et quae nostrae erant exercitationes, cioè per addestaraci a combattere da vicino. — ἄν τε ἄγμενοι κτλ. et quibus de rebus promptos se nobis futuros esse gamulos dicebant. Bornemann.

S. 37. δόμω πότες costruito col genitivo (e anche nel 1. 6, 33 abbiamo trovato δρώμαθη των πλεονεζών) richiama alla mente l'o seri studiorum d'Orazio, Sat 1. 10, 21. Di costoro che messisi tardi a studiare imparano a stento e male, eppur si mettono in capo d'essere arche di scienza, e sfaccialmente e a cesaccio sentenziano su tutto e su tutti, dice Ciercone ad Fam. IX. 20: δόμω 25τε, homines scis quam insolentes sint. — πότω, cioè των δόμω 25τε άν δρώματε, γίωνται. — κίνπητο (έντι), εί, bisogna contentars; tenersi pago se ... — εξ υπερελές, aliorum monitu, dietro altrui suggerimento.

§. 38. καὶ ἔκους, cioè, e parrà ottimo agli altri e avrà coscienza, egli stesso d'essere affatto bono. Cf. I. B. 11: σύνεραν ήριν αὐτοις ἀπο παιών ἀρξάμενοι ἀκοιταί ὅντις τῶν καλῶν κόριῶν ἐρρῶν. — ὁ ἐῦ τὴν τοῦτω ὑπόρμεροι ἀνός μόνος ἔχων καὶ τοῦτ ἀματῶν, qui tero harum trum pracespla sibi soil retinel, coque contentus at. Bornemann.

ήμιτελή αὐτὸν νομίζοι. 39. τούτου δ' ένεκα οὐκ έγώ, έξη, αὐτοῖς λέγω, ἀλλ' ὑμας κελεύω λέγειν, ἵνα καὶ ἀρέσκειν ὑμῖν πειρῶνται ὑμεῖς γὰρ καὶ πλησιάζετε αὐτοῖς ἔκαστος τῷ ἐκυτοῦ μέρει. εὖ δ' ἐπίστασθε ὡς ἢν Βαρροῦντας τούτοις ὑμας αὐτοὺς ἐπεδεκνώπτε, καὶ τούτους καὶ ἀλλους πολλοὺς οὐ λόγω ἀλλ' ἔργω βαρεῖν διδάξετε. 40. τέλος εἶπεν ἀπόντας ἀριστῶν ἐστεφανωμένους καὶ σπονδάς ποιησαμένους ἤκειν εἰς τὰς τάξεις αὐτοῖς στεφάνοις. ἐπεὶ δ' ἀπῆλθον, αὖθις τοὺς οὐραγοὺς προσεκάλεσε, καὶ τούτοις τοιάδε ἐνετέλλετο.

41. "Ανθρες Πέρσαι, ύμεῖς καὶ τῶν ὁμοτίμων γεγόνατε καὶ επιλελεγμένοι ἐστέ, οἱ δοκεῖτε τὰ μέν ἄλλα τοῖς κρατίστοις ὅμοιοι εῖναί, τῆ δ' ἡλικία καὶ Φρονιμώτερι. καὶ τοίνων χώραν ἔγετε οὐδἐν ἦττον ἔντιμον τῶν πρωτοστατῶν. ὑμεῖς γὰρ ὅπισθεν ὅντες τοὺς τ' ἀγαθοὺις ἀν ἐΦρρῶντες καὶ ἐπικλεύοντες ἀὐτοῖ ἔτι κρείττους ποιοῖτε, καὶ εἴ τις μαλακίζοιτο, καὶ τοῦτον ὁρῶντες οἰν ἀν ἐπιτρέποιτε αὐτῷ. Φ2. συμΦέρει δ' ὑμῖν, εἴπερ τῷ καὶ ἀλλφ, τὸ νκαᾶν καὶ δίλ τὴν ἡλικίαν καὶ δὶὰ τὸ βάρος τῆς στολῆς. ἡν δ' ἄρα ὑμᾶς καὶ οἱ ἔμπροσθεν ἀνακαλοῦντες ἔτεσθαι.

§. 39. καί, posto dopo ίνα, appartiene veramente ad ὑμίν. — ἐκαστος τῷ ἐκυτοῦ μέρει, ciasouno cioè alla sua schiera. Regis.

§. 40. επονές πειενεμένους. Vedi la prima nota al libro II. 3, 1. ανότες ετερένους, cum (país coronis. Vedi I. 4, 7, la nota ad αὐτοῖς τοῖς (πποις. Quella di andare alla battaglia inghirlandati era un'usanza degli Spartani che Senofonte attribuisce, con tante altre, ai Persiani. Vedi il nostro Proemio alla presente detizione.

§. 4.1. οί δοκίτει, quippa qui videamini. — χώραν έχετε ολοίν ὅττον ἔντιμον τῶν πρωτοστατώ». Con la unclesima brevità i Latini: lorum tenetis mistio minus honestum nobis in prima acie stantibus. Così il Bornemano. Aggiungeremo noi che anche in italiano si ſanno di questa maniera confronti; per est. ε΄ πιο ἐ toccato un posto meglio di lui. Da quanto abbiamo detto rilevasi che ολόξο ὅττον τῶν πρωτοστ. sta per ολόξο ὅττον τᾶν ἐπρωτοστ. το μον ἐν ἐπτερίποιτε αὐτό, non glielo consentirete. Regis.

Ş. 42. καὶ διά τὴν ἡλικίαν καὶ διά τὸ βάρος τῆς στολῆς, due ragioui certamente efficaci perchè debba ad essi, più assai che agli altri, stare

παρεγγυώσιν, ύπακούετε αὐτοῖς, καὶ ὅπως μηδ' ἐν τούτῳ αὐτών ήττηθήσεσθε, αντιπαρακελευόμενοι αὐτοῖς θάττον ήγεῖσθαι επὶ τοὺς πολεμίους. καὶ ἀπιόντες, ἔφη, ἀριστήσαντες καὶ ὑμεῖς ήκετε σὺν τοῖς ἄλλοις ἐστεφανωμένοι εἰς τὰς τάξεις. 43. οἰ μέν όὴ ἀμφὶ Κύρον ἐν τούτοις ἦσαν: οἱ δὲ ᾿Ασσύριοι καὶ δὴ ἡριστηκότες εξήσαν τε θρασέως και παρετάττοντο έρρωμένως. παρέταττε δέ αὐτοὺς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς έφ' άρματος παρελαύνων καὶ τοιάδε παρεκελεύετο.

44. "Ανδρες 'Ασσύριοι, νύν δεί ανδρας αγαθούς είναι νύν γὰρ ὑπέρ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ἀγὼν καὶ ὑπέρ γῆς ἐν ἡ ἔΦυτε καὶ οἴκων εν οῖς ετράφητε, καὶ ὑπέρ γυναικών τε καὶ τέκνων καὶ περί πάντων ων πέπασθε άγαθων. νικήσαντες μέν γὰρ άπάντων τούτων ύμεις ώσπερ πρόσθεν χύριοι έσεσθε. εί δ' ήττηθήσεσθε,

a cuore di vincere; in quanto che, nel caso di una sconfitta, e di conseguente necessità di darsi alla fuga, e' troverebbero un forte estacolo alla propria salvezza nella loro età più avanzata, e nel peso dell'armatura. - ήν . . . άρα, si forte. - παρτγγυάω è propriamente il gridar l'uno all'altro, massime in battaglia, per incoraggiarsi ed eccitarsi a vicenda. Eurip. Suppl. 700: παρχηνών κελευσμέν άλλήλοις, 227', duripude. Al S. 58 lo troveremo nel significato di passar la parola d'ordine. - και όπως. Dopo και supplisci έπεσθε. - και όμεζς, cioè come quelli congedati al §. 40.

\$. 43. xxi di = non . - autos à Busileus, il re in persona. - èp' apματος παρελαύνων. Anche Ciro minore, volendo passare in rassegna le sue schiere, Anab. I. 2, 16: εθέωρει . . . τοὺς Ελληνας, παρελαύνων έρ' άρματος: il quale άρμα era un carro da guerra.

S. 44. inio . . . nepi . Fra queste due preposizioni non è qui veruna differenza di significato, e ad usar l'una e l'altra non può essere stato indotto l'Autore che dal desiderio di variar l'espressione. Anche nell' Ier. 6, 10: περί έχυτων φοβούνται και ύπερ ύμων. - καί περί γυναικών δε και τέχνων. Tirteo, 1, 13: θυμώ γζε πέρι τζεδε μαχώμεθα, και περί παίδων θυήσκωμεν, ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι, che l'Arcangeli rese:

Pugniam per la patris, pugnismo pe' figli,

L'amor della vita viltà non consigli.

- πέπασθε. Il verbo πάσμαι significa, all'aor. e al perf., possedere; quindi πέπασθε equivale qui a κέκτησθε. Ell'è una parola poetica, ma usata spesso da Senofonte. - ώ,περ πρόσθεν, sottint. ήστε. Per il εὖ ίστε ὅτι παραδώσετε ταὐτα πάντα τοῖς πολεμίοις. 45. ἄτε οὐν νίκης ἐρώντες μένοντες μάχεσ3ε, μῶρον γὰρ τὸ κρατεῖν βου-λομένους τό τυφλὰ τοῦ σόματος καὶ ἀπλα καὶ ἀχειρα ταῦτα ἐναντία τάττειν τοῖς πολεμίοις φεύγοντας μῶρος δὲ καὶ εἰ τις ζῆν βουλόμενος Φεύγειν ἐπιγειροίη, εἰδις ὅτι οἱ μὲν νικώντες σάζονται, οἱ δὲ φεύγοντες ἀποθνήσκουσι μᾶλον τῶν μενόντων μῶρος δὲ καὶ εἰ τις χρημάτων ἐπιθυμών ἤτταν προσίεται, τίς γὰρ οἰν οἱδεν ὅτι οἱ μὲν νικώντες τὰ τε ἐαυτῶν σάζονι καὶ τὰ τῶν ἡττανμένων προσλαμβάνουσιν, οἱ δὲ ἡτικώμενοι ἄμα ἐαυτούς τε καὶ τὰ ἐαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσιν, ਖδι ὁ μὲν δὴ Λοσύριος ἐν τούτοις ζῦν. ἐκαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσιν, 46. ὁ μὲν δὴ Λοσύριος ἐν τούτοις ζῦν.

'Ο δε Κυαζάρης πέμπων προς τον Κύρον έλεγεν ὅτι ήδη καμρός επι άγειν επι τοὺς πολεμίσως ει γάρ νύν, εξηη, δλήνοι ετι είοιν οι εξω τοῦ ερύματος, εν ῷ ῶν προσίωμεν πολλοὶ ἐσονται· μὴ οῦν ἀναμείνωμεν εως ῶν πλείους ἡμῶν γένωνται ἀλλ. ἵομεν εως ετι οιόμεθα εἰπετως ῶν αὐτών κρατήσαι. 47. ὁ ở αὖ Κύρος

concetto qui espresso, che le cose de'vinti passano nelle mani de'vincitori, cf. 11. 3, 2.

8. 48. & ετα σύννίκες κτλι 'tiaque tanquam victoriae eupidi, constanter pugnam sustinete: — μάρου, solitini. ἐστί. — τὰ τυρλὰ τοῦ σύματος καὶ ἀστλα καὶ ἄστλα καὶ ἄστλα καὶ ἄστλα καὶ ἄστλα καὶ ἄστλα καὶ ἀστλα καὶ ἀστλα μετολὶ απο telte dallo scuolo, e ἄχιαρα perchè le non protette dallo scuolo, e ἄχιαρα perchè le non ill' indictro poco o panto si possono mioperare. Sallustio nel Catil. 58: nam in fuga salutem sperare, quum arma, quis corpus tegliur, ob hostibus averleris, ca vero dementia est. È nel Gigg. 107: nec quemquam decre, qui manus armaverit, ob inermis pedibus availium petera, in mazimo metin nudum et caecum corpus ad hostis vortere. — ταῦτα. Il pronome dimostrativo è usato spesso per richiamate l'idea del nome antecedente. — οἱ μὰν νκάντες εάξοντει κτλ. Lo Stesso conectio troverei IV. 4. 8, ce nell' ands. II. 1, 432; 2. 30. Orgio. Cerm. III. 2, 447.

Mors et fugacem persequitur virum, Nec parcit imbeltis iurentae Poplitibus timidoque tergo.

Ş. 46. Eleşev, faceva dire. — ἐν ζ ἀν προσίωμεν, in tanto che noi ci avanziamo. Regis. — αὐτών κρατήσαι. Per la costruzione di κρατίω col genitivo, vedi C. Ş. 424. D. Ş. 190. S. pog. 115, 5.º

άτεκρίνατο, 'Ω Κυαξάρη, εί μη ὑπέρ ημισυ αὐτών ἔσονται λί ήττηβέντες, εὐ ίσθι ὅτι ἡμας μιν ἔροῦσι φοβουμένους τὸ πληθος τοῖς ὁλίγοις ἔπιχειρήσει, αὐτοὶ ἀθ οὐ νομισῦσιπ ἡττηβελι, ἀλλ' ἀλλης σοι μάχης δεήσει, ἐν ἢ αμεινον ἀν ἴσως βουλείσαιατο ἡ νῦν βεβούλευνται, παραδύντες ἐαυτοὺς ἡμῦν ταμιεῦεσθαι ἀσθ' ὁπόσοις ἀν βουλώμεθα αὐτῶν μάχεσθαι. 48. οἱ μὲν δὴ άγγελοι ταῦτ' ἀκούσαντες ὧχοντο.

Έν τούτφ δέ ήκε Χρυσάντας τε ο Πέρσης καὶ άλλοι τινές των όμοτίμων αὐτομόλους αγοντες. καὶ ο Κύρος ώσπερ εἰνός ἡρώτα τοὺς αὐτομόλους τὰ έκ τών πολεμίων. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἔξίοιἐν τε ήδη οὐν τοῖς ὅπλοις καὶ παρατάττοι αὐτοὺς αὐτοὸς ο βασιλεὺς ἔξω ὧν καὶ παρακελεύοιτο μέν δη τοῖς ἀεὶ ἔξω οὐσι πολ. λά τε καὶ ἰσχυρά, ὡς ἔψασαν λέγειν τοὺς ἀκούοντας. 49. ἔνθα

§. 47. ἀπικρίνατο. Intendi per mezro dei messi, come per mezro di questi Gissare gli avera parlato. – ημου, senza articolo, anche nell' Anab. VI. 2, 10: καὶ ἢν ἀι τη ἀληθειά ὑπλρ ήμων τοῦ όλου στραττιματος 'Αρκάδες καὶ 'Αχακό. — τοῦς δίλγοις ἐπιχειρβακι. Sulla costruzione col dativo dei verbi esprimenti l'idea d' un resporto ostile, come iπιχειρίω che significa qui assaltare, dare addosso, vedi Curtius Ş. 436. Dübner Ş. 178. Sanesi, pag. 115, Ş. 38. — οὐ νομιοῦν ὑπτοθοα, κισο si terranno per vinti. Regis. — περαδοτες ἐκνιοῦς κπλ. dum sea nobis tradiderunt dispensandos, ita ui possimus cum maiore minoreve iporum parte nostre arbitirio desertare. Bornemann. πεμιώνελαι (da τωμίας, dispensiers, economo, massado) si dice dei soldati che si dividono in piccole parti, che si spicedolano (come dice il Dalmazzo nella traduzione dell' Anabas) invece d'adoperare tutte insienne le loro forze. Lo stesso pensiero espresso con le stesso parole è al IV. 1, 18, e anche Anab II. 5, 18, e Bipparelo, 7, 11.

S. 48. τὰ ἐκ τῶν πολεμέων. Per l'articolo τὰ, sostantivato, seguito dal genitivo, cf. Curtius SS. 381, 410. Dübner S. 158. Sanesi, pag. 110, S. 18 e pag. 113, S. 32. Quanto alla preposizione ἐκ si noti che è qui aggiunta per indicare che le notizie intorno ai nemici provenivano a Ciro dal loro campo medesimo. — ἐλ ha significazione temporale, quasi ξὸς, ἐαm. — τοῖς ἐκὶ ἔξω, ogni volta o mano a namo che uscivano dall' alloggiamento. — πολὲὰ τε καὶ ἐκρυῆς, adictivi adoperati quasi avrech. — ἀς ἐκρακα λίγεν τοὲς ἐκούσνες, come si diegou gi-quasi avrech. — ἀς ἐκρακα λίγεν τοὲς ἐκούσνες, come si diegou gi-

δή ο Χρυσάντας είπε, Τί δ', εφη, ω Κύρε, εί καὶ σὐ συγκαλέσας εῶς εῖι εξεστι παρακελεύσαιο, εἰ άρα τι καὶ σὺ ἀμείνους ποιπαις τοὺς στρατιώτας; 50. καὶ ὁ Κύρος είπεν, 'Ω Χρυσάντα, μηδέν σε λυπούντων αὶ τοῦ 'Ασσυρίου παρακελεύσεις εὐδεμιά γάρ έστιν οὕτω καλή παραίνεσις ῆτις τοὺς μὴ εῦντας ἀγαθοίς αὐθημερὸν ἀκούσαντας ἀγαθοίς ποιήσει οὺκ ἄν οῦν τοξότας γε, εἰ μὴ ἐμπροσθεν τοῦτο μεμελετηκότες εἰεν, οὐδε μὴν ἀκοντιστάς, οὐδε μὴν ἰππέας, ἀλλ' οὐδε μὴν τά γε σώματα ἰκανοίς πονείν, ῆν μὴ πρόσθεν ἡσκηκότες ώσι. 51. καὶ ὁ Χρυσάντας εἶπεν, 'Αλλ' ἀρκεῖ τοι, ὡ Κύρε, ῆν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀμείνονας παρακελευσάμενος ποιήσης. 'Η καὶ δύναιτ' ἄν, εξη ὁ Κύρο, εἶς λόγος ρηθεὶς αὐθημερὸν αἰδοῦς μὲν ἐμπλῆσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀκουσάντων, ἢ ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν κωλύσαι, προτρεψαὶ ἐἐ ως χρὰ ἐπαίνων ἐκεκα πάντα μὲν πόνον, πάντα δε κίνδυνον ὑποδύεσθαι, λαβείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλβείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλβείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερὸν ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερον ἐστι μαλλεθείν δ' ἐν ταῖς γνώμας βεβλίως τοῦτο ἀν ἀνοικο το ἀν ἐνταξικο ἐντι μαλλεθείν δ' ἐντις γνώμας ἐντικο ἐν

fermar da coloro, che avevano lui coi propri orecchi sentito. Regia.

8. 49. at doa, per vedere, per tentare se forse.

8. 80. λυπόντων, imperativo. — στις... ποιόριι — ότις ποιηπικε άν. In quanto al concetto qui manifestato da Giro, cf. Tucid. 5, 69: Απεκδομάνοι. .. εἰδθετε βγρων ἐκ πολοό μελίτον πλείω «άξουσα» β λόγω δὲ δίγου ναλὸς βορθεταν παραίνειν, così tradotto dall'illustre Amedoo Peyroa: i Lacedemoni. .. persuasi che al lunga pratica di guerra giova assai più che non le belle parlate esortatorie fatte ne' supremi momenti. E anche Sallustio, Cat. 88: Compertum ego habeo, milities, verba virtutem non addere, negue ex ignavo strenum negue fortem extiimido exercitum oratione imperatoris fari. — εὐν δε οὐν, sottini. ποιόγειαν ἀγαθούς. — τοῦτο, cioὰ τὸ τοξιύκι la cui idea δ inchiusa nel precedente τοξότας. — ἀλλ' οὐδι μόγ, απεί nemmeno. — τὰ γε σώματα ἰκανός πονείν, Cioὰ τὰ γε εώματα ἔχοντας ἰκανό πονεί».

§. 51. ¾ xai, che veramente, che davvero... Cf. I. 3, 6. — iμπλησα: (Teme verb. èμ-Ilλλ) appartiene al presente iμπίπλημι. — προτρέφαι, adducere, ut existiment. — ὑποδύσθαι, sobbarcarsi a, intraprendere, assumere. — λαβιίν δ' iν ταξι γυώμαις βιβαίως τοῦτο, ac mentibus χομένους αποθνήσκειν μάλλον ή φεύγοντας σώζεσθαι; 32 άρ' οὐκ έθη, εί μέλλουσι τοιχύται διάνοιαι έγγραφήσεσθαι ανθρώποις καὶ εμμονοι εσεσθαι, πρώτον μέν νόμους ὑπάρξαι δεί τοιούτους δι' ων τοῖς μέν ἀγαθοίς έντιμος καὶ ελευθέριος ο βίος παρασκευασθήσεται, τοῖς δέ κακοῖς ταπεινός τε καὶ άλγεινὸς καὶ άβίστος ὁ αἰων έπανακείσεται; 38. έπειτα δὲ διδασκάλους οἰμαι δεί καὶ ἄρχοντας ἐπὶ τούτοις γενέσθαις δίτινες δείξουσί τε ὁρθώς τοὶ διάξουσι καὶ ἐθιούσι ταῦτα δράν, ἐστ' ἀν ἐγγένηται αὐτοῖς τοὺς μέν ἀγαθούς καὶ εἰκλεεῖς εὐδαιμονεστάτους τῷ ὅντι νομίζειν, τοὺς δὲ κακούς καὶ δυσκλεεῖς ἀλλμοτάτους ἀπάντων ἡγείσλαι; οῦτω γὰρ δεί διατεθήναι τοὺς μέλλοντας τοῦ ἀπό των πολεμίων φήβου τὴν μάγησων κρείττονα παρεξεσθαι. 54. εἰ δε΄

suis infixum hoc habeant. — μᾶλλον, vedi l'ultima nota al libro II. 2, 12.

S. 52. 177, prosegul, continuò a dire. - διάνοιαι. Generalmente διάνοια è la facoltà di pensare. l'intelletto, e anche, in opposizione a σώμα, l'anima; ma quì, come in molti altri luoghi, vale sentimento. - èγγραφήσεσθαι in Significato metaforico di imprimere. È detto èγγραφήτατθαι άνθρώποις per έγγραφήτατθαι έν ταζε των άνθρώπων ψυχαζε: il che ci ricorda quel di Terenzio, Andr. I 5, 48: etiam nune mihi scripta illa sunt in animo dicta Chrysidis da Glycerio. - aliwros ò giàs, vita non vitalis, cioè une vita che non è vita, una vita immeritevole di questo nome, una vita insopportabile. Nei Memor. IV. 8, 8: à siures à sia à sies. Eunio, al contrario, secondo che si legge in Cicer. Lel. 6, 22, disse: vita vitalis. - Nel far accennare a Cire la necessità di leggi apposite contro i vigliacchi, il nostro Antore pensava certamente a Licurgo di cui, nel trattato della Repubblica degli Spartani 9, 3, dice: έκείνος τοίνυν σαρώς παρεσκεύασε τοίς μέν άγα-Bole gudacuoviar, role of razole ranodacuoviar. Lo Spartano infatti che fosse ritornato in patria dopo essersi portato da vile, era così coperto di disprezzo in tutto e per tutto da' suoi concittadini, che veramente insopportabile gli diventava la vita.

§. 53. εύτω γέρ ἐι ἐινετέβτνει, petrochè così si debbono andars preparando. Regis. — τοῦ ἀπὸ τών πολ. φέρω. Cf. I. 1, 8. Hier. X. 3: δ ἀπὸ τών δορυφέρων φόβος. — φέρω τών μαλθουν χειέτονα. Senso: il timore dei nemici son ha forza di scuolere o far dimentivare i buoni sentimenti accuistati col mezzo dell'istruzione.

τοι ίδντων είς μάχην σύν δπλοις, έν ξι πολλοί καὶ τών παλαιών μαθημάτων εξίστανται, έν τούτω δυνήσεται τις ἀπορραψοδήσας παραχρήμα ἀνδρας πολεμικούς ποιήσαι, πάντων ὰν ράστον εῖν καὶ μαθείν καὶ διθάξαι την μεγίστην τών είν ἀνθρώποις ἀρετήν. 55. έπεὶ έγωγ', ἔφη, οὐδ' ἀν τούτοις ἐπίστευον ἐμμόνοις ἔσεοθαι οὐς νύν ἔχοντες παρ' ἡμίν αὐτοῖς ἡσκοῦμεν, εὶ μή καὶ ὑμᾶς ἐώρων παρόντας, οἱ καὶ παραδείγματα αὐτοῖς ἔσεοθε οἴζυς χρὴ είναι καὶ ὑποβαλείν δυνήσεοθε, ῆν τι ἐπιλανθάνωνται. τοἰς δ' ἀπαιδεύτους παντάπασιν ἀρετῆς θαυμάζοιμ' ἀν, ἔφη, ὡ Χρυσάντα, εῖ τι πλέον ἀν Φφελήσειε λόγος καλᾶς ἡπθείς εἰς ἀνθραγαθίαν ἡ τοὺς ἀπαιδεύτους μουσικῆς ἦσμα μάλα καλῶς ἀσθέν εἰς μουσκήν.

56. Οί μέν ταύτα διελέγοντο. ό δέ Κυαξάρης πάλιν πέμπων

\$. 31. iderar, sottint. aurae, των στρατιωτών. Vedi I. 4, 18. — των μαθημάτων . . . εξίστανται, dimenticano l'imparato. Così Memor. II. 1, 4: οι πίρδικες... εξιστάμενοι τοῦ τὰ διινά άναλογίζεσθαι τοῖς θηράτροις ἐμπίπτουπι. — ἀπορραφωδίω, declamare come un rapsodo, cioè, nel caso nostro, fare un discorso meccanicamente imparato per recitarlo all'occasione. I rapsodi, tenuti anticamente in molta stima perchè a loro dovevasi la diffusione dei poemi omerici, andarono perdendola ogni giorno più, quando quei poemi furono fermati dalla scrittura, e da Socrate e dalle sua scuola erano avuti in dispregio come inntili cantambanchi. Quindi nei Mem. IV. 2, 10: τους . . . ραφωδούς οίδα τα μέν έπη ακριβούντας, αυτούς δε πάνυ ήλιθίους έντας: e nel Conv. 3, 6: οίσθά τι ουν έθνος ήλεθιώτερον ραφωδών; all'espressione, adunque, άπορραφωθέτας è agnesso un senso dispregiativo. — παραχρέμα appartiene η ποιέται. - των έν ανθρώτοις. Mem. III. 6, 2: καλόν γάρ είπερ τι νοί άλλο των έν άνθρώποις, e nel Conv. 4, 12: νῦν γάρ έγω Κλεινίαν έδιον μέν θεώμαι ή τάλλα πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις καλά. Il modo ἐν ἀν-Βρώποις vale il nostro, nel mondo. Per l'articolo των usato sostantivamente, cf. C. §§. 381, 410. D. §. 158. S. pag. 110, §. 18, e pag. 113, §. 32.

S, 55. ἐμμόνοις per attraxione invece d' ἐμμόνους. — οῦς νῦν ἔχοντις παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἡεκοῦμιν, quos iam ducimus et apud nosmetipsos of im in beilji studio exercuimus. ελεγεν δτι έξαμαρτάνοι διατρίβων καὶ οἰκ άγων ὡς τάχιστα επὶ τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ Κύρος ἀπεκρίνατο δι τότε τοῖς ἀγγέλοις, 'Αλλ' εὐ μέν ἴστω, έψη, ὅτι οὕπω εἰσὶν ἔξω ὅσους ὁεῖ· καὶ ταῦτα ἀπαγγέλλετε αὐτῷ ἐν ἀπασιν· ὅμως δέ, ἐπεὶ ἐκείνω ἀσκεῖ, αξω ἔθη. ὅΤι ταῦτ' εἰπὸν καὶ προσευξάμενος τοῖς θεοῖς ἐξηγε τὸ στράτευμα. ὡς δ' ἤρξατο ἀγειν, θάττον ἡγείτο, οἱ δ' εἴποντο εὐτάκτως μέν διὰ τὸ ἐπίσταθθαι καὶ μεμελετηκέναι ἐν τάξει πορεύεσθαι, ἐρρωμένως δὲ διὰ τὸ Φιλονείνως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους καὶ διὰ τὸ τὰ σώματα ἐκπεπονῆθαι καὶ διὰ τὸ πάντας ἀρχοντας τοὺς πρωτοστάτας εἶναι, ἡδέως δὲ διὰ τὸ Φρονίμως ἔχειν ἀπίσταντο γὰρ καὶ ἐκ πολλοῦ οῦτως ἐμεμαδήκεσαν ἀσφαλέστατον εἶναι καὶ βράστον τὸ ὁμόσε ἰέναι τοῖς πολεμίοις, ἄλλως τε καὶ τοξόταις καὶ ἀκοντισταῖς καὶ ἐππεῦσιν. ὅδ. ἔως δὶ ἐτ ἐξω βελών ἤσαν, παρηγγύα ὁ Κύρος σύνημα Ζεὸς σύμαχος καὶ ἡγεμών. ἐποὶ δὲ πάλιν ῆνε τὸ σύνθημα αξενταποδιόδμενον, ἐξῆρ-

§. 36. άγων ε, in fine, άξω. Sottlint. το στράτειμα. — όσους δατ. Supplies: l'infinito αίναι, che però anche in italiano si può benissimo tralasciare: — λε άπασεις, coram omnibus. Voleva Ciro che tutti sapessero il poco conto in che teneva i nemici e la sua piena fidanza nella vittoria per anmentare in tuttil te oraggio.

8. 8. 7. διά τὸ φιλονείκως έχετο πρὸς ἀλλήλους, quod altí alios aemularentur. — ἐκποντι αόμα è rendere robusto il corpo cogli esercizi, avezezario alle fatiche. — τους πρωτοτείτες è soggetto di είναι, e πάστας άχερατας è predicato. In prima fila stavano i capi, com'era appunto voluto dell'ordinamento militare degli Spartani: De rep. Laced. 11, 5: είσι με γάρ εν τη Ακανονιή τάξει οί πρωτοστάται άχερατες. — ἐκ πλλλος. Vedi I. 6, 41. — άλλος τι καί, e specialmente; e fa risaltare le parole sequenti.

§. 38. εξω βελών. Vedi I. 4, 23: εἰς τέξτυμα. — εὐνδημα, parola d'ordine, parola d'i tienonscimento per distinguere i compagoi d'armi da'nemici. I Romani si servivano a ciò di una tavoletta detta tessara; ma presso i Greci era un segno dato con la voce che il generale passava al suo vicino e questi a chigli era accanto, e così via via fino all' ullimo dei soldati. Arrivato a questo, si ripeteva a uno a uno, in ordine inverso, da tutti, per meglio imprimersela gella memoria.

χεν αὖ ὁ Κῦρος παίανα τὸν νομιζόμεγον· οἰ δε θεοσεβῶς πάντες συνεπήχησαν μεγάλη τῆ φωνῆ· ἐν τῷ τομοῖτῷ γὰρ δὴ οἱ δεισιδαίμονες ἡττον τοὺς ἀνθρώπους Φρβοῦνται. 59. ἐπεὶ δ' ὁ παίαν ἐγένετο, ἄμα πορευδιμενοι οἱ ὁμότιμοι Φαιθροί, πεπαιδευμένοι, καὶ παρορῶντες εἰς ἀλλήλους, ἐνομαζοντες περαστάτας, ἐπιστάτας, λέγοντες πολὶ το 'Αγετ' ἀνδρες Φιλοι, 'Αγετ' ἀνδρες ἀγαθοί, παρεκάλουν ἀλλήλους ἔπεσθαι. οἱ δ' ὅπισθα εὐτῶν ἀκοισαντες ἀντιπαρεκελεύωντο τοῖς πρώτοις ἡγεῖσθαι ερρωμένως. ἡν δὲ μεστὸν τὸ στράτευμα τῷ Κύρω προθυμίας, Φιλοτιμίας, ἐψικς θάρρους, παρακελευσμοῦ, σωφροσύνης, πεῖσοῦς, ὅπερ οῖμαι δεινότατον τοῖς ὑπεναντίας. 60. τῶν δ' Λοσυρίων οἱ μεὰ ἀπό τῶν ἀρμάτων προμαχοῦντες, ὡς ἐγιὺς ἤδη προσεμίγνουν τὸ Περσικὸν πλῆθος, ἀνέβαινὸν τε ἐπὶ τὰ ἄρματα καὶ ὑπεξήγον πρὸς τὸ ἐαυτών πλῆθος, οἱ ἀνδιαντών ἀρίεσαν τὰ βελη πολύ πρὶν ἐξωνείσθαι. 61. ὡς δ' ἔπότω ἀψίεσαν τὰ βελη πολύ πρὶν ἐξωνείσθαι. 61. ὡς δ' ἔπότων ἀφίεσαν τὰ βελη πολύ πρὶν ἐξωνείσθαι. 61. ὡς δ' ἔπότων ἀφίεσαν τὰ βελη πολύ πρὶν ἐξωνείσθαι. 61. ὡς δ' ἔπότων ἀφίεσαν τὰ βελη πολύ πρὶν ἐξωνείσθαι.

in modo che ritornava da capo al generale. Il che dà la ragione del médio rito risobyqua àcrostradòquesor. Cl. Anab. I. S. (16. — παιώκε τόν νομεζερενον, il peana soltito. Il peana era un canto in onore d'Apollo per invocarne la liberazione da qualche male temuto o per ringraziarlo d'esserne stati già liberati; ma molle volte, come nel nostro luogo, era inno di guerra, canto di battaglia, e si cantava in onore di Are (Marte). — is τῆ rosoiva, in tali circostanze.

S. 59. έγένετο, fu finito, — πιπαιδιυμέναι, cioè con quel contegno ed ordine che era stato loro comandato da Ciro. Puoi tradurre col Regis ben disciplinati. — δνομάζοντες, chiamando per nome. — λί-

yours πολύ τό, hasc iterantes verba.

S. 00. οί μιλ όπιλ του δημάτων πορακχούντες ποί μιλι όπιλ του δημάτων ποράστος και προμαχούντες. Eran soldali tegger ich, Estisi avanti sui carri, ne scendersno per scaramucciare e inquietare l'esercito nemico; e quando questo, non impedito da loro, si avanzava, e'risalivano lesti lesti sui carri e ritornavano alle loro schiere. — προσεμήγου». Nota il verbo di numero plurale con un nome collettivo di numero singolare, e cf. Curtius S. 361. D. Dübure S. 313, 3. Sanesi, pag. 105, S. 1, 2°. — πρὶν εξενείτους, prima di poterti cogliere, o prima che i Persiani fessera o tiro.

τες οι Πέρσαι επέβησαν των άφειμένων βελών, εφθέγξατο δη ό Κύρος. "Ανδρες αρίστοι, ήδη θάττον τις ιών επιδεικνύτω έαυτον καὶ παρεγγυάτω, οἱ μέν δη παρεδίδοσαν ὑπὸ δε προθυμίας καὶ μέγους καὶ τοῦ σπεύδειν συμμίζαι δρόμου τινές κρζαν, συνεφείπετο δέ και πάσα ή Φάλαγξ δρόμω. 62. και αύτος δέ δ Κύρος επιλαθόμενος του βάδην δρόμω ήγείτο, και άμα εφθέγγετο Τίς έψεται; Τίς αγαθός; Τίς ανδρα πρώτος καταβαλεί; οί δέ ακούσαντες ταύτο τούτο έφθέγγοντο, και δια πάντων δη ώσπερ παοπγγύα ούτως έγώρει Τίς έψεται; Τίς άγαθός; 63. οἱ μέν δή Πέρσαι ούτως έγοντες φμόσε έφέροντο, οί γε μην πολέμιοι ούκέτι έδύναντο μένειν, αλλά στραφέντες έφευγον είς το έρυμα. 64. οί δ' αῦ Πέρσαι κατά τε τὰς εἰσόδους ἐφεπόμενοι ώθουμένων αὐτών πολλούς κατεστρώννυσαν, τους δ' είς τας τάφρους έμπίπτοντας έπεισπηδώντες εφόνευον άνδρας όμου καὶ ἔππους. ένια γάρ τών άρμάτων είς τὰς τάφρους ήναγκάσθη φεύγοντα έμπεσείν, 65. καὶ οί των Μήδων δ' ίππεῖς ορώντες ταῦτα ήλαυνον εἰς τοὺς ἰππέας τοὺς τῶν πολεμίων· οἱ δ' ἐνέκλιναν καὶ τούτοις. ἔνθα δἡ καὶ ίππων διωγμός ήν καὶ άνδρων καὶ φόνος εξ άμφοτέρων. 66. οἰ δ' έντος του ερύματος των 'Ασσυρίων έστηχότες επί της κεΦαλής

^{\$. 61.} τις uno, cioè ognuno. — παρεδίδοσα». Intendi le parole di Ciro. Vedi II. 4, 2.

^{\$. 62.} του βάδην, cioè ήγετοθαι. — διά πάντων εχώρει. Plutarco, Fab. Mass. 15: άστι διά πολλών πολύν Ιέναι τον γέλωτα.

^{§. 63.} γε μήν, cf. I. 2, 2. — οδείτε εδύναντο: mancava loro la forza morate, il coraggio.

^{§. 64.} κατά τε. A questo τί corrispondie ll sequente ĉi, come al VI. 2, 4 en el Conv. 8, 2 ενώ τε γέρο άν έχει χόρος κείταν, εν διο δικ ερών τους διατελο. Χερμέδος δι τουλο είδα πολλούς με εξερκτικό, εν του εξερκτικό του αδουμένου κότου, cioù των δισυρίων του alter alterum impelieret, ο, come traduce it Regis, mentr ess εί "πρίσταστο α τίση-τατά. — είς τάς τάρρους, nelle fosse ścavale altorno alfa trincea. — ἐκρικτικό (Τεπο είν-ΠΕΤ) τίπ, αντ. 2 ἐ ἐμπίττω.

^{§. 65.} κχί... δί. Vedi I. 1, 2. — ἐξ ἀμροτέρων, cioè τῶν ἔππων τε καὶ τῶν ἀνδρῶν, si faceva strage e di cavalli e di cavalleri.

^{§. 66.} ἐπὶ τῆς κεραλῆς τῆς τάρρου, sull'orlo della fossa. — τάχα...

της τάφρου τοξεύειν μέν η άκοντίζειν είς τους κατακαίνοντας ούτε εΦρόνουν ούτε έδύναντο δια τὰ δεινά ὑράματα καὶ διά τὸν Φόβον, τάχα δέ καὶ καταμαθόντες τῶν Περσῶν τινας διακεκοφότας πρὸς τὰς εἰσόδους τοῦ ἐρύματος ἐτράποντο καὶ ἀπὸ τῶν κεφαλών τών ένδον. 67. ιδούσαι δ' αι γυναίκες τών 'Ασσυρίων καὶ τῶν συμμάχων ήδη φυγήν καὶ ἐν τῷ στρατοπέδω ἀνέκραγον καὶ έθεον έκπεπληγμέναι, αὶ μέν καὶ τέκνα έγουσαι, αὶ δὲ καὶ νεώτεραι, καταρρηγνύμεναι τε πέπλους και δρυπτόμεναι, καὶ ίκετεύουσαι πάντας ότω έντυγγάνοιεν μη φεύγειν καταλιπόντας αὐτάς, άλλ' ἀμΰναι καὶ αὐταῖς καὶ τέκνοις καὶ σφίσιν αὐτοῖς. 68. ένθα δή καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς σὺν τοῖς πιστοτάτοις στάντες έπὶ τὰς εἰσόδους καὶ ἀναβάντες έπὶ τὰς κεφαλὰς καὶ αὐτοὶ έμάχοντο καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. 69. ὡς δ' ἔγνω ὁ Κῦρος τὰ γιγνόμενα, δείσας μη καὶ εἰ βιάσαιντο εἴσω, δλίγοι ὅντες ὑπὸ πολλών σφαλεϊέν τι, παρηγγύησεν έπὶ πόδ' ανάγειν έξω βελών καὶ πείθεσθαι. 70. ένθα δή έγνω τις αν τοὺς ὁμοτίμους πεπαι-

απαμαδόντες, cioù ás τάχιστα ... κπίμαθον. — διακικορότες πολε τάς είσδους τοῦ έρψω. ad munitionis aditus perruptiss. — ἀπο τῶν καραλών των ἐκόον. Si diedero alla fuga anche quelli che si erano posti sull'aggere dalla parte interna de campo. È usato qui il plurale ἀπο των περαλών, come al §. 61π τεξι επάρου, perché tanto il vallo che la fossa si potevano considerare come più d'uno a mutivo delle diverse arcoδε che que a là lì tagliavano.

§. 67. φυγόν και έν τῷ στρατοπίδω. Si sottintende, come spesso dagli scrittori greci, il participio οὐσαν. Cf. V. 1, 18; 4, 21. — ἀνέκραγον (Trema ἀνά-ΚΡΑΓ), son. 2 ἀνάκραγον (La particella ἀνά rinvigorisce l'idea significata dal verbo. — αὶ μὸν καὶ . . . αἰ δὶ καὶ. Αννετti il καὶ τητιστιού dopo αὶ μὸν . . . αὶ δὶ . . . καταρρηγούμεναι. Per la cosa cf. III. 1, 13. — πάντας, ότρο come a 1. 6, 41 . . . , τι. . . ταντίς.

§. 68. οί βασιλετς, cioè quelli nominati a I. 5, 2; 3; e II. 1, 5.

8. 69. xxi ti fisiosaura tieu, ettam si în castra vi îrrupistent.
- กัก กิอริง เอ็อรุ่มน. tornare indietro, indietreggiare tenendo la
faccia rivolta al nemico. — xxi สเรียวริงะ. Non senza ragione è aggiunto l'ordine esplicito d'obbedire, essendo cosa assai dura per
soldati il dover desistere da un assalto in cui stauno per tiponfare.

§. 70. έγνω τις άν, si sarebbe potuto conoscere. - πιπαιδευμένους.

δευμένους ώς δεί· ταχὺ μέν γὰρ αὐτοὶ ἐπείθοντο, ταχὺ θὲ τοίς ἄλλοις παρήγγελλον. ὡς δ' ἔξω βελῶν ἐγένοντο, ἐστησαν κατὰ χώραν, πολὺ μάλλον χοροῦ ἀκριβῶς εἰδότες ὅπου ἐδει ἔκαστον ἀὐτῶν γενέδθαι.

Vedi S. 39. — πετὰ χώρπε, come al II. 4, 3. — πολὸ μελλεν χορτέ ἀχηρῶς. S'intende il coro della tragedia o della commedia il quale, e cantando e ballando, non perdeva mai di vista il suo capo o corifco per eseguirne gli ordini con la massima precisione. Nulla di peggio infatti, come coserva lo stesso Senofonte nell'Econom. 8, 3, di un coro i cui diversi membri, invece d'andar bene uniti, agiscano o cantino ogunuo a modo suo.

LIBRO QUARTO

CAPITOLO I.

....

Giro rendo grazie della vittoria agli dei e lode a tutti i suni soldati che promette di ricompensare in ragione dei merito: loda pool in particolar modo Crisanta e lo promuove sul campo. Nella notte gli Assiri e i loro alleati abbandonano l'accampamento lasciandovi molte delle loro robe, e Ciro, il di seguente, l'occups co Persiani e co Medi. Quindi delibera d'asseguire i nemici, il che Ciassare, o per invidia o per ignavia, vorrebbe dapprima impediere, ma concede poi a Ciro di trare ad effetto il suo consiglio e permette che lo seguano quelli, fra i Medi, che voglian seguirlo.

Μείνας δε ό Κύρος μέτριον χρόνον αὐτοῦ σὶν τῷ στρατεύματι καὶ ἀγλώσας ὅτι ἔτοιμοί εἰοι μάχεσθαι εἰ τις εξέρχειτο,
ὡς οὐθεἰς ἀντεξήει, ἀπήγαγεν ὅσον εἰόκει καλῶς εἴχειν καὶ ἐστρατοπεθεύσατο. ψυλακάς δε καταστησάμενος καὶ ακοποὺς προπέμψας, στὰς εἰς τὸ μέσον συνεκάλεσε τοὺς ἐαυτοῦ στρατιώτας καὶ
ἐλεξε τοιάδε. 2. "Ανθρες Πέρσαι, πρώτον μέν τοὺς Θκοὺς ἐγὼ
ἐλεξα τοιάδε. 2. "Ανθρες Νέρσαι, πρώτον μέν τοὺς νίκης τε γὰρ
τετυχήκαμεν καὶ σωτηρίας, τούτων μέν οῦν χρή χαριστήρια."

§. 1. μετρεν χρόνον, accusativo di tempo. Cr. Curtius §. 3996. Diener §. 177. Sanuesi, pag. 111, §. 25. — αὐτοῦ, avverbio. — ἐτι δτομορί εἰτις, cioè legli ed i suoi soldati. — εῖ τις, cioè i nemico. Ellen. I. 5, 15: παρίταξεν, εῖ τις βούλετο νουμαχεῖν. — καλῶς ἔχειο. Sul significate del γετθο ἔχω con un avverbio, vedi la terza nota al. 1. 2, 7.

§ 2. 'Aνθρες Πέρσκε. Vedi la prima nota al 1. δ, 7. — δουν δύσκμαε. Anche in italiano: quanto σο ο ρουσο. — δυατές δὶ πάντες, sottint. ἐπανείτε. — τευχήσκμε (Tema verb. ΤΙΧ) indic. per. di συγχάνω, per la cui costruzione col genitivo, vedi Curtius §. 419°. Dübner §. 189. Sancsi, pag. 113, §. 35, 5. * — τούταν . . . ὅν ἀν έχωμεν — τούταν ὰ ἀν ΣΚΝΟΡΟΝΤΕ CIROPEDIA άν ὰεὶ έχωμεν τοῖς θεοῖς ἀποτελείν. ἐγὸ δἔ σύμπαντας μὲν ὑμάς ἤδη ἐπαινῶ· το γὰρ γεγωμείνου ἔργον πάσιν ὑμίν καλὸν ἀποτετέλεσται ὡν δ' ἔχαστος αξίος, ἐπειδὰν παρὶ ῶν προσήκει πύθωμαι, τότε τὴν ἀξίαν ἐκάστω καὶ ἔργω καὶ λόγω πειράσομαι ἀποδιδόναι. 3. τὸν δ' ἐμοῦ ἐγγύτατα ταξίαρχον Χρυσάνταν οὐδὲν ἀλλων δέομαι πυνθάνεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς οίδα οἰος ἤν· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δαπερ οἶμαι καὶ πάντες ὑμείς ἐποιείτε· ἐπεὶ δ' ἐγὸ παρηγγύησα ἐπανάγειν καλέσας αὐτὸν ὀνομαστί, ἀνατεταμένος οἶτος τὴν μάχαιραν, ὡς παίσων πολέμιον, ὑπήκουσέ τε ἐμοὶ εὐθὸς ἀφείς τε δ ἔμελλε ποιείν τὸ κελευόμενον ἔπραττεν· αὐτός τε γὰρ ἐπανήγε καὶ τοῖς ἀλλοις μάλα ἐπισπεργχώς παρηγγώ: ἔστ' ἔφθασεν ἔξω βελῶν τὴν τάξιν ποιήσας πρίν τοὶς πολεμίους

 3. Χρυσάνταν . . . πυνθάνεσθαι . . . οῖος ἢν = πυνθάνεσθαι οῖος Χρυσάντας ην. Per questa attrazione vedi le note al libro I. 1, 5 e 6. Del resto puoi conservare la medesima giacitura di parote, traducendo col Regis: Rispetto però al centurione Crisunta ecc. - Ellov, comunemente παρ' άλλων. - τὰ μέν γάρ άλλα δοαπερ. Sottint. έποίει che facilmente ne vien suggerito dal seguente anomira. - avararquivo: partic. perf. d' ανατείνω. - το κελευόμενον έπραττεν. Crisanta aveva già sollevata la spada sul nemico; un solo momento, ed era bell'e spacciato. Ma sentire che Ciro comanda la ritirata e raffrenare il suo furore guerresco per Crisanta è tutt'una. Ora è appunto questa sua sollecitudine all' obbedienza che Ciro vuel premiata in modo particolare. Anche in tempi posteriori venne Crisanta, per it fatto qui raccontato da Senofonte, tenuto come modello di disciplina mititare; e Plutarco nella comparazione di Pelopida e di Marcello, 3, dice: Εγαμαι δε και τον εν τη Παιδεία Χρυσάνταν, δε διηρμένος κοπίδα ναί παίειν μέλλων πολέμιου, ώς ὑπεσήμηνεν ή σάλπιζε ἀνακλητικόυ, ἀφείς τον άνδρα μάλα πράως και κοτμίως άνεχώρησεν. - έστ' έρθασεν έξω βιλών την τάξιν ποιήσας πρίν . . . adeo ut prius extra teli iactum .cohortem collocaret, quam . . . Sulla costruzione di paáva col parti-

κατανοήσαι ότι άνεγωρούμεν καὶ τόξα έντείνασθαι καὶ τὰ παλτά έπαφείναι. ώστε αὐτός τε άβλαβής καὶ τοὺς αὐτοῦ ανόρας άβλα-Βείς διά το πείθεσθαι παρέχεται. 4. άλλους δ', έφη, όρω τετρωμένους, περί ων έγω σκεψάμενος έν όποιω χρόνω έτρωθησαν, τότε την γνώμην περί αὐτών ἀποφανούμαι. Χρυσάνταν δέ καί ώς εργάτην των εν πολέμω καὶ Φρόνιμον καὶ άρχεσθαι ίκανὸν καὶ ἄργειν γιλιαργία μέν ήδη τιμώ. ὅταν δέ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν διδώ ο θεός, ουθέ τότε έπιλήσομαι αυτού. 5. καὶ πάντας δέ βούλομαι ύμας, έφη, υπομνήσαι à γάρ νῦν είδετε έν τη μάγη τήδε ενθυμούμενοι μήποτε παύεσθε, ίνα παρ' υμίν αὐτοίς αεί πρίνητε πότερον ή άρετη μαλλον ή ή Φυγή σώζει τὰς ψυχάς καὶ πότερον οι μάγεσθαι έθελοντες ράον απαλλάττουσιν η οι ούχ εθέλοντες, καὶ ποίαν τινὰ ήδονὴν τὸ νικάν παρέχει· ταῦτα γὰρ νῦν ἄριστ' ἀν κρίναιτε πεϊράν τε αὐτών έχοντες καὶ ἄρτι γεγενημένου του πράγματος. 6. καὶ ταύτα μέν, έφη, ἀεὶ διανοούμενοι βελτίους αν είητε· νύν δέ, ώς θεοφιλείς και αγαθοί και σώφρο-

cipio vedi Curtius §. 590. Dübner §. 203. Sancsi, pag. 125, §. 75. — ἐπαρεϊναι, inf. aor. 2 d' ἐπαρίηρε. — ἀβλαβής soltint. ἐστί.

§. 4. is ἀποίω χοδοω. Intendi, se prima o dopo l'ordine di ritirarsi: nel quale secondo caso, par che Ciro voglia accennare l'intenzione di indigger loro un gastigo, piuttosto che dare una ricompensa. — ἐτράδρασα (Tema TPO) αυτ. passivo di τερέπασα. — τότε. Vedi I. δ. δ. 6. — καὶ ἐκ ἐτράταν. . Il senso correctible meglio sopprimendo καὶ αναπία ἀς σίνετο τίρειθαιδο ἀς αναπία α φεδοιμον e ad ἀρχικόπα. — ἐπιδήσουα (Tema ἀτε-Λλο) (τιλ. medio) ἐπαλατόδρα.

§. 8. ποὶ πόντας ἐἐ βούλ. ὑμ. ἔρη, ὑπομπόρια (Sottlint, τούνο), εἰ οπικει νετο νος, ἰκημιία, ¡illud monitios κοίο. — γάρ ἐ in questo longo, e in altri moltissimi, particella esplicativa, come talvolta il nostro κλὲ ο perchè, e si può tradurre εἰοὸ. — τῆὰ ἐ più efficace che non sarebbe stato τκύτρ, trattandosi d' una battaglia data allora allora. — ἐνθυμούμενοι: ... πάνειοξε. Cl. Curtius Ş. 390. Dibbert Ş. 203. Sanesi, pag. 124, §. τλ. — τωτοκ χάρν ὰ φαρτέ ἀν κρίνατε κτλ. de his enim optime iam statuere possitis, cum et perículum vosmet ipsi feceritis, et rea ippa recens geta sti.

S. 6. 910pilete. Osserva come a questo qualificativo corrisponde

νες ἄνθρες, δειπνοποιείσθε καὶ σπονδάς τοῖς θεοῖς ποιείσθε καὶ παιάνα εξάρχεσθε καὶ τὸ παραγγελλόμενον προνοείτε. Τ. εἰπών δὲ ταῦτα ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον ἦλασε καὶ πρός Κυαφάρην ἦλθε καὶ συνηθελίς ἐκείνω κοινῆ ὡς εἰκὸς καὶ ἰδών τάκεῖ καὶ ἐρόμενος εἶ τι ἀδοιτο, ἀπήλαυνεν εἰς τὸ αὐτοῦ στράτευμα. καὶ οἱ μέν ởῦ ἀμφὶ Κῶρον δειπνοποιησάμενοι καὶ φυλακάς καταστησάμενοι ὡς ἐδει ἐκοιμῆνησαν.

8. Οἱ δε 'Λοσύριοι, καὶ τεθνηκότος τοῦ αρχοντος καὶ σχεδόν οἰν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἢθύμουν μέν πάντες, πολλοὶ δε καὶ ἀπεδίθρασκον αὐτῶν τῆς νικτὸς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. ὁρῶντες ὁ ἐταῦτα ὅ τε Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι αὐτῶν πάντες ἢθύμουν πάντα μέν γὰρ ῆν χαλεπά ἀθυμίαν δε πλείστην παρείχε πάσι το τὶ τὸ ἀγούμενον τῆς στρατῶς Φῦλον διεθάρθαι ἐδόκει ταῖς γνώμας, οἱτω δἢ ἐκλείπουσι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπέρχονται τῆς νυκτός. Οι ὡς δ' ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἐπρικον ἀνδρῶν ἐψῶνη τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, εὐθὺς διαβιβάζει ὁ Κῦρος τοὺς Πέρσας πρώτους: κατελελειπτο δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων πολλά μέν

l'invito di far libazioni in onore degli dei (σποσάχ τοξ; δεοίς ποιείθα), al qualificativo άχαθοί (valorosi, prodi) l'invito di caotare il peana (σπάσα ξέργχεσθ), e al qualificativo σύρρους l'invito di provvedere intorno alle cose che Ciro ha loro ricordato (τό παραγγελίθμενον προναίτει). — παιέχαι Vedi III 3, 88.

§. 7. και συνησΣείς ἐκείνος κοινή, ως εἰκός, καὶ ἰδὸν τάκει, ε con tui, siccome era giusto, vicendevolmente allegratosi, e data un'occhiata alle cose di là. Regis.

§. 8. των βελτίστων, Sollint. τεθνακότων. — αὐτών, cioè τῶν 'Αντυρίων. — χελιπά, α mal partitlo. — τό ἔχούμτων . . . φίλον, il popolo che teneva il primo posto di fronte gli altri, che gli capitanava, ciòe gli Assiri. — διερθάρθαι da διαρθείρω. — ταϊς γνώμας, invece di τὰς γνώμας, che più comunemente si sarebbe usato con διαρθείρω. Cl. 11. 1. 11.

§. 9. διαβιβάζει, nell'accampamento dei nemici. In questo verbo, come nel seguente διβάχιον, la particella διά è in rapporto al vallo e alla fossa che circondavano il campo e che si dovevano attraversare per entrarvi. — καταλίλειπε. Αννετεί l'omissione dell'aumento silabico a questo Più che perfetto, come spesso fanno auche i proses-

πρόβατα, πολλοί δέ βόες, πολλαί δέ αμαξαι πολλών αγαθών μεσταί εκ δε τούτου διέβαινον ηδη καὶ οἱ άμΦὶ Κυαξάρην Μηδοι πάντες και ήριστοποιούντο ένταύθα. 10. έπει δε ήρίστησαν, συνεκάλεσεν ο Κύρος τους αυτού ταξιάργους και έλεξε τοιάδε. Οίά μοι δοκούμεν καὶ όσα, ὧ άνδρες, άγαθά άφείναι, θεῶν ήμεν αυτά διδόντων. νυν γάρ ότι οι πολέμιοι ήμας αποδεδράκασιν αύτοι όρατε. οίτινες δε εν ερύματι όντες εκλιπόντες τούτο Φεύγουσι, πώς αν τις τούτους οἴοιτ' αν μεῖναι ἰδόντας ἡμας εν τω ισοπέδω; οίτινες δε ήμων απειροι όντες ούν ὑπέμειναν, πώς νύν γ' αν υπομείνειαν, έπεὶ ήττηνταί τε καὶ πολλά κακά ύφ' ήμων πεπόνθασιν; ων δέ οι βέλτιστοι απολώλασι, πως οί πονηρότεροι έκείνων μάχεσθαι αν ήμιν έθέλοιεν; 11. καί τις είπε, Τί ούν οὺ διώκομεν ώς τάγιστα, καταδήλων γε ούτω τῶν άγαθών όντων; καὶ ός είπεν, "Ότι ιππων προσθεόμεθα· οί μέν γάρ κράτιστοι τών πολεμίων, οθς μάλιστα καιρός ήν η λαβείν η κατακανείν, ούτοι εφ' ίππων νέονται· οῦς ήμεις τρέπεσθαι μέν σύν τοῖς θεοῖς ἰκανοί, διώκοντες δὲ αἰρεῖν οὺγ ἰκανοί. 12. Τί ούν, έφασαν, ούν έλθων Κυαξάρη λέγεις ταύτα; καὶ ος είπε, Συνέπεσθε τοίνυν μοι πάντες, ώς είδη ότι πάσιν ήμεν ταύτα δοκεί. Εκ τούτου είποντό τε πάντες καὶ έλεγον οία επιτήδεια εδόκουν είναι υπέρ ών εδέοντο.

tori. Senofonte specialmente ama di tralasciarlo: così al III. 2, 24, Memor. I. 2, 64, Ellen. I. 6, 38, II. 2, 11, e altrove. — ἀγκθω, equivalente al latino bonorum, i beni di fortuna, le ricchezze, e specialmente provvigioni, vettovaglie.

§. 10. είά μοι δοκούμεν καί όνα άγκθά κτλ. qualia, τίτί, quantaque bona, divinitus nobis oblata, dimitters videmur! — πός &···· οίντι ἀν μείναι. Uno dei due άν appartiene à μείναι, l'altro ad είντο. — πιπόνθαιο (Tenna IENΘ) perf. di πάνχω.

§. 11. δε, con significatione dimostrativa. — καιρὸς ῆν, α noi tornerebbe tanto bene. Regis. — οῦτοι richiama κράτιστα facendolo di più risaltare. Cf. II. 1, 13. — νέονται è un verbo poetico da Senofonte adoperato soltanto in questo luogo. — ἐκανοί, sottint. ἐσμέν.

§. 12. xai iliyor ola xil. e dissero ciò che giudicavano essere per la dimanda a proposito. Regis.

3. Καὶ ὁ Κυπξάρης ἄμα μὲν ὅτι ἐκείνοι ῆρχον τοῦ λόγου,
πάλιν ἀκοθυείεν· ἀμα δ' ἴσως καλώς ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ μὴ
πάλιν ἀκοθυείεν· καὶ γὰρ αὐτός τε περὶ εὐθυμὶαν ἐτύγχανεν ὡν
καὶ τῶν ἀλλων Μήθων ἐώρα πολλούς τὸ αὐτὸ ποιοῦντας· εἶπε
δ' οῦν ἀδε. 14. "Ο Κῦρε, ἀλλ' ὅτι μὲν τῶν ἄλλων μᾶλλον ἀνβρώπων μελετάτε ὑμεῖς οἱ Πέρσαι μηδὲ πρὸς μἰαν ἡδονὴν ἀπλήστως διακείσθαι καὶ ὁρῶν καὶ ἀκούων οίδα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆ;
μεγίστης ἡδονῆς πολὸ μαλλον συμφέρειν ἐγκρατῆ εἶναι. μείζω
δὲ ἡδονὴν τί παρέχει ἀνθρώποις ἐιτυχίας ἡ νῦν ἡμῖν παραγεγένται: 15. ἡν μὲν τοίνων, ἐπεὶ ἐυτυχομεν, οφορόνως διαφυλάττωμεν αὐτήν, ἴοως δυναίμεθ' ἄν ἀκινδύνως εὐδαιμονοῦντες
γηράν εἰ δ' ἀπλήστως χρώμενοι ταὐτη ἀλλην καὶ ἀλλην πειρασύμεθα διώκεη, ὁρᾶτε μὴ πάθωμεν ἄπερ πολλοίς μὲν λέγουων
ἐν θαλάττη πεπονθέναι, διὰ τὸ εὐτυχεῖν οὐν ἐθέλοντας παύσα-

§ 13. ξ2/20 τοῦ λόγου. Intendi che Classare sentiva învidia perché a loro per ì primi era venuta quell'idea, ed erano, per conseguenza, i primi a parlarne. — κεὶ γόρ οὐτός το περὶ εἰδυμίαν ἐτύγχενεν κὸ, pesocché ed egli attandeva a darsi bel tempo. Regiu. — σ'ούν. Il sesso di queste particelle, che servono a contrapporte alla già esposta congettura una cosa di fatto determinata. è: qualunque possa eserne stata la ragione, quel che è certo si è che egli parlò nel modo seguente.

§. 14. ἀλιά trovasi spesso al principio d'un discorso col quale s'intenda fare obiezione al discorso d'un altro C.f. 11. 4,32. — μπεὶ πρὰς μπαν, più forte che πρὰς μπὰνμίαν. Così al II. 4, 24, abbiamo trovato soid c' à re per d' εὐδιν. — καὶ δρὰν καὶ ἀκοίων εἰδα εἰ σοιμίε et atuditu compertum habui, — ποὶν μπλλιον, cio d' ἐισκασίον ἄθουκ έγκρατὰ εἰνκεν. Vuol dire che è meglio godere un piacere solo ma grandissimo, e di quello contentarsi e quasi adagiarvisi, che andere in traccia di molti e minori piaceri. Giustamente a q. 1. lo Zeuno: « erergie fingitur persona Cyzarsis, qui pudicis utitur sententiis ad ignaviam suam trgendam. Sic in comoediis, ut quisque est ignavissimus, ita maxime sententiosus reperitur. Cf. Donatus ad Terentii Phorm. I. 4, 7, ».

\$. 15. auth, cioè the curuziar. - flare rai áller, una dopo l'al-

tra. — ἀπολίσθαι è apposizione di ἀπερ πιπονθέναν usata a dichierare queste parole. — τυχόντας (Tema TTX) appartiene a τυγχάναι, il qual verbe, nella significazione di conseguire, ottenere e simili, si suol costruire, come uel nostro luogo, col genitivo. — πολλούς δί... ἀπογκλείτ è retto da λέγονοι che l' λαιστο που ha creduto necessario di ripetere. — τὴν πρόσθεν ἀποβ. Intendi che lavece di riportare altre vittorie, com'era lor desiderio, perderono anche il frutto della prima.

§. 16. xai γάρ, stanim. — εἰ ... Ερευγον: l'imperfetto perchè i nemici stavan luggendo. Lutian. εἰ fugerent. — ἤττους, inferiori per numero, in misor numero. — ἀν ... ἀνραλός εἰχε, sarebbe εἰ curo partitio. Regis. — ἀμαχαί εἰσιν, non hauno combattuto, non hauno preso parte alla lotta. Con altro significato trovereno la parola ἀμαχρε al VI. 1, 36. — ἀπίασιν con significato futuro. — ὅπως μὴ ἀναγκάνωμεν. Questa proposizione è retta dal sottinteso γοβούμαι. Cf. 1. 3, 18.

§. 17. σάσκα, cioè αὐτοὺς ἐπιθυμούσου. — ὀρθώσει (Tema OII) aor. passivo d'òρκοι. — ai σύες. Di queste bestie dice Senofonte medesimo nel Cinges 10, 23: τὰ ἐθ ενευγικα ἀὐτοῖα τον κάλεσητα, τωλεπώς τότος πάσκει. . . χαλεπώ τότος τότε, καὶ μάλλου μαχόμενοι ὑπλρ ἐκείνων ἢ ὑπλρ ἀὐταῖα. — οὐδ' ἢν μία τύχρ οὐτα πε sɨ una quidem sɨf; cioè la sola madre dei pɨccol cinghiali cui venga data la caccia.

νύν μέν κατακλείσαντες έαυτοὺς εἰς έρυμα παρέσχον ἡμίν ταμιεύεσθαι ὧστε ὁπόσοις έβουλόμεδα αὐτάν μάχεσθαι εἰ δ' ἐν εὐρυχωρία πρόσιμεν αὐτοῖς καὶ μαθήσονται χωρίς γενόμενοι οι μέν κατά πρόσωπου ἡμίν ὧσπερ καὶ νύν ἐκαντισύθαι, οὶ δ' ἐκ πλαγίου, οἱ δὲ καὶ ὅπισθεν, ὅρα μὴ πολλῶν ἐκάστω ἡμῶν χειρῶν δεήσει καὶ ἀθθαλμῶν. προσέτι δ' οὐδ' ἀν ἐθελοιμι, ἔψη, ἐγὼ νύν, ὁςῶν Μήδους εὐθυμουμένους, ἐξαναστήσας ἀναγκάζειν κινδυνεύσονται ἰέναι.

19. Καὶ ὁ Κῦρος ὑπολαβῶν εἶπεν ' Αλλὰ σύγε μηθένα ἀν αγκάσης, ἀλλὰ τοὺς ἐθελοντάς μοι ἔπεσθαι όδς. καὶ ἴσως ἀν σοι καὶ τῶν σῶν φίλων τοὑτων ῆκοιμεν ἐκάστω ἀγοντες ἐφ' οἰς ἄπαντες ἐψυμήσεσθε, τὸ μεὰ γὰρ πλήθος ἡμεῖς γε τῶν πολεμίων οὐθε διωξόμεθα: πῶς γὰρ ἄν καὶ καταλάβοιμεν; ἢν ἐθ τι ἀπεσχισμένον τοῦ στραπεύματος λάβωμεν ἢι τι ὑπολειπόμενον, ῆξομεν πρός σε άγοντες. 20. ἐννόει ở, ἔφη, ὅτι καὶ ἡμεῖς, ἐπεὶ σὰ ἐθεου, γλθομεν σοὶ χαρίζόμενοι μακρὰν ἐδόν καὶ σὸ οὐν ἡμίν δίκαις.

§. 18. εἰς ξρυμα ὁ in accusativo, come indicante il luogo in cui andauano a chiudersi. — ταμετόεσθαν. Vedi l'ultima nota al III. 3, 47. — χωρίς γενόμενοι, in agmina plura divisi. — εἰ μὸν... οἱ δὲν. Τοἱ δὲν. Τοὶ δὲν. Τ

§. 19. Δγοντε ἐρ' σἰς. Ritorneremo portando cose per la quali, ecc. πέθομμέτεθα, con evidente allusione alle perole di Ciassare δρα-Μηθους εύθομασμέτους del §. precedente. — το πλέθας, il grosso del l'esercito. — τὶ ἀπαγετρέουν τοῦ στρατείμα. . . ἢ τι ὑπολιπάμετου, qualche piccolo corpo staccato o rimasto indietro, in opposizione το πλέθος. — ἐξοκεν πράς σε άγοντες, clob i nemici shandati fatti prigionieri da Circ e da' suoi, come pure le toro robe.

§. 20. ἐπεὶ οὐ ἐδίου. Vedi I. 5, 4. — ήλθομεν . . . μακράν ὁδόν, ve-nimmo (per) una lunga strada, facemmo lungo cummino. — καὶ οὐν ἡμῖν δίκαιος εἶ ἀντιχαρίζεσθαι, itaque to vicitsim nobis grati-

εἶ ἀντιχαρίζεσθαι, ίνα καὶ ἔχοντές τι οῖκαδ' ἀφτιώμεθα καὶ μὴ εἰς τὸν σὸν δησαυρὸν πάντες οῖδε ὁρῶμεν. 21. ἐνταῦθα δὴ ἐλεξεν ὁ Κυαξάρης. 'Αλλ' εἰ γε μέντοι ἐθέλων τις ἔποιτο, καὶ χάρι ἔγωρέ σοι εἰδείην ἄν. Σύμπεμψον τοίνων μοὶ τινα, ἔφη, τῶν ἀξιοπίστων τούτων, θι ἐρεί ᾶν σὺ ἐπιστείλης. Λαβῶν δὴ Γθι ὅντινα ἔθελεις τούτων. 22. ἔνθα δὴ ἔτυχε παρῶν ὁ ψήσας ποτέ συτγγενὴς αὐτοῦ εἶναι καὶ ψληθείς. εὐθις οῦν ὁ Κύρος εἶπεν. 'Αρκεί μοι, ἔφη, οὐτοσί. Οὐτος τοίνων σοι ἐπέσθω. καὶ λέγε σύ, ἔφη, τὸν ἐθέλοντα ἰέναι μετὰ Κύρου. '23. οἴτω δὴ λαβῶν τὸν ἄνδρα ἔξῆει. ἐπεὶ δ' εξῆλθεν, ὁ Κύρος εἶπε, Νῦν δὴ οὺ δηλώσεις εἰ ἀληθῆ ἔλεγες, ὅτε ἔφης ἤθεσθαι Σεώμενος εἰκ. Οῦκουν ἀπολείψομαί γέ σου, ἔφη ὁ Μῆθος, εὶ τοῦτο λέγεις. Οὐκοῦν καὶ ἀλλους, ἔφη, προθύμως ἐξέτες; ἔπομόσας οῦν ἐκεῖνος, Νὴ τὸν Δ΄, ἔψη, ἔστε γ' ᾶν ποιήσω καὶ σὲ ἐμὲ ἡδέως Θεάσθαι. 24. τότε δὴ καὶ ἐκπεψθείς ὑπὸ τοῦ Κυαξάρου τὰ τε ἀλλα.

ficari aequum est. Poni mente a δίσκοξε είμε, coll'infinito, nel senso di δίκοκο είναν έμε . . . La qual costruzione personale si ritrova a VIII. 5, 22, ed è frequente anche negli altri scrittori, in specie nei tragici. Vedi Curtius §. 571. — είς τον σόν θησσυρόν . . . δρώμεν. Cf. II. 4, 11.

§. 21. και χάριν . . . εἰσείτν άν, non solo non avrei difficoltà ad accordartelo, ma anzi te ne sarei grato. — σύμπεμψον τοίνυν son parole di Ciro, come son parole di Ciassare λαβών όη τθι κτλ.

§. 22. ὁ ρήσας ποτί. Vedi I. 4, 27. Egli era Artabazo. — καὶ λίγε σύ, έρη. Traduci έρη, soggiunse; e avverti che οὐ riferiscesi ad Artabazo, al Medo cioè indicato da Ciro, al quale Ciassare rivolge direttamente il discorso.

§. 23. ερρε invece della forma ερρεθαν che è la più comune. Vedi 1. 6, 3. - ει στον ελγειε, εν dicie είν, ναι' a dire: se doubiti delle mia sincerità quando dissi che provavo, nel vederti, un piacere grandissimo. - οὐεοῦν, essendo in una domanda alla quale si aspetta una risposta affermativa; meutre poco avanti ούσου», per significare una negazione decisa. Gli editori per altro non banno sempre osservato a questa diversità dell'accento secondo la diversità del significato. - εστε è costruito col congiuntivo ed &ν, perchè si parla di cosa futura.

προθύμως ἀπήγγελλε τοῖς Μήθοις καὶ προσέτίθει, ὅτι αὐτός γε οὺν ἀπολείψοιτο ἀνθρὸς καλλίστου καὶ ἀρίστου, καὶ τὸ μέγιστον, ἀπό θεῶν γεγονότος.

§. 24. καλλίστου. Anche ai tempi di Senofonte (vedi I. 2, 1) i barbari dicevano e cantavano che Ciro era stato είδος κάλλιστος. — καὶ τρ μέγιστου, come III. 1. 1. — ἀπό θτῶν γεγούστος, come appartenenti alla schiatta di Perseo. Vedi I. 2, 1.

CAPITOLO II.

ARCOMENTO

Gl'Ircani, che formavano la retroguardia degli Assiri, trattano per mezao di ambasciatori con Ciro, e, atseceadosi dai loro primi alteati, si uniscono a lui. Guidato adunque dagl' Ircani nei quall ripone piena fiducia, e seguito da tutti I suol e dalla maggior parte del Medi. Ciro prosegue la marcia, raggiunge i nembic e fa ucuciere tutti quetti che nou depongono le armi. Pensa quindi al modo di provvedere i viveri e per i suoi e per gl'Ircani di cui s'adopera a cattivoral sempre più gli animi.

Πράττοντος δὲ τοῦ Κύρου ταῦτα θείως πως ἀφικνοῦνται ἀπὸ Τονανίων ἀγγελοι. οἱ ἐἐ Τριάνιοι ὅμοροι τῶν ᾿Ασσυρίων εἰστν, εξονος ὁ τοῦ πολῦ, ὁὶ καὶ ὑπήκοιο ἤραν τῶν ἸΑσσυρίων - εἰσπηο ἐἐ καὶ τότε δὴ ἐδόκουν καὶ νῦν δοκοῦσιν είναι: ὁἰο καὶ ἐχρῶντο αὐτοῖς οἱ ἸΑσσυροι ἄσπερ καὶ οἱ Λακεδαμιόνοι τοῖς Σκιρταις, οὐἐἐν φειδόμενοι αὐτῶν οἴτ' ἐν πόνοις οῦτ' ἐν ποθύνοις καὶ ὀὴ καὶ ὀὴ καὶ τότε ὁπισθοφυλακεῖν ἐκέλευον αὐτοὶς ἀχιλίους ἰππέας ὅντις, καὶ ἐχρανικος ἐππέας ὅντις, καὶ ἐχρανικος ἐππέας ὅντις, καὶ ἐχρανικος ἐππέας ὅντις, ἐκέλευον αὐτοὶς ὡς χιλίους ἰππέας ὅντις, ἐκέλευον αὐτοὶς ὁκελευον αὐτοὶς ἀχιλίους ἰππέας ὅντις, ἐκέλευον αὐτοὶς ὁκελευον ἀνοιὰς ὁκελευον αὐτοὶς ὁκελευον αὐτοὶς ὁκελευον ἀνοιὰς ὁκελευον ἀντοὶς ὁκελευον αὐτοὶς ὁκελευον ἀντοὶς ὁκελειον ὁκελ

§. 1. 2tica; πω, divinitus quodammodo, o, col Regis, come per divina provvidenza. — "Tpráno. Senofonte dice qui che gl' Ireadi confinavano con gli Assiri: ma gli antichl geografi gli facevano abitatori delle coste meridionali cortentali del mar Caspio, di modo che fra quelli e questi rimanera l'intera Media. Non ci sarerbbe altro che una loro colonia fosse venuta ad abitare, in un tempo e per ragioni sconosciute, ai confini dell' Assiria. — παί. Σαρίταις, Gli Sciriti crano gli abitanti d' una regione montuosa si confini della Laconia e dell' Arcadia che farorisson un contispacte militare all'esercito spartano: essi formavano nell'esercito un corpo speciale d'infanteria leggiera che adopervavasi specialmente per gli avamposti nel campo e come avanguardia o retroguardia nelle marce. Il loro posto ia battaglia, come dice il nostro autore nella Politeia de Laced. 12, 3, (cf. le note dell' Hasse) e na all'als sinistra. Vedi Schoeman Gr. Al-

επως εξ τι διποδεν δεινόν εξη, έκεξναι πρό αὐτῶν τοῦτ έχοιεν.
2. οἱ δὲ Τρχάνιοι, ᾶτε μέλλοντες ῦστατοι προξιεσθαι, καὶ τὰς ἀμάξας τὰς ἐαυτῶν καὶ τοὺς οἰκέτας ὑστάτοιος εξιγον. στρατεύονται γὰρ δἡ οἱ κατὰ τὴν 'Ασίαν ἔχοντες οἱ πολλοὶ μεθ' ὧνπερ καὶ οἰκοῦσι' καὶ τότε δἡ ἐστρατεύοντο οῦτως οἱ Τρχάνιοι. 3. ἐννοηθόντες δὲ οἶὰ τε πάσχουσιν ὑπό τῶν 'Ασσυρίων καὶ δτί τὸν τὰ συναίη μὲν ο άρχων αὐτῶν, ἡττημένοι δ' εξεν, φόβος δ' ἐνείη τῷ στρατεύματι, οἱ δὲ σύμμαχοι αὐτῶν ὡς ἀθύμως ἔχοιεν καὶ ἀπολείποιεν, ταῦτα ἐνθυμουμένοις ἔδοξεν αὐτοῖς τὸν καλὸν εἶναι ἀποστήναι, εἱ θέλοιεν οἱ ἀμρὶ Κύρον συνεπιθέσθαι. καὶ πέμποισιν ἀγγέλους πρὸς Κύρον τὰν γὰρ τῆς μάχης τό τούτου ὄνομα μέγιστον ηξήτιο. ೬ οἱ δὲ πεμφθέντες λέγουσι Κύρο ὅτι μισοῖέν τε τοὺς 'Λοσυρίους ἀπαίως, νῶν τ', εἰ βούλοιτο ἱέναι ἐπ' ἀυτούς, καὶ σὲεῖς σύμμαχοι ὑπάρξοιεν καὶ ἡγήσοιντο· ᾶμα δὲ πρὸς

terthamer I. p. 204. — ἐχεῖνοι πρό αὐτῶν τοῦτ' ἔχοιεν illi, prius quam ipsi, hoc periculum sustinerent.

§. 2. robe eletrae, i loro attioenti, le mogli e i figli, tutti quelli della loro casa. — repraeviorenz γέρ ατλ. Cf. 1. V. 3, 2 e V. 4, 39. Di questa costumanza degli Asiatici di guerreggiare conducendosi dietro le donne e i fanciulli parta anche Erodoto 7, 83. — εχοντε, sottint. robrove. — οι πλιδιά, apposizione partitiva. Vedi 1. f. 1.

§ 3. ἐννομθέντις . . ἐνθυμουμένοις ἐδοξεν αὐνοῖς. Fa' attenzione alFacoluto. Il nominativo ἐνουμθέντες ti farebbe aspettare il verbo
ἐνόμασεν ο un altro verbo simile di tera persona plurale: ma all'λαtore si presenta ἐδοξεν, gli sembra meglio opportuno, e per consegenza l'adopra, cambiando, com' era necessario, costruzione e facendo uso del dativo ἐνθυμουμένοις αὐνοῖς. Cf. II. 3, 4, dove troversi,
nella nota, un esempio d' anacoluto tratto dal Machiavelli che ha
molta somiglianza con quello di cui qui abbiamo discorso. — ὁ ἐχχων αὐνον, cioθ τοῦ 'Ασνομίου. Vedi il §. 8 dell' antecedente capitolo.
— ἀθύμως ἐχοιεν. Vedi la nota ad ἐμελῶς ἔχτο, I. 2, T. — καὶ αλελιίπεικ, sollint. αὐνοὺς. — μέγρενον θυβενο per οῦνοις βυβενο, ώντα μέγμανε
είναι. Il Regis traduce: la noménanza di lui ε' era moltizsimo accresciula.

§. 4. ὑπάρξοιεν. Talvolta, come qui, il verbo ὑπάρχειν equivale a

τούτοις διηγούντο τλ τών πολεμίων ώς έχοι, επαίρειν βουλόμενοι μάλιστα στρατεύεσθαι αύτόν. 5. καὶ δ Κύρος επήρετο αύτούς: Καὶ δοκείτε ἄν, ἔφη, έτι ήμας καταλαβείν αύτοὺς πρὶν έν τοῖς ερύμασιν είναι; ήμεῖς μέν γάρ, έφη, μάλα συμφοράν τοῦτο ήγούμεθα ὅτι ελαθον ήμας ἀποθράντες, ταῦτα δὲ έλεγε βουλόμενος αύτοὺς ώς μέγιστον φρονείν έπὶ σφίσιν. 6. οἱ δὶ ἀπεκρίνενος αύτοὺς ώς αύρους εωθεν εἰ εὐζωνοι πορεύοιντο, καταλήψοιντοι ὑπὸ γάρ τοῦ δχλου καὶ τών ἀμαξών σχολή πορεύσθαι αὐτούς καὶ ἄμα, ἔφασαν, τὴν προτέραν νύκτα ἀγρυπνήσαντες νύν μικρὸν προκλόντες έστρατοπέθευνται. 7. καὶ ὁ Κύρος ἐφη, Έχετε οὐν λέγετε πιστόν τι ήμας ὀὐδάσκεν ώς ἀληθεύετε; (Όμήρους γ΄, ἔφασαν, ἐθλομεν αὐτίκα ἐλάσαντες τῆς νυκτός ἀγαγείν μένον ξέρασαν, ἐθλομεν αὐτίκα ἐλάσαντες τῆς νυκτός ἀγαγείν μένον

είναι, ma con maggior forza. — τά τῶν πολεμίων, res hostíum. ἐπαίρειν βουλόμενοι κτλ. Costruisci: βουλόμενοι μάλιστα ἐπαίρειν αὐτὸν στρατεύεσθαι.

§. 5. &., uniscilo a zeralzēta, e cf. Curtius §. 575. Sanesi, pag. 137. §. 80. sai significato potenziale dell'infinito con ά... - tivazi intendi céraiç, il qual soggetto ê facile a supplirai. — μάλα συγαράν. L'avverbio μάλα ha qui il valore di adiettivo attributivo. Così negli Ellenici II. 4, 2: μάλ' συγαρίας αδας, V. 4, 11: μάλα χεραίνος δινές. — είκαθον λημάς αποφάραντες. είκαθον (Tema Δαθ.) αρρατείτετα α λανθάνων αποφάραντες. (Γema άνα-ΔΑλ), αδ αποφάραντες. Sulla costruzione e il valore di λανβάνων con un participio, vedi Cartius §. 390. Dubner \$2.05. Sanesi, pag. 125, §. 75. — πin aprirac, ciole vois ἀρτιρ Εδραν.

8. 6. στι καί αδρου ... καταλήσουτα, fura ut postridie etiem mane, si expediti pergerent, illus consequerentur. ... ἐωδεν εἰ εδζωνον τοριδουτα. Anche Q. Curtio III. 3, conferma che i Persiani non solevano mai muovere l'esercito avanti il levar dei sole ... εδζωνε. Α questo costume di ciogersi fortemente i fianchi con molte fascie quando i persiani avesser da correre o andare spediti accenna anch' Erodoto I. 72, 106. Il Marier nel suo ottimo libro di viaggi in oriente initiolato A second Journey through Persia, pag. 200, narra che il chappar o corriere persiano pratica ancora quest' uso ... ὅπε, in senso causale. ... γχελβ. Jentamente, adagio.

S. 7. exere our an . . . aly Bevers; ergone pignus quo filem dictis

καὶ σῦ ἡμῖν πιστά θεῶν πεποίησο καὶ δεξτὰν δός, ἔνα φέρωμεν καὶ τοῖς αλλοις τὰ αὐτά ἄπερ ἀν αὐτοὶ λάβωμεν παρά σοῦ. 8. ἐκ τούτου πιστά δίδωσεν αὐτοῖς ἡμήν, εξαν έμπεδόσουν ἀ λέγουση, ὡς φίλοις καὶ πιστοῖς χρήσεοθαι αὐτοῖς, ὡς μήτε Περαῶν μήτε Μήδων μεῖον ἔχειν παρ' ἐαυτῷ, καὶ τύν ἔστεν ἔτι ἰδεῦν Τραπούος καὶ πιστευομένους καὶ ἀρχὰς ἔχοντας, ὥσπερ καὶ Περαῶν καὶ Μήδων οἱ ἀν ἀσκῶσεν ἄξοι είναι.

9. Έπεὶ δ' εδείπνησαν, εξήγε το στράτευμα έτι φάους ὅντος, καὶ τοὺς Τρακνίους περιμένειν ἐκίλευσεν, ἵνα αμα ἴοιεν. οἱ μεν δὶ Περααι, ιοῦ περ εἰκός, πάντες εξω ήσαν, καὶ Τιγράνης εχων τὸ αὐτοῦ στράτευμα: 10. τῶν δὶ Μήδων εξήσαν οἱ μέν διὰ τὸ εν παιδὶ ιοντι Κύρω παίδες ὅντες φίλοι γενέσλαι, οἱ δὶ διὰ τὸ εν δήραις συγγενόμενοι ἀγασθήναι αὐτοῦ τὸν τρόπον, οἱ δὶ διὰ τὸ εν λαὶ χάριν εἰδέναι ὅτι μέγαν αὐτοῖς φόβον ἀπεληλακέναι ἐδοκει, οἱ δὲ κὶ ἐλπίδας εχοντες διὰ τὸ ἀνδρα φαίνεσλαι ἀγαθον καὶ ελπίδας εχοντες διὰ τὸ ἀνδρα φαίνεσλαι ἀγαθον και δια τὸ καὶ καὶ ἐλπίδας εχοντες διὰ τὸ ἀνδρα φαίνεσλαι ἀγαθον καὶ καὶ καὶ ελπίδας εχοντες διὰ τὸ ἀνδρα φαίνεσλαι ἀγαθον καὶ καὶ δια καὶ καὶ δια κ

facialis aliquod kabelis, quod nos doceal, vera vos dicere? — πετά Σεδο πιποίχεο, chiama in iestimoni gli Dei. L'imperativo del perfetto indica la prontezza con cui vuol essere eseguita l'azione, quasi la debba esser fatta non appena che detta. — ἀξιάν δός. Presso i Persiani, come da noi, si dava la mano in segno di solenne prontessa. — ρίρωμε τά κάτά, si ifferisce non solo a πετά Σεάν, una anche a ἐξεάν, giacchè non di rado dicevasi δεξιάν φέρευ nel senso di portar promesse. Cesì in latino deziram ferre; ondo nelle Islorie di Tacito, II. 8, leggiamo: Sisennam, deziras, concordine insignia Syrfaci exercitus nomine ad praetorianos ferentem vartis artibus adgressus εξι.

§. 8. ως μήτε = ώςτε μήτε. — μεῖον έχειν, esser lenulo in minor conto. — Περοών καὶ Μήδων, genitivi dipendenti do οῖ. — άξισι εῖναι, cioè τοῦ πιστύκοθαι καὶ τοῦ ἀρχάς έχειν.

§. 9. φάους, quasi contratto da φάεος, genitivo della forma poetica φάος. Vedi 111. 3, 25, la nota a κατά φῶς.

§. 10. ρίλοι γινέοθαι. Vedi I. 4, 1. — ελπίδας έχοντες. Dopo i tre precedenti διά τὸ coll'infinito, ci saremmo qui aspettati piuttosto ελιά τὸ ελπίδας έχου: ma l' Autore ha preferito l'uso del." "nijio a motivo del διά τὸ διόδα etc. che vien dopo e che da — μιο la

εὐτυχῆ καὶ μέγαν ἔτι ἰσχυρῶς ἔσεσθαι αὐτόν, ci δέ, ὅτε ἐτρέ-Φετο ἐν Μήδοις, εἰ τι ἀγαθόν τω ἔπραξεν, ἀντιχαρίζεσθαι ἐβούλοντο· πολλοῖς δὲ πολλὰ διὰ Φιλανθρωπίαν παρὰ τοῦ πάππου ἀγαθὰ διεπέπρακτο· πολλοὶ δ', ἐπεὶ καὶ τοὺς Ὑρκανίους εἶον καὶ λόγος διῆλθεν ως ἡγήσουντο ἐπὶ πολλὰ ἀγαθὰ, ἐξῆσαν καὶ τοῦ λαβεῖν τι ἔνεκα. 11. οὕτω δὴ ἐξῆλθον σχεδὸν ἄπαντες καὶ οἱ Μήδοι πλὴν ὅσοι σὰν Κυαξάρη ἔτυχον σκιγούντες· οὖτοι δὲ κατέμενον καὶ οἱ τοὑτων ὑπήκοοι. οἱ δ' ἀλλοι πάντες Φαιδρῶς καὶ προθύμως ἐξωρμώντο ἄτε οὐκ ἀνάγκη αλλ' ἔθελοῦσιοι καὶ Κράιτος ἔνεκα ἐξιόντες. 12. ἐπεὶ δ' ἔξω ήσαν, πρώτον μέν πρὸς τοὺς Μήδους ἐλθων ἐπήνεσέ τε αὐτοὺς καὶ ἐπιξατο μάλιστα μέν θεοὺς αὐτοῖς Γίκως ἡγείσθαι καὶ στρίσι, ἐπείτα δὲ καὶ αὐτος δ' είπεν, ὅτι ἡγήσουντο μέν αὐτοῖς σίπεζοὶ ἐκείνους δ' ἔπεσθαι δ' είπεν, ὅτι ἡγήσουντο μέν αὐτοῖς οἱ πεζοὶς ἐκείνους δ' ἔπεσθαι δ' είπεν, ὅτι ἡγήσουντο μέν αὐτοῖς οἱ πεζοὶς ἐκείνους δ' ἔπεσθαι

ragione di quella aperonan. — έτι = πότι, una volta, un giorno, quando che sia. Eschilo, Prom. 500; ἐρά ιδιελητί, είμι τουδε ἐ ἐ ἐτριῶν ἐτι λυθίται μπόλι σὰ ἐν ἐτριῶν ἐτι λυθίται μπόλι σὰ ἐν ἐτριῶν ἐτι λυθίται μπόλι σὰ ερνεῶν, ἐττιι ταπινός. — ἰτριῶς appartiene a εὐτυχὰ ε μίγα, henchè posto dopo i medesimi, come a 1. 2, 8, è posto dopo medagaisouς. — το per τουί, daitro sing, di τίς τούς. — οὶ ἐι... ἐξούωντο. Yoʻdi II. 3, 8, la nota a πράειταν. — λόγος ἀφίλεν, cores fama, si sparse la voce. Anab. I. 4, 7: ἐπλλει ἐγος, ἀτ ἀιώνει αὐτοῦς Κόρος. — ἐτι πλιλέ ἀγολο. I latendi principalmente il bottiuo.

S. 11. έτυχου σαηνούντες. Cf. IV. 1, 13: ἐτύγχανεν ώτ, c vedi Curtius S. 590. Dühner S. 205. Sanesi, pag. 125, S. 75. — άτε col participio corrisponde al latino quíppo e mette in rilievo il significato causale del participio medesimo. — χάρτες ένεκα, per voglia di far pia-

cere. Regis.

σὺν τοῖς ἴπποις ἐκέλευσε* καὶ ὅπου ᾶν ἀναπαύωνται ἡ ἐπίσγωσι της πορείας, ένετείλατο αύτοις πρός αύτον παρελαύνειν τινάς, ίνα είδωσι το αεί καίριον. 13. έκ τούτου ήγείσθαι εκέλευε τους Τρκανίους. καὶ οι ἡρώτων Τί δέ, οὐ γὰρ ἀναμενείς, ἔφασαν, τοὺς ὁμήρους ἔως ᾶν ἀγάγωμεν, ἵνα ἔχων καὶ σὺ τὰ πιστὰ παρ' ήμων πορεύη; καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται, Έννοω γάρ, Φάναι, ὅτι ἔγομεν τὰ πιστὰ ἐν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς καὶ ταῖς ημετέραις χερσίν. οὕτω γὰρ δοκούμεν παρεσκευάσθαι ώς ην μέν άληθεύητε, ίκανοί είναι ύμας εύ ποιείν ην δέ έξαπατάτε, ούτω νομίζομεν έγειν ώς ούν ήμας έφ' ύμιν έσεσθαι, άλλα μαλλον, ην οι θεοί θέλωσιν, ύμας έφ' ημίν γενέσθαι, και μέντοι, έφη. ω Τρκάνιοι, επείπερ φατέ υστάτους έπεσθαι τους υμετέρους, έπειδαν ίδητε αυτούς, σημήνατε ήμιν ότι οι υμέτεροι είσιν, ίνα Φειδώμεθα αύτων. 14. ακούσαντες δέ ταύτα οι Τρκάνιοι την μέν όδον ηγούντο ώσπερ εκέλευε, την δέ ρώμην της ψυγης έθαύμαζον· καὶ ούτε 'Ασσυρίους ούτε Λυδούς ούτε τοὺς συμμάχους αὐτών εΦοβούντο, άλλά μη παντάπασιν ο Κύρος μικράν τινα αὐτῶν οἴοιτο ροπὴν είναι καὶ προσόντων καὶ ἀπόντων.

e di cui principalmente si componeva la cavalleria. — Γκα είδεσει. Vedi I. 4, 2, la nota ad ἀποδάτη. — τό ἀτί καίρου. Tutte le volte che per riposarsi o per mangiare avessero fatto alto, dovevano alcuni presentarsi a ricevere gli ordini di Ciro il quale gli avrebbe dati volta per volta adatti all'opportunità delle circostanze.

§. 13. ½γιτο εκι, and are avanti, incamminars i primi. — τi di, ού γάρ. . . 1. 3, 4: τi di; γόνωι τρ' ι δεταύχην, οὐ γόρ πολύ ουι δικεί κάλλον κτλ. — κεὶ τύ. Come noi abbiamo avuto τά πετά da te, così anche tu hai da ricevere gli ostaggi da noi. — ἐννεῶ γάρ. Αντετί Puso della particella γέρ, come se Ciro avesse detto prima οὐε ἀνει μένω, e vedi anche I 4, 27. — φέναι, vedi la nota a ρένει I. 3, 4. — ὑμάς τὶ πετίν. Per questa costruzione vedi C. §. 360. D. §. 160. S. pag. 112, §. 27. — ὑτάτονς, ultimi, cioè alla coda, alla retrogrardia dell' esercito assiro.

Ş. 14. συμμάχου; αὐτῶν, gli alleati degli Assiri e dei Lidi. — ροπήν, momentum.

13. Πορευομένων δε επεί νὺξ επεγένετο, λέγεται Φῶς τῶ Κύρω και τω στρατεύματι έκ του ούρανου προφανές γενέσθαι, ώστε πάσι μέν Φρίκην έγγίγνεσθαι πρός το θείον, θάρρος δέ ποὸς τοὺς πολεμίους. ὡς δ' εἴζωνοί τε καὶ ταχὺ ἐπορεύοντο, είκότως πολλήν τε όδον διήνυσαν καὶ αμα κνέφα πλησίον γίγγονται του τών 'Τρκανίων στρατεύματος. 16. ώς δ' έγνωσαν οί άγγελοι, καὶ τῷ Κύρω λέγουσιν ὅτι οῦτοί εἰσιν οἱ σφέτεροι· τῷ τε γάρ ὑστάτους είναι γιγνώσκειν έφασαν καὶ τῷ πλήθει τῷν πυρών. 17. έκ τούτου πέμπει τον έτερον αὐτών πρός αὐτούς, τάξας λέγειν, εὶ Φίλοι εἰσίν, ὡς τάχιστα ὑπαντᾶν τὰς δεξιὰς ανατείναντας, συμπέμπει δέ τινα καὶ τῶν σὺν ἐαυτῶ καὶ λέγειν εκέλευσε τοις Τρκανίοις ότι ως αν όρωσιν αύτους προσφερομένους, ούτω καὶ αὐτοὶ ποιήσουσιν. οίτω δη ὁ μέν μένει τῶν ἀγγέλων παρά τῶ Κύρω, ὁ δὲ προσελαύνει πρὸς τοὺς Τραανίους. 18. εν ω δ' εσκόπει τους Τρκανίους ο Κύρος ό, τι ποιήσουσιν, επέστησε τὸ στράτευμα: παρελαύνουσι δέ πρὸς αυτὸν οι τῶν Μήδων προεστημότες καὶ ὁ Τιγράνης καὶ ἐπερωτῶσι τί δεῖ ποιείν. ο δε λέγει αὐτοῖς ὅτι τοῦτ' ἔστι τὸ πλησίον 'Τρκανίων στράτευμα καὶ οἴγεται ὁ ἔτερος τῶν ἀγγέλων πρὸς αὐτοὺς καὶ τῶν ήμετέρων τις σύν αύτῷ, ἐροῦντες, εἰ Φίλοι εἰσίν, ὑπαντιάζειν

SENOPONTE CIBOPEDIA

^{§. 15.} πορευομένων, genit. assoluto, invece del dativo πορευομένοις. — ἄμα κνέρα, al crepuscolo del mattino, o, col Regis, avanti al levar del sole.

Ş. 16. καὶ τῷ Κύρῳ. Lo dicono anche a Ciro, essendoselo già detto tra di loro.

^{§. 17.} τὰς δεξιάς ἀνατείναντας, il the era considerato come manifestazione ed indizio di sentimenti pacifici. Vedi VI, 3, 13. — ως ἐν ορῶνος κλ. I Persiani, dice Ciro, regoleranno il loro contegno verso gl' Ircani dal contegno di questi verso di quelli; cioè se gl' Ircani si presenteranno come amici, saranno accolti amichevolmente; se come nemici, da nemici saranno accolti e trattati.

^{§. 18.} τους Τραανίους δ.τι ποιέτουσε = δ,τι οί Υραάνιοι ποιέτουσεν. Sopra quest'attrazione, vedi la quinta nota a I. 1, 5, e la prima a I. 1, 6. — παρελαύτουσε πρός αὐτόν: e, così facendo, seguono le instru-

τὰς δεξίας ἀνατείναντας πάντας, ἢν μέν οὖν οὖτω ποιῶσι, δεξιοῦσδέ τε αὐτοὺς καθ' ὁν ἀν ἢ ἔκαστος καὶ ἄμα βαρύνετε· ἢν
δὲ ὅπλα αἴρωνται ἢ φεύγειν ἐπιχειρῶσι, τοὐτων, ἔφη, εὐθὺς δεῖ
πρώτων πειρᾶσθαι μηθένα λιπεῖν. ὁ μέν τοιαῦτα παρήγγειλεν.
19. οἱ δὲ Ἡρκάνιοι ἀκοὐσαντες τῶν ἀγγελων ἤσθησάν τε καὶ
ἀναπηθήσαντες ἐπὶ τοὺς ἴππους παρήσαν τὰς δεξίας, ὥσπερ εῖρητο, προτείνοντες· οἱ δὲ Μήδοι καὶ Πέραπι ἀντεδεξιοῦντό τε
αὐτοὺς καὶ ἐθάρρυνον. 20. ἐκ τοὐτου δἡ ὁ Κῦρος λέγει Ἡμεῖς
μέν δή, ῶ Ἡρκάνιοι, ἣδη ὑμῖν πιστεύομεν· καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ
πρὸς ἡμᾶς οῦτως ἔχειν. τοῦτο δ', ἔψη, πρώτον ἡμῖν εἴπατε πόσον
ἀπέχει ἐνδγὸἐ ἐνθα αὶ ἀρχαί ἐσὶ τῶν πολεμίων καὶ τὸ ἀθρόον
αὐτῶν. οἱ δ' ἀπεκρίναντο ὅτι ὀλίγφ πλέον ἡ παρασάγγην.

21. Ένταθθα δή λέγει ὁ Κῦρος ΄ Άγετε δή, ἔφη, ὁ ἄνδρες Πέρσαι καὶ Μηδοι καὶ ὑμεῖς ὁ Ἡρκάνιοι, ήδη γὰρ καὶ πρὸς ὑμᾶς ὡς πρὸς συμμάχους καὶ κοινωνοὺς διαλέγομαι, εὖ χρὴ εἰδέναι νῦν ὅτι ἐν τοιούτῳ ἐσμέν ἔνθα δή μαλακισάμενοι μὲν ἄν πάντων τῶν χαλεπωτάτων τύχοιμεν ἴσασι γὰρ οἱ πολέμιοι ἐφὶ ἔ

zioni date da Ciro al §. 12. — καθ' δν ἄν ἢ ἐκαττες, ciascuno a suo luogo. Regis. — τοὐτων. .. πρώτων, di questi primi, come per indicare che seranno poi trattati allo stesso modo gli Assiri del cui esercito gl' Ircani formavano la retroguardia.

S. 19. ἐκούτκτες. Avverti la costruzione d'ἐκούω col genitivo, e cf. Curtius S. 420. Dübner S. 191. Sanesi, pag. 114, S. 36. — χ̄τθχονκ, αυτ. d'ἀβομαι. — ἀναποβεκαντες ἐπὶ τοὺς ἔππους: dal che apparisce, come giustamente osserva il Bornemann, che doverano gl' Irrani aver legato i cavalli all'estremità dell'accampamento, e starsene seduti prima di venire a sapere l'arrivo di Ciro. — εξργιο (Tema. EP) 3 pers. sing, più che perfetto. Questa forma verbale non avento il presente, vi suppliscono i verbi γριεί, λίγω, κέγρετώω. — εί δὶ Μῆδοι καὶ Πἰξεκα, con l'articolo avanti a Μῆδοι soltanto, quasi a significare che e Medi e Persiani erano una cosa sola.

§. 20. Ινθα, il luogo dove. — τὸ ἀθρόν αὐτῶν, il grosso delle loro genti. Regis. — παρακότηνο. La parasanga, misura itineraria persiana, era di trenta stadi, e corrispondeva, confrontata con le misure nostre, a poco più di cinque chilometri e mezzo.

S. 21. vur ore. Vedi I. 4, 7, la nota a ra; du; xupias. - ip' a fromer,

ήκομεν. ήν δε κατά το καρτερον εμβαλόμενοι ίωμεν όώμη καὶ θυμῶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, αὐτίκα μάλ ὄψεσθε ὥσπερ δούλων αποδιδρασκόντων ηύρημένων τοὺς μέν ἐκετεύοντας αὐτῶν, τοὶς δε Φεύγοντας, τοὺς δ' οὐδε ταῦτα Φρονείν δυναμένους, ήττημένοι τε γὰρ ὄψονται ήμᾶς καὶ οὕτε οἰόμενοι ήξειν οὕτε συντεταγμένοι ούτε μάγεσθαι παρεσκευασμένοι κατειλημμένοι έσονται. 22. εί ούν ήδεως βουλόμεθα καὶ δειπνήσαι καὶ νυκτερεύσαι καὶ βιστεύειν το από τουδε, μη δώμεν τούτοις σγολήν μήτε βουλεύσασθαι μήτε παρασκευάσασθαι άγαθον αύτοῖς μηθέν, μηθέ γνῶναι πάμπαν ότι άνθρωποί έσμεν, άλλα γέρρα καὶ κοπίδας καὶ σαγάρεις απαντα καὶ πληγάς ηκειν νομιζόντων. 23. καὶ ὑμεῖς μέν, έφη, ω Τρκάνιοι, ὑμᾶς αὐτοὺς προπετάσαντες ἡμῶν πο--έθεσθε έμπροσθεν, οπως των ύμετέρων οπλων όρωμένων λανθάνωμεν ότι πλείστον χρόνον. ἐπειδὰν δ' έγω πρός τῷ στρατεύματι γένωμαι τών πολεμίων, παρ' έμοι μέν καταλείπετε έκαστοι τάξιν ίππέων, έάν τι δέωμαι, ώς χρώμαι μένων παρά το στρατόπεδον. 24. ύμων δέ οἱ μέν ἄργοντες καὶ οἱ πρεσβύτεροι έν τάξει

cioè per rapir loro le mogli, idigli, la patria. — κοτά τὸ καρτιφο — κατά κράτος, summa vi. Krol. 1, 212: τουύτρ φαρμάνος δολεοις ιρηκότος κατά κατός του διαδό, ελλι' εδ μέχει κατά τὸ καρτιφόν. — iμβαλλαινοι. iμβάλλα, di forna media, vale scagliarsi contro ano. — άμπιρ δούλων άποδοξακτότων πύρημένων, genitivo assoluto. Traduct: a guisa di schiavi fuggiaschi che siamo stati ritrovati. — αυτώ dipende da τούς μέν. — δτεχμίνει τ' γέρ δέρνετας λόχε, Intendi: il vederci apparire, e l'esser vinti senz' alcuna speranza di farci resistenza, sarà una cosa sola. — κατελημαγίωνεί εδοντεκ, staranno colti.

§. 22. τ) από τουθε, d'or innanzi, in appresso. — μήτε παρασαυάκανθαι έγαθνα αύτοϊς μαθει, nê di pigliare per sê qualche buono spediente. Regis. — απαντα, nil, nisi... nient' altro che ... Cf. Agesil, 2, Τ΄, άπλεις το οίτως, ώς απαντα μέν γαλού, άπαντα δέο σουν α

οχίνεοθαι. - νομιζόντων, imperativo.

§ 23. ἐκαστοι, cioè i Medi. gli Armeni e gl' Ircani. — ἐἐν τι ἐἰωνματι, τός, invocee di ὡς, ἐκν τι ἐἰωματι. — τὸ στρατάτειδος, cioè dei nemici, il che è facile a intendere in grazia del precedente τῶν πολερίων.
Anche a I. 4, 18, abblamo trovato col verbo μένω la preposizione πορά
seguite dall' accusativo aoriché dal dativo.

άθρόοι ελαύνετε, εί σωφρονείτε, ἴνα μήποτε άθρόφ τινὶ έντυχόντες ἀποβιαθθήτε, τοὺς δὲ νεωτέρους ἐφῖετε διώκειν· οῦτοι δὲ καινόντων· τοῦτο γὰρ ἀσφαλέστατον, νῶν ὡς ἐλαχίστους τῶν πολεμίων λιπεῖν. 25. ἡν δὲ νικῶμεν, ἔφη, ὁ πολλοῖς δὴ κραποῦσι τὴν τύχην ἀνέτρεψε, ψυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐψ ἀρπαγὴν τραπείσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνήρ ἐστιν, ἀλλὰ σκευοφόρος: καὶ ἔξεστι τῷ βουλομένω χρῆσθαι δὴ τοὑτω ὡς ἀνόραπόθω, νικὰν· ὁ γὰρ κρατῶν ἄμα πάντα συνήρπακε, καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυακίας καὶ τὰ χρήματα καὶ πάσαν τὴν χώραν. πρὰς παὐτα τοῦτο μόνον ὁρᾶτε ὅπως τὴν νίκην διασωζώμεθα· ἐὰν γὰρ κτρατηθή, καὶ ἀὐτὸς ὁ ἀρπάζων ἔχεται. καὶ τοῦτο ᾶμα διώκοντες μέμνησθε, ἤκειν πάλιν ὡς ἐμὲ ἔτι φάους ὅντος· ὡς σκίτους γενομένου οὐδένα ἔτι προσδεξόμεθα.

27. Ταϋτ' εἰπὼν ἀπέπεμπεν εἰς τὰς τάξεις ἐκάστους καὶ

§. 24. δλούντε. Giustamente osserva l'Hertlein che, per maggiore esattezza, si sarchbe dovuto dire δλουσέτρω intree d' δλούντε, ο, volendo usar questo verbo in seconda persona, si sarchbe dovuto dir prima δμείς δε εί δεχοντες invece che δμών δε εί δεχοντε. Ma simile anacoluto troveremo anche al §. 37, e al VI. 2, Q e in altri scritti del nostro autore. Così nell'Iliade VII. 159: ὑνίων δε είπες Ευχαν άμεντες Ιέννος καίντο είδετοι — [ενε μέπετε άδρεδη τοι [εννυβοτες άποβιασδέτε, τι in ει quando in catervam aliquam incidatis et repellamini. Bornemann.

§. 23. â πολλοξι δι χρανούα τὰν τύχου ἀνίτρεψε. Questa proposizione da il motivo di quella che segue e, secondo l'ordine logico, la presuppone. Ciro dicer bisogna guardarsi dal mettersi a sacchegiare, perchè ciò fece cambiar la sorte di molti che avevano vinto e ne cagionò la rovina. ἀνίτρεψε ο τραπίσλει formano come un giochetto di parole assai espressivo in greco, ma impossibile, pare a noi, a conservarsi in talianio. — μολέχαλθα. ... τό. ... Sol valore di questo verbo costruito coll'accusativo, vedi la penultima nota a I. 2, 10. — τφ βονολογίαν, cutris.

§. 26. πρὸς ταῦτα, per ciò, per questo. — έχεται, è in potere del vincitore nemico. — ὑ; avanti a σκότους, perchè, imperocchè.

έκελευν άμα πορευομένους τοις έαυτου έκαποτον δεκαδάρχοι; ταυτά σημαίνειν· ἐν μετώπφ γὰρ ῆσαν οι δεκάδαρχοι, ώττε άκοδειν· τοις ἐδ ἐκατάρχους τῆ δεκαδά ἐκαποτο κελεύειν παραγγέλλειν ἐκ τούτου δὲ προηγούντο μέν οι Ἡρκάνοι, αὐτὸς δὲ τὸ μέσον ἔχων σύν τοις Πέρσαις ἐπορεύετο· τοὺς δὲ ἱππέας ἐκατέρωθεν, ώστες εἰκός, παρέταξε. 28. τῶν δὲ πολεμών, ἐπεὶ φῶς ἐγένετο, οι μὲν ἐθαύμαζον τὰ δρώμενα, οι δὶ ἐγίγνωσκον, τὸν οι δὶ ἡγγελλον, οι δὶ ἐβοῶνη, οι δὶ ἐλυον ἔππους, οι δὶ συνεσκευάζοντο, οι δὶ ἐρρῶπτουν τὰ ὅπλα ἀπὸ τῶν ὑποζυγίων, οι δὶ ἀπλίζοντο, οι δὶ ἀνεπήδων ἐπὶ τοὺς ἱππους, οι δὶ ἔχαλίγουν.

S. 27. άμα ποριοφέρους. Mentre marciavano, dovevano comunicare gli ordini di Ciro ai δικάσχοχοι, il che si poteva, stando questi sulla fronte dell'esercito. — άχτε ἀκούνες, cosiechè potevano udire.
— ἐκαστον è apposizione di τοὺς δικάδχοχους che è soggetto di πραγγηλλεινε εκλεύνει nivece ha per soggetto sottintesor τοὺς τράφχους e dipende da ἐκλευν. Costruisci dunque: (ἐκλευν τοὺς τράφχους) κετείνεν δὶ τοὺς δικάδιος με το μενον ἔχων. Senofonte stesso ha nell' Anab. 1. 8, 22: πάντις δ' οἱ τῶν βαγράβρων αρχοντες μέσον ἔχων. Senofonte stesso ha nell' Anab. 1. 8, 22: πάντις δ' οἱ τῶν βαγράβρων αρχοντες μέσον ἔχων. Senofonte stesso ha nell' Αnab. 1. 8, 22: πάντις δ' οἱ τῶν βαγράβρων αρχοντες μέσον ἔχων. Senofonte stesso ha nell' Αnab. 1. 8, 22: πάντις δ' οἱ τῶν βαγράβρων αρχοντες μέσον ἔχων. Μα anche preκείναθη διαθές τοὺς διαθές διαθές το μέσον τῆς πάνες τόξιως
ἐπείχες, καθάπερ νέμος τοῦς Περαδύ βκαλιδείν τετέχθως. Μα anche prescrinden-lo dall'essere usanza generale dei τe di Persia di occupare il
centro dell'essereito, era qui naturale diá,περ εἰελος he, costituendo i Persiani la fanteria. Ciro si ponesse con quelli nel mezzo, per esser
difeso di que a di là dalla cavalleria.

§. 28. oi με ἐπνονεῖον τὰ ἀρολιατα, οi ἐὲ ἐγίγναστον ἄῷν. I primi, naturalmente, dovevano essere, fra i nemici, i più lontani da Ciro, che accortisi dal movimento o dalle grida degli altri esser nato qualche cosa di grave nel campo senza saprer veramente che cosa, ne rimanevano come stupefatti; i secondi invece, come quedli che restavano dalla parte di Ciro, si erano subito accorti della diserzione degl' fracani e della presenza dei nemici. — Εὐνον Επουρί, Vedi III. 3, 27. — ἰρρίπτουν τὰ ὅπλυ ἀπὰ τὰν ὑποζογίων. Il Bornemann non sa capire perché facessero ciò, ma a noi pare che diverses essere per armarsi, e che il verbo βίπτω sia adoperato dall' Autore sol per mostare la fretta, la precipitazione con cui gli Assiri toglievan le armi di sul dorso ai someiri: le gettavano a terra quasi in un fascio, per poi dorso ai someiri: le gettavano a terra quasi in un fascio, per poi dorso ai someiri: le gettavano a terra quasi in un fascio, per poi descriptione.

οί δέ τὰς γυναϊκας ἀνεβίβαζον ἐπὶ τὰ ὀχήματα, οἱ δέ τὰ πλείστου άξια ελάμβανον ώς διασωσόμενοι, οί δε κατορύττοντες τὰ τοιαύτα ήλίσκοντο, οι δέ πλείστοι είς Φυγήν ὥρμων· οἴεσθαι δέ δεί πολλά τε καὶ παντοδαπὰ καὶ ἄλλα ποιείν αὐτούς, πλήν έμάχετο οὐδείς, άλλ' άμαχητὶ άπώλλυντο. 29. Κροΐσος δέ ό Λυδών βασιλεύς, ώς θέρος ήν, τάς τε γυναϊκάς εν ταίς άρμαμάξαις προαπεπέμψατο της νυκτός, ώς ράον πορεύοιντο κατά ψύχος, καὶ αὐτὸς έχων τοὺς ἰππέας ἐπηκολούθει. 30. καὶ τὸν Φρύγα τὰ αὐτὰ ταῦτα ποιῆσαί Φασι τὸν τῆς παρ' Ἑλλήσποντον άρχοντα Φρυγίας, ώς δέ παρήσθοντο τών Φευγόντων καὶ καταλαμβανόντων αὐτούς, πυθόμενοι τὸ γιγνόμενον ἔφευγον δη καὶ αὐτοὶ ἀνὰ κράτος. 31. τὸν δὲ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα καὶ τὸν τῶν 'Αραβίων ἔτι ἐγγὺς ὄντας καὶ ὑποστάντας άθωρακίστους κατακαίνουσιν οἱ Τρκάνιοι. τὸ δὲ πλεῖστον ἦν τῶν ἀποθανόντων Ασσυρίων καὶ Αραβίων εν γάρ τη αύτων όντες γώρα άσυντονώτατα πρός την πορείαν είχου. 32. οι μέν δη Μηδοι και Τρκάνιοι, οία δή είκὸς πρατούντας, ταύτα έποίουν διώποντες, ο δέ Κύρος τοὺς παρ' έαυτῶ ἱππέας καταλειΦθέντας περιελαύνειν εκέ-

adattarsele alla persona a una a una. — οἱ δὶ κατορύττοντες τὰ τοιαῦτα ἡλίσκοντο, eran presi mentre cercavano di sotterrare le cose di maggior prezzo. — οἔεοθαι δὶ δεῖ. Cf. V. 4, 6: δοκεῖν δὶ χρή.

§. 29. τζ, νατὸς durante la nolta. — κατὰ ψόχος, per il fresco.
§. 30. τὸν Φρύχα, come ὁ Σκόλος, ὁ Θράζ, ὁ Πλλομός, ο 1. 1, 4.
— τὸν τῆς παρ΄ Ἑλλὰποντον κτλ. Queste parole determinano di qual Frigia precisamente era re, cioò della piccola Frigia. Vedi 1. 1, 4, la nota a Φρύχα ἀμφοτίρου. - ως ἐδ παράκθοντο τῶν ρυγόντων κτλ. Μα quando per via di quelli che fuggiouno e li raggiugnevano s' avvidero come passava la cosa, altora aneor essi si posero a fuggire di forza. Regis.

\$. 31. τόν των Καππαδοκών βασιλία και τόν των 'Αραβίων. Vedi II.
1. 5, ii nome dell'uno e dell'altro τε. — τό δὲ πλείστον κτλ. Costruisci: τό δὲ πλείστον τῶν ἀποθανόντων ῆν 'Ασυρίων και' Αραβίων. — ἀσυντονώτατα πρές τὴν πορείων είχον, procedevano a rilento.

§. 32. οἶα δὴ εἰκὸς κρατοῦντας, Sottint. ποιεῖν e cf. I. 2, 6. — ὁ δὲ Κῦρος τοὺς κτλ. Costruisci: ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τοὺς ἐππέας καταλιερθέντας; λευε το στρατόπεθου, καὶ εἴ τινας σὺν ὅπλοις ἔδοιεν εξιόντας, κατακιύειν τοῖς ὁ ὑπομένουσιν ἐκήρυξεν, ὁπόσοι τῶν πολεμίων στρατιωτῶν ἤσαν ἰππεῖς ἡ πελτασταὶ ἡ τοξόται, ἀποφίρειν τὰ ὅπλα συνθεθεμένα, τοὺς δὲ ἵππους ἐπὶ ταῖς σκηναίς καταλείπειν ὅστις δὲ ταῦτα μὴ ποιήσοι, αὐτίκα τῆς κεφαλῆς στερήσεσδαι· τὰς δὲ κοπίδας προχείρους ἔχοντες ἐν τάξει περιέστασαν. 33. οί μέν δὴ τὰ ὅπλα ἔχοντες ἐρρίπτουν, ἀποφέροντες εἰς ἐν χωρίον ὅποι ἐκέλευε· καὶ ταῦτα μέν οῖς ἐπέταξεν ἔκαον.

34. 'Ο δέ Κύρος ένενόησεν ὅτι ἤλθον μέν οὕτε σίτα οὕτε ποτὰ έχοντες, άνευ δέ τοὑτων οὕτε στρατεύεσθαι δυνατὸν οὕτ' άλλο ποιεῖν οὐδέν. σκοπῶν δ' ὅπως ῶν κάλλιστα καὶ τάχιστα ταῦτα γενοιτο, ἐνθυμείται ὅτι ἀνάγκη πᾶσι τοῖς στρατευομένοις εἶναί τινα ὅτω καὶ σκηνῆς μελήσει καὶ ὅπως τὰπτιῆθεια παρεσκευα σμένα τοῖς στρατιώταις εἰσιοῦσιν ἔσται. 35. καὶ τοίνυν ἔγνω ὅτι

πρέ ευνής περιλλούτεν τό στρατόπεδος. — στερήσειδοα. Vedi I. 6, 9, 1a nota a κατελύεται. — ξερντές. Intendi Ciro co' suo fersiani perché la κοπίς eta l'arme della fanteria persiana (vedi II. 1, 9). E' se ne stavano coll'arme in pugno e ordinati $(i_0 + π \xi t_0)$, per incutere maggior timore ai nemici rimasti nell'accampamento.

- S. 33. Οἱ μἐν δὴ τὰ ὅπλα ἔχοντες, Afque ἱἱ quidem, qui arma habebant, quae requirebant. Haec coim vis est articuli nomini ὅπλε praemissi, quod §. 32, post ἀπορίρεν positum redde: arma ευα. Βοταεπαπου.
- §. 31. γ̃λδον. Traduci col Regis: erano venuti. δυνατόν, sottint. isotiv. όπως ἀν κάλλετα και τάχετα ταύτα γλουτο. Memor. II. 2, 6: δτως ἀν κάλετα και τάχετα ταύτα γλουτο. Μοποτ. III. 2, 6: δτως ἀν κάλετα και τάχετα βλευτοιν. ἀνάγκη, sottint. isoti. όπως . . . δται. Dopo i verbi esprimenti provvedere, darsí cura a simili, gli scrittori Attici costruiscono la particella δτως col·l'indicativo del futuro più volentieri che col congiuntivo o coll'ottativo. Cf. Curtius §. 533. Dübner §. 239. Sanesi, pag. 122, §. 66, osservazione.
- § 35. xai roino frum. Pensando Ciro alla mancanza di viveri in cui si trovavano i suoi, viene a riconoscere la necessità, per ogni esercito, di aver persone incarieate della provvista di quelli, e l'opportunità che le persone medesime abbiano pure la cura delle tende. E questo pensiero lo portu ad un altro; che cioè la più parte dei C. questo pensiero lo portu ad un altro; che cioè la più parte dei con considera de la considera della consider

τούτους είκὸς μάλιστα πάντων έν τῷ στρατοπέδω νῦν κατειλῆΦθαι ήν διά τὸ άμΦὶ συσκευασίαν έγειν· εκήρυξε δή παρείναι τούς επιτρόπους πάντας εί δε που μή είη επίτροπος, τον πρεσβύτατον άπὸ σκηνής. τω δέ άπειδούντι πάντα τά γαλεπά άνείπεν. οι δέ όρωντες καὶ τοὶς δεσπότας πειθομένους ταχὺ ἐπείθοντο, έπεὶ δὲ παρεγένοντο, πρώτον μέν έκέλευε καθίζεσθαι αὐτῶν ὅσοις ἐστὶ πλέον ἡ δυοίν μηνοίν ἐν τῆ σκηνῆ τὰπιτήθεια. 36. έπει δέ τούτους είδεν, αύθις έκέλευεν όσοις μηνός ην. εν τούτω σχεδον πάντες εκαθίζοντο. 37. επεί δε ταύτα έμαθεν, είπεν ώδε αὐτοίς. "Αγετέ νυν, έφη, ώ ἄνδρες, εἴ τινες ὑμῶν τὰ μέν κακά μισείτε, άγαθοῦ δέ τινος παρ' ήμων βούλοισθ' αν τυγχάνειν, επιμελήθητε προθύμως όπως διπλάσια εν τη σκηνή έκάστη σίτα καὶ ποτὰ παρεσκευασμένα ή η τοίς δεσπόταις καὶ τοῖς οἰκέταις καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτε· καὶ τάλλα δὲ πάντα ὁπόσα καλήν δαίτα παρέζει έτοιμα ποιείτε, ώς αὐτίκα μάλα παρέσονται όπότεροι αν κρατώσι, καὶ ἀξιώσουσιν ἔκπλεω ἔγειν πάντα

nemici da lui colti nell' accampamento doveano essere vivandici; it tratenutis appunto per occuparsi delle cose loro affidato. — στ. τούτοις κτλ. Costruisci: στι τι είνει τούτοις κτλ. Costruisci: στι τι είνει τούτοις κτλ. αργίτ tenda ove non era alcun επίτεροπος. Parimente negli Blien. II. 4, 21: «Ποντο δίνα, ίνα άπο φυλές. — πόνα τὰ χελιπά δεύπει, fees minacciare il più grave pastigo. — τούς δεύπειζα. Così sono chiamati giu Michaile i soldati che avevano già consegnato le loro armi al Persiani e di cui gli πίτεροπο: crano considerati come servi.

§. 36. ότοις μηνός η. La frase completa sarebbe: τούτοις καθίζετθαι, ότοις μηνός ην τὰ ἐπιτκοιια.

§. 37. et τους ὑμόο τὰ μεν κουὰ μουτίτε, af quis vestrum mala a vobis procult esse cupitis. Boruenann. — βαδιασεδ' &. Avverti questo trapasso al modo ottativo dopo l'uso dell'indicativo μουτίτες questo esclude ogoi dubbio, quello esprime un desiderio, una speranza. — ἢ dipende da ἀπιὰσια che equivale spesso, come nel nostro caso, ad un comparativo. — ἀπότερει ὰν γρατώσει, cioò o gli allestí del Persiani o gli Assiri. Ma Ciro lo dice con una certa ironia, e per far loro capire ch'e' devono attendere con ogni zelo alle loro incombenze, come potevano arce fatto fin qui e come avret bero continuato.

τάπιτήδεια. εὖ εὖν ἴστε ὅτι συμφέροι ᾶν ὑμῖν ἀμέμπτως δέγεσθαι τοὺς ἄνδρας. 38. οἱ μέν δη ταῦτ' ἀκούσαντες πολλή σπουδή τὰ παρηγγελμένα ἔπραττον· ὁ δὲ συγκαλέσας τοὺς ταξιάργους έλεξε τοιάδε. "Ανδρες Φίλοι, γιγνώσκω μέν ὅτι νῦν ἔξεστιν ἡμῖν προτέροις απόντων των συμμάχων αρίστου τυχείν και τοίς μάλιστα έσπουδασμένοις καὶ σίτοις καὶ ποτοῖς χρῆσθαι· άλλ' οῦ μοι δοκεί τοῦτ' αν τὸ ἄριστον πλέον ώφελησαι ήμας η τὸ τῶν συμμάγων επιμελείς Φανήναι, οὐδ' ᾶν αὕτη ἡ εὐωχία ἰσχυροτερους τοσούτον ποιήσαι όσον εί δυναίμεθα τοὺς συμμάγους προθύμους ποιείσθαι. 39. εὶ δέ τῶν νῦν διωκόντων καὶ κατακαινόντων τοὺς ήμετέρους πολεμίους καὶ μαχομένων, εἴ τις έναντιοῦται, τούτων δόξομεν ούτως αμελείν ώστε καὶ πρὶν εἰδέναι πώς πράττουσιν ήριστηχότες Φαίνεσθαι, ὅπως μὴ αισχροὶ μέν Φανούμεθα. άσθενείς ο εσόμεθα συμμάχων απορούντες, το δε των χινουνευόντων καὶ πονούντων ἐπιμεληθήναι ὅπως εἰσιόντες τὰπιτήδεια έξουσιν, αύτη αν ήμας ή θοίνη πλείω εὐφράνειεν, ώς έγώ φημι. η το παραγρημα τη γαστρί χαρίσασθαι. 40. έννοήσατε δ'. έξη. ώς εί μηδ' έκείνους αλσχυντέον ήν, οὐδ' ῶς ἡμίν νῦν προσήκει

a fare se degli Assiri fosse stata la vittoria. — ἀμέμπτως, έμ modo che sen abbiano a chiamare contenti. Regis.

§. 38. προτέροις ἀπόντων τῶν συμμάχων, prius quam absentes socii. — μάλιστα ἐσπουδασμένοις, con la più gran cura preparati. — ποιδοα, cioè δοκεῖ.

S. 40. εί μπο εκείνους αίσχυντίου ήν, quand'anche non dovessimo avers a quelli riguardo. Regis. — προεήκει. Avverti questo verho

ούτε πλησμονής πω ούτε μέθης· οὺ γάρ πω διαπεπρακται ήμίν ὰ βουλόμεθα, ὰλλ' αὖ τὰ πάντα νῦν ἀκμάζει ἐπιμελείας δεόμενα. έγομεν γάρ εν τώ στρατοπέδω πολεμίους πολλαπλασίους ήμων αὐτων, καὶ τούτους λελυμένους οῦς καὶ Φυλάττεσθαι ἴσως έτι προσήμει καὶ Φυλάττειν, ὅπως ὧσι καὶ οἰ ποιήσοντες ἡμῖν τάπιτήδεια· έτι δ' οἱ ἱππεῖς ἡμῖν ἄπεισι, Φροντίδα παρέχοντες που είσι καν έλθωσιν, εί παραμενούσιν. 41. ωστ', ω ανόρες, νύν μοι δοκεί τοιούτον σίτον ήμας προσφέρεσθαι δείν και τοιούτον ποτόν εποΐον αν τι συμφορώτατον είη πρός το μήτε ύπνου μήτε άφροσύνης έμπίμπλασθαι. 42. έτι δέ καὶ γρήματα πολλά έστιν έν τῶ στρατοπέδω, καὶ οὐκ ἀγνοῶ ὅτι δυνατὸν ἡμῖν κοινῶν όντων τοίς συγκατειληφόσι νοσφίσασθαι όπόσα αν βουλώμεθα. άλλ' ου μοι δοχεί το λαβείν περδαλεώτερον είναι του δικαίους Φαινομένους έκείνους τούτω πειράσθαι έτι μάλλον ποιείν η νύν ασπάζεσθαι ήμας. 43. δοκεί δ' έμοιγ', έφη, καὶ τὸ νείμαι τὰ γρήματα, έπειδαν έλθωσι, Μήδοις καὶ Τρκανίοις καὶ Τιγράνη επιτρέψαι καὶ ήν τι μεῖον ἡμίν δάσωνται, κέρδος ἡγεῖσθαι διά

impersonale costruito col gentitivo. — ἀλλ' αὐ τὰ πάτα νῦν αλμάζει ἐπιμελείες ἀδεμένει. Traduci: ma appunto adesso richiedomo tutte la maggior cera. — καὶ τούτους, eosque. — οἱ ποσέσοντες, talt, ad fare, da apparecchiare . . . — νὰ ἐλθωους, εἰ παραμενούτειο. Ciro mostra di dubitare che i Medi, gii Armenie gli Ircani possano voler ritornarsene alle loro case, anzichè proseguire la guerra, per infondere un salutare timore ne' suoi e più facilmente indurli ad usar rignardi verso i loro alleati.

§. 41. ύπνου, per il troppo mangiare, e άρροσύνης, per il troppo bere.

§. 42. τοῖς συγκατιλησέαι, cioê συμμάχοις. — νοσρίσκοθαι, nel significato di prendere per sè, appropriarsi, è usato principalmente quando si tratta di danaro pubblico. — ἐκείνους, cioê τοὺς συμμάχους, è oggetto di ποιείν. — τούτφ, cioê τῷ δυκείους ἡμάς pαχίτεθαι. Tutto il passo ἀλίν όν μο σὰσει Ατιλ, è così tradotto dal Bornemanı: « at praedatio in castris mihi non videtur utilior esse, quam si iustos nos esse appareat, cosque hoc modo eo perduecre studeamus, ut maiore citian nos amore quam nuoc complectantur. »

§. 43. νετμαι, sor. inf. di νέμω. - δάσωνται, sor. cong. di δχίσμαι.

γλο τὰ κερόη ἦδιον ήμεν παραμενούσι. 44. τὸ μέν γὰρ νῦν πλεονεκτήσαι όλιγοχρόνιον αν ήμιν τον πλούτον παράσγοι το δέ ταύτα προεμένους έκεινα κτήσασθαι όθεν ο πλούτος Φύεται. τούτο, ώς εγώ δοκώ, αεναώτερον ήμιν δύναιτ' αν τον όλβον καὶ πάσι τοῖς ἡμετέροις παρέχειν. 45. οἷμαι δ', ἔφη, καὶ οἴκοι ἡμάς τούτου ένεκα άσκείν καὶ γαστρός κρείττους είναι καὶ κερδέων ακαίρων, ίν', εί ποτε δέοι, δυναίμεθα αὐτοίς συμφόρως χρῆσθαι. ποῦ δ' αν έν μείζοσι των νῦν παρόντων ἐπιδειξαίμεθ' αν τὴν παιδείαν εγώ μεν ούχ όρω. 46. ό μεν ούτως είπε. συνείπε δ' αύτω Τστάσπας ανήρ Πέρσης των ομοτίμων ώδε. Δεινον γάρ ταν είη, ω Κύρε, εί εν θήρα μέν πολλάκις ασιτοι καρτερούμεν, ζπως θηρίον τι ὑπογείριον ποιησώμεθα καὶ μάλα μικροῦ ἴσως ἄξιον. όλβον δέ όλον πειρώμενοι θηράν εί έμποδών τι ποιησαίμεθα νενέσθαι ήμιν α των μέν κακών ανθρώπων άργει, τοις δ' αγαθοίς πείθεται, ούχ αν πρέποντα ήμεν δοχούμεν ποιείν. 47. ο μέν ούν 'Υστάσπας οὕτως εἶπεν· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ταῦτα συνήγουν. ὁ δὲ Κύρος είπεν "Αγε δή, έΦη, έπειδη όμονοούμεν ταύτα, πέμψατε

§. 44. δλεγοχρόπου... τὸν πλούτου, ricchezze di corta durata. Regis. — ταύτα, τὰ κέρδη. — προεμίνους, partic. 201. 2 medio di προίημε. Per il concetto quivi espresso da Ciro, cf. Terenzio, Adelfi, II. 2, 8: pecuniam in loco negligere maximum interdum 'st lucrum.

S. 45. άσχειο è infinito imperfetto corrispondente a ότι ήμετε, ήσχουμετε, γιστρός κρείττους, padroni del ventre, capaci di tenerlo in freno. — αὐτοίς, ciotò τὸ γιστρός καὶ τὰ κρείδου διατήρου κρείττους είναι. — ποῦ ở ἀν ἐν μείζοτι κτλ., quibus autem in rebus melius quam in præsentibus, edere queamus disciplinae specimen, equidem non video.

§. 46. τέρ. È come se dicesse, confermando la riflessione di Ciro: tu hai ragione, tu dici bene, sì certamente, poiché . . . Ma puoi semplicemente tradurlo: oerto. — ai is τίχερε χελ. Cf. I. 2, 11. — μέλε μετροί τους άξιου. Nei Memor. III. 11, 7: εν μετροί άξιου, τοὺς λεγώς. — ά sì riferisce al sottinteos τούτου dipendente dal collettivo ετ. Queste cose che signoreggiano negli uomini tristi ma che son signoreggiate dai buoni, non sono che le passioni e gli appetiti corporati. Vedi un luogo similissimo al toostro nell'Econ. VIII. 47.

§. 47. dye da . . . πίμψατε. Senofonte, Apol. 14: dye da, ακούσατε.

άπὸ λόχου έκαστος πέντε άνδρας των σπουδαιοτάτων· οὖτοι δέ περιόντες οὖς μέν ἀν όρῶσι πορσύνοντας τάπιτήδεια, έπαινούντων· οὖς ở ἀν ἀμελούντας, κολαζόντων ἀφειδέστερον ἡ ὡς δεσπόται. οἶτοι μέν δὴ ταῦτα ἐποίουν·

CAPITOLO III.

ARGOMENTO

I cavalieri medi ed Ireani, portate al campo le ricche prede da essi fatte, ne ripartono tosto per farmo dell'altre. Ciro ue resta mortificato per sè o pe'suoi; e oltre a riflettere che, così seguitando le cose, sarebbo a loro soli impossibile di riportaro una vitteria definitiva, gli pare di essere, in acrto modo. troppo dipendente dagli allesti. Propone dunque la formazione di una cavalleria persiana, servendosi a ciò dei cavalli o dei finimenti tolti ai menici; e quella proposta è caldamento approvata da Crisonta e da tutti gli altri nobili persiani.

Τῶν δὲ Μήδων τινὲς ῆδη, οἱ μὲν ἀμάξας προωρμημένας καταλαβόντες καὶ ἀποστρέψας προσήλαιον μεστὰς ὡν δείται στρατιά, οἱ δὲ καὶ ἀρμαμάζας γυνακῶν τῶν βελτίστων τῶν μεν γνησίων, τῶν δὲ καὶ παλλακίδων διὰ τὸ κάλλος συμπεριαγομένων, ταὐτας εἰληφότες προσήγον. 2. πάντες γὰρ ἔτι καὶ νῦν οἱ κατὰ τὴν ᾿Λοίαν στρατευόμενοι ἔχοντες τὰ πλείστου ἄξια στρατεύονται, λέγοντες ὅτι μάλλον μάγουντ' ἀν εἰ τὰ ψίλτατα παρείτ.

⁻ ταύτα, accusativo di relazione, come al I. 3, 5: ταύτα περιπλανώμεθα. -- πορούνοντας. Vedi I. 6, 47, la nota a πορούνουσαν.

^{§. 1.} καταλοβόντις και ἀποστριψαντες, cum adsequuti e fuga retraxissent. — ταύτας: non solo τὰς άμάξας, ma anche τὰς άρμαμάξας.

^{§. 2.} τά φίλτατα, sono quelle stesse cose che poco avanti ha detto τά πλίετου άξια, cioè cose oltremodo care per il loro grandissimo pregio. Che poi per queste si debba intendere non solo le donne ma anche le ricchezze o robe di valore che si portavano dietro, ci pare

τούτοις γάρ φασιν άνάγκην είναι προθύμως άλεξειν. ΐσως μέν ουν ουτως έχει, ίσως δέ καὶ ποιούσιν αυτά τη ήδονη χαριζόμενοι.

3. Ὁ δὲ Κύρος θεωρών τὰ τῶν Μήδων ἔργα καὶ Τρκανίων ώσπερ κατεμέμθετο καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰ οἱ ἄλλοι τοῦτον τὸν χρόνον ἀκμάζειν τε μᾶλλον ἐαυτῶν ἐδόκουν καὶ προσκτάσθαί τι, αὐτοὶ ὁ ἐν ἀργοτέρα χώρα ὑπομένειν καὶ γὰρ δὴ οἱ ἀπάγοντες καὶ ἀποδεικνύντες Κύρῷ ἄ Ϋγον πάλιν ἀπήλουν νον, μεταδιώκοντες τοὺς άλλους ταῦτα γὰρ σφίσιν ἐφασαν τετάχθαι ποιείν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. ἀπκλομένος όὴ ὁ Κύρος ἐπὶ τοὑτοις ταῦτα μὲν ὅμως κατεχώριζε συνεκάλει δὲ πάλιν τοὺς ταῦτα μὲν ὅμως κατεχώριζε συνεκάλει δὲ πάλιν τοὺς ταξιάρχους, καὶ στὰς ὅπου αὐτοῦ ἔμελλον ἀκούσεσθαι τὰ βουλευψενα λέγει τάδε.

4. "Ότι μέν, ὧ ἄνδρες φίλοι, εἰ κατάσχοιμεν τὰ νῦν προφαινόμενα, μεγάλα μέν ὰν ἄπασι Πέρσαις ἀγαλὰ γένσιτο, μέγιστα ὅ΄ ἀν εἰκότως ἡμῖν ἀ΄ ὧν πράττεται, πάντες οἰμαι γιγνώσκετε ἔπως ở΄ ἀν αὐτῶν ἡμεῖς κύριοι γιγνόμελα, μἡ αὐτάρκεις ὅντες κτήσασλαι αὐτά, εἰ μἡ ἐσται οἰκεῖον ἰππικὸν Πέρσαις τοῦτο ἐγὰ οὐκέτι ὁρῶ. δ. ἐννοεῖτε γὰρ δή, ἔφη: ἔχομεν ἡμεῖς οἱ Πέρσαι ὅπλα οἶς ὁσκοῦμεν τρέπεσλαι τοὺς πολεμίους ὁμόσε ἰόντες: καὶ δή τρεπόμενοι ποίους ἰππέας ἡ τοξότας ἡ πελταστὰς ἢ ἀκον-

evidente dopo il τάς ἀμάξας ματάς δυ δείται στρατικά dell'antecedente paragrafo. — τους μέν ούν ούτως Ιχει, τους κτλ. Ρυδ essere che la cosa stía cost; può essere ancora che essi il facciano per darsi píacoro. Regis. Avvertl però che Senofonte, apparentemente indeciso fra quelle dne ragioni, non lo è tanto da non far capire che egli propende per la seconda.

§. 3. Δ_{ette}, quast. — ε è qui sinonimo di δτ., perchè. — ἐνντών, con relazione a οἱ δλλα. — χώρς, nel significato di condictione, come II. 1, 18. — ταύτα κατεχώρωε, fece portare quelle cose (cioè τὰ ἀπιχβίτα) al loro luogo. — δταν αὐτού ξεελλον ἀκούσεοθοι τὰ βουλούρενε, μὸ ἐνοιν κοιν οἰνοιν αἰνοιν αἰνοιν αἰνοιν αἰνοιν κοιν οἰνοιν αἰνοιν αἰνοιν

\$. 4. μή αὐτάρκεις διτες, non essendo bastanti, non potendo da noi stessi, senza l'altrui aiuto. — οὐκέτι, come I. 5, 8.

§. 5. xxi di rpenouevet, fae in fugam eos converti. Bornemann.

τιστάς άνευ έππων όντες δυναίμεθ' άν Φεύγοντας η λαβείν η κατακανείν; τίνες δ' αν Φοβοίντο ήμας προσιόντες κακούν ή τοξόται η άχοντισταὶ η ίππεῖς, εῦ εἰδότες ὅτι οὐδεὶς αὐτοῖς κίνδυνος ύ¢' ήμῶν κακόν τι παθείν μάλλον ἢ ὑπὸ τῶν πεψυκότων δένδρων: 6. εί δ' ούτω ταύτ' έγει, εύδηλον ότι οι νύν παρόντες ημίν ιππείς νομίζουσι πάντα τὰ ὑποχείρια γιγνόμενα έαυτῶν είναι οὺγ ἦττον η ημέτερα, ίσως δὲ νη Δία καὶ μάλλον. 7. νῦν μέν οὖν οὕτω ταῦτ' έγει κατ' ἀνάγκην. εὶ δ' ἡμεῖς ἱππικὸν κτησαίμεθα μὴ γείρον τούτων, οὐ πάσιν ήμίν καταφανές ὅτι τούς τ' αν πολεμίους δυναίμεθα καὶ άνευ τούτων ποιείν οσαπερ νύν σύν τούτοις, τούτους τε έγοιμεν αν τότε μετριώτερον πρός ήμας Φρονούντας: όπότε γάρ παρείναι καὶ ἀπιέναι βούλοιντο, ἦττον ᾶν ἡμίν μέλοι. καὶ γὰρ ᾶν ἄνευ τούτων άρκοῖμεν ἡμῖν αὐτοῖς, 8. εἶεν· ταῦτα μέν δή οίμαι οὐδείς αν αντιγνωμονήσειε μή οὐχὶ τὸ παν διαΦέρειν Περσών γενέσθαι οίκεῖον ίππικόν· άλλ' έκεῖνο ἴσως έγνοεῖτε πως αν τούτο γένοιτο. αρ' ούν σκεψώμεθα, εί βουλοίμεθα καθιστάναι ίππικόν, τί ἡμιν ὑπάργει καὶ τίνος ἐνδεῖ; 9. οὐκοῦν ἴπποι μέν ούτοι πολλοί έν τῷ στρατοπέδω κατειλημμένοι καὶ γαλινοί οίς πείθονται καὶ τάλλα όσα δεί ίπποις έγουσι γρήσθαι. άλλά

[—] πιγυκότων, cresciuti nel campo e nel medesimo fortemente abbarbicati.

^{§. 6.} οἱ νῦν παρόντες ἡμῖν ἱππεῖς, cioè la cavalleria dei Medi, degli Armeni e degl' Ircani. — πάντα τὰ ὑποχείρια, tutte le cose cadute in nostro potere, benchè non siano state prese dalla cavalleria.

^{§.} Τ. μό χείρον τούτων — μό χείρον τού τούτων ίππαού. — τούς . . . πολιμίους, contro i nemici. Cl. II. 3, 18: ταὐτά ἐποίραν τοὺς ταἰς ράλοις βάλλοντας. Λαλο ΙΙΙ. 2, 3: πραθιν όπ τοὺς ἐχρορός οἱ ἐθεί πορίσειαν. — ἐσαπερ τῶν, sottint πειοθίαν. — τούτους τε ἔχευμν ἄν τότε μετρώτερον πρός ἡμάς ρροσούντας; cost riduremo essi ad avere allora a nositor riguardo men buona opinione di sè medesimi? Regis.

^{§. 8.} μὴ οὐχί. Vedi II. 2, 20: μὴ οὐχί τὸ πῶν διαρίρειν Περοῶν, che non sia egli assolutamente interesse de' Persi. Regis. Cf. I. 6, 13. — ἄρ' οῦν, nonne igitur. Cf. II. 2, 18.

^{§. 9.} ούτοι, additandoli nel rammentarli. — και τάλλα, δοα δεί ίπποις έχουσι χρητθαι, i. e. δοα έχουσιν ίπποις δεί χρησθαι, et reliqua,

μήν καὶ οἶς γε δεῖ ἄνδρα ἰππέα χρῆσθαι ἔχομεν, θώρακας μέν ερύματα τῶν σωμάτων, παλτά δὲ οἶς καὶ μεθιέντες καὶ ἔχοντες χρώμεθ' αν. τί δή το λοιπόν; δήλον ότι ανδρών δεί. 10. οὐκοῦν τούτο μάλιστα έχομεν• οὐδέν γὰρ οὕτως ἡμέτερον έστιν ώς ἡμεῖς ήμιν αὐτοίς. ἀλλ' έρει τις ίσως ὅτι οὐκ ἐπιστάμεθα· μὰ Δί', ούδε γάρ τούτων των επισταμένων νύν πρίν μαθείν ούδείς ήπίστατο, άλλ' είποι αν τις ότι παίδες όντες έμανθανον, 11. καί πότερα παϊδές είσι Φρονιμώτεροι ώστε μαθείν τὰ Φραζόμενα καὶ δειχνύμενα ή άνδρες; πότεροι δέ αν μάθωσιν ίκανώτεροι τῷ σώματι έκπονείν οἱ παίδες ἢ οἱ ἄνδρες; 12. άλλὰ μὴν σγολή γε ήμιν μανθάνειν όση ούτε παισίν ούτε άλλοις άνθράσιν • ούτε γάρ τοξεύειν ήμιν μαθητέον ωσπερ τοις παισί· προεπιστάμεθα γάρ τούτο · ούτε μὴν ἀκοντίζειν · επιστάμεθα γὰρ καὶ τούτο · ἀλλ' οὐδέ μήν, ωσπερ τοις άλλοις ανθράσι τοις μέν γεωργίαι ασχολίαν παρέγουσι, τοῖς δὲ τέγναι, τοῖς δὲ ἄλλα οἰκεῖα: ἡμῖν δὲ στρατεύεσθαι οὐ μόνον σχολή, άλλὰ καὶ ἀνάγκη. 13. άλλὰ μὴν οὐχ ώσπερ άλλα πολλά των πολεμικών χαλεπά μέν, χρήσιμα δέ.

quae habentibus equis uti oportet, h. e. at reliqua, quae quum habeant equi, uti (his equis) oportet. Dicta putes pro δεκ έχεντες οί επειο χρήτιμοί είαν. Βοτραθαποι. — οῖς καὶ μιθεύτες καὶ Εχεντες χρώμεδ μεθ' δο, do servicene da lontano, ο da presso. Regis. Cf. I, 2, 9.

§. 10. -ούτο. Riferendosi veramente ad ἀνόρος, avrebbe dovuto piuttosto dir τούτους, ma è stato usato il neutro singolare in relazione a τὸ λοιπόν. — οὐκ ἐπιστάμεθα, ειοὸ χρότελαι τοῖς ἐπιστα, — μά Δὶ', οὐδ γόρο... Il pensiero di Circ completamente enunciato sarebbe: ma, per Giove, e' non parlecibbe dirittamente, perchè neppure... Ε con questa proposizione sottintesa si fa chiaro il valore della particulla γόρο. (C. I. 4, 27.

§. 11. ώ;τε μαθείν, ad imparare.

§. 12. άλλὰ μόν, απεί. — σχολή γιε βμίν, sottint. ἐστί. — ᾶμὶν μα-Σντίον. Per la costruzione degli adietivi verbali vedi Curtius §. 434. Dübner §. 180. Sanesi, pag. 107; §. 9. — τοῖς μίν, apposizione partiva come a l. 1, 1. — άλλα οἰνεία. Supplisci οῦτω καὶ ἔμῖν τὰ τοικῦτα ἀσχρλίαν πορέχει.

§. 13. χρήσιμα δέ. Anche qui supplisci ούτω και ίππική χαλεπή έστιν.

ιππική δε ούκ εν όδφ μεν ήδιων ή αὐτοῖν τοῖν ποδοῖν πορεὐεσθαι; εί δεοι, ταχὺ ἀέ, είτε ἄνθρα εἴτε θήρα δέοι διώκεσθαι; εί δεοι, ταχὺ ἀέ, είτε ἄνθρα εἴτε θήρα δέοι διώκεσθαι; καταλαβεῖν; εκεῖνο δε οἰχὶ εὐπετές τὸ ὅ,τι ἀν ἀξη ὅπλον Φρειν τὸν ἔππον τοῦτο συμφέρειν; οὖκουν ταὐτό γ' ἐστὶν ἔχειν τε καὶ Φέρειν. 15. ὅ γε μὴν μάλιστ' ἀν τις Φοβηθείν, μἡ εὶ ἀεήσει ἐψ ἵππου κινθυνεύειν ἡμᾶς πρότερον πρὶν ἀκριβοῦν τὸ ἔργον τοῦτο, κασπετα μήτε πεζοὶ ἔτι ώμεν μήτε πω ἱππεῖς ἰκανοί, ἀλλ οὐδό τοῦτο ἀμήχανον ὅπου γὰρ ἀν βουλώμεθα, ἔξέσται ἡμῖν πεζοῖς εἰθὸν μάγεσθαι: οὐδεν γὰρ τῶν πεζικῶν ἀπομαθησόμεθα ἰππεύειν μαθάνοντες. 15. Κύρος μὲν οὕτως εἴπε. Χρυσάντας δὲ συνχορρείων αὐτῷ ὧδε ἐλεξεν.

Αλλ' έγω μέν, έφη, ουτως έπιθυμω ίππεύειν μαθείν ως γομίζω, ην ίππευς γένωμαι, ανθρωπος πτηνός γενέσθαι. 16. νυν μέν γάρ έγωγε άγαπω ην γ' εξ' ίσου τω θείν όρμηθείς ανθρώπων

[—] εὐπετές, una cosa comoda. — συμερειο, in significato di portare insteme e non in quello di portare atuto, giorare. — σύνου τεύτε γ΄ εὐτε ξείνε τε καὶ εἰρειο, non enim todem est, et hobere ista (arma), et portare. E certo è cosa ben diversa aver pronte le armi ogui qualvolta occorra adoperarle, e durar la fatica e l'incomodo di portarsele addosso come i soldati a picdi.

^{§. 15.} ως νομίζω... πτηνός γενίσθαι, ut existimem me volatilem fore. Del cavalcare dice Senofonte nell'Ipparc. 8, 6: δπερ γάρ ευξειτ' άν τις πτηνός γενίσθαι, ούν έστιν ό, τι μάλλον τών άνθρωπίνων Εγγων δοικεν αὐτιά.

^{§. 16.} if foot, di pari, a ugual condizione, prendendo cioè le mosse dal medesinio punto e nel medesinio tempo di un altro. — 74, atticamente per 7/11, dativo singolare di 7/15. Ti sara facile vedere che

μόνον τη κεφαλή πρόσχω, καν θηρίον παραθέον ίδων δυνασθώ διατεινάμενος Φθάσαι ώστε ακοντίσαι η τοξεύσαι πρίν πάνυ πρόσω αύτο γενέσθαι. ην δ' ίππεὺς γένωμαι, δυνήσομαι μέν ανδρα έξ όψεως μήκους καθαιρείν. δυνήσομαι δε θηρία διώκων τὰ μέν έκ χειρός παίειν καταλαμβάνων, τὰ δὲ ἀκοντίζειν ὤσπερ ἐστηκότα. καὶ γὰρ ἐὰν ἀμφότερα ταχέα ἢ, ὅμως ἐὰν πλησίον γίγνηται ἀλλήλων. ωσπερ τὰ έστημότα έσται. 17. ο δε δη μάλιστα δοκώ ζώον, έφη, εζηλωκέναι ἱπποκενταύρους, εὶ εγένοντο, ώστε προβουλεύεσθαι μέν άνθρώπου Φρονήσει, ταῖς δὲ γερσὶ τὸ δέον παλαμάσθαι, ίππου δε τάχος έγειν καὶ ἰσγύν, ώστε τὸ μέν Φεύγον αίρείν, τὸ δ' ὑπομένον ἀνατρέπειν, οὐκούν πάντα κάγὼ ταύτα ίππεὺς γενόμενος συγκομίζομαι πρὸς έμαυτόν. 18. προνοείν μέν γε έξω πάντα τη άνθρωπίνη γνώμη, ταϊς δὲ χερσὶν οπλοφορήσω, διώξομαι δέ τω ίππω, τον δ' έναντιον ανατρέψω τη του ίππου ρύμη, άλλ' οὐ συμπεφυκώς δεδήσομαι ώσπερ οἰ ίπποκένταυροι. 19. οἰκοῦν τοῦτό γε κρείττον η συμπεφυκέναι. τοὺς μέν γὰρ ἰπποκενταύρους οίμαι ἔγωγε πολλοίς μέν ἀπορείν

da questo dipende il genitivo ένθρώπων. — τη κεραίη πρότχω, gli passo avanti quant' è lunga in testa. Giustemente il capo è considerato come misura perchè, correndo, si sporge innant: πρότχω congiuntivo aoristo di πρότχω. — ἐντινώμενος, veramente vuol dire stendando, distendando e si sotiatende το παλεθό τὸ τό τέρο (vedi 1. 4. 23); ma puoi tradurre col Regis: slanciandomi alla sua volta. — ἐξ δρίνα, μένου, benethe lontano quanto porta la vista. Bene il Regis: per lungi che il vegga. — καθαιρίτ, raggiungere, arrivare. — ἐχ χιρός. Vedi 1. 2, 9. — ἀρτιρ ἐντιρότι, non altrimenti che se stessero ferme, perchè corrono con la stessa velocità. — ἀμρότερα A lettera, sono due cose in generale; ma qui il senso vuol che s'intenda il cavaliere e la fiera.

δ. 17. δ. per la qual cosa. — ἐγένοντο, ώςτε — ἐγένοντο τοιούτοι, ώςτε. — συγκομίζομαι πρός ἐμαυτόν, in me conferam.

^{§. 18.} προνούτο... έξω. Sul valore del verbo έχω coll'infinito vedi I. 1, 4. — μίν γε. Il γέ aggiunge forza al μέν. — συμπερυκώς δεδήγομαι, concretus equo adligador.

 ^{19.} πολλοῖς δὶ. Dopo questo πολλοῖς δὲ, che sta in simmetrica SENOFONTE GIROPEDIA

των ανθρώποις ηυρημένων αγαθων όπως δεί χρησθαι, πολλοίς δέ των ίπποις πεφυκότων ήδέων πως αὐτων χρή ἀπολαύειν. 20. εγώ δέ ην Ιππεύειν μάθω, όταν μέν επί τοῦ Ιππου γένωμαι, τὰ τοῦ ίπποκενταύρου δήπουθεν διαπράξομαι. ὅταν ἐἐ καταβῶ, δειπνήσω και άμφιέσομαι καὶ καθευδήσω ώσπερ οἱ άλλοι άνθρωποι• ώστε τί άλλο η διαιρετός ίπποκένταυρος και πάλιν σύνθετος γίγνομαι; 21. έτι δ', έφη, καὶ τοῖσδε πλεονεκτήσω τοῦ ἰπποκενταύρου. ὁ αμέν γαρ δυρίν όθθαλμοίν προεωράτο καὶ δυοίν ώτοιν ήκουεν εγώ δέ τέτταρσι μέν όφθαλμοῖς τεχμαρούμαι, τέτταρσι δέ ώσιν αίσθήσομαι· πολλά γάρ Φασι καὶ ίππον άνθρώπου τοίς όφθαλμοῖς προορώντα δηλούν, πολλά δὲ τοῖς ώσὶν ἀχούοντα σημαίνειν. έμὲ μὲν οὖν, ἔψη, γράφε τῶν ἱππεύειν ὑπερεπιθυμούντων. Νή τὸν Δί', ἔΦασαν οἱ ἄλλοι πάντες, καὶ ἡμᾶς γε. 22. ἐκ τούτου δη ο Κύρος λέγει, Τί ούν, έφη, έπει σφόδρα ημίν δοκεί ταύτα. εί καὶ νόμον ήμεν αὐτοες ποιησαίμεθα αίσχρον είναι, οίς αν εππους έγω πορίσω, ήν τις Φανή πεζή ήμων πορευόμενος, ήν τε πολλήν ήν τε ολίγην οδον δέη διελθείν; ίνα καὶ παντάπασιν

cortispondenza coll'antecedente malate; µis, si sarcibbe ognuno aspettato la ripettione del verbo χgeñazu: na l'Autore, non guardando all'anacoluto che ne veniva, ha usato, per maggior proprietà, il verbo àraslazore che vuole al genitivo l'oggetto onde si gode. Avverti ancora la distinzione fra àrazòne, rispetto all'uomo, e àsisse, rispetto al cavallo, e con quanta giustezza sia detto copratrore di quelli', e mipuratras di questi.

§. 20. ω_iτε τί ἄλλο ή κτλ., laonde che altro io mi sarò, se non se un centauro, che scomporre si può, e ricomporre? Regis.

§, 21. πλεονικτήτα. Nota la costruzione di questo verbo col genitivo della persona e cf. Curtius §, 554. Dübner §, 190. Sanesi, pag. 115, §, 36, 5°. — πολιά... πολιά δι. Al primo πολιά è onessa la particella μίο perché qui non v'ha contrapposto. — ἀοθρώπτο dipende da προσρώπτα. — γράφτ τῶν, iscrivimi rome uno di quelli ... inscrivimi fra quelli che. ... — ἡμάς γι, sottioi. γράφε.

§. 22. ήμεν αυτοξε, col medio ποιηγείμεθα, non sarebbe stato veramente necessario, ma è aggiunto ad esso per maggior chiarezza ed efficacia.

sicaria

ίπποκενταύρους ἡμᾶς οἴωνται ἄνθρωποι εἶναι. 23. ό μὲν οὕτως ἐπήρετο, οἱ δὲ πάντες συνήνεσαν ὅστ ἔτι καὶ νῦν εξ εκείνου χρώνται Πέρσαι οὕτω, καὶ οὐδὲις ᾶν τῶν καλῶν κάγαθῶν ἐκῶν ἐφθεἰή Περσῶν οὐδαμῆ πεζὸς ἰών. οἱ μὲν δὴ ἐν τοὐτοις τοῖς λόγοις ἦσαν.

CAPITOLO IV.

ARGOMENTO

I cavalieri Medi ed Ircani ritornano menando seco molti prigionieri. Ciro li loda e gl'interroga sulle condizioni del paese. Parla quindi con molta bonth al prigionieri e promette di rimandar liberi e proteggere in avvenire tutti quelli che consegneranno le armi.

Ήνίκα δ' έξω μέσου ήμέρας εγένετο, προσήλαυνον μέν οι Μήδοι ίππεζι καὶ Τρκάνιοι, ἵππους τε άγοντες αίχμαλώτους καὶ ἄνδρας: ὅσοι γὰρ τὰ ὅπλα παρεδίδοσαν, οὐ κατέκανον: Σ. ἐπεὶ δὲ προσήλασαν, πρῶτον μέν αὐτῶν ἐπυνθάνετο ὁ Κῦρος εἰ σωθεῖεν πάντες αὐτῷ: ἐπεὶ δὲ τοῦτ ἔφασαν, ἐκ τούτου ἡρώτα τί ἔπραξαν. οἱ δὲ διηγοῦντο ἄ τ' ἐποίησαν καὶ ὡς ἀνδρείως ἔκαστα ἐμεγαλτ.

§. 23. iξ intivov, da quel tempo. — χρώνται... ούτω, cost costumano: tale è il senso che spesse volte ha il verbo χράομαι usato assolutamente, sensa il dativo dell' oggetto. Dell' uso di χράομαι solitario vedi! Heindorf al Sofista di Platone, pag. 274.

§. 1. εξω, oltre, dopo, passato. — μέσω ἡμέρας: Avverti che μέσω è adiettivo ueutro sostantivato e che ἡμέρας ne dipende. Cf. più innanzi v. 3, 52, e Anab. 1. 8, 8. Beuchè nell' Economico 16, 14, si trovi ès μέση τη ἡμέρας, pure e da Senofonte medesimo e dagli altri scrittori attici è preferito μέσως ἡμέρας.

§. 2. αύτων επυθάνετο. Nota πυθάνομαι col genit. della persona da cui c'informiamo o che interroghiamo su qualche cosa. Eschilo, Coef. 848: πυθάνου των ξέων. Aristofane, Nubi, 482: βραχία συ πυθένθαι βούλομαι. — αύτη, dativo etico. — συγούνο ά τ' έποίχαι.

γόρουν. 3. ὁ ἐδ ὁπκουέ τε ἡδέως πάντων ὰ εβούλοντο λέγεινἐπειτα δὲ καὶ ἐπήνεσεν αὐτοὺς οὐτως. ᾿Αλὰ καὶ ὀῆλοί τοι, ἐΦγ,
ἐτεὶ ὅτι ἀνδρες ἀγαθοὶ ἐγένεσθε καὶ γὰρ μεἴζους Φαίνεσθε
καὶ καλλίους καὶ γοργότεροι ἡ πρόσθεν ἰδεῖν. ὑ. ἐκ δὲ τούτου
ἐπινθάνετο ήδη αὐτῶν καὶ ὁπόσην ὁδὸν διήλασαν καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ
χώρα οἱ δ' ἐλεγον ὅτι καὶ πολλήν διελάσειαν καὶ πάσα οἰκοῖτο
καὶ μεστή εῖη οἰῶν καὶ ἀιγών καὶ βοῶν καὶ ἔππων καὶ σίτου καὶ
πάντων ἀγαθῶν. ὅ. Δυοῖν ἀν, ἔφη, ἐπιμελητέον ἡμίν εῖη, ὅπως
τε κρείτους ἐσόμεθα τῶν αὐτὰ ἐχόντων καὶ ὅπως οὖτοι μενοῦσινοἰκουμένη μέν γλρ χώρα πολλοῦ αξιον κτῆμα: ἐρήμη δ' ἀνθρώπων οῦσα ἐρήμη καὶ τῶν ἀγαθῶν γίγνεται. ⑥. τοὺς μὲν οῦν ὰμυνομένους, ἔφη, οῖδα ὅτι κατεκάνετε, ὀρθῶς ποιοῦντες· τοῦτο
γλρ μάλιστα αὐζει τὴν κίγιν: τοὶς ἀξ παραδιδόντας αἰχιαλώτους ἡγάγετε· οῦς εἰ ἀφείημεν, τοῦτ' αὐτὸ σύμφορον ἄν, ὡς ἐγώ

La particella τε non sembra qui collocata al debito posto dovendosi intendere come se dicesse: δικγούντό τε ά έποίησαν, και έμεγαληγόρουν, ως άνδρειως έκαστα έποίησαν.

S. 3. δόμους. δακούω è più che il semplice ἀκούω, e indica la pienezza dell'ascoltazione. — δε καί sta in orrispondenza col precedente τε. — δέλοι ἐκτλ ότι. La medesima costruzione personale abbiamo trovato l. 4, 2. 111. 3, 24. — γκίνειθε . . . iδείν, si pare alla vista che siete. Regis

§. 4. ὁπόσην ὁθόν, accusativo di spazio. Cf. Curtius §. 399⁶, §. 405. Dübner §. 177. Sanesi, pag. 114, §. 25. — πελλήν...πάσα. Τ' accorgerai facilmente che il primo di questi due adiettivi si riferisce a οδόν e il secondo a ή χώρα.

§. 5. δυοίο 60. Vedi I. 4, 13, la nota a ώρα άν...είη. — οὕτει, cioè οἱ τὰ ἀγαθὰ ἄγοντει. — οἴκουμένη μέν γιὰρ χώρα κτλ. Lo stesso concetto è in Sofocle, Edipo τe, 86: οὐδιν έστιν οὕτε τύργος οῦτε ναῦς ἐρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνεκούντων ένω, così tradotto dal Bellotti:

E rocche e navi Se di genti van prive, un nulla sono-

§. 6. δρθώς ποιούντες, e con ragione. Regis. — παραδιδόντας. L'accusativo oggetto di questo participio è τὰ δπλα, come chiaro risulta dal §. 1. — τοῦτ' αὐτό, hoc ipsum.

Φημι, ποιήσαιμεν. 7. πρώτον μέν γάρ νῦν οὺκ αν Φυλάττεσθαι οὐδὲ Φυλάττειν ήμας τούτους δέοι, οὐδ' αῦ σιτοποιείν τούτοις. ού γλο λιμώ γε δήπου κατακανούμεν αὐτούς. ἔπειτα δὲ τούτους άθέντες πλείοσιν αίγμαλώτοις χρησόμεθα. 8. ην γάρ κρατώμεν τῆς γώρας, πάντες ήμιν οἱ εν αὐτῆ οἰκοῦντες αἰγμάλωτοι έσονται· μάλλον δέ τούτους ζώντας ιδόντες καὶ άφεθέντας μενούσιν οί άλλοι και πείθεσθαι αιρήσονται μάλλον η μάχεσθαι. έγω μέν ούν ούτω γιγνώσκω· εί ο άλλο τις όρα αμείνον, λεγέτω. 9. οἱ δὲ ἀκούσαντες συνήνουν ταῦτα ποιεῖν. οὕτω δὴ ὁ Κῦρος καλέσας τοὺς αίχμαλώτους λέγει τοιάδε. 10. "Ανδρες, έφη, νῦν τε ότι έπείθεσθε τὰς ψυγὰς περιεποιήσασθε, τοῦ τε λοιποῦ, ῆν οὕτω ποιήτε, οὐδ' ότιοῦν κακὸν ἔσται ὑμῖν ἀλλ' ἢ οὐχ ὁ αὐτὸς άρξει ύμων οσπερ καὶ πρότερον· οἰκήσετε δὲ τὰς αὐτὰς οἰκίας καὶ χώραν την αυτήν έργάσεσθε καὶ γυναιξὶ ταῖς αυταῖς συνοικήσετε καὶ παίδων τῶν ὑμετέρων ἄρξετε ὥσπερ νῦν· ἡμῖν μέντοι οὺ μαγείσθε οὐδὲ ἄλλω οὐδενί. 11. ἡνίκα δ' ἄν τις ὑμᾶς ἀδικῆ, ήμεις ύπερ ύμων μαχούμεθα. ὅπως δε μηδ' επαγγέλλη μηδείς ύμιν στρατεύειν, τὰ ὅπλα πρὸς ἡμᾶς κομίσατε καὶ τοῖς μέν κομίζουσιν έσται εἰρήνη καὶ ἃ λέγομεν ἀδόλως • ὁπόσοι δ' ᾶν τὰ πολεμικά μη άποφέρωσιν οπλα, επί τούτους ήμεζς και δή στρατευσόμεθα. 12. έὰν δέ τις ὑμῶν καὶ ὶὼν ὡς ἡμᾶς εὐνοϊκῶς καὶ

 ^{7.} φυλάττεσθαι. Intendi, noi da loro; e vedi la penultima nota
 1. 2, 10. — δήπου, con una certa ironia, come οξραι, opinor.

^{§. 8.} Il primo µallo, va tradotto più volentieri.

^{\$. 9.} συνήνουν τάθτα ποιείν, facienda haec consentiebant.

^{§. 10.} τοῦ λειποῦ, in avvenire, d'ora innanzi. — ἀλλ' ή, dopo una negazione, vale eccetto che, fuorche, tranne. Anab. VII. 7, 53: ἀργόρεν μέν οὺν ἔχω ἀλλ' ή μαρόν πε. — συνειπέσετε. Questo verbo è in modo speciale adoperato a significare la convivenza di due coniugi.

 ^{11.} και α λίγομεν αδέλως, sottint. ἔσται, ε fia ciò che promettiamo atteso fedelmente. Regis. — και ἐή = ἤδη.

^{§. 12.} ώς . . . ώς . Il printo ώς è preposizione significante l'avvicinarsi ad una persona, gli altri due sono avverbi con significazione relativa. — εὐνοῖχῶς si riferisce a tutt'e tre i participi.

πράττων τι καὶ διδάσκων φαίνηται, τοῦτον ἡμεῖς ὡς εὐεργέτην καὶ φίλον, οὐχ ὡς ἀοῦλον περιέψομεν : Ταῦτα οὐν, ἔφη, αὐτοί τε ἴστε καὶ τοῖς ἀλλοίς διαγγέλλετε. Ταῦτα τοῦς εξης ὑμοῦς βουλομένων ταῦτα μὴ πειδωνταὶ τινες, ἐπὶ τοὐτους ἡμας αΎςτε, ὅπως ὑμεῖς ἐκείνων, μὴ ὑμεῖς ὑπ' ἐκείνων ἀρχησῦς : ὁ μὲν ὁὴ ταῦτ εἰπεν οἱ ἀὲ προσεκύνουν τε καὶ ὑπισχνοῦντο ταῦτα ποιήσει».

CAPITOLO V.

ARGOMENTO

Ciro fa cenare i suoi e provvede a che il campo sia, al tempo atesso, con diligenza guardato. Classare fortemente s'irrita perchè i Medi andati con Ciro non siano ancor ritornati, e manda loro l'ordine di tornare subito indietro: ma Ciro s'adopera a ritenere presso di sè il messaggiero medesimo. Intatoto, mandando egli in Persia a chieder rinforzi, consegna a questo suo inviato anche una lettera per Ciassare, nella quale si giustifica e lo esorta a lasciargli i Nedi. Parla quindi al Medi e agli renat eccitandoli a spartiral fra loro tutte le prede fatto, ed esprimendo solo il desiderio che al Persiani siano ceduti i cavalil presi al nemico per formare la da lui ideata cavalleria. Ottenutili, il distribuisce a'suoi Persiani ai quali pure dà, come scudieri, i più belli fra i aervi prigionieri che erano al campo.

Έπεὶ δ' ἐκείνοι ἄχοντο, ὁ Κῦρος εἶπεν' Πρα δή, ὧ Μήδοι καὶ ᾿Αρμένιοι, δειντείν πᾶοιν ἡμίν· παρεσκεύσσται δὲ ὑμῖν τὰπιτήδεια ὡς ἡμεῖς βέλτιστα ἐδυνάμεθα. ἀλλ ἵτε καὶ ἡμίν πέμπετε τοῦ πεποιημένου σίτου τὸν ἥμισυν· ἰκανὸς δὲ ἄμφοτέροις.

S. 1. xal nate, ai Persiani. - τον κρισυν, cf. II. 3, 17. - αμροτί-

πεποίηται όψου δὲ μὴ πέμπετε μηδὲ πιεῖν ίκανὰ γὰρ ἔχομεν παρ ἡμίν αὐτοῖς παρεσκευσσμένα. 2. καὶ ὑμεῖς δέ, ω Ἡρκάτιοι, ἔφη, διάγετε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐπὶ τὰς μεγίστας, γιγνώσκετε δέ, τοὺς ở ἀλλους ὡς ὰ δοκη κάλλιοτα ἔχεπν καὶ αὐτοὶ δὲ δειπνεῖτε ὅπουπερ ἤδιστον ἡμίνσῷ μὲν γὰρ ὑμίν καὶ ἀκέραιοι αἰ σκηναί: παρεσκεὐασται δὲ καὶ ἐγθάδε ὡπερ καὶ τοὐτοις. 3. καὶ τοῦτο δὲ ἴστε ἀμφότεροι ἴτι τὰ μέν ἔξω ὑμίν ἡμεῖς γυκτοφυλακήσομεν, τὰ δ' ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτοὶ ὁρᾶτε καὶ τὰ ὅπλα εὐ τίθεσθεν οἱ γὰρ ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτοὶ ὁρᾶτε καὶ τὰ ὅπλα εὐ τίθεσθεν οἱ γὰρ ἐν ταῖς σκηναῖς οὐπω φιλιοι ἡμίν. 4- οἱ μέν δὴ Μῆδοι καὶ οἱ ἀμφὶ Τγράνην ἐλοῦντο, καὶ, ἡν γὰρ παρεσκευασμένα, ἰμάτια μεταλαβόντες ἐδεἰπνονν, καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς είχον τὰπιτήθεια· καὶ τοῖς Πέρσαις δὲ ἔπεμπον τῶν ἀρτων τοὺς ἡμίσεις· ὅψον δὲ οἰχ ἔπεμπον οὐδ οἰνον, οἰδιμενοι ἔχειν τοὺς ἀμφὶ Κύρον, ὅτι ἔφη ἄφθονα ταῦτα ἔχειν. ὁ δὲ Κύρος ταῦτα ἔκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ πὸ ὁ δὲ Κύρος ταῦτα ἔκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ ἐπο ὁδὲ Κύρος ταῦτα έκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ ἐπο ὁδὲ Κύρος ταῦτα έκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ πὸ τος δὲ Κύρος ταῦτα έκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ τὸς δὲ Κύρος ταῦτα έκεγεν ὁψον ψὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ πὸ τος δὲ Κύρος ταῦτα εκεγεν ὁψον μὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ΄ πὸς δὲν Κύρον, πιεῖν δὲνενος δὲν

ροις, e per gli uni e per gli altri, e per voi e per noi. — πιετν. Vedi I. 3, 9.

§ 2. καί . . . δὶ. Yedi I. 1, 2. — κὐτούς, cioò i Medi e gli Armeni, γγνώσκετε δὶ. Gl'Ireaui conoscevano bene quelle tende, per essere stati già alleati degli Assiri nell'accampamento dei quali ora si trovavano. Poni mente alla particella δὶ adoperata col valore dichiarativo di γάρ corrispondente al nostro giacache, poiche, e cf. 6, 2. VI. 3, 16, 21. VII. 5, 22. — τοὺς δ' ἀλλους. Forse, osserva il Breitenbach, si deve qui supplire καθίζετε. — ἰνθάδε, cioò ἐν ταῖς ὑμετί-ρακς κκκκεῖς.

§. 3. ἀμρότεροι. gli uni e gli altri, cioè i Medi e gli Armeni da una parte e gl'Ircani dall'altra. — τὰ μλο ξω, quod en, quas forts sunt, attimet. — τὰ ὁπλε εὐ τίβισθε. Intendi: ponete le armi in luogo da averie alla mano e poterle tosto impugnare, occorrendo. — οὐπω ρίλοι ἡμῖε, uno ci sono ancora amici, e non c'è, per conseguenza, da fidarsene.

§. 4. οἱ ἀψρὶ Τιγράνην, c più solto τοὺς ἀφρὶ Κορον. Vedi I. 4, 21.
— ἐλοῦντο, 3' pers. plur. dell'imperf. medio di λούω. Ε attribuito
qui ai barbari il costume greco di lavarsi prima del pasto. — τοῦ
ἄρτων τοὺς ἡμίσεις. Vedi II. 3, 17. — ἔνεγιν. Non che Ciro dicesse
veramente, ma che aveva inteso di dire. Quanto al concetto espresso.

τού παραρρέοντος ποταμού. δ. ό μέν οῦν Κύρος δειπνίσας τως Πέραις, ἐπεὶ συνεσκότασε, κατά πεμπάδας καὶ κατά δεκάλας πολλοὺς αὐτῶν διέπεμψε καὶ ἐκέλευσε κύκλω τοῦ στρατοπέδου κρυπτεύενη, νομίζων ᾶμα μέν φυλακήν δεκσδαι, ἄν τις εξωθεν προσίη, ᾶμα δέ, ᾶν τις εξω Φέρων χρήματα ἀποδιδράσακ, ἀλώσεσδαι αὐτόν· καὶ ἐγένετο οἶτω· πολλοὶ μέν γὰρ ἀπεδίδρασκον, πολλοὶ δὲ ἐάλωσαν. δ. ὁ δὲ Κύρος τὰ μέν χρήματα τεὺς λαβόντας εία ἔγεν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀποσφάξαι ἐκέλευσεν· ἄστε τοῦ λοιποῦ οὐδὲ βουλόμενος ᾶν πύρες ραδίως τὸν νύκτωρ πορευόμενον. Τ. οἱ μέν δὴ Πέρσαι οῖτω διήγον· οἱ δὲ Μηδοι καὶ ἔπινον καὶ εὐκροῦντο καὶ ηὐλοῦντο καὶ πάσης εὐθυμίας ἐνεπίμπλαντο· πολλὰ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ῆλω, ὥστε μὴ ἀπορείν ἔργου τοὺς ἐγρηγορότας.

8. Ό δὲ Κυαξάρης ὁ τῶν Μήδων βασιλεὺς τὴν μὲν νύμτα ἦ εξήλθεν ὁ Κῦρος αὐτός τε ἐμεθύσκετο μεθ' ὧνπερ ἐσκήνου ὡς ἐπ' εὐτυχία, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ Μήδους ϣετο παρείναι ἐν τῷ

in questa proposizione e alla temperanza dei Persiani, cf. 1. 5, 12. 2, 8. 2, 11.

S. S. zázás, fortus torno. — zpozrciara. Giustamente osserva l'Herticio che questo parola, non usata dai prosatori, è da attribuirsi al laconismo di Senofonte che probabilmente ha voluto alluder con essa alla zzorziazo la rigida guardia che i giovani Spartani esercitavano su gli lloti per lungo tempo descritta e creduta quasi una cuccia. — ἀποδιβράπος, del pari che il seguente ἀποδιβραπος, non significa fuga già rimicata, ma fuga sempliciemente tentata: il che apparisce chiaro dai verbi khūsresūs, (κάλωσε». — πολλοί git, probai ĝi. latendi che tutti quasti tentarono di fuggire, furono presi.

§. 6. τον νύκτωρ πορευόμενον, quenquam noctu abeuntem.

§. T. πολλό γάρ και τὰ τοκούτε βίω, κτλ. plurima enim eiusmodi (ideat, vina, cibaria, tibicines) capta fuerant, itu ut vigilantibus, quod ageret, minime deesset. βίω, tema AA, 3° sing, sor. "ἀίκοναμα: intendi della roba trovata e presa nel campo nemico. - ἔρου, in significato di divertimento, passatempo.

§. 8. τὴν . . . νύχτα, accusativo di tempo. Cf. Curtius §. 3996. Dübner §. 177. Sanesi, pag. 111, §. 28. — ἐσχήνου, banchettava. Vedi IV. 2, 11. — ὡς ἐπ' εὐτυχία, veluti re bene gesta, oppure, col στρατοπέδω πλήν ολίγων, ακούων θόρυβον πολύν· οί γαρ οίκέται τών Μήδων, άτε τών δεσποτών απελθόντων, ανειμένως έπινον καὶ έθορύβουν, άλλως τε καὶ έκ τοῦ 'Ασσυρίου στρατεύματος καὶ οίνον καὶ άλλα πολλά είληθότες. 9. έπεὶ δέ ἡμέρα έγένετο. καὶ ἐπὶ θύρας οὐδεὶς ηκε πλήν οἵπερ καὶ συνεδείπνουν, καὶ τὸ στρατόπεδον ήχουε κενόν είναι των Μήδων καὶ των ίππέων, καὶ έώρα, επειδή εξήλθεν, οΐτως έχοντα, ενταύθα δη εβριμούτό τε τῶ Κύρω καὶ τοῖς Μήδοις τῷ καταλιπόντας αὐτὸν ἔρημον οἴχεσθαι, καὶ εὐθύς, ώσπερ λέγεται ώμὸς είναι καὶ άγνώμων, τών παρόντων κελεύει τινά λαβόντα τους έαυτου ίππέας πορεύεσθαι ώς τάχιστα έπὶ τὸ ἀμΦὶ Κύρον στράτευμα καὶ λέγειν τάδε. 10. "Ωιμην μέν έγωγε, οὐδ' ᾶν σέ, ω Κύρε, περὶ εμοῦ οὕτως άπρονοήτως βουλεύσαι, εὶ δὲ Κύρος οἵτω γιγνώσκοι, οὐκ αν ὑμας, ω Μήδοι, έθελήσαι ούτως έρημον έμε καταλιπείν. καὶ νύν, αν μέν Κύρος βούληται, εὶ δὲ μή, ὑμεῖς τὴν ταγίστην πάρεστε. 11. ταύτα δη επέστειλεν. ο δε ταττόμενος πορεύεσθαι έφη, Καί πώς, ὧ δέσποτα, έγὼ εὐρήσω έκείνους; "Οπη δέ Κύρος, έΦη, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐψ' οὖς ἐπορεύοντο. "Ότι νἡ Δί', ἔψη, ἀκούω

Regis, a cagione della buona ventura. — οι γέρ ολείται τών δισποτών κτλ. Ricordati del nostro proverbio: Quando la gatta non è in paese. I topi ballano. — άλλως τι καί, specialmente, principalmente,

S 9, iπi 5ύρες, alla corte, secondo l'uso presiano (vodi l'ultima nota I. 3. 2) ma qui va inteso alla tenda reale; dove avrebbero do vuto andare a far visita a Ciassare e rendergli omaggio. - νεί των iπτών, et qu'idem equitibus. La particella καί serve qui, come spesso, a unire la pate al tutto per renderla più evidente. - ούτος έρνεπ, essere così. Regis. - τῷ . . . οίχεθως, eo quod discessissent. E in italiano, con modo conforme al greco, per esser partiti. - ὡς ταν γρατε, a spran bottuto. Regis.

§, 10. ἀν μὲν ὁ Κύρος βούλεται. Questa proposizione ipotetica manca del suo complemento, che dovrebb'essere καλώ; ovvero εὖ εξει: quindi il Regis: ara se Ciro vorcà tornare, bene sia.

§. 11. ἐρ' οὐς, si riferisce al sottinteso τοὐτους retto da εύρου, parimente sottinteso, di cui è soggetto Κῦρος καὶ οἱ οὐτ οὐτῷ. — ὅτι. Con ciò e' dà a Ciassare la ragione per cui gli aveva fatto là domanda

άφεστηκότας των πολεμίων Τρκανίους τινάς καὶ ελθόντας δεῦρο οίχεσδαι ήγουμεύους αὐτφ. 12. άκουσας δὲ ταῦτα ὁ Κυκξάρης πολύ μάλλον έτι τῷ Κύρφ ώργίζετο τῷ μηδ ἐιπεῖν ἀντῷ ταῦτα, καὶ πολλή σπουδή μάλλον έπεμπεν ἐπὶ τοὺς Μήδους, ὡς ψιλώσων αὐτόν, καὶ ἰσχυρότερον ἔτι ἡ πρόσθεν τοῖς Μήδοις ἀπειλῶν ἀπεκλάκε, καὶ τῷ πεμπομένῳ δὲ ἡπείλει, εἰ μὴ ἰσχυρῶς ταῦτα ἀπαγγέλλοι.

13. Ό μέν δὴ πεμπόμενος επορεύετο έχων τοὺς ἐαυτοῦ ἰππέας ὡς ἐκατόν, ἀνιώμενος ὅτι οῦ καὶ αὐτὸς τότε ἐπορεύθη μετὰ
τοῦ Κύρου. ἐν δὲ τῆ ἐδῷ πορευόμενοι διασχισθέντες τρίβω τοὐ
ἐπλανῶντο, καὶ οῦ πρόσθεν ἀΦίκοντο ἐπὶ τὸ Φίλιον στράτευμα
πρὶν ἐντυχόντες ἀποχωροῦῦι τιαι τῶν ᾿Λσσυρίων ἡνάγκασαν αἰτοὺς ἡγεῖσθαι· καὶ οὕτως ἀφικνοῦνται τὰ πυρὰ κατιδόντες ἀμφὶ
μέσας πως νύκτας. 14. ἐπεὶ δἱ ἐγένοντο πρὸς τῷ στρατοπέθω,
οἱ Φύλακες, ὥποτε εἰρημένον ἡν ὑπὸ Κύρανε, τοὺς πρὰ τοῦ
τοὺς πρὸ ἡμέρας. ἐπεὶ δἡ ἡμέρα ὑπάφανε, πρῶτον μέν τοὺς
μάγους καλέσας ὁ Κύρος τὰ τοῖς θεοῖς νομίζόμενα ἐπὶ τοῖς

sopra espressa. E questa dunque è l'idea del Medo: Te lo domando perchè so che a Ciro servirono di guida alcuui Ircani praticissimi dei luoghi, ma à me queste guide mancano affatto.

S. 12. τῷ μαδ' εἰπεῖν. Cf. τῷ σῖχεοθαι al S. 9. — μάλλον appartiene a πολλῆ. — ὡς ψιλώνων. Voleva indebolir Ciro appunto col richiamare i Medi che eran con lui.

§ 13. ἐν δὶ τῆ ἐδῷ πορτυ. διασχ. τρίβ. τιν. ἐπλανῶντο. Camminando, arrivarono a un punto dove la straida si divideva in due, e, sbagliando, presero per l'appunto quella che non gli avrebbe condotti al campo di Gtro. — μέσας πως νόκτας. Avverti a questa particella che spesso s'incontra a limitare le indicazioni di luogo e di tempo. Nell'Anab. p. es. VI. 2, 17: Κατὰ μέσον πως τῆς Θράκης. Ε poi usato il plurale perchè la notte era doi Greci divisa in tre parti, come trovianio nel-l'Iliade, X. 252:

παρώχηκεν δέ πλέων νύξ,

τών δύο μοιράων, τριτάτη δ' έτι μοϊρα λέλειτται. §. 11. ύπέρανει, con significato intransitivo, illucascebat, spuntava, cominctava ad apparira. — πρώτον μέν, artà il suo corrispondente al §. 18: ἐκ τοὐτου δὶ. — τοὺς μέγους. Intendi i magi medi

or or over 17 County

τοιούτοις άγαθοίς εξαιρείσθαι εκέλευε. 15. καὶ οἱ μέν άμφὶ ταῦτα εἴχον. ὁ δὲ συγκαλέσας τοὺς ὁμοτίμους είπεν, Ἰκνόρες, ὁ μὲν θὲὸς προφαίνει πολλὰ κάγαθαι ἡμεῖς δὲ οἱ Πέρσαι ἐν τῷ παρόντι όλίγοι ἐσμέν ὡς ἐγκρατεῖς είναι αὐτῶν. εἰτε γὰρ ὁπόσα ἀν προσεργασώμεθα, μὴ Φυλάζομεν, πάλιν ταῦτα ὰλλότρια ἐσται εἶτε καταλείψομέν τινας ἡμῶν αὐτῶν Φύλακας ἐπὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν γγνρωμένοις, αὐτίκα οὐδεμίαν ἰσχὴν ἔχοντες ἀναβανοίμεθα. 16. ἀσκεῖ οὐν μοι ὡς τάχιστα ἐπιπέμπειν στράτευμα, είπερ ἐπιθυμούσι Πέρσαι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰκοίας αὐτοῖς καὶ τὴν κάρπων γενεόθαι. 17. ἢι μὲν οὐν σύ, ἔφη, ὁ πρεσβύτατος, καὶ ἰῶν ταῦτα λέγε, καὶ ὅτι οῦς ἄν πέμπωσι στρατιώτας, ἐπειδάν ἔλλωσι παρ' ἐμέ, ἐμοὶ μελήσει περὶ τροφῆς αὐτοῖς. ὰ ἔχομεν ἡμεῖς, ὁρᾶς μὲν αὐτά, κρύπτε δὲ τούτων μηδέν, ὅ, τὶ δὲ τούτων ἐγὼ πέμπων εἰς Πέρσας καλῶς καὶ νομέν, μηδέν, ὅ, τὶ δὲ τούτων ἐγὼ πέμπων εἰς Πέρσας καλῶς καὶ νομέν, μηδέν, ὅ, τὶ δὲ τούτων ἐγὼ πέμπων εἰς Πέρσας καλῶς καὶ νομέν

i quali costituivano la casta sacerdotale, come, presso gli Ebrei, la tribù di Levi. Ad essi si attribuiva tutta la scienza; ed erano ad un tempo filosofi, teologi, sacrificatori, interpreti de'sogni, nredici, negromanti ecc. Cf. Herodoti lib. I. passim. — ἐξαιρείτθαι. Yerbo appropriato a significare la scella, in una quantità di cose, di quelle che si volevano offrire agli dei.

§. 13. ἀμρί ταύτα είχεν, erano in ciò occupati. — ὀλίγοι ἰσμὶν ως, siamo troppo pochi per. Vedi la seconda nota al I. 5, 11. — ἐρ' ἡμῖν, in nostro potere.

§. 16. ἐππέμπτο. Nota il valore della particella ἐπέ significante, nel nostro caso, l'aggiungersi di una parte al tutto; si tratta infatti dell'invio di milizie in accrescimento e rinforzo di quelle che già erano sotto il comando di Ciro.

§. 17. ό προκρύτατος, apposizione a ού: tu, che sei il più vecchio—
περί τροφής αὐτοῖς. Avverti il dativo usato dopo τροφό invece del
genitivo. Anche Tucid. 1, 5: κέρθους τοῦ ερετέρου αὐτόν ένεκε καὶ τοῦ κόπδικει τροφός, 4, 6: ἐκπάνιζον προφές τοῖς πολλοῖς.— ό,τι δὲ τοὐτον καλ.
Senso: Delle cose che abhāmo manderò aì Persiani quante ne son
richieste dalla convenienza e dalle leggi; ma bisogna che tu interroghi
mio padre relativamente a quelle che riguardano gli dei, e i magistrati
relativamente a quelle che riguardano gli dei, e i magistrati
relativamente a quelle che riguardano gli dei, a regiono per-

μως ποιοίην ᾶν τὰ μέν πρὸς τοὺς θεοὺς τὸν πατέρα έρώτα, τὰ δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τὰς ἀρχάς, πεμψάντων δὲ καὶ ὁπτήρας ὧν πράττομεν καὶ Φραστήρας ὧν έρωτὧμεν, καὶ οὺ μέν, ἔψη, συσκευάζου καὶ τὸν λόγον προπομπόν ᾶγε.

18. Έχι τούτου δὲ καὶ τοὺς Μήδους εκάλει, καὶ ἄμα ὁ παρὰ τοῦ Κυσάάρου ἀγγελος παρὶσταται, καὶ ἐν πᾶσι τήν τε πρὸς Κῦρον ὀργὴν καὶ τὰς πρὸς Μήδους ἀπειλὰς αὐτοῦ δλεγε· καὶ τέλος είπεν ὅτι ἀπιέναι Μήδους κελεύει, καὶ εἰ Κῦρος μένειν βούλεται. 19. οἱ μέν οῦν Μῆδοι ἀκούσαντες τοῦ ἀγγελου ἐρίγησαν, ἀποροῦντες μέν πῶς χρὴ καλοῦντος ἀπειθεῖν, φοβούμενοι ἐξ πῶς χρὴ ἀπειλοῦντι ὑπακοῦσαι, ἀλλως τε καὶ εἰδότες τὴν ὡμότητα αὐτοῦ. 20. ὁ ἀὲ Κῦρος εἶπεν, 'Αλλ' ἐγώ, ὧ ἄγγελέ τε καὶ Μήδοι, οὐδέν, ἐξη, θαυμάζω εἰ Κυαζάρης, πολλούς μέν πολεμίους τότ' ἰδών, ἡμᾶς δὲ οὐκ εἰδώς ὅ,τι πράττομεν, ὁκνεί περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀμοῦν ἐπειδα δὲ ἀνα εἰδωται πράττομεν, ὁκνεί περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀμοῦν ἐπειδα δὲ ἀνα εἰδωται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀμοῦν ἐπειδα δὲ ἀνα εἰδωται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀμοῦν ἐπειδα δὲ ἀνα εἰδωται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀὐτοῦν ἐπειδαν δὲ αἰδθηται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀὐτοῦν ἐπειδαν δὲ αἰδθηται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀνοῦν καὶ δὲν ἀνοῦν καὶ πρὰτοῦν ἐπειδαν δὲ αἰδθηται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ περὶ ἀντοῦν ἐπειδαν δὲ αἰδθηται πολλούς μέν περὶ ἡμῶν καὶ δεριδαν καὶ δεναθοί και δεναθοί καὶ δεναθοί και δ

chè il padre doveva essere consultato sulle cose riguardanti gli de si è che a lui, come re, spettava la direzione degli affari religiosi ed era egli stesso saceredue. Cr. I 6, 2. VIII. 8, 26. — δω πρώττομεν... δω ἐρωτώμεν. Osserva l'attrazione del relativo al caso dell'antecedente sottinteso. — τέν λόχον. L'articolo ha qui la forza del nostro promone possessivo tuo.

Ş. 18. ἐν πᾶσι, coram omnibus. — καὶ εἰ, etiamsi.

§. 19. καλούντει, è genitivo assoluto e non complemento d' ἀπαιstiv, invece del dativo καλεύντι che esso infinito avrebbe voluto. Di suffatta struttura, creduta più vivace di quella ordinaria, potremmo citare molti altri esempi del Nostro, ma basti questo solo dei Memor. 17. 8, 5: 18φ μου ἐπαιγιαθόντει peparitor visi, εκρε τοὺς ἀκαντείς ἀπολογίας ἐπαντιώθη τὰ ἐπιμένιον. — ροβούμενοι. Anche questo participio è seguito da πας perchè racchiude, oltre all'idea di timore, quella del desiderio di sapere in qual modo avrebbero potuto, anche obbederndo, sfuggire affatto le conseguenze delle minaccie di Ciassare. — ②λυε τε τωί, specialmente.

 τῶν πολεμίων ἀπολωλότας, πάντας δὲ ἀπεληλαμένους, πρῶτον μέν παύσεται Φοβούμενος, έπειτα γνώσεται, ότι οὺ νῦν ἔρημος γίγνεται, ήνίκα οἱ Φίλοι αὐτοῦ τοὺς ἐκείνου ἐχθροὺς ἀπολλύουσιν. 21. άλλα μην μέμψεώς γε πως έσμεν άξιοι, εύ τε ποιούντες έκείνον καὶ οὐδὲ ταῦτα αὐτοματίσαντες; ἀλλ' έγὼ μέν ἐκείνον πείσας έασαι με λαβόντα ύμας έξελθεῖν τάδε ποιῶ• ύμεῖς δὲ ούχ ώς επιθυμούντες της εξόδου ήρωτήσατε εὶ εξίοιτε καὶ νῦν δεύρο ήκετε, άλλ' ὑπ' ἐκείνου κελευσθέντες έξιέναι ὅτω ὑμῶν μη άχθομένω είη. καὶ ή ὸργη οῦν αὕτη σάφ' οῖδα ὑπό τε τῶν άγαθών πεπανθήσεται καὶ σὺν τῷ Φόβω λήγοντι ἄπεισι. 22. νῦν μέν ούν, έφη, σύ τε, ω άγγελε, ανάπαυσαι, έπεὶ καὶ πεπόνηκας, ήμείς τε, ω Πέρσαι, έπεὶ προσδεχόμεθα πολεμίους ήτοι μαχουμένους γε η πεισομένους παρέσεσθαι, ταχθώμεν ώς καλλιστα· ούτω γὰρ όρωμένους είκος πλέον προανύτειν ὧν χρήζομεν. σὺ δ', ἔψη, ὁ τῶν Τρκανίων ἄργων, ὑπόμεινον προστάξας τοῖς ήγεμόσι των σων στρατιωτών έξοπλίζειν αὐτούς. 23. έπεὶ δέ

tins §, 519, 3, nota 2. Dübner §, 231, Sanesi, pag. 122, §, 64. — πώπετα ροβούμενει, Vedi C. §, 390. D. §, 202-3. S. pag. 124, §, 74. επιτα, senza δι. Vedi I. 4, 11. — ἐετίσος, invece d'αὐτοδ, ii che si usa per varietà e per maggiore efficacia quando con quest' ultimo pronome è stata già poco avanti indicata la persona. Tucid. I. 132: ἀτὸρ ἀργίλιος, παιδιαά πετε ἀν αὐτοῦ καὶ πιστένατες ἐετίψο. — ἀπολλύονενε, da ἀπολίδος, forma secondaria poco usata di ἀπόλλυμει.

§. 21. εδ... τουδυντες iκείνου. Per quest' accusativo vedi C. §. 396. D. §. 178. S. pag. 112, §. 27. — αδταματίζει», è usato qui con senso di disapprovazione, far di propria Istia, arbitrariamente. — τόδι πειδ. cicè d'inseguire i uemici messì in fuga e raccoglier bottino. — δτο μίων μι άχθορίνο μέτ, εί εττί νειτέπου grave non esset. — πεικαθότεται, da πεταίνα. — πεί εδυ τόρ φόβο λόγοντι όπειει, et una emm destinante metu abibit.

§. 22. δω χρήζομεν. Voleva Ciro, non solo vincer gli Assiri ma tirarne a sè quanti più avesse potuto. — ό . . . δρχων. Vedi §. 17: ό πραγβύτκες. — ὑπόμειου προστάζες. Ciro dice al capo degl'Irconi di trattenersi, al tempo stesso che l'invita a dore a' suoi ufficiali l'ordine d'armare le sue miliste, perché vuol conferir secolui. ταύτα ποιήσας ο 'Τρκάνιος προσήλθε, λέγει ο Κύρος' Έγω δέ, έφη, ω Τρκάνιε, ήδομαι αισδανόμενος ότι ου μόνον ψιλίαν έπιδεικνύμενος πάρει, άλλά καὶ σύνεσιν φαίνει μοι έχειν. καὶ ἀν'
δτι συμφέρει ήμιν ταὐτά δήλον: έμοι τε γαρ πολέμιοι 'Ασσύριοι
σοί τε νῦν έχθιονές εἰσιν ἡ έμοι' 2½. οῦτως οῦν ἡμιν αμφοτεροις
βουλευτέον ὅπως τῶν μέν νῦν παρόντων μηθείς ἀποστατήσει ἡμιν
συμμάχων, αλλους δέ, εᾶν δυνώμεθα, προοληψόρεθα. τοῦ όδ
Μήδου ήκουες ἀποκαλοῦντος τοὺς ἰππέας' εἰ δ' οῦτοι ἀπίασιν,
ήμεῖς μόνοι οἱ πεζοὶ μενοῦμεν. 25. οῦτως οῦν δεί ποιείν έμε
καὶ σέ ὅπως ὁ ἀποκαλοῦν οῦτος καὶ αὐτός μένειν παρ' ἡμίν βουλήσεται. οἱ μέν οῦν εὐρων σκηνήν δὸς αὐτῷ ὅπου κάλλιστα
διάξει πάντα τὰ δέοντα ἔχων' έγω δ' αῶ πειράσομαι αὐτῷ ἔργον
τι προστάζαι ὅ,τι αὐτός ἡδιον πράξει ἡ ᾶπεισι: καὶ διαλέγου δέ
αὐτῷ ὁπόσα ἐλπίς γενέσθαι ἀγαδὰ πᾶσι τοῖς Φίλοις, ῆν ταῦτ' εὖ
γένηται ποιήσας μέντοι αὐτὰ ῆκε πάλιν παρ' ἐμέ

26. 'Ο μέν δὴ 'Τρκάνιος τὸν Μῆδον ῷγετο ἄγων επὶ σκηνήν ο ὅ εἰς Πέρσας ἰὰω παρῆν συνεσκευασμένος ὁ δὲ Κῦρος αὐτῷ ἐπέστελλε προς μέν Πέρσας λέγειν ἃ καὶ πρόσθεν ἐν τῷ λόγω δεδήλωται, Κυαξάρη δὲ ἀποδοῦναι τὰ γράμματα. ἀναγνῶναι δὲ σοι καὶ τὰ ἐπιστελλόμενα, ἔψη, βούλομαι, ἔνα εἰδως αὐτὰ ὁμολογῆς, ἄν τί σε πρὸς ταῦτα ἐρωτῖ, ἐνῆν δὲ ἐν τῆ ἐπιστολλογῆς,

τάδε.

27. Κύρος Κυαξάρη χαίρειν. ήμεῖς σε οὕτε ἔρημον κατελί-

\$. 23. paing por exter, habere mihi videris.

§. 24. ούτως, quae cum ita sint. — ήμιν αμφοτίροις βουλευτίου. Vedi Curtius §. 434. Dübner Ş. 180. Sanesi, pag. 107, §. 9. — όπως... αποστατήσει. Vedi C. §. 553. D. §. 239. S. pag. 122, §. 66.

quam hine abiturus. - ilais. Sottint. iori.

\$. 26. lών, iturus. — πρόσθεν έν τῷ λόγῳ. Vedi §. 17. — ίνα εἰδώς κὐτὰ ὁμολογῆς, ἄν τί σε πρὸς ταῦτα ἐρωτᾳ, acolocche, se alouno te ne interroghera, sappi per punto che rispondere. Regis.

S. 27. xaiper, salutem, sottin. liger o xelever. Era la formula con

πομεν· οὐδεἰς γάρ, ὅταν έχθρων κρατῆ, τότε Φίλων ἔρημος γίγγεται· οὐδε ἰμὴν ἀποχωροῦντείς γε σε οἰσμεθα εν κινδύων καθιστάναι· ἀλλὰ ὅσω πλέον ἀπείχομεν, τοσούτω πλείονά σοι τὴν ἀσφάλειαν ποιείν νομίζομεν. 28. οὐ γὰρ οἱ ἐγγύτατα τῶν Φίλων καδήμενοι μάλιστα τοῖς Φίλοις τὴν ἀσφάλειαν παρέχουσιν, ἀλλ' οἱ τοὺς ἐχθροὺς μήκιστον ἀπελαύνοντες μάλλον τοἰς Φίλους γ ἀκινδύνο καθιστάτα. 29. σκεψαι δε οἶω ὅντι μοι περὶ σε οἶος ῶν περὶ ἐμὲ ἔπειτά μοι μέμφει. ἐγω μέν γέ σοι ἤγαγον συμμάχους, οἰχ ὅσους σὰ ἔπεισας, ἀλλ' ὁπόσους ἐγω πλείστους ἐδυνάμην τοὺ δέ μοι ἔδωκας μέν ἐν τῆ φίλία ὅντι ὅσους πεῖσαι ἐυνασθείην νοῦ δ' ἐν τῆ πολεμία ὅντος οὐ τὸν θέλοντα ἀλλά .

§. 28. καθήμενοι, in opposizione ad ἀπελαύνοντες. Questo concetto, che agli amici non si giova standosene con le mani in mano, ma sì con l'opera, ci fa ricordare la chiusa d'un sonetto del nostro Giusti:

Fingi che quettro mi bestonin qui, E il ci sien dagento a direc obibò! Senza scrollersi o muoversi di li, E poi sappimi dir come starò Con quattro indiavolati a far di si, Con dugento citrulli a dir di no.

- τούς φίλους εν άκινδύνω καθιστάσι, amicos extra periculum collocant.

§. 29. αείραι êt, σίφ δετι μοι πιρί εξ σῖος δυ πελ. Avverti ai due relativi σῖφ, σῖες in una proposizione. Il Regis interpreta: a Or dopp ciò, ch'io ho fatto per te, pensa che cosa tu hai fatto a riguardo nio, e poscio di me ti lagna. ε — ἐπιτπ. Vedi 1. 2, 2. — μοι ἐτίρε-tuto, come με al V1. 4, 7, perchè i pronomi personali si ripetono volentieri quando sono distanti dal loro verbo. — ἐν τῆ φιἰα δετι. Intendi, non lu Media, ma in Assiria, dove, dopo le riportate vittorie, eran sicuri come in paese anico. — ἐντες. Sottint. μου.

πάντας ἀποκαλείς. 30. καὶ γὰρ οὖν τότε μιὰν ῷμην ἀμφοτέροις ὑμιὰν χάρνι ὁφείλειν νῶν δὲ σῦ μὶ ἀναγκάζεις σοῦ μὲν επίλαβέσθαις ποῖ δὲ ἀκολουδύασαι πειράσθαι πάσαν τὴν γάρνι ἀποδιδόναι. 31. οῦ μέντοι ἔγωγε σοὶ ἔμιοις δύναμαι γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ νῶν πέμπων ἐπὶ στράτευμα εἰς Πέρσας ἐπιστέλλω, ὁπόσοι ἀν ἴωσιν ὡς ἐμέ, ἡν τι σὸ αὐτῶν δέη πρὶν ἡμᾶς ἐλθεῖν, σοὶ ὑπάρχειν, οὺχ ὅπως ἀν εθέλωσιν, ἀλλὶ ὅπως ἀν σὲ βούλη χρής σθαι αὐτοῖς. 32. συμβουλεύω δε΄ σοι καίπερ νεώτερος ῶν μὴ ἀραιρείσθαι ὰν δῷς, ἴνα μή σοι ἀντὶ χαρίτων ἔχθραι όφείλωνται, μπὸ ὅντινα βούλει πρὸς σὲ ταχὶ ἐλθεῖν, ἀπειλούντα μεταπέμπεσθαι, μηδὲ φάσκοντα ἔρημον είναι ᾶμα πολλοίς ἀπειλεῖν, για μὴ διἀάκης αὐτοὺς σοῦ μὴ φροντίζειν. 33. ἡμεῖς δὲ πειρασόμεθα παρείναι, ὅταν τάχιστα διαπραζώμεθα ὰ σοί τὶ ἀν καὶ ἡμῶν νομίζομεν πραχθέντα κοινὰ γενέσθαι ἀγαθά. ἔρρωσο.

34. Ταύτην αὐτῷ ἀπόδος καὶ ὅ,τι ἄν σε τοὐτων ἐρωτᾳ, ἦ γέγραπται σύμφαθι. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐπιστέλλω σοι περὶ Περσῶν ἦπερ γέγραπται. τοὑτῳ μὲν οὕτως είπε, καὶ δοὺς τὴν ἐπιστολὴν

^{§. 30.} ἀμροτίροις ὑμῖν, cioè, non solo ai Medi che mi seguirono,
ma anche a te che loro lo permettesti.

ma anche a le che loro lo permettesti. §. 31. ἐπὶ στράτευμα. Vedi I. 6, 12: ἐπ' ἀργύριον. — πρὶν ἡμᾶς ἐλθεῖν,

antequam nos redeamus. — δπάρχια, stare agli ordini, dipendere. § 32. καίπιρ ειώτερε, ών. Con queste parole, quasi di scinsa, tempera Ciro la soverchia francezza con la quale si fa a dar consiglia a uno più vecchio di lui. La particella καίπερ col participio dà a questo un significato concessivo e va tradotta benehè, sebbene, quantunque.

^{§. 33.} δταν τάχιστα, ubi primum. — ὰ σεί τ' δε καὶ ἡμῖν φείζεμε . . . ἀγαθά, cioὰ, ὰ κομίζεμεν, εἰ πραχθία, σεί τ' ἀν καὶ ἡμῖν κουκ ἀγαθά γισέθεκ. Βοτικώποπο. — ἔρφωνο, perf. imperativo di ράσουμε, significante vale, εἰα' καπο, era la parola di saluto con cui chiudevano ordinariamente le lettere.

^{§. 34.} raviran, cioù rào invroàn; ... - y jujearrau, prout în epistola seriptum est. ... - zai vipe juje inveilàn site; plysarrau, e toglic che per quel, che concerne i Persi, ti regoli eziandio nel modo che sta seritto. Regis. E con ciò allude Ciro a quanto ha detto al §. 31, che cioù l'ereisani doverano mettersi a disposizione di Classare.

απέπεμπε, προσεντειλάμενος οἵτω σπεύθειν ωσπερ οἶδεν ὅτι συμφέρει ταχὺ παρείναι.

35. Έχ τούτου δὲ ἐώρα μὲν έξωπλισμένους ἣδη πάντας καὶ τοὺς Μήδους καὶ τοὺς Τρκανίους καὶ τοὺς άμβὶ Τηγάνην· καὶ οἱ Πέρσαι ἔξωπλισμένοι ἦσαν· ἦδη δὲ τινες πλησιόχωροι καὶ ἴππους ἀπήγον καὶ ὅπλα ἀπέξερον. 30. ὁ δὲ τὰ μὲν παλτὰ ὅπουπερ τοὺς πρόσθεν καταβάλλειν ἐκέλευσε, καὶ ἔκαιον οἶς τοῦτο ἔγγον ῆν ὁπόσων μὴ αὐτοὶ ἐδέοντο· τοὺς δὶ ἵππους ἐκέλευε ψυλάντειν μένοντας τοὺς ἀγαγόντας ἐψο ἀν τις σημήνη αὐτοῖς· τοὺς δὶ ἄρχοντας τοῦς ἐλεξεν.

37. "Ανδρες Φίλοι τε καὶ σύμμαχοι, μὰ Βαυμάζετε ὅτι πολλάκις ὑμᾶς συγαλῶ- καινὰ γὰρ ἡμῖν ὅτιτ τὰ παρόντα πολλά αὐτών ἐστιν ἀσύντακτα τὰ ἀνάγνης ταῖτα πλείστα πράγματα παρέχειν, ἔως ὰν χώραν λάβη. 38. καὶ νῦν ἐστι μὲν ἡμῖν πολλὰ τὰ αιχμάλωτα χρήματα, καὶ ἀνδρες ἐπ' αὐτοις ὁἰὰ δὲ τὸ μῆτε ἡμᾶς εἰδέναι ποία τούτων ἐκόστου ἐστὶν ἡμῶν, μήτε τούτους εἰδέναι ὅστις ἐκάστω ἀστὰν ἀστὰν ἀστὰν τὰ ἀνδιου ἐστὶν ἀρκαν μὲν δὴ τὰ δέοντα οὐ πάνυ ἔστιν ὁράν αὐτῶν πολλούς, ἀποροῦντας δὲ ὅχτι χρὴ ποιεῖν σχεδον πάντας. 39. ὡς οῦν μὴ σύτως ἔχη, διορίσατε αἰτά: καὶ ὅστις μὲν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν σύτως ἔχη, διορίσατε αἰτά: καὶ ὅστις μὲν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν αὐτως ἐχοιαν αὐτως ἐχοιαν καὶν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν καὶν καὶν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν ἐχοιαν ἀντας ἐχοιαν ἀν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν ἀντας ἐχοιαν ἀν ἐκαβε σκηνήν ἔχουαν ἀντας ἐχοιαν ἀν ἐχοιαν ἀντας ἐχοιαν ἀντας ἀντας ἀντας ἐχοιαν ἀν ἀντας ἐχοιαν ἀν ἐχοιαν ἀν ἀντας ἀν ἀντας ἀντ

§. 33. ἐξαπλεμμίνους ἄθο πώντας καὶ τοὺς Μάσους. L'ordine d'armarsi veramente era stato dato (§. 22) solo ai Persiani e agi' Ircani; ma s'erano armati anche i Medi, segurndo l'esempio di quelli, per far cosa grata a Ciro. — καὶ ἰπτους ἀπλγον καὶ ὅπλα ἀπίφερον, et αρμος adducedant et arma adferedant.

§. 36. καταβάλλειν ἐκέλευσε dev'essere mentalmente ripetuto, in rapporto a τοὺ, πρόσθεν. — τῶν ἱππέων, cioè τῶν Μήδων, come chiaramente apparisce al §. 43.

§. 37. πολλά αὐτῶν è una parte di παρόντα. — πράγματα παρίχταν, dar che fare, procurar faccende, imbaratzo. Quanto sis in ogni cosa e utile e bello l'ordine, e quanto, al contrario, il disordine sis de dannoso e brutto, è detto da Senofonte medesimo nell'Economico, VIII. 3, e seg. — χάραν, suum locum.

\$. 38. ανδρες έπ' αὐτοῖς, quelli che IV. 2, 35, sono stati chiamati ἐπίτροποι.

17

ίκανὰ καὶ σίτα καὶ ποτὰ καὶ τους ύπηρετήσοντας καὶ στρωμνήν καὶ ἐσθήτα καὶ τάλλα σίς οικείται σκηγή καλῶς στρατιστική, ἐνταῦθα μἐν οἰδἐν άλλο δεῖ προσγενέσθαι ἡ τὸν λαβόντα εἰδ÷ ναι ὅτι τούτων ὡς οἰκείων ἐπιμελεσθαι δεῖ· ἔστις ὅ εἰς ἐνδεόμενά του κατεσκήνησε, τούτοις ὑμεῖς σκεψάμενοι τὸ ἐλλείπον ἐκπλήσατε. 40. πολλὰ δὲ καὶ τὰ περιττὰ οἰδ ὅτι ἐσται· πλείω γὰρ ἄπαντα ἡ κατὰ τὸ ἡμέτερον πλήθος είχον οἱ πολέμιοι. ἤλθον δὲ πρὸς ἐμὲ καὶ χρημάτων ταμίαι, οῖ τε τοῦ ᾿λσσυρίον βασιλέως καὶ ἄλλων δυναστῶν, οὶ ἐλεγον ὅτι χρυσίον εῖη παρὰ σφίσιν ἐπίσημον, δασμούς τινας λέγοντες. 41. καὶ ταῦτα οῦν κηρύττετε πάντα ἀποφέρειν πρὸς ὑμᾶς ὅπου ὰν καθ'ἔγησθε· καὶ φίδον ἐπτίθεσθε τῷ μἡ ποιοῦντι τὰ παραγγελλόμενα· ὑμεῖς ὁ διάδοτε λαβόντες ἱππεῖ μὲν τὸ διπλοῦν, πεζῷ δὲ τὸ ἀπλοῦν, ἵνα

S. 39. οῖς οἰκείται ακην) καλὸς ετρατιωνική, per le quali si pub vivere bene ed agiatamente in una tenda da campo. — ἐντούθα μὲν
οὐθι κλὶ δοὰ προσγινέσδα κτλ. Μις ut quid aliud accedat non opus
εεt, nisi ut is, qui illud nactus est, εκὶαι horum sibi curam,
tanquam suorum gerendam ειες. — ἐς ἐνδεἰμεκ τον, nelle tende
mancanti d'alcuna delle cose necessarie. — τοὐτους. Parrebbe che
dovesse dire τοὐτους δὶ per la sua corrispondenza immediata ad δετις,
δὶ non che per la corrispondenza mediata ai precedenti δετις μἰν,
ἐντούθα μὲν: ma simile omissione della particella δὲ τίσεοπιταί nell'Anabasi III. 4, 43: ἀνδειος μὲν μαστεύσων ξῆν ἐκ πανότ, τρόπου ἐν
τοῖς πολιμωσίς, οὐτοι μὲν κανῶς τε καὶ κάτροψες καὶ τὸ πολὲ ἀναθηίκεουτιν, ὁπόσιο ἀ τὰ θὰ διαγον ἐγμόνακας πάτε κουδε ἐντων . . , τοὐτους
σῶρ μέλλον πως ἐξε τὸ γῆρες ἀριανομένους. Quanto al plurale τοῦτος
riferentesi al singolare collettivo δέτις, cf. I. 6, 11, il plurale ταῦτα
riferio a δχ. .. — τὸ ἐλλείπον ἐπλὸγατε, quod dest supplete.

8. 40. πολλά. Avverti la maggiore efficacia veniente a questa parola dalla sua collocazione avanti a tutte le altre. — ἤ κατά τό βηέτερον πλίβος, quam pro multitudien nostra o, di quello che al numero di noi abbisogni. — αλλα όνωκατά». É omesso l'articolo, perché questi principi erano o sconosciuti o disprezzati da Ciro. — χρυνίαν επίσημον che quell'oro aveva un'impronta, era conialo. — ἀναρνός τους λέγοντες. Ανεναρο danoro, giacchè parlavano di certi tributi già riscossi.

§. 41. ἐππεῖ μέν τὸ διπλούν. Come ora, così anticamente i soldati

έχητε, ην τινος προσδέησθε, καὶ ότου ωνήσεσθε. 42. την δ' άγοράν την ούσαν έν τῷ στρατοπέος καριθάτω μέν ηδη, εξη, μὰ
αδικείν μηθένα, πωλείν δὲ τοὺς καπήλους ὅ, τι ἔχει ἔκαστος
πράσιμον, καὶ ταῦτα ἀιαθεμένους άλλα ἀγειν, ὅπως οἰκῆται ἡμὶν
τὸ στρατόπεδον. 43. ταῦτα μὲν ἐκήρυττον ειθύς, οἰ δὲ Μήδοι
καὶ Τρκάνιοι είπον ἄδε· Καὶ πῶς ἀν, ἔφασαν, ἡμεῖς ἀνευ σοὺ
καὶ τῶν σῶν ἀιανέμοιμεν ταῦτα; 44. δ' αῶ Κύρος πρὸς τοῦτον
τὸν λόγον ὧδε προσηνέχθη. Ἡ γὰρ οὕτως, ἔφη, ὧ ἄνδρες,
γιγνώσκετε ὡς ὅ,τι ἀν δέη πραχθήναι, ἐπὶ πᾶοι πάντας ἡμᾶς
άν δέη, οῦτε ὑμεῖς πρὸ ἡμων καὶ πῶς ἀν αλλως πλείω μὲν
πράγματα ἔχοιμεν, μείω δὲ διαπραττοίμεθα ἡ οἷτως; 45. ἀλλ',
όρᾶτε, έψη, ὑμεῖς ἡμεῖς ποτεύσεμεν μεὶν ἀιακομλάζαμέν τε ὑμῖν
τάδε, καὶ ὑμεῖς ἡμῖν πιστεύετε καλῶς διαπεφυλάχθαι· ὑμεῖς
δὲ γ' αὐ διανείματε, καὶ ἡμεῖς ποτεύσομεν ὑμιν καλῶς διανε

a cavallo erano meglio retribuiti del pedoni. — ὅτου, genitivo di prezzo.

- §. 42. τὴν ε ἀγρορόν è complemento d' ἀδακίν di cui μποξίνα è it soggetto, ed è preso naturalmente, il mercato, per i mercanti. κηρορότου, è comesso il soggetto τις ο κήρως come facile a suppliris. Vedi II. 2, 2, la nota a ἐρέατο. καπελους. Con questa parola s'intendono i mercanti a minuto, i rivenduglioli, in opposizione a ἔμποροι che sono i mercanti in grosso, quelli specialmente che escretiano commercio marittimo. ἔπως εἰκὴτω ἡμῖο τὰ τρκτόπεδον, onde il nostro campo venga da costror frequentato. Regis.
 - §. 43. των σων, i tuoi, la tua gente, cioè i Persiani.
- §. 44. ώδα προτηρίχδα. A lettera, cost as portò (colle parole); quindi: cost si contenne, cost rispose.— ἐπὶ πῶτι, si riferisce a δ,τι, come al §. 39: τυύτους a όστες. Ciro voleva stabilire, e con ragione, la tanto utile distribuzion del lavoro. — ούτε ὑμεῖς, sottint. ἀρεθετε πράττοντές τι.
- Ş. 43. ½μΓς μίν χάρ. A dar ragione di questo γάρ bisogna riguardar come ellittica la proposizione autecedente, quasi diecsse: ma considerate dover essere a voi affidata la distribuzione della preda, perchè ecc. βμΓς δί γ αν διακείματε, coo vero viclasim distribuite. αλλώς, rettamente, glustamente.

νεμηκέναι. 46. καὶ ἄλλο δέ τι αὖ ήμεῖς πειρασόμεθα κοινὸν άγαθὸν πράττειν. ὁρᾶτε γὰρ δή, ἔφη, νυνὶ πρώτον ἴπποι ὅσοι ήμιν πάρεισιν, οἱ δὲ προσάγονται τούτους οῦν εἰ μὲν ἐάσομεν άναμβάτους, ώφελήσουσι μέν οὐθέν ήμας, πράγματα δέ παρέξουσιν επιμέλεσθαι· ην δ' ίππέας επ' αύτοὺς καταστήσωμεν, άμα πραγμάτων τε απαλλαξόμεθα καὶ ἰσχὺν ήμιν αὐτοῖς προσθησόμεθα. 47. εὶ μέν οὖν ἄλλους ἔχετε οἶστισιν ᾶν δοίητε αὐτούς. μεθ' ων αν καὶ κινδυνεύοιτε ήδιον, εἴ τι δέοι, ἡ μεθ' ἡμων. εκείνοις δίδοτε· εὶ μέντοι ἡμᾶς ᾶν βούλοισθε παραστάτας μάλιστα έχειν, ήμιν αὐτοὺς δότε. 48. καὶ γὰρ νῦν ὅτε ἄνευ ήμῶν προσελάσαντες εκινδυνεύετε, πολύν μεν Φόβον ήμιν παρείνετε μή τι πάθητε, μάλα δε αἰσχύνεσθαι ήμᾶς ἐποιήσατε ὅτι οὐ παρήμεν οπουπερ ύμεις. ην δε λάβωμεν τοὺς ιππους, εψόμεθα ύμεν. 49. καν μεν δοκώμεν ώφελειν πλέον επ' αὐτών συναγωνιζόμενοι, οίτω προθυμίας ούθεν ελλείψομεν ην δε πεζοί γενόμενοι δοκώμεν καιριωτέρως αν παρείναι, το καταβήναι έν μέσω καὶ εύθὺς πεζοὶ ὑμίν παρεσόμεθας τοὺς οι ἴππους μιγανησόμεθα

\$. 46. δσοι ήμεν πάρεισιν, οί οὲ προσάγονται. Invece di οί δέ, che tradurrai e altri, sembra che avrebbe dovuto dire ogo: di: ma è stata forse preferita la prima espressione, perchè lascia indeterminato il numero dei cavalli. Con lo stesso significato di altri, troviamo l' articolo nell' Anabasi II. 3, 10: ἐποιούντο (διαβάσεις) ἐκ τῶν φοινίκων οἰ έσαν έκπιπτωκότες, τούς δέ και εξέκοπτον. - επιμέλεσθαι. Sottint, αύ-

S. 47. ei . . . &v βούλοισθε. Cf. HI. 3, 35. IV. 2, 37.

§. 48. προσελάσαντες. Intendi, contro (πρός) i nemici assiri. - μή τι πάθητε. Per l'uso del congiuntivo anzichè dell'ottativo vedi la nota ad ἀποθάνη I. 4, 2; e per l'eufemismo, vedi II. 1, 8. - ὅπουπεο ύμεζς. Sottint. ήτε. - έψόμεθα. « Observa prudentiam et modestiam Cyri suadentis. Non enim dicit ήγήσομαι ύμλο nec συμμαγήσομεν aut Bon9450uer buir, sed etc. » Zeune citato dall' Hertlein.

\$. 49. ên' αὐτών, val' a dire êni των εππων. - ούτω, cioè êni των έππων συναγωνιζόμενοι. - έν μέσω; in promtu (erit). - τούς... έππους dipende da magadoinusy. Non ci mancherà gente a cui dare, frattanto. in custodia i cavalli.

οίς ὰν παραδοίημεν. 50. ὁ μέν οὕτως έλεξεν οι ἐδ ἀπεκρίναντο.
Αλλ' ὑμείς μέν, ὡ Κύρε, οῦτ' ἀνδρας ἔχομεν οῦς ἀναβιβάσαιμεν ἀν ἀτ τούτους τοὺς ἐπεους, οὕτ' εἰ εἴχομεν, σοῦ ταῦτα βουλομένου ἄλλο ἀν ἀντὶ τούτων ἡρούμεθαι καὶ νῦν, ἔφασαν, τούτους λαβών ποίει ὅπως ἀριστόν σαι ἀναίε είναι. 51. 'Αλλὰ ἀγχομαί τε, ἔφη, καὶ ἀγαθή τύχη ἡμείς εὶ ἐππείς γενοίμεθα καὶ ὑμείς ἀιδλοιτε τὰ κοινά πρώτον μέν οῦν τοῖς δεοῖς, ἔφη, ἐξαιρείτε ὅ,τι ἀν οἱ μάγοι ἐξηγώνται ἔπειτα ἀὲ καὶ Κυαξάρη ἐκλιξασθε ὁποί ἀν οἶγοθε αὐτό μάλιστα χαρίζεσλαι. 52. καὶ οἱ γελάσαντας είπον ὅτι γυναῖκας ἐξαιρετένν εῖτ. Γυναῖκάς τε τοίνυν ἐξαιρείτε, ἔφη, καὶ ὅ,τι ἀλλο ἀν ἀοκή ὑμιν· ἐπειδὰν οἱ ἐκινω ἐξλιγτε, τοὺς ἐμοίς ὡ Ἱρκάνιος, ἐξελουσίους τούτους ἐπισπομένους ἀμέμπτους πάντως ποιείτε εἰς ἀὐναμιν. 53. ὑμείς ὁ' αξ, ω Μηδοι, τοὺς πρώτους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ὁ' αξ, ω Μηδοι, τοὺς πρώτους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ὁ' ἀξ, ω Μηδοι, τοὺς πρώτους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ὁ' ἀξικονες κοις ἐνομένους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ὁ' ἀξικονες ἐξικονες και ἐναιναίς ἀξικονες τιμαῖτες ὁ' ἀξικονες ἐνομένους τιμαῖτες ἐξικονες κοις ἐνομένους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ὁ' ἀξικονες ἐνομένους τιμαῖτες ἐντομένους ἐνομένους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ἐνομένους ἐνομένους τιμαῖτες ἐνομένους ἐνομένους τιμαῖτες ἐξικονες ἐνομένους τιμαῖτες ἐνομένους ἐνομένους ἐνομένους συμμάχους γενομένους τιμαῖτες ἐνομένους ἐνομένους ἐνομένους ἐνομένους ἐνομένους ἐνομένους ἐναμένος ἐνομένους ἐνομ

§. 80. ταύτα, cioè τὸ τοὺς ἄνοξοις ἀναξαξάκοια ἐπὶ τοὺς ἔππους, Ossia, formare una cavalleria di Persiani. — οῦτ' ἐι εῖχομεν . . . ἀλιὸ ἀν ἀντὶ τοὺτων ἡρούμιθα, neque, si haberemus . . . aliud his praeforremus O col Regis: nè se gli avessimo, . . . piglieremmo certo altro partito che questo.

§. 51. ἀλλά ἐἰχομαι, accipio vero. Anab. I. 8, 17: ἀλλά ἐἰχομαί τε, 1ρη, καὶ τοῦτο ἔττω. Dai quali esempi si vede che ἀλλά, posto in principio, può tradursi certamente, senza dubbio, senza difficolta — ἀγαλὰς τὸχρ, quod felix faustumque sit. — ἀλλετε (tema ἀ·Ελ) ottativo aoristo di ἀκαχῶι — ἐξηγώστα. Ετα questo verbo propriamente adoperato quando trattavasi d'indovini o di sacerdoti che dichiaravano o interpretavano la volontà degli Dei; e si traduce anche, come qui, consigliare, prescrivere. Cf. Vil. 3, 57. Vill. 3, 41. — ἐλλίξταθε. È usta oi il medio, perchè, pensando a Ciassare, avrebbero pensato al loro re.

§. 82. zzi σ., i Medi. — γονοϊκος ίξειςενίσο είς. Per la costrutione degli adietiti verbali cf. Curtius §. 396, 2°. Sanesi, pag. 107, §. 8. Tutti gl'interpreti vogliono che si debba intender belle donne, benché questo qualificativo manchi. — ἐπαπομένους, da ἐρέπω. — ἀπεμπτους. Quest'adietitivo, che ordinariamente è usato in senso passivo, qui invece ha senso attivo e vale, che non ha nulla da biasimare, quindi contento. — εἰς ἐνέγερος, quantum feri potest.

Lange Greigh

τούτους, ὅπως εὖ βεβουλεύσθαι ἡγήσωνται ἡμίν Φίλοι γενόμενοι.
νείματε δὲ πάντων τὸ μέρος καὶ τῷ παρὰ Κυαξάρου ἡκοντι αὐτῷ
τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ συνδιαμένειν δὲ παρακαλείτε, ὡς
ἐωὶ τοίτου ουνδοκοῦντος 'ἔνα καὶ Κυαξάρη μᾶλλον εἰδως περὶ
ἐκάστου ἀπαγγείλη τὰ ἔντα. 5½. Πέρσας δὶ ἐΦη, τοῖς μετ' ἐμοῦ,
ὅσα ἀν περιττὰ γένηται ὑμῶν καλῶς κατεσκευσσμένων, ταῦτα
ἀρκέσει καὶ γάρ, ἔφη, μάλα πως ἡμεῖς οἰκ ἐν γλιόῆ τεθράμμεθα ἀλλὰ χωριτικῶς, ὥστε ἴσως ᾶν ἡμῶν καταγελάσαιτε, εἴ τι
σεμνὸν ἡμῖν περιτεθείη, ὥσπερ, ἔψη, οἰδ' ὅτι πολὶν ὑμῖν γέλωτα
παρέζομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι, οἰμαι δ', ἔψη, καὶ ἐπὶ
τῆς γῆς καταπίπτοντες.

55. Έχ τούτου οι μέν ήεσαν έπι την διαίρεσεν, μάλα έπι τῷ
ἱππικῷ γελῶντες ὁ δὲ τοὺς ταξιάρχους καλέσας ἐκέλευσε τοὺς
ἔππους λαμβάνειν καὶ τὰ τῶν ἔππων σκεὑη καὶ τοὺς ἱπποκόμους
ἐριβμήσαντας λαβεῖν, κληρωσαμένους ἐξι τὰξιν ἴσους ἐκάστος.
56. αὐδις δὲ ὁ Κῦρος ἀνειπεῖν ἐκέλευσεν, εἰ τις εῖη ἐν τῷ
᾿Ασσυρίων ἢ Σύρων ἢ ᾿Αραβίων στρατεύματι ἀνὴρ δοῦλος ἢ Μήδων ἢ Περσῶν ἢ Βκιρίων ἢ Καρῶν ἢ Κιλάκων ἢ Ἑλλήνων ῆ
ἄλλοθέν ποθεν βεβιασμένος, ἐκρῶν ἐκθα. 57. οὶ δὲ ἀκούσαντες
τοῦ κήρυνος ἀσμενοι πολλοί προυφάνησαν ὁ δὶ ἐκλεξάμενος αὐ-

^{§. 53.} τούτους, gl'Ircani. — τὸ μέρος, la parte che è giusto tocchi al messaggiero, la sua parte. — ὡς ἐμοὶ τούτου συνδοχούντος, dicentes mihi quoque id probari. — τὰ δντα, la verità.

^{§. 51.} μάλα πω, è da unirsi come con σὰ ἐν χλέδ, così con χωρετικώ, e ciò da pure la ragione della collocazione della collocazione della collocazione della containe γμετικώς, containescamente, rozzamente. — τε περιένε Αccenna principalmente alle vesti eleganti e riche di cui si diettavano i Medi. §. 55. καὶ τους Ιπανέν. . . ἐκάστοις. Dovevano i palafrenieri contare

^{§, 55.} και τους ιπανακ. . . . εκατοις. Doit table paresi, e, tirando a i cavalli, dividere in parti uguali e questi e gli arnesi, e, tirando a sorte, consegnare a ciascuna τάξες la parte dalla sorte medesima destinatale.

S. 56. ἀνὴρ ὀσῦλος. Da ciò si vede che non sempre ἀνήρ è parola onorifica, come non sempre ἄνδρωπος è parola disprezzativa. Vedi VIII. 7, 14: πολίται άνδρωποι. — ἡ ἄλλοδιν ποδεν βιβιασμίνος, τεί alliunde vi abduetus.

τών τούς τὰ είδη βελτίστους έλεγεν ὅτι ελευθέρους αὐτούς ὅντας δεήσει ὅπλα ὑποφέρειν ᾶ ἄν αὐτοῖς διδώσει τὰ δ' επιτήδεια ὅπως ἔχωσιν ἐψη αὐτή μεκλήσεις. ὅδι καὶ εὐθιά ἄχων πρὸς τοὺς τα ξιάρχους συνέστησεν αὐτούς, καὶ ἐκέλευσε τά τε γέρρα καὶ τὰ ψιλὰς μαχαίρας τούτοις δύσκεις ὅπως ἔχοντες τοῖς ὑπποις ἔπωνται, καὶ τὰπιτήδεις τούτοις ὥσπερ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ Πέρσαις λαμβάνειν, αὐτοὺς δὲ τοὺς θώρακας καὶ τὰ ξυστά ἔχοντας ἀἐι ἐπὶ τῶν ἔππων ἐχεῖσθαι, καὶ αὐτὸς οὖτω ποιῶν κατῆρχεν, ἐπὶ δὲ τὸὶς πεζοὺς τῶν ὁμοτίμων ἀνθ' αὐτοῦ ἔκαστον καθιστάναι ᾶλλον ἀρχοντα τῶν ὁμοτίμων ἀνθ' αὐτοῦ ἔκαστον καθιστάναι ᾶλλον ἀρχοντα τῶν ὁμοτίμων ἀνθ' αὐτοῦ ἔκαστον καθιστάναι ᾶλλον ἀρχοντα τῶν ὁμοτίμων.

§. 37. rá tida, accusat. di relazione di fiziatirouç. — i liudizpouç. . . . farrat, come rimessi in libertà. Regis. — d'alla divergisco. Quei dedia, ricuperata la libertà, dovevano servire come scudieri o armigeri e questi dagli Spartani eran detti inascrava di Sepanorata. — di arabrai, dedan: le localitamente il Regis: le quali era loro per somministrare; chè didan è plurale, e il suo soggetto sottintes sono i cavalieri persiani che si dovevano giusto allora ordinare.

CAPITOLO VI.

ARGOMENTO

Gobria, vecchio assiro, si presenta con un seguito di cavalleria ed è condotto dinazzia Giro. Gli si getta supplichevole ai pledi, gli racconta che il suo unico figlio maschio era stato ammazzato, per invidia, dal presente re degli Assiri, e lo pregga a vendicarlo, Coundo ciò faccia, sa dicharaca pronto a recare a lui il tributo che finora recavas quel re, a sostenerlo in guerra con tutte le sue forze e a dargli, come in cataggio, la sua figliuola. Ciro lo conforta e glielo promette. Quinda veng-mo i Medi a rendergli conto della fatta distribuzione della prede.

Οι μέν δή άμφὶ ταῦτα είχου. Γοβρύας δ' είν τούτο παρῆν 'Λοσύριος πρεοβύτης ανήρ είν' Ιππου σύν ίππική βερπαίει είχον δὲ πάντες τὰ εψίππου δπλα. καὶ οἱ μέν επὶ τῷ τὰ δπλα παραλαμβάνειν τεταγμένοι ἐκέλευον παραδιδόναι τὰ ξυστά, ὅπως κατακαίνειν ἀσπερ τάλλα. ὁ δὲ Γοβρύας είπεν ὅτι Κύρον πρώτον βούλαιτο ἰδεῖν καὶ οἱ τημερέται τοὶς μέν ἀλλους ίππέας αὐτοῦ κατέλιπον, τὸν δὲ Γοβρύαν άγουσι πρὸς τὸν Κύρον. 2. ὁ δ' ὡς είδε τὸν Κύρον, ἐλεξεν· 'Ω δέποτα, ἐγώ εἰμι τὸ μέν γένος 'Λοσύριος- ἔχω δὲ καὶ τεῖχος ἰσχυρὸν καὶ χώρας ἐπάρχω πολλής· καὶ ἴππον ἔχω δεχιλίαν τριακοσίαν, ἢν τῷ τῶν 'Λοσυρίου.

§. 1. παραλαμβάνειν. Intendi, dai disertori. — δπω; κατακαίσειν. Vedi 2, 33; 5, 36, di questo tibro. — ἐδεῖν, appunto come noi diciamo spesso, aver bisogno di vedere uno, per aver bisogno di parlargli.

§. 2. χώρως. Îl paese da Gobria posseduto era al mezzodi degli Arabi della Mesopotamia, al settentrione della città di Babilonia, non lontano dal luego, dov'era seguito l'ultimo combattimento. Nota del Regis. — ιπανο... δεκχλίαν τριακοσίαν. ππον al numero singolare con significato collettivo di cavalleria; e con un nome collettivo i numerali maggiori si sogliono mettere pure al singolare. Cf. Anab. 1. 7, 10: ἀπίς μονίας καὶ εταγκοσεία. Επολ. 5, 63: χλίξη, ππον. Eschi ππον.

βασιλεί παρειχόμην καὶ φίλος την έκείνη ώς μάλιστα έπεὶ δὲ
ἐκείνος μὲν τέθνηκεν ὑθ' ὑμών ἀνης ἀγαθες ών, ὁ δὲ παῖς ὁ
ἐκείνοι την ἀρχην ἔχει ἔχθιστος ὧν ἐμοῖ, ῆκω πρὸς σὲ καὶ ἰκέτης προσπίστω καὶ δίθωμί σοι ἐμαυτον δοῦλον καὶ σύμμαχον,
σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι ἐμοὶ γενέσθαι· καὶ παίδα οῦτως ὡς ὁυνατόν σε ποιοῦμαι· ἀπαις δ' εἰμὶ ἀρρένων παίδων. δ. ὸς γάρ ῆν
μοι μόνος καὶ καλὸς κάγαθός, ὧ δέσποτα, καὶ ἐμὲ φιλών καὶ
τιμών ἄσπερ ἀν εὐδαἰμονα πατέρα παῖς τιμών τιθείκ, τοῦτον ὁ
νῦν βασιλεύς οῦτος καλέσαντος τοῦ τότε βασιλέως, πατρὸς δὲ
τοῦ νῦν, ὡς δώσοντος τὴν θυγατέρα τῷ ἐμῷ παιδί, ἐγὰ μὲν
απεπεμψάμην μέγα φρονών ὅτι ἔηθεν τῆς βασιλέως δυγατρὸς
δψοῦμην τὸν ἐμὸν υίδν γαμέτην, ὁ δὲ νῦν βασιλέως δυγατρὸς
δψοῦμην τὸν ἐμὸν υίδν γαμέτην, ὁ δὲ νῦν βασιλέως ἐις θέσον
δ

10, Pers. 302: μυχίας έππου. — ὑρ' ὑμώο, du τσί, per opera toutra, per mano vostra, avendo qui il verbo Ξτόρκω la significazione passiva di essere ucciso. Così nell'Iliade I. 212: πολοίο ὑρ' Έκτορος ἀνόρο γόνοιο Στόρκουτες. — ὡς δυκατός, cioè per adozione. — ποιούμαι. Nota il valore del medio. — ἀπαςς . . . ἀρρόνων πείδων. Con simile pleonasmo Ετολ. 1, 1091 7, 61 e 2003 ἐπαςς ἐρονος τρόνου.

S. 3. δς, cioè παίς. - εὐδαίμονα, dipende da τιθείη equivalente a ποιοίη. - τούτον ὁ νόν βασιλεύς ούτος. Evidentemente, nel dire queste parole, aveva Gobria al peusiero le altre αρείλετο την ψυχήν che poi si trovano alla fine del §. 4: ma e' s' interrompe, per raccontare con compiacenza il motivo che trasse suo figlio alla corte del Re, e dall'andata alla corte passa a dir della caccia che diede occasione all'invidia del re che trasse a morte il suo figlio. Ne risulta così un periodo alquanto disordinato; ma è un disordine ingegnosamente voluto dal postro Autore per rappresentare col discorso la forte perturbaziane che doveva esser nell'animo di quel povero vecchio. Quanto alla frase δ νών βασιλιύς e του τότε βασιλέως che viene subito dopo, cf. Curtius §. 381. Dübner §. 158. Sanesi, pag. 110, §. 19. - 6; όώτοντος, esprime la causa finale. - δήθεν, dinota la certezza della speranza di Gobria. - δ δε νύν βασιλεύς . . . παρακαλέσας. Osserva che a questo soggetto manca il verbo finito e che Gobria, senza farsene caso, per l'agitazione dell'animo di cui s'è detto più sopra, passa ad un altro soggetto con le parole ὁ μέν ὡς φίλω συνεθήρα. S'e' fosse stato quieto e avesse parlato affatto per grammatica, o

avrebbe detto παρεκάιεε, ο avrebbe taciuto ὁ μέν. — ἀντίς αντή Αργάν. Era questa una grætia, una concessione speciale, glacchè, come apparisce anche dal 1.4, 14, nelle caccie reali nessuno poteva tirare agli animali prima del re o dei principi. — ὡς μέπετε ἀρελεν, sottint. ἀμαρτέν, « quod unianm ne unquam accidisset. » — οὐδεν ἐδεν, participio assol. « quod non oportuit facere. » Cf. 1.5, 11. Avventi come Gobria, a scongiurare la sua infelicità, avrebbe volnto che o il principe non sbagliasse il colpo, o lo sbagliasse anche suo figilio.

§. 4. έρα, sta ad indicare che fin d'allora dovera il principe esser tormentato dull'invidia benchè la manifestasea solo più tardi. - κα-τέκχιν ὑπὸ κείτου, occultò. ὑπὸ con genitivo di luogo è assai raro in prosa, e quasi solo nelle formule ὑπὸ γῆς, ὑπὸ κόἐπου, ὑπὸ μόλες. - οὐδιν Συνμακτόν, οἰμαι, παθών, πὰ μοιτό, τό penno, è da stupire. Regis. - ἀρα, υἰdesne? nonne? - ἐκκτερόκες. Dante: l' una e l'altra fada. - τὸν μόνον μοι, dativo possessivo. - παδάε ἐφτείτεν τὸν ψυχέν. Per la costruzione con doppio accusativo, vedi Curtius §. 402. Dübure §. 175. Sancsi, pag. 141, §. 26.

§. 5. deri voupion, è detto perchè quel contrasto faccia viepiù risaltare la grandezza della disgrazia, il dolore della morte; come nei Memor. I. 3, 11: doloja ever izivolojavo. — i expendaro, domum portandum curavi. Bornemann. La dolorosa espressione di questo padre richiama a mente i lamenti d'Antigoue nella tragedia Stocle a v. 876, e segge, dove pure si contrappongono la pompa dell'imenco a έθαψα τηλικούτος ών άρτι γενειάσκοντα τὸν άριστον παίδα τὸν άγαπητόν ο δέ κατακανών ώσπερ έχθρον άπολέσας οὐτε μεταμελόμενος πώποτε Φανερός έγεθετο οὕτε ἀντὶ τοῦ κακοῦ έργου τιμής τινος ἡξίωσε τὸν κατὰ γης. ὅ γε μήν πατήρ αὐτοῦ καὶ συνώκτισε με καὶ ὅῆλος ἡν συναχθόμενος μοι τή συμφορά. ὅ. ἐγὼ οῦν, εἰ μὲν ἔζη ἐκείνος, οὐκ αν ποτε ἡλθον προς σε ἐπὶ τῷ ἐκείνου κακῷ πολλὰ γὰρ Φιλικὰ ἐπαθον ὑπ ἐκείνου καὶ ὑπηρέτησα ἐκείνω τὰ ὑπ τρ ἐκείνου καὶ ὑπηρέτησα ἐκείνω τὰ ὑπ τρ ἐκείνου καὶ ὑπηρέτησα ἐκείνω τὰ ἐπε τοῦ ἀν ἀν τοῦ ἐμοῦ παιδὸς Φονέα ἡ ἀρχὴ περιήκει, οὐκ αν ποτε τοῦτο ἐγὼ δυναίμην εὐνους γενεόθαι, οὐδὲ οῦτος ἐμὲ ἔυ οἱο ὅτι τὸ τὸν ἀν ποτε τηθασιτο. οἱδε γὰρ ὡς ἐγὼ προς αὐτὸν έχω καὶ ὡς πρόσθεν Φαιδμῶς βιτείων νῦν διάκειμαι, ἔρημος ῶν καὶ ὁιὰ πρόσθεν Φαιδμῶς βιτείων νῦν διάκειμαι, ἔρημος ῶν καὶ διὰ πένθους τὸ γῆρας διάγων. Τι εἰ οῦν σύ με δέχει καὶ ἐλπίδα τινὰ λάβοιμι τῷ Φίλφ παιδὶ τιμκρίας ἀν τινος μετὰ σοῦ τυχείν, καὶ ἀνηθήσαι ὰν πάλιν δοκῶ μοι καὶ οῦτε ζών ἀν ἔτι αἰσχυσίμην οῦτε ἀποθνήσκων ἀνιώμενος ἀν οῦτε ζών ἀν ἔτι αἰσχυσίμην οῦτε ἀποθνήσκων ἀνιώμενος αν οῦτε ζών ἀν ἔτι αἰσχυσίμην οῦτε ἀποθνήσκων ἀνιώμενος ἀν

quella verso la tomba. — τρλιασίτες ών άρτι γεν. Chi l'avrebbe delto che io, così vecchio, dovessi dar sepoltura a un figlio che altora allora ando-ra mettera la harba? — Avverti la costruzione ρπιερός εξείντε ε, poco dopo, άξλος ξε col participio, ε vedi Curtius S. 390. Dübner S. 203. Sanesi, pag. 123, S. 74, 3°. — τὸ συμροχός dativo di casuro.

S. 6. ξζη, altra forma dell'imperfetto di ζάω. — ἐεείνες. Con quest'a diettivo Gobria accenna al re defunto, mentre con οἶτες al re presente, cioè all' uccisore del suo figliuolo. — ἡ ἀχχὰ περιόεει, ἐπαρετίυπ pervenit. — εἶὰ γάρ, ἀς γάν κτλ. Seit entim quoe mens in eum men sit, meque adoa onteha chilariter vieree solitum, misera nune orbitate adfectum esse, senectutemque in luctu degere. Ma prenderai quell' ἐρημες non nel senso assoluto di solitatio, deserto affatto, sibben en el senso di privo di prole maschile.

S. Τ. τιμορίας δε. Quest' δε potenziale è da riferirsi all'infinito.
— αίσχυσείμης. Il participio col verbo αίσχύσερας indica ciò che uno
fa quantunque se ne vergogni: l'infinito indica ciò da cui uno, per
vergogna, s'astiene. Cf. Curtius §. 594. Dübner §. 203. Sanesi,
pag. 125, §. 74, §2. – ἀπαρότερα Ε΄ στα κάποθηθεια. — Il concetto
di Gobria, nella fine del suo discorso è questo: che quando e' si sia
vendicato, vivendo, gli parrà di poter portare la fronte alta, e, moreduo, di morri senza rincrescimento.

τελευτάν δοκώ. 8. ο μέν ούτως είπε · Κύρος δ' άπεκρίνατο · 'Αλλ' ήνπερ, ὧ Γωβρύα, καὶ Φρονῶν Φαίνη ὄσαπερ λέγεις πρὸς ήμας, δέγομαί τε ίκέτην σε καὶ τιμωρήσειν σοι τοῦ παιδός σὺν θεοίς υπισγνούμαι. λέξον δέ μοι, έζη, έάν σοι ταύτα ποιώμεν καὶ τὰ τείχη σε έχειν έὤμεν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ ὅπλα καὶ την δύναμιν ήνπερ πρόσθεν είχες, σύ ήμίν τι άντι τούτων ύπηρετήσεις; 9. ο δε είπε. Τὰ μέν τείχη, όταν έλθης, οίκον σοι παρέξω. δασμόν δε της γώρας όνπερ έφερον εκείνω σοι αποίσω καὶ ὅποι ἄν στρατεύη, συστρατεύσομαι τὴν ἐκ τῆς χώρας δύναμιν έχων. έστι δέ μοι, έζη, καὶ θυγάτηρ παρθένος άγαπητή γάμου ηθη ώραία, ην έγω πρόσθεν μέν ώμην τῷ νῦν βασιλεύοντι γυναίκα τρέφειν· νύν δε αὐτή τε μοι ή θυγάτηρ πολλά γοωμένη ικέτευσε μή δούναι αὐτήν τῶ τοῦ ἀδελΦοῦ Φονεῖ, ἐγώ τε ώσαὐτως γιγνώσχω, νῦν δέ σοι δίδωμι βουλεύσασθαι καὶ περὶ ταύτης οὕτως ώσπερ άν καὶ εγώ βουλεύων περὶ σε Φαίνωμαι. 10. οἴτω δή ό Κύρος είπεν, Έπὶ τούτοις, έφη, έγω άληθευομένοις δίδωμί σοι την εμήν και λαμβάνω την σην δεξιάν. Θεοί δ' ήμιν μάρτυρες

§. 8. καὶ φροσῶν, vero ita sentiens; e sta in opposizione a λίγεις.
— τιμωρήσειν σοι τοῦ παιδός, me opitulaturum tibi esse propter filium (interfectum). Breitenbach. — σὸν θεοῖς, diis iuvautibus.

§. 10. ἐπὶ τούτοις . . . άληθευομένοις, ea conditione, ut haec vere

⁽interlection). Breteinbach. — ων 3εεξε, diss iuvantious. §. 9. δίεν, apposizione a τείχη che potrait tradure col Regis, per dimorarci. — ἐκ, dinota che Gobria condurrebbe le sue milizie fuori del suo paese, dovunque Ciro portasse guerra. — 3νηέτηρα περβείνας. Αnche nei Memor. 1. 8. 2: Σνηκείρας περβείνας διεκριδέζει. — γάκου δελ δρέφεις διού γέχου δεξε δίενος έχουνας αναποίο già it tempo opportuno al chatrimonio, essendo in età da marito, già nubile. — ἰστευει. Stitti., με in grazia dell' antecedente μει. — ἀπτιχ δε ναι έγει δρευλεύων περί εἰ γείνωμα, quomodocumque me quoque de te statuere patebit, cioè, tu sarai benevolo verso la mia figlia se lo sarò verso te. Osserva qui l'uso della forma attiva βουλεύων dopo la forma media ρουλεύωνοθων secua nessuna differenza di significato. Siffatto scambio di forme δρεί puttosto frequente. Così nei Memor. III. 1, 1; ci σξερεντες ε τών γερομένων, Econom. 21, 4: περίχενθω ε περίχτω, Anab. III. 1, 3: διαρκενούσεκε δεκικονούσεκε δεκικονούσεκε

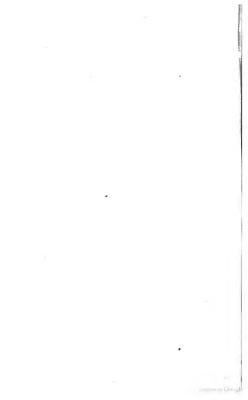
έστων. έπεὶ δέ ταϋτα έπράχθη, ἀπιέναι τε κελεύει τον Γωβρύαν έχοντα τὰ ὅπλα καὶ ἐπήρετο πόση τις ὁδὶς ὡς αὐτὸν εἴη, ὡς ἄξων. ὁ δ' ἔλεγεν, "Ην αὔριον ἴης πρή, τῆ ἐτέρα ᾶν αὐλίζοιο παρ' ἡμίν.

11. Οὕτω ὅὴ οὕτος μὲν ὡχετο ἡγεμόνα καταλιπών, οἱ δὲ Μῆδοι παρῆσαν, ἃ μὲν οἱ μάγοι ἐψασαν τοῖς θεοῖς ἐξελεῖν, ἀποδόντες τοῖς μάγοις, Κύρω ὅ΄ ἐξηρηκότες τὴν καλλίστην σκηνὴν καὶ τὴν Σουσίδα γυναῖκα, ἢ καλλίστη ὅὴ λέγεται ἐν τῆ 'λοές γυνὴ γενέσθαι, καὶ μουσουργοὺς δὲ δύο τὰς κρατίστας, δεύτερα τοιαῖτα δὲ ᾶλλα ὧν ἐδέοντο ἐκυτοῖς ἐκπλημώσαντες, ὡς μηδενὸς δεόμενοι στρατεύωνται πάντα γὰς ἢν πολλά. 12. προσέλαβον δὲ καὶ 'Τρκάνιοι ὡν ἐδέοντο ἰσόμοιρον δὲ ἐποίησαν καὶ τὸν παρὰ Κυαξάρου ἄγγελον τὰς δὲ περιτάς σκινὰς ὅσαι ἤσαν Κύρω παρέδσσαν, ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιντο. τὸ δὲ νόμισμα ἐξωσαν, ἐπειδὰν ἄπαν συλληγθῆ, διαδώσειν καὶ δείδωκαν.

dicta sint. — δίδωμί σοι την κτλ. Vedi 2, 7, ο UII. 2, 23. — πότη τις όδός, quantum forte iter. Cl. II. 1, 3. — ώ αντόν = πρός τόν οίκον σύτου. — Δς ήξων. Mostra Ciro la sua intenzione di recarsi nel paese di Gobria. — τη ίτέρα. Sottint. ήμέρα, e cl. II. 3, 24.

§. 11. ἀγιμόνα, una guida per Ciro. — τὰν Σουτίᾶα γυναίτας. Questa donna, di cui é fatto più lungamente parola V. 1, 2, e seg., è Panten moglie d'Abradate. Avverti l'uso dell'articolo, come donna celebre e già conosciuta. — μουσουργούς. Le cantatrici e le suonatrici erano tenute in molto conto dai re e dai grandi dell'Oriente. Tacvan sempre parte del loro seguito e ne allictavano, coi suoni e coi canti, i banchetti. — ἀὐτερον, è preso avverbialmente, τὰ ἄὐτερο è accusativo dipendente da ἐξροραύτες. Quindi: α secundo loco, Cyaxari selegerant quae istis erant secunda. » — ὡς. . . στραττύωντα. Per questo congiuntivo vedi la nota a μά, . . . κπολεγο, f. 4, 2.

BIBLIOTECA DE' CLASSICI LATINI

- CATULLO, TIBULLO E PROPERZIO, con note italiane compilate dal prof. Atto Vannucci. 4 vol. in 8. Quinta Ediz.
- CICERONE, Lettere familiari, con note italiane del prof. Giuseppe Tigri, 1 vol. in 8. Quarta Ediz.
- CICERONE, Deil'Oratore, Dialoghi al fratello Quinto, divisi in tre libri, annotati dai prof. Giuseppe Arcangeli, 1 vol. in 8. Seconda Ediz.
- CICERONE, Orazioni scelte, con commenti e note del prof. Raffaello Marchesi, 3 vol. in 8. Prima Ediz.
- CICERONE, Gii Ufficii, l'Amicizia e la Vecchiezza, commentati dal prof. Giuseppe Arcangeli. 1 vol. in 8. Quinta Ediz.
- CICEROME, Gli Ufficii, commentati dal prof. Giuseppe Arcangeli, 1 vol. in 8.

 Quinta Ediz.
- CICERONE, L'Amicizia e la Vecchiezza, commentate dal prof. Giuseppo Arcangeli, 1 vol. in 8. Quinta Ediz.
- CORNELIO NIPOTE, Le Vite degli eccellenti Capitani, con note e discorso del prof. Atto Vangueci, 1 vol. la 8. Settima Ediz. riveduta e corretta.
- FEDRO, Le Favole, con note compilate dal medesimo, 1 vol. In 8. Settima Edis.
- GIULIO CESARE, I Commentarii della Guerra Gallica e Civile, annotati dal prof. Enrico Bindi, 1 vol. in 8. Ouinta Ediz.
- Orazio, Opere purgate, con note del prof. Enrico Bindi, precedute do un discorso del medesimo, 2 vol. In 8. Quinta Ediz.
- Ovinio, I Fasti e le Tristezze, con note italiane compilate dal prof. Giuseppe Rigutini, 1 vol. in 8. Terza Ediz.
- Ovinio, Le Metamorfosi, con note e vita dell'Autore del prof. Atto Vannucci, 1 vol. in 8. Ouarta Ediz.
- QUINTILIANO M. FABIO. Delle Instituzioni oratorie, libro X, con commenti italiani del prof. Raffaello Marchesi, 1 vol. in 8. Prima Ediz.
- SALLUSTIO, La Guerra di Giugurta e la Congiura di Catilina, con note Italiane, compilate dal prof. Atto Vannucci, 1 vol. in 8. Sesta Ediz.
- TACITO, Tutte le opere, con note italiane compilate dal medesimo, 2 vol. in 8. Terza Ediz. con molte correzioni ed aggiunte.
- TERRIZIO E PLAUTO, Le Commedie espurgate e annotate per cure del prof. Enrico Bindi, 2 vol. la 8. Seconda Ediz.
- TITO LIVIO, Narrazioni scelte e dichiarate con note italiane del prof. Giuseppe Rigutini, 1 vol. in 8. Terza Ediz.
- Virgillio, Le Opere, con note italiane del prof. Giuseppe Arcangeli. Settima Edizi. rivista e notabilmente accresciuta dal prof. G. Rigutlni, 2 vol. in 8.
- GRESTOMAZIA LATINA ad uso de' Licei in Italia, compilata per cura e studio di R. Marchesi prof. nella libera Università e nel Liceo comunale di Perugia. 1 vol. in 8.
- MARCHESI AB. R., Studii sopra i Libri della Repubblica di M. T. Cicerone . U .T. 1 vol. in 8 gr. a due col. di pag. 348.

RACCOLTA D' AUTORI GRECI

CON NOTE ITALIANE

PUBBLICATI SOTTO LA DIREZIONE

DEL PROF. EUGENIO FERRAL

- DEMOSTENE, Le Olintische e le Pilippiche, con note dei prof. Fornaciari
- ERODOTO, Scelta di Narrazioni, con commenti Italiani del prof. Raffaello Fornaciari. Parte 4.º e 2.º
- ISOCRATE, Archidamo, Orazione, con preambolo e note del conte Enca Silvio Piccolomini, 1 vol. in 8.
- OMERO, L'Iliade, con commenti italiani del prof. Giuseppe Rigutini, distrib. 1.º 2.º e 3.º
- SENOFONTE, Anabasi, con note del prof. Vincenzio Mannini, distr. 4.º e 2.º SENOFONTE, De'detti e de'fatti memorabili di Socrate, Libri quattro, dichiarati da Eugenio Ferrai, vol. 2.
 - SENOFONTE, Ciropedia, con note italiane del Dott. Tommaso Sanesi prof. nel R. Liceo Petrarca, distribuzione 4.º e 2.º
 - SOFOCLE, Le Tragedie, secondo la lezione di F. G. Schneidewin nuovamente riscontrata sul ma. Laurenziano, e con note italiane illustrate da Eugenio Ferrai, vol. 4.º Filotteta.
 - TUCIDIDE, Della guerra del Peloponneso, Libri otto, dichiarati da Pietro Risi, vol. 4. lib. 4.

 - ESOPO FRIGIO. Cento favole scelte con note italiane di Gherardo Nerucci, 4 vol. m 8.
 - SANESI TOMMASO, Compendio di Grammatica Greca. Terza Edizione interamente rifusa e accresciuta, 1 vol. in 8.
 - GRAMMATICA GRECA di C. G. Krüger, prima versione italiana d'Antonio Lami prof di lettere greche nel R. Liceo di Livorno, vol. 1.º, parte 1.º
 - NUOVO DIZIONARIO GRECO-LATINO-ITALIANO E LATINO-GRECO, compilato per opera e atudio dei proff. Canonico G. Bertini, Lami e Sanesi. E pubblicato il fasciccio 25.

Sono sotto il torchio

ARISTOFANE, Le Nubi, con note del prof. A. Coen

